

1 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Barbro Feltzing* (mp) ansökt om fortsatt sjukledighet under tiden den 14 mars–30 april.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Peter Rådberg* (mp) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Barbro Feltzing*.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Tredje vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp under *Barbro Feltzings* sjukledighet anmält *Peter Rådberg* som suppleant i skatteutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 14 mars–30 april* till

suppleant i skatteutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i näringsutskottet

Peter Rådberg (mp)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Peter Rådberg (mp)

3 § Anmälan om inkommen faktagromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktagromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM58 Förordning om samordning av trygghetsförmåner
KOM(2005)676 till socialförsäkringsutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2005/06:123 till justitieutskottet

Motioner
2005/06:Kr15–Kr17 till kulturutskottet
2005/06:Ub8–Ub10 till utbildningsutskottet
2005/06:N17 och N18 till näringsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Näringsutskottets betänkande 2005/06:NU11
Kulturutskottets betänkanden 2005/06:KrU7, KrU8 och KrU17
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2005/06:MJU7 och MJU10
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU2

*Delat barnbidrag vid
växels boende, m.m.*

6 § Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m.

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU7
Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m. (prop. 2005/06:20).

Anf. 1 Förste vice talman PER WESTERBERG (m):

Fru talman! Proposition 20 om delat barnbidrag vid växelvis boende behandlas i socialförsäkringsutskottets betänkande 7. Det kan låta bra med delat barnbidrag när man först konfronteras med förslaget. Men jag tror att man vid närmare eftertanke och analys kan säga att det löser inga problem utan skapar nya problem för nya grupper. Tendensen vid delat barnbidrag är dessutom att det tar från de svagare i samhället till förmån för dem som många gånger är något starkare – om man försöker generalisera det hela.

Därmed inte sagt att nuvarande förhållande är bra, för det är det verkligen inte. Det finns dock inget förslag från regeringen i denna proposition som löser de grundläggande problemen eller ens innebär att steg tas i riktning mot en lösning av de grundläggande problemen.

Det är nämligen ganska självklart att det egentligen inte finns några stora problem om föräldrar är överens vid växelvis boende. Man kommer överens och löser de ekonomiska förhållandena mellan varandra på ett bra sätt både för sig själva och för sina barn. Det är inte heller något stort problem om barnen bor hos den ena eller den andra föräldern. Då regleras också detta på ett ganska enkelt sätt. Det är i de fall med växelvis boende där föräldrarna är starkt oense – det är, tyvärr, inte helt ovanligt efter en skilsmässa – som problem uppstår kring ekonomin och det stöd som samhället ger och framför allt kring de utgifter som finns för att på

ett bra sätt kunna både ha umgänge med och ta hand om sina barn på ett sådant sätt att bägge föräldrarna kan göra det på anständiga villkor.

Att dagens problem innehåller väldigt många exempel på fall där människor far illa vet vi. Jag ska inte säga att brevskörden är stor, för det är delvis att säga fel. Det är e-mejlskörden som är stor i dagens samhälle. Det kommer fram väldigt många fall där föräldrar och enstaka personer med väldigt olika förhållanden far mycket illa och där stödet från samhället många gånger hamnar i fel fickor. Därmed försätts den ena föräldern i ett mycket utsatt läge.

För en tid sedan blev jag uppringd av en partikamrats son boende här i Stockholm där det var växelvis boende. Exhustrun var stark missbrukare, och han stod för samtliga utgifter. Barnbidraget gick till helt fel saker.

Det är ganska uppenbart att något behöver göras. Delat barnbidrag löser ingen stor del av detta problem, utan det här är faktiskt ett större problem som måste lösas i ett större sammanhang.

Det handlar mycket riktigt – precis som finns med i delar av propositionen – om vårdbidrag, men det handlar också om bostäder och om försörjningsstöd även mellan makar. Det är en rad olika samhällsstöd som kommer in vid dessa ganska komplexa förhållanden, i synnerhet vid tvister mellan äkta makar. Det går inte att bara bryta ut barnbidraget som en liten del, i synnerhet med tanke på den effekt det får, och tro att man har löst problemet.

I allmänhet är det vid en skilsmässa i dagens Sverige så att det är kvinnan som är den svagare parten. Att ta halva barnbidraget utan att ta tag i övriga problem ger ingen bra lösning utan tenderar möjligen att ge en form jämställdhet vad avser barnbidraget. Men samtidigt skapas större ekonomiska problem och större ojämlikheter mellan de före detta makarna.

Man måste ta tag i problemet i dess helhet. Det görs inte i propositionen. Det går inte att rycka ut saker ur sitt sammanhang som man på detta sätt gör.

Det råder ingen som helst tvekan om att det efter en skilsmässa, beroende på inkomstfördelningen mellan man och kvinna men även arbetsfördelningen under äktenskapet, kan bli väldigt olika ekonomiska förhållanden för de frångilda. Det kan även handla om att den ena parten träffar en ny partner med radikalt andra ekonomiska förhållanden. Det kan lätt leda till att den ena parten ekonomiskt blir mycket utsatt och till att förhållandena i umgänget med barnen blir mycket starkt lidande.

Till vissa delar är det omöjligt, och kanske inte heller önskvärt, att göra fullständiga förändringar här. Men det är alldeles uppenbart att nuvarande förhållanden inte är acceptabla. Vi anser därför att dagens system är oacceptabelt och förtjänar hård kritik och en mycket bättre och mer omfattande proposition där man tar tag i problematiken som helhet.

Från moderat sida ställer vi, om man begränsar sig till barnbidraget, krav på att det ska vara könsneutralt. Det borde vara självklart i ett modernt svenskt samhälle med den fulla jämställdhet som vi eftersträvar. Det borde också vara självklart att barnbidraget är ett försörjningsstöd till barn, inte till vuxna. De andra delarna får lösas i annan ordning.

Vi hade gärna sett att vi tills vidare hade ändrat så att barnbidraget gått till den förälder hos vilken barnen är mantalsskrivna och där huvud-

delen av räkningarna, framför allt dagisräkningarna, i allmänhet hamnar. Men vi inser mycket väl att man måste gå vidare och koppla ett större grepp om det hela i och med att det är så många, både vuxna och barn, i nuvarande system som far illa. Det finns alltför många enskilda exempel på att nuvarande system inte på långt när löser problemen, utan människor hamnar i en *mycket* besvärlig situation.

Av det skälet yrkar vi moderater avslag på proposition 20 och därmed bifall till reservation 1. Vi yrkar också bifall till reservation 4 om en snabb utredning av detta bidrags- och försörjningskomplex. Detta är ett alltför vanskött politikområde där man snarast möjligt borde komma till en mycket bättre lösning i och med att det gäller en av de mest utsatta grupperna i det svenska samhället.

Anf. 2 SOLVEIG HELLQUIST (fp):

Fru talman! Min erfarenhet från socialtjänsten men även från arbetet i Vårdnadskommittén är att pengar ofta ställer till bråk i familjer, inte minst vid separationer. Därför föreslår också Folkpartiet att ekonomisk rådgivning ska finnas i alla kommuner och att regeringen bör utreda hur en sådan skyldighet ska kunna utformas. I min hemkommun Timrå har man prövat en lyckosam modell som innebär att föräldrarna i tidigt skede får träffa en person från socialtjänsten, en från Försäkringskassan och en advokat, alla på en gång, för att få svar på frågor som rör ekonomin. Det är en modell som är väl värd att imitera.

Numera ser familjer mycket olika ut. I dag bor ca 92 000 barn växelvis. Att bo växelvis innebär att barnen har tillgång till båda sina föräldrar. Ibland bor barnen 40 % hos ena föräldern och 60 % hos den andra, och ibland kan det vara svårt att skilja växelvis boende från en väl tilltagen umgängesrätt. För att växelvis boende ska vara till barns bästa måste föräldrarna kunna samarbeta i alla frågor som rör barnet och även ekonomin.

Nu har regeringen och Miljöpartiet föreslagit att barnbidraget liksom vårdbidraget ska kunna delas även då endast en av föräldrarna begär det. Då är det bäddat för konflikter. Jag har förvisso fått mejl från både mammor och pappor som delar regeringens och Miljöpartiets uppfattning. Det är föräldrar som tar sitt fulla ansvar vad gäller både ekonomi och omsorg om barnet och som känner sig förfördelade då de inte får ta del av barnbidraget. Jag förstår att de känner sig orättvist behandlade.

Men jag har även fått synpunkter från andra, till exempel en praktiserande advokat som anser att förslaget att även den med högre inkomster ska kunna få halva barnbidraget när barnet bor växelvis på papperet framstår som ett steg i riktning mot en ökad jämlikhet men i praktiken innebär motsatsen. Reglerna om utbetalning av barnbidrag måste ses i ett vidare perspektiv och till exempel innefatta ett beaktande av regeln om underhållsbidrag. I de flesta fall är det de facto mamman som har den lägre inkomsten. Det är otillfredsställande att hon inte har rätt att uppbära ett underhållsbidrag från pappan. Att hon har haft rätt till barnbidrag har inneburit en viss gottgörelse. Annorlunda uttryckt: Om barnen bor växelvis hos föräldrarna får mamman med en lägre inkomst med hjälp av barnbidraget en kompensation för att hon trots lägre inkomst får bära hälften, ibland kanske mer, av kostnaderna för barnet.

Det är inte rimligt att riksdagen beslutar om en ensidig ändring av regeln om utbetalning av barnbidraget. Folkpartiet anser, och har även motionerat om, att underhållsbidraget ska kunna fastställas även vid växelvis boende för att underlätta för den förälder som har den svagare ekonomiska situationen. Det saknas eftertanke i förslaget att dela barnbidraget mot en förälders vilja. Finns det inte någon eftertanke blir det den svagare parten som får lida.

Jag har också bitt utredningstjänsten undersöka i vad mån ett delat barnbidrag kan leda till ökade kostnader för kommuner vad gäller försörjningsstöd. Det är inte säkra uppgifter, men det ger en fingervisning. Man räknar med att en sådan här delning av barnbidraget skulle innebära ungefär 100 miljoner i ökade kostnader.

Den ekonomiska familjepolitiken är mycket komplex. Den handlar, förutom om barnbidrag, om vårdbidrag, bostadsbidrag, maxtaxor, försörjningsstöd, underhållsbidrag, underhållsstöd och skatter. Hur den ekonomiska situationen för barn ser ut beror även på föräldrarnas förmåga och prioriteringar och vanor och i vad mån man har ett stödjande nätverk.

Nu välkomnar jag verkligen att det blir en samlad utredning som ur ett barnperspektiv tittar på alla bidragsregler som påverkar barn till särlevande föräldrar och även på hur kostnadsansvaret fördelas mellan föräldrarna. Jag ställer mig bakom Folkpartiets alla reservationer men yrkar bifall bara till reservationerna 1 och 4.

Anf. 3 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Svårigheten i att stifta lag blir som allra tydligast när lagstiftningen griper in i människors vardag. Då gäller det att som lagstiftare hålla tungan rätt i mun och fatta de beslut som ger trygghet och rättssäkerhet för dem som allra bäst behöver det, i all synnerhet de barn som den här frågan ytterst handlar om.

Vi kristdemokrater vill se en familjepolitik med valfrihet och rättvisa, som ger föräldrar makt att bestämma över sin egen tid med barnen, mer tid att få ihop livspusslet, en politik som möjliggör ett fungerande familjeliv där barnen får den centrala plats de rättmätigt ska ha – oavsett om föräldrarna lever tillsammans eller isär. Familjepolitiken ska stödja och hjälpa föräldrarna att ordna sina liv så att en trygg familjemiljö kan bidra till trygga barn som växer upp till trygga vuxna. Det är en god investering att satsa på familjerna. Förutom att vi kristdemokrater vill se en annan inriktning på familjepolitiken än den rådande så att vanliga människor får mer att säga till om tillförde vi i vårt förslag till budget för familjepolitiken i år ytterligare 2 195 miljoner kronor. Bland annat föreslog vi ett fördubblat och beskattat barnbidrag som skulle innebära ett kraftigt förbättrat stöd till familjer med låga inkomster, inte minst för de ensamstående föräldrar som enligt många utredningar har det knapert ekonomiskt.

Alla familjer består inte av två föräldrar med barn. Över en halv miljon barn har särlevande föräldrar. Drygt 400 000 lever med en ensamstående förälder och omkring 100 000 med en förälder som har ny partner. Varje år är det omkring 50 000 barn som är med om att föräldrarna separerar. I de allra flesta fall, i många fall åtminstone, kommer föräldrarna väl överens. I andra så är det svårare – vi är ju människor.

I dag finns barn som får sitta i kläm när föräldrarna inte längre kommer överens. De är inte många, men det förminskar inte det enskilda barnets utsatthet. Vid en separation gäller det därför att se till att man i lagstiftningen ser barnet och har barnets perspektiv för ögonen.

För barn är det viktigt att etablera en god relation med både mamma och pappa vare sig de lever tillsammans eller isär. Det är angeläget att samhället stöder föräldrar, både mammor och pappor, att ta ansvar för sina barn och skapa möjligheter för dem att vara goda förebilder. Så långt som möjligt bör därför föräldrarnas förmåga att samarbeta uppmuntras och onödiga grogrunder för konflikter tas bort. Därför får vi inte medverka till att lagstifta så att män och kvinnor ställs mot varandra. Det skulle faktiskt vara snudd på ironi ifall vi i dag, på internationella kvinnodagen, antog ett förslag som skulle göra just det.

Fru talman! Föräldrar med växelvis boende har i dag ingen möjlighet att få barnbidraget utbetalat med hälften till vardera föräldern. Samtidigt finns inget som hindrar att föräldrar själva hittar sin egen lösning. Bekymret är när man inte kan komma överens.

Kristdemokraterna ser positivt på att möjliggöra en delning av barnbidraget mellan föräldrarna så länge barnets bästa sätts i centrum och samarbete mellan föräldrarna underlättas. Visst är det absurt att barnbidraget alltid går till en förälder, modern. Det kan ses som att pappan skulle vara mindre viktig. Det vänder vi kristdemokrater oss starkt emot. Både mammor och pappor är viktiga. Men en delning bör leda till att minska konfliktytorna mellan föräldrarna, inte öka dem. Det förslag som Socialdemokraterna och Miljöpartiet presenterat är därför inte bra. Det är inte ens ett steg i rätt riktning. Tvärtom leder den tvångsdelning som föreslås åt alldeles fel håll. Risken är överhängande att det enda som propositionen leder till är fler konflikter och rättsprocesser.

Det är olyckligt om man i barnbidraget, som ju borde handla om barn, bygger in mekanismer som frestar att se mer till plånboken än till barnens behov, för ju mer pengar som står på spel desto större risk är det att det utvecklas konflikter. Förslaget, som Socialdemokraterna och Miljöpartiet lägger fram, har också sågats av snart sagt varenda remissinstans, inte minst av Barnombudsmannen som ju har till uppgift att se till barns bästa.

Vi delar från kristdemokratiskt håll Barnombudsmannens bedömning. Vi delar också Domstolsverkets och Socialstyrelsens syn att en delning av barnbidraget på det sätt som nu föreslås ökar de ekonomiska drivkrafterna att starta olika typer av domstolsprocesser. Det kan knappast vara bra för barnen. Varför lägger regeringen ett så dåligt utformat förslag i en så viktig fråga? frågade en förälder mig häromdagen. Kanske kommer ett svar på den frågan i dag.

Fru talman! Vi är fem partier, Allians för Sverige och Vänsterpartiet, som enats om att avvisa det föreliggande förslaget till tvångsdelning. Vi vill också gemensamt se en översyn av alla bidrag som påverkar barn. Helheten, såväl vad gäller intäkter som barnbidrag, bostadsbidrag och underhållsstöd och kostnader av olika slag som har med barnet att göra, måste ingå i en sådan översyn. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 4.

Vi kristdemokrater menar också att ett förslag om delat barnbidrag borde ha barnets bästa som vägledande princip. Den måste gå före prin-

cipen om könsneutralitet. Ett förslag till delat barnbidrag bör också så långt som möjligt utformas så att risken för konflikter minimeras. Likaså måste ett nytt förslag möjliggöra mjuka övergångar mellan olika boendelösningar för barnen. Det ska vara möjligt för föräldrarna att låta barnens behov vara styrande. Lagstiftningen ska bidra till flexibla lösningar för barnens skull.

Detta handlar för oss kristdemokrater just om barnen, om trygghet och om mjuka lösningar som är flexibla och ser till att underlätta de enskilda personernas tillvaro, i ett samhälle där barn blir sedda, där båda föräldrarna är viktiga och där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Anf. 4 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! När barnbidraget infördes i Sverige för många år sedan innebar det en befrielse för många fattigungar som vi hade då. Plötsligt fick arbetarfamiljerna ett bidrag till barnens försörjning. Syftet var att utjämna skillnaderna mellan dem som hade barn och dem som inte hade barn, men också mellan dem som var rika och dem som var fattiga. Barnbidraget var inte behovsprövat utan varje unge var värd lika mycket – fattig som rik.

Jag kommer ihåg när den socialdemokratiska regeringen för att sanera statsbudgeten ville sänka barnbidraget i vårbudgeten i början av 1995. Jag presenterade då regeringens förslag för vår pensionärsklubb i Stockholm. Deras budskap var: Rör inte barnbidraget! Detta trots att det fanns förslag om att man skulle sänka pensioner och så vidare. När jag föreslog att vi åtminstone kunde inkomstpröva det, reste sig en man i salen, pekade med hela handen och sade: Du har ingen historia. Och i kaffepausen fick jag den. Han berättade om hur det kändes att gå i fattigvårdens träskor och glädjen när han blev kvitt dem och tillsammans med sin mamma kunde välja skor själv.

Detta var lite historia på internationella kvinnodagen.

För att säkerställa att barnbidraget skulle komma barnet till godo betalades det ut till mamman. Sedan barnbidraget infördes, för snart 60 år sedan, har dock mycket förändrats i vårt samhälle. Kvinnor förvärvsarbetar i större utsträckning i dag än på 40-talet och har ett betydligt större försörjningsansvar för barn och hushåll. Dock är steget långt, som man kan läsa i dag i Svenska Dagbladet, till att kvinnor vidmakthåller ansvaret för hem och familj och samtidigt kräver halva makten i arbetslivet. Så långt har vi inte kommit ännu. Att vi kräver det är en sak.

Att fler män tar del av ansvaret för hem och barn är fortfarande, kan man krasst uttrycka det, som att kvinnorna har projektledaransvaret för familjen. Detta avspeglar sig i antalet dagar som män respektive kvinnor tar ut från föräldraförsäkringen. Den underliggande normen i samhället är att kvinnors ansvar för barnen är obligatoriskt medan männens är frivilligt.

I dag befinner vi oss i en situation där skilsmässorna är många och alltfler barn lever med en förälder och träffar den andra föräldern kanske varannan helg och några veckor under sommaren. Men det har skett en viss förändring, och det är att de unga papporna nu alltmer tar sitt ansvar för barnen och kanske framför allt kräver att få ta del av barnens liv. Flera barn har i dag möjligheten att bo varannan vecka hos mamma och varannan vecka hos pappa, så kallat växelsvis boende vid skilsmässa.

Men fortfarande är det mamman som får barnbidraget om inte föräldrarna gemensamt har anmält något annat. Detta är förstås förlegat. Om föräldrarna delar på kostnaderna för barnet bör det förstås också finnas en möjlighet för föräldrarna att också dela barnbidraget, eftersom barnbidraget är till för att i viss utsträckning kompensera för kostnader som är förknippade med barnet. Det är därför bra att regeringen nu öppnar för att föräldrar där barnen har växelvis boende också ska kunna dela barnbidraget om båda föräldrarna vill ha det så. Om båda föräldrarna gemensamt ansöker om delat barnbidrag, är det det närmaste en garanti för delade kostnader för barnet som vi kan komma.

Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att samhället sänder ut signaler som säger att kvinnor och män har lika stort föräldraansvar, både vad gäller omsorg och vad gäller försörjning. Till skillnad från regeringen och Miljöpartiet anser vi dock att det finns verktyg som är betydligt mer träffsäkra och som verkligen skulle kunna medföra stora jämställdhetspolitiska förändringar om de genomfördes vad gäller både ett jämställt föräldraansvar och jämställda villkor i övrigt, och det är en individualiserad föräldraförsäkring. En individualiserad föräldraförsäkring där båda föräldrarna på lika villkor delar ansvar och omsorg för barnen är förutsättningen för ett jämställt föräldraskap enligt Vänsterpartiets och min uppfattning.

Vad som däremot är helt oacceptabelt är att Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår att barnbidraget också ska kunna delas mot den ena förälderns vilja. Barnbidraget ska enligt de båda partierna kunna tvångsdelas. De båda partierna säger att de vill ha ett könsneutralt barnbidrag. Att dela barnbidraget vid växelvis boende efter en gemensam ansökan från båda föräldrarna gör barnbidraget könsneutralt. Men att tvångsdela barnbidraget mot den ena förälderns vilja är inte könsneutralt – det är könsblint, för då ser man inte att situationerna är olika.

Vår huvudinvändning mot att tvångsdela barnbidraget vid växelvis boende handlar inte om hur omsorgsansvaret fördelar sig mellan föräldrarna utan om fördelningen av kostnaderna för barnet. Barnbidraget är inte, som regeringen och Miljöpartiet tycks mena, en belöning till den som tar omsorgsansvar, utan det är till för att möta barnets materiella behov. Föreligger det växelvis boende delar föräldrarna också aktivt omsorgsansvaret. Det växelvisa boendet ger inte några som helst garantier för att även kostnadsansvaret delas lika mellan vårdnadshavarna. Det är i dag mycket få kommuner som medger att fakturan för till exempel barnomsorgen delas och skickas till två adresser. I stället skickas fakturan till den adress på vilken barnet är folkbokfört, vilket oftast är hos mamman.

Vår uppfattning i Vänsterpartiet är alltså att barnbidraget ska kunna delas vid växelvis boende om båda föräldrarna, oavsett kön, gör en obligatorisk gemensam anmälan om delat barnbidrag till Försäkringskassan. Detsamma bör gälla bestämmelserna för utbetalning av vårdbidrag.

Däremot säger vi nej till tvångsdelat barnbidrag vid växelvis boende, det vill säga att barnbidraget ska kunna delas mot den ena förälderns vilja. Detta gäller även vårdbidraget. Vi vill i stället ha en samlad utredning ur ett barnperspektiv som bland annat utreder hur de stora kostnaderna för barnet fördelas mellan föräldrarna.

Liksom övriga ledamöter har jag fått många e-mejl och telefonsamtal vad gäller förslaget om att dela barnbidraget mot den ena förälderns vilja. Det har varit från pappor som tar sitt ekonomiska ansvar, från mammor som vittnar om sin svåra ekonomiska situation därför att pappan inte tar sin del av kostnaderna. Jag har fått e-mejl från mormödrar och farmödrar som beskriver hur de ser på sina ensamstående döttrars och söners situation. Sammantaget menar jag att detta visar att det är klokt att inte tvångsdela utan att först utreda till exempel hur kostnaderna fördelas.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1, punkt 1 och reservation 4, punkt 5.

Anf. 5 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag börjar mitt anförande med att yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 4.

Alla barn har rätt att växa upp under trygga och stabila förhållanden med en nära och regelbunden kontakt med båda sina föräldrar. Där det är möjligt är det viktigt att alla barn, både flickor och pojkar, har denna regelbundna kontakt med både sin mamma och sin pappa.

Vi kan ju inte med politiska beslut styra över olika familjers situation och hur den utvecklas. Många barn växer upp i familjer med både mamma och pappa, och jag vet av egen erfarenhet att det är mycket positivt att ha både en mamma och en pappa att göra roliga saker tillsammans med, men inte bara att göra roliga saker med utan också en mamma och pappa som bryr sig, som lyssnar, tröstar, uppmuntrar och stöttar när livet ibland känns tungt, för det kan det göra även för barn.

Det är viktigt att arbetslivet fungerar så att både mammor och pappor kan prioritera sin arbetstid så att de kan tillbringa mer tid tillsammans med sina barn. Som förälder till tre flickor som nu är vuxna kan jag konstatera att tiden när de är beroende av oss som föräldrar går oerhört fort. Den bara försvinner.

Fru talman! För att familjer med barn, oavsett hur familjen ser ut, ska må bra och fungera på ett tillfredsställande sätt är det många olika faktorer som spelar roll, som till exempel att ha en bostad med hygglig standard, ett arbete som man trivs med och som helst också är värlövat. Att ha ett fungerande socialt nätverk av nära släktingar och vänner är också värdefullt och viktigt.

I den beskrivna idyllen lever inte alla familjer i dag. I dagens Sverige är det alltför många familjer som inte klarar av att leva tillsammans utan väljer att bo åtskilda. När separationen är ett faktum och det finns barn med i familjen är det mycket viktigt att man får all tänkbar hjälp att ordna upp sina relationer så att barnen i familjen inte far illa.

I de allra flesta fall är det mycket viktigt att barnen får ha en regelbunden kontakt med båda sina föräldrar. Växelvis boende – att bo halva tiden hos mamman och halva tiden hos pappan – har blivit allt vanligare. Dessutom är det viktigt att båda föräldrarna har likartade möjligheter att på ett bra sätt leva tillsammans med sina barn.

Därför anser vi i Centerpartiet att det är positivt att föräldrarna har möjlighet att dela på barnbidraget. Det är föräldrarna som ska komma överens om hur man gör denna fördelning och anmäla vem som ska stå som mottagare av barnbidraget. Detta känns både bra och rättvist, men vi anser att det måste vara en ömsesidig överenskommelse mellan föräld-

rarna. Det är viktigt att föräldrarna är överens om denna delning av barnbidraget. Är de överens talar det mesta för att de även är överens om och tar delat ansvar för större kostnader för barnet.

Vi tycker inte att regeringens förslag om att barnbidrag vid växelvis boende ska kunna delas efter anmälan av endast en förälder är bra. Vi tror att det kan leda till fler konflikter och tvister, och det gagnar inte barnen. Det förslaget kan frambringa boendelösningar som kanske inte alltid är till barnets bästa. Att införa denna tvingande lösning tror vi kan öka risken för fler motsättningar mellan föräldrarna och då finns det risk att det är barnen som blir de stora förlorarna.

Jag har, som tidigare talare, fått många mejl, brev och telefonsamtal från pappor och mammor och också från mor- och farföräldrar. Det råder ingen tvekan om att många känner sig styvmoderligt behandlade med dagens system, men det förslag som vi ska ta ställning till i riksdagen i dag löser inte problemen. Man flyttar problemet från en part till en annan.

Fru talman! När barnbidraget infördes 1947 på förslag från Bondeförbundet innebar det en klar ekonomisk förbättring för barnfamiljerna, och på den tiden var det naturligt att det var mamman som var betalningsmottagare eftersom hon ofta saknade förvärvsinkomst och oftast tog det övervägande ansvaret för barnen.

Det går inte att jämföra en barnfamilj som den såg ut på 40-talet med hur den ser ut 2006. Nu förvärvsarbetar de allra flesta kvinnor och det är inte lika självklart att barnbidraget ska utgå till mamman. Risken finns att det förstärker den traditionella uppfattningen att mamman ska ha huvudansvaret för barnen. Trots denna risk vill vi alltså inte införa en tvingande lösning när endast en förälder vill dela barnbidraget. Vi vet att många pappor tar stort ansvar. Det välkomnar vi.

Vi får aldrig glömma att barnbidraget inte är en belöning till den som tar omsorgsansvar, utan är till för att möta barnets materiella behov. I familjer med växelvis boende barn finns det ett delat omsorgsansvar men det finns ingen automatik i att även kostnadsansvaret delas lika mellan vårdnadshavarna. Om man kunde garantera att även de stora kostnaderna, som till exempel för barnomsorgen, kunde delas lika mellan föräldrarna vore det naturligt med delat barnbidrag. Nu finns inte denna garanti till delad barnomsorgskostnad eller andra stora kostnader och då kan vi inte heller stödja en tvingad delning av barnbidraget.

Fru talman! Den parlamentariska utredningen SOU 2005:43 *Barnets bästa – föräldrarnas ansvar* som utrett denna fråga gjorde inte en ordentlig genomlysning av den ekonomiska situationen för barn i separerade familjer. Det föreslår vi i dagens betänkande.

Dessa barn är ofta ekonomiskt och socialt utsatta. Det finns ett behov av att ta ett större grepp om de bidrag och regler som påverkar möjligheterna till en väl fungerande försörjning av och omsorg om dessa barn. Det behövs en samlad utredning ur ett barnperspektiv om de bidragsregler som påverkar barn till särlevande föräldrar. Det är viktigt att utredningen också beaktar de stora kostnaderna för barnet och hur kostnadsansvaret fördelas mellan föräldrarna. Det är viktigt att regeringen snarast tillsätter en utredning som ser till hela försörjningsbilden. Men fokus måste alltid vara att barnen ska ha det bra.

Anf. 6 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Vi skriver i dag den 8 mars, internationella kvinnodagen. Den har en historia som sträcker sig över ett helt sekel. På olika ställen i vårt land manifesteras den i dag. Nu, liksom tidigare, handlar det om frigörelse, kamp för lika rättigheter mellan könen och mot diskriminering. Mot den bakgrunden känns det bra att vi socialdemokrater tillsammans med Miljöpartiet just i dag kan presentera ett förslag i kammaren om möjlighet till delat barnbidrag och vårdbidrag vid växelvis boende.

Det är ett steg mot ett jämställt föräldraskap. Det är en fråga som har sin grund i principen om lika rättigheter och skyldigheter för kvinnor och män.

Mindre bra känns det att vi just i dag löper risken att besluta om att göra avsteg från just den principen.

Det är viktigt att understryka att förslaget om delat barnbidrag enbart berör de familjer där barnen bor växelvis hos sina föräldrar och har en lagakraftvunnen dom eller ett avtal godkänt av socialnämnden i kommunen.

Under det senaste året har, som många talare före mig påpekat, det växelvisa boendet ökat markant. Allt fler föräldrar har sedan de separerat ett fortsatt gemensamt ekonomiskt ansvar för barnens försörjning. Denna utveckling visar behovet av att ändra dagens regler för utbetalning av barnbidraget.

Vi tycker att det är viktigt att uppmuntra båda föräldrarna att ta ett gemensamt ansvar för sina barn även efter en separation. Om barnen bor lika mycket hos sin mamma som hos sin pappa betyder det ju att föräldrarna har ett gemensamt ansvar som ska bäras fullt ut. Då är det fel att samhället utgår ifrån att det endast är mamman som ska ta ansvar för inköp till barnen. Det, om något, bidrar till att hålla gamla könsroller vid liv.

Tvärtom bör vi se det som en viktig förutsättning för kvinnors frigörelse att männen faktiskt vill och är beredda att ta halva ansvaret över det som vi brukar kalla familjen eller den privata sfären.

Därför innebär ett nej till förslaget om delat barnbidrag vid växelvis boende också i förlängningen ett nej till ytterligare frigörelse för kvinnan.

Det är min övertygelse att många pappor både vill och är beredda att ta ansvar. De önskar inget hellre än att bli betrodda. De kräver sin rätt att också ges halva det ekonomiska ansvaret, inte bara halva vårdnaden. De vill också bli accepterade som fäder i rollen av att vara kapabla att gå till affären och köpa både kläder och leksaker till barnen.

När barnbidraget infördes 1947 var det logiskt att det oavkortat i alla lägen gick till kvinnan. Familjesituationen såg också annorlunda ut. Separationer var ovanliga. Det sågs dessutom med den tidens mått mätt som mycket radikalt och ett viktigt framsteg i kampen för kvinnors villkor. Mannen hade försörjningsbördan och arbetade utanför hemmet. Kvinnan skötte hem och barn. Därför var det självklart att barnbidraget skulle tillfalla henne. Men i dag har vi ett annat läge i samhället. I dag förvärvsarbetar kvinnor med barn i mycket högre grad än för 60 år sedan, och pappor tar större del i omsorgen om barnen.

*Delat barnbidrag vid
växelvis boende, m.m.*

Lika rätt och naturligt som det 1947 var att lagstifta om att ge hela barnbidraget till kvinnan, lika naturligt och tidsenligt är det i dag att säga att det kan delas i vissa familjesituationer.

Det naturliga i dag måste vara att göra lagstiftningen könsneutral när det gäller familjer med växelvis boende. Men trots allt, och det är det viktigaste, tycker jag, är barnbidraget till för barnet och ska då följa barnet. Och lever barnet växelvis hos sina föräldrar är det logiskt att dela barnbidraget.

Fru talman! Tyvärr är det fortfarande så att det finns alltför många ojämställda relationer mellan män och kvinnor, relationer eller rentav icke-relationer där kvinnan tar hela ansvaret för omvårdnaden. Jag tänker på ensamstående med låga inkomster och med hela vårdnaden om barnen. Jag tänker på dem som har separerat från en partner som inte vill eller säger sig inte kunna ta hand om barnet eller ta ansvaret. Det förslag som vi behandlar i dag kan inte avhjälpa dessa orättvisor och problem. Och dessa mammor ska naturligtvis även i fortsättningen få rätten till hela barnbidraget. Dessutom, vilket är viktigt när vi diskuterar förslaget om delat barnbidrag, kan Försäkringskassan – om barnet inte bor växelvis hos föräldrarna och om föräldrarna inte delar på ansvaret, om det finns en lagakraftvunnen dom eller ett godkänt avtal från kommunen – också säga nej.

Även om livsvillkoren i dag liksom samhällets stöd har förbättrats under de senaste 50 åren finns det fortfarande orättvisor och stora klyftor mellan människor, mellan familjer och mellan män och kvinnor. Men jag är helt övertygad om att dessa problem angrips bäst genom att vi har en välfärdspolitik som omfattar alla, att vi arbetar för utjämning av klyftor, att vi arbetar med attityder för jämställdhet och aktiva åtgärder mot diskriminering i arbetslivet liksom att vi aktivt arbetar för att uppvärdera traditionella kvinnodominerade yrken.

Det skulle vara bra om vi i eftermiddag kan meddela allmänheten att Sveriges riksdag har beslutat att göra lagstiftningen om barnbidrag och vårdbidrag könsneutral vid växelvis boende därför att vi tror och vet att det genererar ansvarstagande, även ekonomiskt ansvarstagande, därför att barnbidraget liksom vårdbidraget är till för barnen och ska följa dem och därför att vi tror på jämställdhet som en övergripande princip.

Vi socialdemokrater är beredda att ändra en nästan 60 år gammal lagstiftning i riktning mot hur samhället har förändrats och hur familjesituationen för många är i dag.

Det är min förhoppning och önskan att tillräckligt många i denna kammare är lika beredda som vi.

I detta anförande instämde Tomas Eneroth, Anita Jönsson, Yilmaz Kerimo, Kurt Kvarnström, Agneta Lundberg, Göte Wahlström och Mariann Ytterberg (alla s).

Anf. 7 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tror att Kerstin Kristiansson Karlstedts anförande rätt väl speglar varför propositionen bör avslås. Det är inte fråga om dålig vilja – det vill jag absolut inte säga om förslaget i propositionen – men det är fel förslag för att lösa en del av problematiken här.

Jag har väldigt svårt att se att man genom att tvångsvis kunna dela barnbidraget löser det grundläggande problemet. I stället riskerar man att ytterligare försvaga de svagaste i samband med skilsmässor och stärka dem som är starkare.

Men jag håller helt med om att den här lagstiftningen är föråldrad och behöver reformeras. Jag har därför väldigt svårt att förstå varför Kerstin Kristiansson Karlstedt här inte vill utreda de samlade förhållandena som gäller bidrag och stöd för att hjälpa barn i synnerhet i samband med skilsmässor och växelvis boende.

Vi är för könsneutralitet. Vi skulle gärna ha tagit ett provisoriskt beslut just om att barnbidraget går till den förälder hos vilken barnen är mantalsskrivna. Det är uppenbart så att en stor del av kostnaderna, till exempel dagisavgifter, hamnar där.

Jag vill därför fråga Kerstin Kristiansson Karlstedt: Varför vill man inte gå vidare och se helheten i problematiken och därmed försöka lösa det hela? Det här är ju ingen lösning. Det är någon form av förändringar på ytan som dessutom i många fall, men inte alla, tenderar att gå åt fel håll. Varför är det fel att utreda och gå igenom detta? Varför motsätter man sig detta, och varför genomför man en delreform som riskerar att försvaga svaga och stärka starka?

Anf. 8 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Jag ser det inte på samma sätt som Per Westerberg gör och som han beskrev. Jag tycker först och främst att det är viktigt att barnbidraget följer barnen – där barnen befinner sig ska också pengarna finnas. Det tror jag genererar ett ansvar hos den förälder som tidigare ingenting har fått, oftast pappan. I de flesta familjer – det har också sagts här av många talare – tar man detta ansvar. Men varför ska då inte barnbidraget, som vi alla är överens om är till för barnet, få delas? Och varför vill Moderata samlingspartiet inte ta detta lilla steg mot ett jämställt föräldraskap som man ändå tycker är bra, säger man, utan vill gömma allt i utredningar?

Dessa frågor när det gäller just familjepolitiken har utretts i många olika omgångar. Så sent som 2004 fick vi en rapport till utskottet om ekonomiskt utsatta barn där man sade att det där till nästan 90 % handlar om arbetslöshet. Alltså: Det handlar om andra problem än att dela ett barnbidrag, vilket i sig, tror jag, skulle kunna lösa en del också.

Anf. 9 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Det låter nästan som om Kerstin Kristiansson Karlstedt vill det som framförs i det moderata förslaget som även väldigt mycket stöder vad Barnombudsmannen tycker, nämligen att barnbidraget ska följa barnet. Och barnet har ofta sina största kostnader där det är mantalsskrivet. Gör man detta blir det dessutom könsneutralt.

Det är inte obekant att de flesta kommuner vägrar att dela dagisräkningen, utan den hamnar där barnet är mantalsskrivet och drabbar därmed den förälder hos vilken barnet är mantalsskrivet hårt. Det är om det råder oenighet eller konflikt mellan föräldrarna som problemet uppstår. Är föräldrarna ense löser sig detta automatiskt.

Men jag tycker inte Kerstin Kristiansson Karlstedt kommer fram till varför detta förslag leder till någonting som är bra. Vi är för ett jämställt

samhälle. Vi är för en könsneutral lagstiftning. Men vi vill framför allt värna om barnens rättigheter och barnens rätt till bägge föräldrarna som är naturligt. Då måste man även ta det bredare ansvaret och göra den bredare utredningen. Och det är alldeles uppenbart att utredningen när den lämnade sitt betänkande till regeringen inte hade gått i mål och inte hade klarat av att utreda alla de delar som var nödvändiga för att man skulle kunna få ett anständigt och bra förhållande i dessa fall, där föräldrarna dessvärre kan bli oeniga, kanske beroende på knappa ekonomiska resurser, och där barnen kommer i kläm.

Anf. 10 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Först och främst är det en viktig signal från samhällets sida att tala om att pappan nu får halva barnbidraget. Det är oftast pappor det handlar om. Med mer pengar och intäkter följer också ökat ansvar och det också av ekonomisk karaktär. Det är en viktig signal från samhällets sida.

När det gäller ekonomiskt utsatta familjer och ekonomiskt utsatta barn måste vi ha andra metoder för att avhjälpa det. Där hjälper det inte enbart med barnbidraget. Det handlar om att få människor sysselsätta och mer träffsäkra bidrag i form av bostadsbidrag och underhållsstöd. Det handlar om det som nu finns i studiestödssystemet för studerande föräldrar som får ett extra bidrag för barnen, och så vidare. Det handlar om träffsäkrare system än just barnbidraget.

Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag håller med Kerstin Kristiansson Karlstedt om att det inte bara är barnbidraget som löser problemen. Vi går emot förslaget att nu göra förändringen mot en förälders vilja. Vi går inte emot att vi delar barnbidraget om man är överens om det.

Förhoppningsvis ska också föräldrar få den hjälp de behöver i samband med en separation så att man ser till hur det ser ut totalt ekonomiskt och vem som verkligen behöver bidraget för att klara sin situation den tid man lever tillsammans med barnen.

Visst är det viktigt att barnbidraget får fortsätta att utgå som det gör. Om vi ska tvinga en förälder att dela barnbidraget borde vi samtidigt ha ett förslag som innebär att också de stora kostnaderna delas. Den riktigt stora kostnaden är oftast barnomsorgskostnaden. Vi borde med automatik också dela den.

Vi menar på att det är fel att bara dela inkomsten men inte dela utgiften. Det är där som många kvinnor kan komma i kläm. Det är vad vi motsätter oss. Jag tycker att det är viktigt att det framkommer.

Anf. 12 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det kan naturligtvis uppstå problem vid vissa olika tillfällen. Men frågan är om vi ska gå in från Sveriges riksdag och lagstifta om de bitarna. Är det inte en kommunal angelägenhet? Om jag inte har läst alldeles galet tittade 2002 års vårdnadskommitté just på frågorna om försörjningsansvaret och ekonomisk belastning.

Man kom inte fram till någonting vad gällde detta, utan det var en väldigt svårlöst fråga. Det kan man konstatera. För närvarande bereds Vårdnadskommitténs betänkande på Regeringskansliet. I det läget kräver

man ytterligare en utredning. Jag tror inte att vi kan utreda allting till vägs ände och se till att det från denna kammare lagstiftas om allting. Vi måste även se till att människor själva i sin vardag löser de bitarna.

De signaler vi kan ge från riksdagen är följande. Vi tror och tycker att det är rättvist att om barnet växelvis bor hos sina föräldrar ska man också få dela på barnbidraget. Utgifterna och även vårdbidraget ligger på båda ställen. Det är viktigt att man kommer till en lösning på den rättvisefrågan och jämställdhetsfrågan.

*Delat barnbidrag vid
växelvis boende, m.m.*

Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Vi har inte motsatt oss hela förslaget. Det gäller när ena föräldern ska tvinga sig till en delning av bidraget. Man flyttar problemen från den ena föräldern till den andra.

Det råder ingen tvekan om, och det har också framkommit här, att det ofta är kvinnan som har den svaga ekonomin. Väldigt ofta är också barnet mantalsskrivet hos kvinnan, som har talats om tidigare här i debatten. Det är då hon som får stå för den stora kostnaden när barnen är små i form av fakturan. Det är viktigt att man ser till helheten.

Vi vet också om att utredningen som Kerstin Kristiansson Karlstedt talar om inte gick till botten med ekonomin. Det är viktigt att man verkligen gör det så att den ekonomiska situationen runt barnet är fullständigt belyst. Det är så lätt att vi fattar små delbeslut, det ena efter det andra. Det är viktigt att vi ser till helheten så att inte barnen kommer i kläm.

Det är vad vi motsätter oss. Vi tycker inte det här förslaget ser till helheten för barnet.

Anf. 14 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis inte en helhetslösning på hela familjepolitiken. Det är ej heller en helhetslösning på den ekonomiska situationen för varje enskild familj. Det är ett steg i rätt riktning. Varför vill man inte ställa upp på det, om man tycker att det är så riktigt och rätt? Det är vad jag tycker är så märkligt. Man vill inte ställa upp för att göra en jämställt föräldraskap verkligt.

Anf. 15 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag vill påminna Kerstin Kristiansson Karlstedt om vad som står i den reservation som de fem partierna har lämnat in: Det är positivt att barnbidraget nu ska betalas ut till den förälder som av föräldrarna anmälts som mottagare och att inte som i dag utbetalning med automatik görs till modern. Jag vill bara ordningens skull tala om att det är vad vi säger.

Sedan går jag till min fråga. I dag erbjuder Tomas Eneroth och Kerstin Kristiansson Karlstedt i Svenska Dagbladet riksdagens ledamöter en möjlighet att bli historiska genom rösta ja till tvångsdelat barnbidrag. Man säger i inlägget: Internationella kvinnodagen kom till för att stärka och likställa kvinnans rättigheter med mannens och inte för att kvinnan skulle vidmakthålla ansvar för hem och familj och samtidigt kräva halva makten i arbetslivet.

Syftet bakom internationella kvinnodagen och varför den kom till är lite felbeskrivet. Jag vill hänvisa till promemoria från utredningstjänsten om varför det skedde. Förutom det förstår jag inte riktigt kopplingen.

Menar Kerstin Kristiansson Karlstedt och Tomas Eneroth på fullt allvar att ett tvångsdelat barnbidrag skulle göra att männen skulle ta sitt fulla ansvar för hem och barn och också ge ifrån sig halva makten i arbetslivet, och att kvinnors deltid därmed skulle försvinna bort?

Jag förstår inte riktigt den kopplingen. Jag skulle uppskatta att få en förklaring om det verkligen är så att Socialdemokraterna tror att tvångsdelat barnbidrag kan leda till allt detta.

Anf. 16 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det går inte att apostrofera Tomas Eneroth, eftersom han sitter här i kammaren utan att delta i debatten. Jag som står i talarstolen får väl svara på frågan.

Jag får för jag vet inte vilken gång i ordningen upprepa detta. Det är en viktig signal från samhällets sida att säga: Vi tror på både mäns och kvinnors både rättigheter och skyldigheter som föräldrar. Därför tycker vi att vid växelvis boende borde barnbidraget kunna delas.

Ulla Hoffmann återoppar tvångsdelningen. Jag tycker än en gång att barnbidraget är till för barnen. När barnen bor varannan vecka hos sin mamma och varannan vecka hos sin pappa borde en logisk följd vara att barnbidraget följer barnet, eftersom alla tycks tycka att det är till för barnet.

Anf. 17 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Nu vet jag inte hur jag ska uttrycka mig för att inte apostrofera. Men Kerstin Kristiansson Karlstedt står också som undertecknare av artikeln. Det var egentligen en direkt fråga.

Visst är det viktigt att vi ger signaler om att barnen är båda föräldrarnas ansvar. Vi ser också att det håller på att hända någonting när det gäller ansvarsfördelningen och omsorgsfördelningen. Det är därför viktigt att kunna öppna möjligheten vid växelvis boende att om båda föräldrarna begär det och vill ha det på det viset ska barnbidraget också kunna delas. Det är ingen av oss som motsätter oss det.

Vad vi motsätter oss är att Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet utan att närmare utreda var kostnadsansvaret ligger också vill gå in och tvångsdela barnbidraget. När en förälder, och det är oftast kvinnan, säger nej ska ni ta halva barnbidraget utan att, precis som Birgitta Carlsson sade, ta reda på var kostnaderna ligger.

Ska man ha halva inkomsten måste man också ha halva utgiften. Vi tycker att det är klokt. Det ger en rätt signal till de ensamstående mammor som i dag har en fruktansvärt dålig ekonomisk situation att vi också står på deras sida.

Anf. 18 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det var någon direkt fråga till mig. Det var bara påståenden. Jag tycker precis samma sak.

Jag tror inte att barnbidraget löser problemen för ensamstående kvinnor med dålig ekonomi. Det är andra bitar som ska in där. Det handlar om en välfärdspolitik för alla.

Det handlar om träffsäkra system, som jag tidigare räknade upp här, för bostadsbidrag, underhållsstöd och en hel del annat. Det är inte bara barnbidraget som det handlar om.

Jag tror det precis motsatta; om nu pappan inte sägs vara betrodd att dela barnbidraget så går också signalerna ut att han inte heller behöver vara med och betala. Då behöver han inte heller ställa upp på de utgifter som finns. Om hon får hela inkomstbiten så kan hon också stå för utgifterna, kanske pappan tänker. Det kan alltså också vara det motsatta. Det här måste vi ha lite grann i bakhuvudet, tycker jag.

Anf. 19 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Fru talman! Det är den internationella kvinnodagen. Vi har inte direkt könsneutrala löner. Bland 78 % av de samlevande paren är det mannen som har den högre inkomsten. Bland 22 % är det kvinnorna som har det.

När man pratar familjeekonomi så är det intressanta de facto vilka pengar man har i börsen. Det Socialdemokraterna lyfter fram är jämställdhet på papperet. Det verkar vara viktigare än förhållandet i praktiken. Jag sade i mitt anförande att det finns en påtaglig risk att många med svag ekonomi i stället hamnar på socialkontoren. Beräkningen från RUT var preliminär, men ungefär 100 miljoner. Hur ser Kerstin Kristiansson Karlstedt på det i ett jämställdhetsperspektiv?

Anf. 20 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Vi borde väl i alla fall tillsammans, Solveig Hellquist, ställa upp på en välfärdspolitik som är lika för alla. Vi borde kanske tillsammans ställa upp för att utjämna klyftor, som jag sade i mitt anförande. Vi borde förändra attityder till jämställdhet och försöka uppvärdera kvinnodominerade yrken. Där har vi den verkliga ekonomiska biten.

Det handlar alltså inte bara om delning av barnbidraget utan om så många andra välfärdssystem som vi borde värna, där jag vet att man från borgerligt håll skjuter in sina pilar i dag.

Anf. 21 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Fru talman! Även i anförandet räknade du upp alla de bidrag som familjer är beroende av för att kunna leva ett drägligt liv, Kerstin Kristiansson Karlstedt. Vi kan ta den diskussionen i något annat sammanhang. Men jag ser det som väldigt viktigt att man ser över alla bidrag så att det blir mer rättvist mellan män och kvinnor och att det hela kommer barnen till del.

Frågan har ställts tidigare. Jag kan inte förstå varför man inte kan göra en översyn av alltihop utan att man bara inriktar sig på barnbidraget, vilket blir rent kontraproduktivt.

Anf. 22 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Solveig Hellquist satt själv med i 2002 års vårdnadskommitté. Ni satt under några år och arbetade i den. Någoting kom ni väl fram till i alla fall? De frågor som ni belyste där håller för närvarande på att beredas i Regeringskansliet. Varför inte avvakta den beredningen och se vad man kommer fram till? Nej, då vill man ha ytterligare en utredning för en helhetssyn på detta.

Sanningen är att man ogillar den familjepolitik som förs i dag. Det är det som ligger bakom en ytterligare utredning. Varför inte kunna ställa upp på det lilla steg som tas i dag mot ett jämställt föräldraskap? I stället

skjuter man in sig på att säga att detta är en tvångsdelning mellan föräldrar. Jag tycker att det är lite orättfärdigt.

Anf. 23 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Utgångspunkten för debatten borde naturligtvis vara barnens bästa och att barnbidraget är till för barnen. Det är bra att Kerstin Kristiansson Karlstedt också säger det i sitt anförande i dag.

Utifrån det borde vi kunna hitta gemensamma vägar där vi ser till barnens bästa och till att skapa flexibla lösningar och som inte låser in utan öppnar upp. Vi borde hitta lösningar som markerar att båda föräldrarna är viktiga för barnen. Någonting så självklart måste tydligen sägas. Det borde vi kunna vara överens om.

Men utifrån den utgångspunkt som jag ändå tror att vi har gemensamt blir det så fascinerande att regeringen lägger fram just ett sådant här förslag som vi har att ta ställning till i dag. Förslaget löser inga problem, Kerstin Kristiansson Karlstedt. Det skapar nya problem, och det medger faktiskt regeringen själv i sin proposition.

Kerstin Kristiansson Karlstedt får gärna titta på s. 16. Där skriver regeringen att det kommer att bli fler rättsprocesser och fler konflikter. Hur kan Kerstin Kristiansson Karlstedt motivera ett förslag som regeringen själv inser kommer att leda till fler konflikter och fler rättsprocesser och inte till att man ser till barns bästa? Det kommer inte att leda till att problemen löses, utan tvärtom.

Anf. 24 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det var många frågor på en gång som Torsten Lindström levererade till mig. Jag upprepar igen med en däres envishet att barnbidraget är till för barnet. Det är därför jag tycker att det också ska följa barnet. När man har en lagakraftvunnen dom eller ett avtal som är godkänt av kommunens socialnämnd så förutsätter jag att det finns någorlunda enighet bakom detta. Andra fall, där kvinnor står ensamma, berörs inte av detta förslag.

Varför inte kunna göra detta ställningstagande den 8 mars för ett mer jämställt föräldraskap? Varför inte kunna ta det lilla steget?

Anf. 25 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Därför att det inte är något sådant steg. Det är ett steg åt fel håll. Det framgår av propositionen. Det står i propositionen att det kommer att bli fler rättsprocesser och att det kommer att bli konflikter. Sedan säger regeringen att det kanske inte blir så många, men det är ju nästintill ett cyniskt förhållningssätt! Man säger att det är okej med några fler konflikter och att några fler barn kommer i kläm, bara vi uppnår det här tekniskt dåliga förslaget som inte löser några problem. Näst intill varenda remissinstans har ju också sagt att det här inte löser problemen. Tänk en gång till! Kom tillbaka! Kom med ett förslag som uppmuntrar flexibilitet!

Svagheten med förslaget, fru talman, är att det inte ser till barnens bästa. Det löser inga problem, utan det skapar i stället precis motsatsen. Det blir fler konflikter. Redan infekterade situationer mellan människor blir ännu mer infekterade. Det är helt enkelt ett dåligt förslag när det än

skulle läggas fram, och i all synnerhet på den internationella kvinnodagen.

Kerstin Kristiansson Karlstedt talade här tidigare om att meddela allmänheten. Jag tror att det visar ganska väl skillnaden mellan oss. Kerstin Kristiansson Karlstedt tror på att göra en lösning för alla. Man ska göra en simsalabimlösning och sedan meddela allmänheten. För oss kristdemokrater är det flexibilitet och barnens bästa som är utgångspunkten. Däremellan finns det en skillnad.

Men vi borde kunna hitta en gemensam teknisk lösning i stället för det förslag som regeringen – som Kerstin Kristiansson Karlstedt företräder här i dag – själv säger kommer att leda till fler konflikter och fler rättsprocesser. Är det inte snudd på cyniskt att lägga fram ett sådant här förslag?

Anf. 26 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Det här är ingen simsalabimlösning. Det har jag inte heller påstått. Men det är ett steg i rätt riktning; det upprepar jag igen. Varför inte kunna medverka till det lilla steget? I stället kräver man en utredning som ska se över helheten. Vilken helhet? Handlar det om hela familjepolitiken? Eller handlar det om ekonomiskt utsatta familjer? Vad är det för simsalabimlösning i det?

Anf. 27 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Föräldrar har, och tar oftast, ansvar för sina barn. Varje förälder har sitt specifika ansvar för sin relation till just sitt barn. Miljöpartiet vill se att fler pappor tar sitt specifika ansvar, liksom att mammor måste lämna över ansvar till papporna.

Redan 2003 sade jag i ett anförande här i kammaren: ”Miljöpartiet anser att barnbidraget ska kunna delas mellan separerade föräldrar, när barnet bor lika mycket hos varje förälder och man har gemensam vårdnad om barnen.”

Här står vi i dag och ska fatta ett beslut om just detta. Hittills har barnbidrag i stort sett alltid betalats ut till modern. Vi vill nu tillsammans med Socialdemokraterna ta ett första steg till att inte diskriminera de pappor som vill ta ansvar för sina barn och ge kvinnor möjligheter att minska utgifterna för inköp av barns kläder, fritidssysselsättningar och allt annat som kostar i ett barns liv.

Barnbidraget är till för barnen, inte för föräldrarna. Därför är det rimligt att barnbidraget i större utsträckning följer barnet. Om barn till separerade föräldrar bor lika mycket hos mamma som hos pappa och om föräldrarna har kommit överens om eller har dom på att rakt av dela ansvaret för barnet bör barnet också kunna få ta med sig halva barnbidraget till vardera föräldern. De flesta separerade föräldrarna kan lösa fördelningen av det ekonomiska ansvaret för barnet själva, men i de fall där man inte kommer överens kan det behövas en reglering.

Lika modernt som det var att betala ut barnbidraget enbart till mamman på 40-talet lika omodernt är det i dag. Nu leder det till att samhällets stöd till barnfamiljerna upprätthåller och underblåser den ojämna uppfattningen att mamman ensam ska stå för kostnaderna för busskort, cyklar, mat och annat till barnen. Förslaget om delat barnbidrag vid växelvis boende innebär att fler barn får en bättre kontakt med båda sina

föräldrar. Det finns ett värde i att män uppvärderas som föräldrar och att de själva inte förminskar sin roll och sitt värde i vardagen för barnen.

Det är ett problem att vissa pappor inte tar sin del av ansvaret för inköp till barnen. Jag anser att dagens ojämsställda utbetalningsregler bidrar till att cementera problemet. I dag sänder staten ut fel signaler och ger inte båda föräldrarna samma förutsättningar och möjligheter. Svartmålingen av den överväldigande majoritet av pappor som har kommit överens med sina barns mammor om att ta halva ansvaret bidrar bara till att befästa uppfattningen att kvinnan ska bära huvudansvaret för barnen medan mannen kan satsa på karriär och arbete.

Av alla barn med separerade föräldrar är det ungefär 18 % som bor växelvis hos sina föräldrar. Det är denna grupp som det delade bidraget gäller. Av dessa 18 % är det ett antal som inte kommit överens om ekonomin som rör barnen. Miljöpartiet anser att konflikter mellan föräldrar ska lösas och kan lösas på andra sätt än genom barnbidraget. Dessa par måste i ett tidigt skede få hjälp och stöd att lösa sina konflikter dels för barnens skull, dels för att kunna avsluta sina förhållanden. Inga barn mår bra av att ha föräldrar som har öppna konflikter.

Löneskillnader mellan kvinnor och män måste lösas, och därför anser jag att ansträngningarna för detta måste öka. Men dessa orättvisor ska inte regleras via barnbidraget. Vi vill komma bort från ett sådant samhälle. Det har sagts att en delning kan komma att drabba redan ekonomiskt utsatta grupper. Miljöpartiet har tillsammans med regeringen och Vänsterpartiet fattat beslut om förbättringar, bland annat vad gäller underhållsstöd och bostadsbidrag till barnfamiljer. Vi hoppas att detta ska ge bättre ekonomiska förutsättningar för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.

Fastställande av avgifter för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg tillhör kommunernas ansvarsområde. I Göteborg har man gjort det möjligt att debitera kostnader för barnomsorgen till båda föräldrarna. Vi anser att fler kommuner ska göra så, men tyvärr kan vi inte påverka det härifrån riksdagen, utan det är varje kommun som beslutar.

Fru talman! Försäkringskassan ökar nu kunskapen hos separerade föräldrar om möjligheten att skriva avtal om underhållsbidrag och uppmuntrar till detta. Det betyder att fler föräldrar skulle kunna skriva avtal mellan sig på egen hand och inte behöva anlita Försäkringskassans tjänster. Försäkringskassan ska redovisa hur man lyckats öka kunskapen hos föräldrarna senast den 31 mars i år. Det innebär förmodligen att separerade föräldrar i större utsträckning också kommer överens om hur man vill ha barnbidrag och andra bidrag utbetalda.

Till sist vill jag understryka att jag här i dag stöder förslaget i betänkandet som är framtaget i samarbete mellan regeringen och Miljöpartiet.

Anf. 28 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Det är ingen tvekan om att de fall vi talar om är väldigt mångfasetterade och därför är det mycket svårt att nå fram med bra lösningar. Jag vågar säga att det förslag som nu läggs fram lite ironiskt på kvinnodagen är dåligt för väldigt många kvinnor. Jag tror att det även är dåligt för relativt många män. Det leder dessutom till fler rättsprocesser och är möjligen bra för advokater. Men det är ingenting som stöder barnens situation i de här förhållandena.

Jag har väldigt svårt att förstå hur det delade barnbidraget, med tvångsmedel och i värsta fall med rättsprocess, ska kunna stärka barnens ställning. Jag har väldigt svårt att förstå varför man inte vill ta ett helhetsgrepp när det gäller stödet till barn med särlevande föräldrar. Via våra egna kontakter och genom mängder av exempel kan vi se hur många personer och barn som far illa. Varför vill man inte gå till botten med detta utan krasar lite på ytan genom att försöka få tvångsvisa delningar av barnbidrag i förekommande fall?

Jag vill också fråga Mona Jönsson om hon verkligen tror att man löser problemet genom dela barnbidraget. Om hon tror att det löser problemet, skulle ni då inte lagstifta om att vi också ska dela räkningarna som gäller barnen? Det är alldeles uppenbart så att den dominerande delen av alla kommuner skickar dagisräkningarna dit där barnen är mantalsskrivna, ofta till kvinnan. Det är de som förlorar en del av pengarna med det här förslaget.

Anf. 29 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att man ska dela kostnaderna också. Man ska kunna dela räkningarna. Man gör det på vissa ställen i Sverige. Jag sade förut att det är kommunerna som har det ansvaret. Nu har vi i alla partier ledamöter i olika nämnder och styrelser i kommunerna, och jag tycker att det är vårt ansvar att föra ut det och se till att man kan göra det fortsättningsvis.

Anf. 30 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är ett väldigt dyrbart sätt att försöka åstadkomma ett bättre förhållande på det här området. Om man skulle göra någonting borde det vara en lagstiftning, men det kommer att bli ganska dyrt att genomföra en sådan. Jag tror inte att det är till fromma för att komma överens efter en skilsmässa eller att det är bra för barnen.

Jag tror också att Mona Jönsson är väl medveten om att i många av dessa fall som vi får samtal om från både män och kvinnor – jag ska inte säga barn, men det förekommer – är det frågan om besvärliga konflikter som handlar om mycket mer än barnbidraget. Det handlar om väldigt ojämlika ekonomiska förhållanden där ett antal personer, och inte minst barn, far förfärligt illa i den nuvarande situationen. Jag säger inte att det är många. Mona Jönsson har helt rätt i att det bara är 18 % som har växelvis boende. Och det är förmodligen en minoritet bland dessa där föräldrarna dessutom inte kommer överens, men det nog så allvarligt och får anses som ett betydande problem. Där har vi i denna kammare ett ansvar att lösa detta.

Anf. 31 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag anser att konflikter ska lösas på ett annat sätt. Man ska få hjälp av socialtjänsten i kommunen till exempel i ett tidigt skede. Man blandar oftast ihop känslor och ekonomi, och är inte det löst har barnen inte trygga föräldrar. Det viktigaste är att föräldrarna är trygga med varandra.

Jag hörde att Per Westerberg pratade om kvinnor som svaga i sitt anförande. I dag på internationella kvinnodagen tycker jag att vi en gång för alla ska prata om att kvinnor faktiskt inte är svaga. Kvinnor kan ha

svag ekonomi, men kvinnor är faktiskt inte svaga. Låt oss göra någonting åt kvinnors ekonomi så att kvinnor kan bli oberoende likaväl som män.

Anf. 32 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Fru talman! Man kan ge många exempel från verkligheten. Den är mångfasetterad. Jag tänker på en lågavlönad mamma och högavlönad pappa som beslutar sig för att separera och låta barnen bo växelvis. I det här fallet kan inte underhållsbidrag fastställas vid växelvis boende. Tycker Mona Jönsson att den här mamman då ska avstå från sin del av barnbidraget?

Jag undrar också vilka konsekvenser den här delningen av barnbidraget kan få. Kan det tänkas uppmuntra vissa föräldrar att kräva växelvis boende? Kan ett delat barnbidrag förhindra vissa föräldrar att gå med på växelvis boende? Har Mona Jönsson funderat på dessa frågor?

Anf. 33 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Först måste vi konstatera att barnbidraget inte är beroende av inkomsten. I dag går barnbidrag också till familjer eller personer som har god ekonomi.

När det gäller raffinerade metoder för att föräldrar ska kunna förgöra varandra – ofta handlar det om det, och det gäller alltså mera känslor än ekonomi – kan vi inte lagstifta bort sådant, utan då måste man faktiskt försöka hjälpa till och lösa de konflikterna.

Anf. 34 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik:

Fru talman! Skulle inte Mona Jönsson ändå tycka att det vore bra med en översyn av alla dessa bidragsformer och att man tittar över vilka kostnader som föräldrar har för barn och den fördelning som man kan göra?

Anf. 35 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att några fler utredningar skulle lösa någonting. Vi hörde i morse på Ekot att Svenskt Näringsliv skrivit i någon av morgontidningarna – jag har själv inte läst det, utan jag hörde det bara på Ekot – att lågavlönade i Sverige ligger sämst till och har haft sämst löneutveckling i hela Europa. Det är där vi måste börja, tror jag.

Anf. 36 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Nu kan det lätt bli så att debatten hamnar lite vid sidan om, kan jag tycka. Det viktigaste är ju att vi alltid ser till barnets bästa. Per Westerberg belyste just det som jag tänkte ta upp, och Mona Jönsson sade då i en replik att vi skulle göra något åt kvinnors ekonomi. Det menar jag att vi allianspartier gör. Vi jobbar för att de med låga inkomster – dit hör ofta kvinnor, och väldigt många av de kvinnorna är ensamstående med barn – får mer kvar i plånboken genom att man sänker skatter för låg- och medelinkomsttagare.

Men jag vill ändå gå tillbaka till det här. Det är en liten andel människor som kommer att beröras av detta. Jag tror att de flesta föräldrar i familjer där man klarar av att ha ett växelvis boende också kan komma överens om ekonomin. Jag ser också fram emot att Försäkringskassan med den information som man kommer att arbeta med tillsammans med

de här familjerna kommer att tydliggöra det här för familjerna. Då tror jag att de flesta mammor och pappor inser detta. Men i de situationer där kvinnan helt enkelt inte klarar av sin ekonomi i och med detta ska hon inte behöva gå och söka socialbidrag eftersom man tvingas att dela på barnbidraget. Det är där vi motsätter oss detta. Kan man så att säga med automatik dela de stora kostnaderna för barnet ska man med automatik också kunna dela den inkomst som staten ger till barnet. Men jag motsätter mig alltså tvånget. Jag tror att fler kommer att komma fram till en lösning, så jag är inte så negativ till det här som jag tycker att s och mp är i sina inlägg.

Anf. 37 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Vi ska se till barnets bästa. När vi säger det utgår vi egentligen ifrån vad vi vuxna ser är barnets bästa, och det kan vara olika från person till person.

Det finns ju också pappor som har svag ekonomi, ganska många faktiskt. Det talas väldigt lite om det. Det finns också mammor som har väldigt god ekonomi, även om de inte är så många. Jag tycker att på något sätt måste vi balansera det här och kunna dela på barnbidraget i dessa få fall och hjälpa de människorna att lösa sina konflikter i stället. Det tycker jag är det viktigaste.

Anf. 38 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Fru talman! Självklart måste det vara så att vi ska lösa konflikterna. Det tycker jag också. Det finns ju förslag sedan tidigare om samtal, och det är kommunen som är skyldig att ha de samtalen med föräldrarna i samband med en separation.

Anledningen till att vi lägger fram det här förslaget om att se till den totala ekonomin ur ett barnperspektiv är ju just att vi vill belysa detta och se till barn som lever både hos mamman och hos pappan. Vi ska inte lägga fram förslag som försämrar för den ena eller andra parten, utan när vi lägger fram ett förslag ska vi ha en medvetenhet om att det är absolut bäst för barnet, och vi menar att man inte belyser det i det här förslaget.

Anf. 39 MONA JÖNSSON (mp) replik:

Fru talman! Om man nu ska se till barnets bästa är det ju barnet som ska ha barnbidraget, och då ska barnet ha med sig det. Då ska det följa barnet. Det ska inte följa den vuxne.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Mottagande av
ensamkommande barn*

7 § Mottagande av ensamkommande barn

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU12
Mottagande av ensamkommande barn (prop. 2005/06:46).

Anf. 40 ANITA JÖNSSON (s):

Fru talman! Vi ska nu behandla socialförsäkringsutskottets betänkande SfU12, *Mottagande av ensamkommande barn*.

Hur ska vi få en rättssäker och human flyktingpolitik? Det är en fråga som vi ofta debatterar här i kammaren. Migrationsströmmarna i världen vill vi möta med en reglerad invandring. De ensamkommande barnen är en mycket utsatt grupp inom asyltagstiftningen. Varför lämnas barnen ensamma att resa runt i världen? Vad utsätts barnen för under sin resa, alldeles ensamma utan anhöriga, innan de kommer till Sverige? Det finns många berättelser. Några har skickats i väg av sina föräldrar för att få ett bättre liv någon annanstans, några har rymt hemifrån, några är utnyttjade i någon form av människohandel och *trafficking* och andra har tvingats fly på grund av missförhållanden i sitt hemland.

I statistiken för asylansökningar för ensamkommande barn 2005 kan vi läsa att det är totalt 398 barn som har ansökt om asyl. Den utsatthet som de här barnen fått utstå måste vi möta med en human och tydlig lagstiftning.

En hörpelare i utförandet är de internationella överenskommelser angående barns rättigheter, till exempel barnkonventionen, som Sverige har erkänt. Dessa har även medfört ändringar i svensk lagstiftning, inte minst under de senaste åren. FN:s barnrättskommitté utfärdar allmänna rekommendationer. En princip som man slår fast är att barnets bästa ska vara vägledande i alla faser av mottagandet av ensamkommande barn, inklusive en barnvänlig och säker utredning genomförd av kompetenta tjänstemän samt en skyndsam tillsättning av god man och juridiskt ombud.

När det gäller den svenska mottagningsprocessen för asylsökande ensamkommande barn regleras den inte särskilt i någon författning. Kommunerna har framfört att på grund av bristen på författningsreglering är det alltför oklart vad gäller ansvarsfördelningen såväl mellan Migrationsverket och kommunerna som mellan kommuner.

Utskottet kan därför med tillfredsställelse konstatera att regeringens proposition *Mottagande av ensamkommande barn* som vi i dag ska ta ställning till klargör mottagande och ansvar för ensamkommande barn i asylprocessen. Det innebär i korthet att Migrationsverket även fortsättningsvis ska ha det övergripande ansvaret för mottagandet av dessa barn. Däremot avvecklas Migrationsverkets boenden, och kommunerna ska i lag ges behörighet att anordna boende för ensamkommande barn. Migrationsverket ska anvisa en kommun som verket har träffat överenskommelse med, om det inte av någon anledning är bättre för barnet att bo i någon annan kommun. Det kan vara till exempel om barnet har släktingar i någon annan kommun. I dag bor mer än hälften av de ensamkommande barnen i eget boende, det vill säga hos släkt och vänner. Den kommun som Migrationsverket anvisat ska ansvara för barnets boende och att barnet får det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagen, barnhälsovård, skola, fritidsverksamhet och så vidare. De mottagande kommunerna får en statlig ersättning. Om barnet får uppehållstillstånd beviljat är det utskottets mening att om inget talar emot det så ska barnet få permanent vistelse i samma kommun.

Fru talman! I betänkandet har Socialdemokraterna en reservation, till vilken jag yrkar bifall.

Enligt ett beslut om lagen om god man för ensamkommande barn som vi nyligen antagit i den här kammaren ska god man förordnas så snart det är möjligt. Utskottsmajoriteten vill dock att det ska utses en god man inom 24 timmar efter barnets ankomst till Sverige. Vi anser inte att det är till barnets bästa att endast tiden är avgörande för vem som ska förordnas till god man. Lagutskottet, som bereder denna lagstiftning, har avslagit ett sådant förslag tidigare och menar att det är olämpligt att i en lagtext föreskriva en uttrycklig tidsfrist inom vilken förordnandet ska ske. Syftet kan även uppnås genom en allmänt hållen regel om en skyndsamt handläggning.

Vi socialdemokrater delar lagutskottets bedömning och vill särskilt betona att det är angeläget att den person som förordnas som god man är lämplig just för det barn som det är fråga om. Tidsbrist får inte vara avgörande för vem man utser. Det kan innebära att man efter en kort tid får byta god man, och det kan knappast ligga i något barns intresse att i onödan behöva byta god man.

Vi har fått en skrivelse från Sveriges Kommuner och Landsting, som just pekar på stelheten i en absolut tidsgräns. Många barn kommer på nätter och helger, och eftersom god man är ett frivilligt uppdrag kan det vara bekymmer med att snabbt få kontakt med en god man. Jag har en uppgift om hur många som kom till Arlanda efter kontorstid och på helger under 2005. Det var 170 barn.

Många kommuner har i dag ett mycket snabbt förfarande och har förteckningar över personer som är villiga att stå till förfogande som god man. Överförmyndaren har goda rutiner och arbetssätt som gör att det går skyndsamt. Det finns inget som pekar på att vi genom en tidsgräns får lättare att rekrytera gode män och att det går snabbare att utse dessa. Frågan om vad som är rimlig tid för överförmyndaren att förordna en god man har utretts grundligt. Att då efter knappt ett års tillämpning av lagen föreslå en lagändring är inte nödvändigt.

Fru talman! Låt mig kommentera några av de övriga partiernas reservationer. Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern anser att kommunerna ska ha det fulla ansvaret. Eftersom just ansvarsfrågan hittills inte reglerats särskilt har det skapats oklarheter. Som jag tidigare sade begränsas Migrationsverkets ansvar i fortsättningen till att bestämma vilken kommun som ska ha ansvaret i de enskilda fallen samt utge bistånd. Däremot ska de inte längre driva något boende. Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt och att det säkerställer att de ensamkommande barnen kommer att tas om hand av kommunerna, med tillgång till all den kunskap och kompetens som finns inom socialtjänsten.

I en miljöpartireservation är man orolig för att barnen inte får rätt att framföra sina synpunkter vid val av boende. Utskottet delar regeringens uppfattning att Migrationsverket självfallet ska ta hänsyn till om barnet har egna önskemål om vilken kommun det vill bo i. Det finns alltså garantier för att man i processen tar hänsyn till barnets önskemål med beaktande av barnets ålder och mognad.

En reservation från Vänsterpartiet, Centern och Miljöpartiet berör myndighetsåldern. Barnen i asylprocessen behandlas så långt möjligt enligt de lagar och regler som gäller i Sverige för barn i allmänhet. Vi har en myndighetsgräns vid 18 år, och då ska man inte längre bo kvar i ett kommunalt ungdomsboende. Då är det meningen att 18-åringen ska

flytta till ett anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. Det är dock inget som hindrar att man får bo kvar, men det utgår ingen statlig ersättning.

Utskottet är medvetet om att detta kan innebära att syskon skiljs åt, och det kan vara olyckligt, men jag förutsätter att kommunen i sådant fall beaktar vad som är bäst för det omyndiga barnet. Det behövs därför inget uttalande från riksdagen. Utskottet förutsätter att regeringen följer tillämpningen och återkommer om det mot förmodan skulle uppstå problem.

Jag har, fru talman, mycket kort redogjort för förslaget. Det är viktigt att framhålla att målet för mottagandet av ensamkommande barn är att beakta barnets åsikter och att hitta en långsiktig lösning som i första hand siktar på återförening med barnets föräldrar eller andra familjemedlemmar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet utom när det gäller punkt 6, där jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 41 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Äntligen har frågan om vem som ska ha ansvaret för de barn som kommer hit ensamma och på flykt fått en lösning. Det har tagit lång tid. Redan en sen majkväll 2003 debatterade jag och Sven Brus med dåvarande migrationsminister Jan O. Karlsson frågan om vem som skulle ha ansvaret för mottagandet av de ensamkommande barnen. Ett år tidigare hade Kommunförbundet och Migrationsverket kommit överens om att ett antal kommuner skulle ta ansvaret för mottagandet av de barn som kommer hit utan vårdnadshavare. Det har gått nästan fyra år från den överenskommelsen till att det nu finns ett färdigt lagförslag. Det är alltid olyckligt när något drar ut på tiden, men det är ännu mer beklagligt när det handlar om barn, i synnerhet barn som är särskilt utsatta.

Fru talman! De ensamkommande barnen har varit utsatta för svåra påfrestningar. Många har varit barnsoldater, många har varit utsatta för övergrepp och många har förlorat alla sina anhöriga eller vet inte var de finns. Ett av dessa barn, Issa från Afghanistan, kan vi läsa om i Rädda Barnens senaste nummer av tidningen Barn. Hans föräldrar är döda, och han fängslades och misshandlades flera gånger innan han flydde. Efter en strapatsrik flykt kom han så småningom till Sverige och hamnade då i Skellefteå. I Skellefteå finns nämligen det hittills enda mottagandet i kommunal regi för ensamkommande barn. Jag har själv besökt boendet och sett att det fungerar bra. Därför är vi på rätt väg när kommunerna nu ska ha ansvaret för mottagandet av barnen.

Det är viktigt att barnen känner trygghet med personalen eftersom de varit utsatta för mycket. Därför är det bra att inte samma människor som stöttar dem i deras dagliga liv också avgör om de ska få uppehållstillstånd eller inte. Barnen bär med sig många traumatiska upplevelser som de behöver bearbeta, och då är det viktigt att de får göra det tillsammans med människor som de har förtroende för. Migrationsverket har i dag dubbla roller. De ska dels utreda och ta om hand, dels se till att det vardagliga livet fungerar. Detta är egentligen inte bra i något fall, men det är ännu sämre när det handlar om barn.

Fru talman! Det har, som sagt, tagit lång tid. Nu finns förslaget, vilket är bra, även om Folkpartiet tillsammans med flera andra partier velat gå

ett steg längre när det gäller mottagandet genom att ge kommunerna hela ansvaret. Kommunernas socialförvaltningar är de som har mest kompetens att ta hand om de barn som farit illa.

Tidigare har riksdagen beslutat att varje barn ska få en god man. Vi begär i betänkandet att regeringen kommer tillbaka med ett förslag som innebär att den gode mannen ska utses inom 24 timmar. Det första dygnet är viktigt. Annars finns risken att det drar ut på tiden innan en god man utses. Vi vill också att förslaget följs upp senast ett år efter införandet.

Även om frågan om ansvaret för mottagandet av barnen blivit löst får inte asylutredningen glömmas bort. Framför allt måste barnen bli betraktade som barn. Av olika anledningar saknar en del asylsökande identitetshandlingar; det gäller även barn. För att kunna fastställa åldern på barnen gör man därför ibland en åldersbestämning. Socialstyrelsen tog redan 1993 fram rekommendationer till hur en åldersbestämning av invandrarbarn ska gå till. Enligt dessa rekommendationer är den viktigaste delen i bedömningen en barnmedicinsk bedömning som sedan kan kompletteras med skelettröntgen och tandröntgen. Det har visat sig att Migrationsverket inte alls följer dessa rekommendationer.

Sveriges Radios Ekoredaktion gjorde i somras en undersökning av 84 ärenden som gällde ensamkommande barn, och i endast ett fall har den barnmedicinska undersökningen genomförts – den som alltså är den viktigaste delen. I cirka hälften av de fall som Ekot granskade, och där det gjorts tandröntgen, visade det sig att det inte var tillräckligt troligt att personerna var över 18 år. Trots detta har Migrationsverket använt yttrandet för att besluta att de är vuxna. Trots att Migrationsverket borde ha kompletterat undersökningen med en ordentlig barnmedicinsk utredning har detta inte gjorts, inte ens sedan ett enskilt barn begärt det.

Fru talman! Motivet är bland annat att man inte har resurser att genomföra det här. Ett annat motiv till att man inte gör en undersökning är att man inte hinner under den tid som utredningen av ensamkommande barn ska ta, tre månader enligt regleringsbrevet – den korta tiden och de tre månaderna är bra. Efter Ekots undersökning har dock Migrationsverket tagit tag i saken, och nu är riktlinjer på gång för hur barns ålder ska fastställas. Det är bra, men det är anmärkningsvärt att medierna ska behöva agera innan något görs. Det är också märkligt att migrationsminister Barbro Holmberg bland annat har hänvisat till Socialstyrelsens rekommendationer i svar på frågor som jag har ställt om åldersbestämning – första gången var för ett år sedan – när de nu inte följs och Migrationsverket självt erkänner att man inte följer dem.

Fru talman! Under tiden som inget har hänt har barn blivit betraktade som vuxna med allt vad det innebär – ingen skola, bo med vuxna, ingen god man. När det gäller barn ska man också se till barnens bästa. Det spelar faktiskt roll om man är vuxen eller barn. Det kan inte, fru talman, vara förenligt med barns bästa att sända tillbaka barn till hemlandet om barnet saknar någon vuxen som kan ta emot det.

Fru talman! Även om jag ifrågasätter att åldersbestämningen är frivillig, som Migrationsverket uppger, är det, som sagt, ändå positivt att man har tagit tag i frågan.

Fru talman! Jag upplever det också som positivt att Folkpartiets motioner om osäkerheten i åldersbestämningen även har fått visst gehör i

*Mottagande av
ensamkommande barn*

utskottet. Jag hoppas att Migrationsverket läser utskottets ställningstagande där det står: Det finns enligt utskottets mening starka skäl att vara mycket försiktig vid en åldersbestämning. Jag tycker att det är bra, talande ord. Det visar också att vi haft rätt när vi har diskuterat de här frågorna eftersom man inte vid en fullständig bedömning med medicinsk utredning kan fastställa åldern, tre år uppåt eller nedåt. I betänkandet står det också att utskottet manar till än större försiktighet eftersom man inte har tid att göra den här barnmedicinska utredningen på stipulerade tre månader.

Jag är glad för att man har tagit till sig det här problemet. Första frågan om det här ställde jag ju, som sagt, redan för ett år sedan. I och med den positiva skrivningen har vi valt att inte reservera oss för vår motion, utan vi stannar i stället vid ett särskilt yttrande.

Fru talman! Till sist vill jag påminna om att Sverige skrivit på barnkonventionen, och att man ska se till barnens bästa står i utlänningslagen. Vi får aldrig glömma bort att många av de barn som kommer hit ensamma verkligen är ensamma i världen. Det enda som de kan förlita sig på är de svenska asylmyndigheternas välvilja. Låt oss se till att inte vi också sviker dem!

Fru talman! Jag står bakom alla Folkpartiets reservationer men yrkar bifall till reservation 10.

Anf. 42 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Anne-Marie Ekström talar om att man vill ha en absolut 24-timmarsregel. Samtidigt säger Anne-Marie Ekström att man ska följa upp den här lagen och sedan ha någon form av utvärdering.

Jag förutsätter att vi följer upp all lagstiftning som sker i den här kammaren väldigt noggrant. Vi kan ju ibland ha både interpellationer och frågor just utifrån frågan: Blev det som vi hade tänkt?

Med anledning av att vi för mindre än ett år sedan tog ett beslut om god man – där säger vi också att vi ska följa utvecklingen – undrar jag varför man inte kan avvakta och se hur kommunerna faktiskt har tagit sitt ansvar på ett bra sätt när det gäller att skyndsamt utse en god man. Det här med att ändra lagstiftning alltför ofta skapar faktiskt mycket problem, kanske inte minst för dem som vi nu pratar om, de ensamkommande barnen. Och då undrar jag: Vilket intryck har Anne-Marie Ekström tagit av den skrivelse som vi fått från kommunerna och landstingen under beredningen av den här propositionen?

Anf. 43 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! De ensamkommande barnen är väldigt utsatta barn, och de är i behov av att snabbt få stöd och hjälp när de kommer hit. Därför tycker jag att det är viktigt att man sätter en tidsgräns som kan vara som en press för kommunerna när de ska utse en god man.

När det gäller den skrivelse som vi har fått kan jag visst se att kommunerna kan få problem med att klara den här tidsgränsen, men i slutet av den här skrivelsen finns det också en tendens till att man vill dra ut på tiden. Därför tror jag att det är viktigt att vi sätter en tidsgräns. Sedan är jag medveten om att det kan bli problem, men då tycker jag att det är viktigt att vi följer upp detta efter det att man har genomfört den här lagen.

De här barnen är utsatta, och jag tror att det är viktigt att de snabbt får hjälp och stöd i samhället. Det har ju också visat sig att det finns människor som smugglar in barn och att det finns barn som sedan snabbt försvinner. Ju fortare de här barnen får ett vuxet stöd i samhället, desto bättre tror jag att det kommer att fungera. Visst kan det finnas problem med det, men då får vi följa upp det.

Anf. 44 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Jag utgår från att alla barn som har ett behov av god man behöver det snabbt eller skyndsamt, som det står i lagstiftningen, men varför ska vi då ha en specifik lagstiftning när det gäller god man för flyktingbarn? Vi strävar ju efter att vi ska ha en lagstiftning som omfattar alla.

Sedan måste jag ändå ifrågasätta. Anne-Marie Ekström utgår från att kommunerna i dag har en rik ansamling av gode män som finns under alla dygnets timmar, under alla veckodagar och som kan träda in men att kommunerna inte gör det här av någon anledning. Därför måste man ha 24-timmarsregeln. Men så är inte verkligheten. Verkligheten är ju: Att vara god man är ett uppdrag som jag har på min fritid. Vi måste alla arbeta för att fler ska vilja ta på sig att vara god man därför att det är för få. På vilket sätt kan Anne-Marie Ekström se att vi löser de här problemen genom att införa den här 24-timmarsregeln?

Anf. 45 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Vi löser ju inte problemen med svårigheten att få fram en god man. Jag vet också att det finns problem med det, och jag tycker också att lagen ska vara lika för alla. Men i det här fallet är det väldigt utsatta barn som behöver ha ett vuxet stöd. De har inget vuxet stöd i sin tillvaro, och de behöver ha ett vuxet stöd snarast möjligt. Därför kan det vara värt att sätta en tidsgräns när det gäller just att skaffa fram en god man till de ensamkommande barnen.

Anf. 46 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Anne-Marie Ekström har redan tecknat en historisk bild av hur den här frågan har processats under tidigare år, och det är svårt att hålla reda på för vilken gång i ordningen vi för debatt här i kammaren om de ensamkommande flyktingbarnen. Det är alltför många ord och alltför lite av konkreta åtgärder hittills från regeringens sida.

Med tanke på hur oerhört utsatta barn det handlar om och med tanke på hur många de här barnen är har ju regeringens senfärdighet varit anmärkningsvärd. Det var redan på våren 2002, alltså för fyra år sedan, som en riksdagsmajoritet krävde att regeringen snarast skulle återkomma med förslag om hur ansvaret för de här barnen skulle fördelas. I juni samma år kom en rapport från Migrationsverket och Socialstyrelsen med en del mycket konkreta förslag till åtgärder och ansvarsuppdelning. Förslaget hamnade i någon mapp hos det då ansvariga statsrådet, och där låg det länge – mycket länge. Så småningom kom det ändå ett besked från statsrådet Jan O. Karlsson: Det här blir för dyrt. Därmed hade regeringen satt en annan prislapp på flyktingbarnens trygghet än på svenska barns trygghet.

Fru talman! Vi kristdemokrater har gång på gång uppmärksammat de ensamkommande barnens situation i motioner, frågor och interpellationer. I betänkandedebatter har frågan som sagt också kommit tillbaka med regelbundenhet. Kritiken mot den rådande ordningen och otydligheten har inte bara kommit från ett antal partier här i riksdagen utan också från barnrättsorganisationer inom och utom landet. I juli 2004 fick Sverige till exempel mycket allvarlig kritik från Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, som satte fingret på bristerna i mottagandet av de asylsökande barnen. Det är knappast hedrande för Sverige och för den regering som gör ett stort nummer av en rättssäker och human asylpolitik.

Nu är vi dock framme vid att fatta en del viktiga beslut här i dag, och det är bra. Det är bra att de mottagande kommunernas ansvar preciseras. Migrationsverket ska naturligtvis, enligt vår uppfattning, hantera asylprövningen och inte, som det sägs, behålla ett övergripande ansvar. Vi kristdemokrater välkomnar naturligtvis de förbättringar som nu föreslås men hade önskat gå längre och vara tydligare. Jag ska återkomma till några punkter.

Fru talman! Vi är glada för att vi fått majoritet i utskottet – och i kammaren i eftermiddag, hoppas jag – för att en så kallad god man ska utses inom 24 timmar efter barnets ankomst till Sverige. Det är ett tillkännagivande att regeringen snarast ska komma tillbaka med lagförslag på den här punkten. Den nya bestämmelsen ska utvärderas senast efter ett år. Vi förväntar oss som sagt ett lagförslag snarast, men med tanke på den ambitionsnivå som regeringen hittills har uppvisat i dessa frågor kan man ju känna en viss oro för tolkningen av ”snarast”. Vi lär dock vara ganska många här som kommer att hålla den så kallade blåslampan brinnande.

Ingen har någonsin menat att det bara handlar om tiden. Ingen har heller menat att det skulle vara enkelt och okomplicerat att leva upp till 24-timmarskravet. Det kommer att ställa stora krav på organisation och beredskap. Men större problem än detta har kunnat lösas. Här handlar det om att skicka en mycket tydlig och viktig signal om vilken vikt vi fäster vid dessa barns trygghet och välbefinnande. Man kan förstås, som i den socialdemokratiska reservationen, fokusera på problemen, men låt oss i stället försöka söka lösningarna! Med en vilja till lösningar och en vilja att skicka denna viktiga signal går det naturligtvis att lösa det här problemet. Vi har löst större problem än detta, vill jag lova!

Vi kristdemokrater anser dessutom att man på ett mycket tidigt stadium bör överväga en familjehemsplacering för vissa barn. Här behöver fler familjehem uppbådas som har beredskap för att snabbt ta emot ett barn. Här krävs aktiv rekrytering men naturligtvis också utbildning för denna svåra uppgift. I ett familjehem blir barnet synligt. Ett familjehem skulle till exempel knappast dröja med att anmäla ett försvinnande, något som tyvärr har hänt under de år som ligger tillbaka.

Även om de beslut vi nu kommer att fatta innebär förbättringar för barnen och tydlighet i organisationen finns det ändå några punkter där vi kristdemokrater önskat gå längre. Jag ska i korthet beröra några av de reservationer vi har, ofta tillsammans med andra partier.

Det är viktigt att barns egna asylskäl prövas noga och tas på största allvar. Rädda Barnen har slagit larm om att så inte sker i tillräcklig om-

fattning. Vid bedömningen av asylskälen måste man till exempel ta hänsyn till om barnet har någon förälder eller annan släkting att återvända till. Om detta inte kan säkerställas kan det inte vara förenligt med ett barns bästa att sända det tillbaka till hemlandet.

En annan viktig fråga är handläggningstiderna. Efter påtryckningar, bland annat från oss kristdemokrater, har regeringen satt som mål att asylbesluten för ensamkommande barn ska fattas inom tre månader. Under 2005 överskreds den tidsfristen i mer än hälften av ärendena. En så låg måluppfyllelse är naturligtvis oacceptabel. Jag är medveten om att det kan finnas fall där det uppstår problem med identitetsfrågan eller annat och där det kan vara svårt att hålla tidsgränsen. Nu måste vi dock kräva av regeringen att man omedelbart vidtar åtgärder så att i princip inget barn ska behöva vänta mer än tre månader på beslut. Det får inte vara som nu, att mer än hälften av barnen får vänta längre.

Fru talman! Jag är glad att till exempel Rädda Barnen bevakar dessa barns situation och förser oss med värdefull kunskap. Tack för det! Enligt en rapport från Rädda Barnen har antalet barn som beviljats uppehållstillstånd sjunkit drastiskt, från ca 80 % för några år sedan till bara 13 % under en niomånadersperiod 2005. Vi anser att regeringen omedelbart behöver utreda orsakerna till denna drastiska nedgång i beviljade uppehållstillstånd.

Avslutningsvis står jag självfallet bakom alla de reservationer vi kristdemokrater har, själva och tillsammans med andra partier, men här yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 3.

Anf. 47 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Att hamna i en situation där jag som förälder tvingas att skicka i väg mitt barn för att det ska överleva är nog något av det mest fruktansvärda beslut en förälder kan ställas inför. Vetskapen om att jag kanske inte kommer att få se mitt barn någonsin igen ska vägas mot den fara som jag och mitt barn befinner oss i. Att som barn tvingas i väg på en lång resa till det okända utan mina föräldrar som jag kanske aldrig mer får se måste te sig fullständigt obegripligt och livsfarligt. Det är i denna situation som de ensamma barnen kommer till Sverige och söker uppehållstillstånd. Det är i detta tillstånd Sverige ska ta emot dessa barn på bästa sätt.

Vänsterpartiet välkomnar därför reformen med att föra över ansvaret för de ensamkommande barnen till kommunerna från Migrationsverket. Vi har en gång skilt dåvarande Invandrarverket från uppgiften att också integrera dem som får uppehållstillstånd, och jag tycker att det är bra att vi ytterligare renodlar Migrationsverkets roll vad gäller de ensamkommande barnen där verket är både vårdare och beslutsfattare.

Vi tycker också att det är bra att Migrationsverket även i fortsättningen kommer att ha kvar det övergripande ansvaret för i vilken kommun barnen placeras och att barnet placeras. Det kommer att innebära att kommunerna inte kan skyffla barnen mellan sig i en evig diskussion om vem som har ansvaret för barnet. Den som har upplevt två kommuner skyffla flyktingfamiljer mellan sig vet vad det handlar om.

Fru talman! Kommunerna ska enligt förslaget få ersättning för att de åtar sig ansvaret för de ensamkommande barnen. Trots detta går förhandlingarna med kommunerna trögt. Det finns kommuner som är intresse-

rade om ersättningen täcker deras kostnader. Det finns andra kommuner som kan tänka sig att gå samman i ett gruppåtagande, det vill säga att kommuner som ligger nära varandra går samman om ett delat ansvar. Detta är förstås bra, men det finns stora problem.

En av orsakerna till att kommunerna inte öppnar sina armar för dessa barn är att regeringen inte beslutat om ersättningsbeloppen – detta sker först efter det att propositionen om övertagandet och ersättningsreglerna har gått igenom här i riksdagen. Till detta ska läggas en lång kommunal beredningsgång i kommunerna. Meningen är att reformen ska träda i kraft den 1 juli i år – låt oss hoppas att Migrationsverkets förhandlare kommer att lyckas med sitt uppdrag! Samtidigt vill jag rikta en uppmaning till Sveriges kommuner och landsting att visa stor förståelse för dessa barns situation och därför medverka positivt till att barnen får ett tryggt boende under tiden de väntar på uppehållstillstånd.

Fru talman! Vänsterpartiet är alltså positivt till att ansvaret för de ensamkommande barnen förs över till kommunerna. Men det är ett par saker som oroar oss. Den ena är att barn som fyllt 18 år, det vill säga blivit myndiga, tvingas flytta från det kommunala ungdomsboendet och i stället flytta till anläggningsboende för vuxna eller till eget boende. Den som precis har blivit myndig har fortfarande behov av vuxenstöd både vad gäller det psykiska och det fysiska. Vi menar att det är mycket negativt för de ensamkommande barnens utveckling att de tvingas lämna de vuxna och ungdomar som kommit att bli deras familj i en mycket svår situation för att de har blivit myndiga i ett främmande land. Nu finns det visserligen möjligheter för kommunerna att fortsatt låta barnen bo kvar i mottagandet, men de får ingen ersättning för det.

Ett annat problem som vi ser är att ett barn kan hinna bli myndigt innan dess ärende slutgiltigt prövats. Detta kan få allvarliga konsekvenser. Vi har fått signaler om att barn som kommit hit när de fyllt 17 år fått vänta till dess de fyllt 18 med att få ett besked av Migrationsverket. Det kan tyckas som en petitesse om en ungdom får vänta en månad efter det att han eller hon fyllt 18 år, men det är det faktiskt inte.

Ett barn, det vill säga någon som är under 18 år, får inte skickas tillbaka utan att det står någon på flygplatsen och väntar på det och tar hand om det. Om en asylsökande är 18 år och en månad kan Migrationsverket avvisa den personen utan att han eller hon måste tas om hand eller mötas av någon på flygplatsen. Jag och Vänsterpartiet menar att det barn som lämnat in sin ansökan innan han eller hon fyllt 18 år också ska betraktas som barn, även om Migrationsverkets beslut, på grund av långa handläggningstider, dröjer till efter det barnet fyllt 18 år.

Ett exempel på hur detta används är den praxis som utvecklats vid Migrationsverket och Utlänningsnämnden, att räkna ett barn som hunnit fylla 18 år under handläggningen av ärendet som vuxen och avslå ansökan med hänvisning till att barnet fyllt 18 år. Justitiekanslern har i november 2001 kritiserat Migrationsverket för ett sådant beslut. Även Anhörigkommittén tog upp frågan i sitt betänkande och säger:

”Kommittén vill också påtala det förhållandet att långa handläggningstider i vissa fall har lett till att minderåriga barn hunnit fylla 18 år innan deras ansökan prövas och att deras ålder sedan utgjort grund för avslag.” Kommittén menar att ”för det fall en sådan ansökan inte kan behandlas med förtur innan sökande fyllt 18 år måste enligt kommitténs

mening rimligtvis sökandens ålder vid tiden för ansökan vara avgörande för bedömningen". Trots detta fortgår denna praxis.

Om vi till det lägger att endast 48 % av alla ärenden vad gäller ensamkommande barn behandlas inom den av riksdagen stipulerade tiden, det vill säga tre månader, blir det extra bedrövt att utskottsmajoriteten inte berör detta i betänkandet.

Fru talman! Vänsterpartiet ställer sig alltså bakom reformen, men vi menar att frågan om 18-årsgränsen är viktig liksom hur de asylsökande ungdomar som fyllt 18 år behandlas. Vi är inte tillfreds med regeringens ställningstaganden i denna fråga. Jag står bakom Vänsterpartiets reservationer men yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 11 under punkt 12.

Det kan tyckas förvånande, har jag förstått, att Vänsterpartiet inte står bakom reservation 10, som handlar om barns egna asylskäl. Orsaken är helt enkelt att om tre veckor träder den nya utlänningslagen i kraft, och där har vi varit med och förhandlat fram att barnens ställning ska stärkas i asylprocessen.

Anf. 48 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Jag inleder mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 2.

Det här betänkandet, med förslag som gäller att mottagande av ensamkommande barn ska föras över till kommunerna i stället för till Migrationsverket, välkomnar vi i Centerpartiet, även om det tog nästan fyra år innan detta förslag kom hit till riksdagen för beslut. Vi har vid ett antal tillfällen motionerat om att vi vill att kommunerna ska ha ansvar för mottagandet av ensamkommande barn och inte som nu att de ska förläggas i förläggningar som Migrationsverket har ansvar för.

Fru talman! Varje år kommer ett ganska stort antal ensamma barn till vårt land. Som Anita Jönsson sade förut var det 398 barn som kom hit utan vårdnadshavare 2005. De ensamkommande barnen har en särskilt utsatt situation och kräver mycket uppmärksamhet, trygghet och omvårdnad. Därför är det särskilt viktigt att de ensamkommande barnen snabbt placeras hos vårdnadshavare i kommuner i stället för att tvingas vistas länge på flyktingförläggningar. Vi anser att kommunerna är bäst lämpade att ha ansvar för mottagandet av de ensamkommande barnen. Men det är mycket viktigt att kommunerna också får ersättning för de kostnader som detta mottagande genererar.

De ensamkommande barn som inte har någon släkting att bo hos bor i dag på Migrationsverkets anläggningar. Migrationsverket har då både en utredande och en omhändertagande roll. Detta är mycket olyckligt. Det riskerar att omöjliggöra förtroendefulla och stödjande relationer mellan personal och barn. Flera experter, bland annat Rädda Barnen, har pekat på brister i det psykosociala stöd som barn är i behov av. Självordsförsök och försvinnanden är tyvärr alltför vanligt bland de ensamkommande barnen. Därför är vi i Centerpartiet positiva till att regeringen nu utökar kommunernas ansvar för de ensamkommande barnen.

Men vi vill inte att Migrationsverket ska ha det övergripande ansvar som regeringen föreslår utan menar att hela ansvaret ska ligga på kommunerna.

Centerpartiet menar att regeringens förslag inte är tillräckligt tydligt och att det inte ger kommunerna det fulla ansvaret för barns boende och omvårdnad under asylutredningen. Det är fortfarande Migrationsverkets ansvar att placera barnen i någon kommun.

Om inte någon kommun vill ta emot barnen hamnar de i Migrationsverkets boenden. Detta är inte tillfredsställande. Alla barn, oavsett om de söker asyl eller är svenska medborgare, ska behandlas lika. Kommunerna ska därför ha ansvaret för att ordna för barnens trygghet genom att se till att barnen får ett bra boende och omvårdnad i en trygg miljö. Detta kan helst ske i familjehem eller andra privata eller ideella alternativ.

Det är viktigt att den som tar hand om barnen inte är samma myndighet som behandlar asylansökan. Migrationsverket ska i stället, när det gäller ensamkommande barn, koncentrera sig på att utreda och sköta den juridiska processen som rör asylansökan.

De kommuner som tar emot ensamkommande barn måste se till att det finns en stor kompetens bland personalen inom de sociala myndigheterna gällande ensamkommande flyktingbarns situation. Dessa barn har ofta särskilda behov, och hänsyn måste tas till de upplevelser barnen har med sig i bagaget. De måste få experthjälp att bearbeta sina tidigare upplevelser.

Fru talman! Vi anser också att den av regeringen föreslagna definitionen av begreppet ensamkommande barn inte är tillräckligt tydlig och att den därför bör kompletteras så att barnet ska räknas som ensamkommande om det vid ankomsten till Sverige är skilt från inte bara sina föräldrar eller annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe utan även från den juridiska, sedvanliga huvudsakliga vårdnadshavaren.

Fru talman! Jag vill också beröra några av de reservationer där jag finns med. Det gäller först hur Migrationsverket tar hänsyn till de ensamkommande barnens egna asylskäl. Enligt Rädda Barnens rapport tas inte tillräcklig hänsyn till de ensamkommande barnens egna asylskäl. Det är mycket angeläget att man när man gör denna bedömning tar hänsyn till om barnet har någon förälder eller annan släkting att återvända till eller inte. Det kan inte anses förenligt med ett barns bästa att återsändas till hemlandet om man inte har fått kontakt med vare sig föräldrar eller andra anhöriga till barnet.

En annan reservation handlar om vad som händer när barn blir myndiga. Om de blir myndiga innan frågan om uppehållstillstånd hunnit prövas kan de tvingas flytta från kommunens ungdomsboende till ett boende avsett för vuxna personer. Detta menar vi är olyckligt eftersom de är i fortsatt behov av stabilitet och trygghet, varför ytterligare uppbrott kan anses otillfredsställande. Dessutom kan det innebära att syskon skiljs åt på grund av att det ena syskonet blir myndigt. Därför bör de ensamkommande barn som ansökt om uppehållstillstånd före 18 års ålder betraktas som barn så länge de väntar på beslut om uppehållstillstånd.

Anf. 49 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Låt mig dela med mig av en ögonblicksbild från en resa jag gjort. Jag åkte ned till Bosnien för några år sedan för att studera svensk flyktingpolitik och möta människor som hade varit inne i asylprocessen i Sverige men inte längre fick vara här.

När vi kom ned till flygplatsen i Bosnien, till passkontrollen och den där formella gränsen där man måste ha pass, visum och alla sina handlingar i ordning när man går över, ni vet, stod där en liten bom. Det var bommen vid den här passkontrollen som var gränsen mellan Bosnien-Hercegovina och resten av världen.

Vid den här bommen lekte en liten flicka på fyra, fem eller sex år. Ena stunden var hon över bommen. Andra stunden var hon under bommen. Ena stunden var hon i Bosnien. Andra stunden var hon på andra sidan gränsen.

Varför berättar jag det här, fru talman? Jo, därför att barn, lika lite som fåglar i luften eller fiskar i vatten, inte känner några gränser. Barn är i sig själva gränslösa. De flyttar sig, de leker över bommar, de gör vad som krävs av dem, de gör inte sällan vad de blir tillsagda och de flyr om de måste.

När barn kommer över våra gränser, fru talman, har vi ett ansvar att sörja för dem, att ge dem den trygghet de behöver, att ge dem en rättvis asylprövning och att ge dem en trygg start i Sverige. När barn kommer över våra gränser, fru talman, har vi ansvar för dem. Svårare än så skulle det egentligen inte behöva vara.

Det har inte varit en alldeles uppiggande läsning av de ändå förhållandevis få rubriker som har handlat om ensamkommande flyktingbarn under de senaste fem åren. ”Barn försvunna från svenska flyktingboenden.” ”50 barn spårlöst borta.” ”Migrationsverket vet inte var de försvunna barnen har tagit vägen.” ”Barn som har kommit till Sverige hamnar i sexhandel.”

Fru talman! Skandalerna om barn som har försvunnit efter att de har kommit till Sverige har varit många. Ändå har de inte varit så uppmärksammade som man skulle kunna tänka sig. Tänk er att uppemot 50 svenska barn hade försvunnit – två svenska skolklasser från en skola i, låt oss säga, Bohuslän bara försvunnit spårlöst så att ingen visste var de var. Tror ni inte att ramaskriet hade varit högre än nu? Tror ni inte att regeringen hade hanterat frågan snabbare än på fyra år? Det är den tid som har förflutit sedan riksdagen har krävt att regeringen ska ta hand om frågorna om de ensamkommande barnen. Jag tror det, fru talman.

Därför är i dag en dag då man kan säga: Äntligen! Äntligen behandlar riksdagen en proposition som hanterar hur vi ska ta hand om och ta emot ensamkommande flyktingbarn som kommer hit. Det är det andra steget i en hantering för att göra det bättre för de barn som har tvingats fly och komma till vårt land. Det första steget togs för drygt ett år sedan med en proposition om en lag för gode män för asylsökande barn.

Låt mig börja där, fru talman. En god man är ofta det asylsökande barnets första verkliga oberoende kontakt med Sverige och utgör ofta den verkliga tryggheten i Sverige. Därför, fru talman, är det viktigt att en god man utses skyndsamt. Så uttryckte vi det gemensamt i den lagstiftning som började gälla för snart ett år sedan. En god man ska utses skyndsamt. Nu har det gått ett år, och det finns därför anledning att titta på om det har blivit så. Ett år kan synas vara kort tid, men i ett barns liv, fru talman, är det lång tid.

Vi har beställt en utredning från riksdagens utredningstjänst för att förstå hur lång tid det tar att utse gode män runtom i Sverige. Så här skriver riksdagens utredningstjänst:

Kommunernas handläggningstid för att förordna god man varierar något. De flesta kommuner uppger en genomsnittlig handläggningstid på ett par dagar, medan hos Stockholms kommun – den största och kanske mest förberedda, får jag tillägga – ligger handläggningstiden på ca 15 dagar. Kommunerna uppger dessutom att handläggningstiden undantagsvis varit betydligt längre, ibland upp till en månad.

Här har vi en situation där barn tvingas fly till Sverige, barn kommer hit, och de som ska ha att sörja för barnens trygghet och kontakt med Sverige utses först efter en månad. Det talar väl för behovet av en lag som klargör att en god man i normalfallet ska utses inom 24 timmar. Det är det som utskottet säger under punkten 6.

Fru talman! Barnet som flyr gör det av en anledning. Det kan vara barn som blivit utnyttjade, barn som blivit förföljda, barn som blivit skilda från sina familjemedlemmar, sina föräldrar, barn som utnyttjats som barnsoldater. Barnet som flyr gör det, fru talman, av en anledning. Därför är det oroväckande att medan vi fattar beslut om lagar för att se till att omhändertagandet av barnen blir bättre sjunker andelen beviljade uppehållstillstånd till ensamkommande barn drastiskt. Enligt en kartläggning från Rädda Barnen beviljades för några år sedan ungefär 80 % av de ensamkommande barnen uppehållstillstånd i Sverige. Under perioden januari–september 2005 beviljades bara 13 % av barnen uppehållstillstånd.

I en speciell reservation, reservation nr 12, som jag härmed yrkar bifall till, kräver Miljöpartiet och några andra partier att regeringen omedelbart tar initiativ för att utreda orsakerna till denna kraftiga minskning av beviljandefrekvensen. Ett barn som flyr ska tas om hand. Att Sverige har en beviljandefrekvens för ensamkommande flyktingbarn på bara 13 % är oroväckande.

I en annan reservation klargör vi att barns egna asylskäl måste väga tungt i den nya instans- och processordning som nu kommer på plats.

Fru talman! I den här debatten har många andra saker sagts. Många talare har varit inne på kloka idéer om hur situationen kan förbättras för flyktingbarn i allmänhet och ensamkommande flyktingbarn i synnerhet. Jag tänkte inte förlänga debatten alltför mycket, men jag vill bland annat peka på reservationen 8 där vi klargör att ett barn ska betraktas som barn även om Migrationsverkets handläggning av barnet drar ut så på tiden att barnet hinner fylla 18 år.

I ett särskilt yttrande klargör vi att de nya riktlinjer som håller på att tas fram inom Migrationsverket om åldersbestämning bör följa Socialstyrelsens allmänna råd om medicinsk åldersutredning.

Fru talman! Det skiljande på asylutredandet och omhändertagandet som nu görs för ensamkommande flyktingbarn är nog något som vi har att lära också när det gäller den övriga flyktingpolitiken. Det finns en rimlighet i att det inte är samma myndighet som har att både sörja för den asylsökandes väl och ve och utreda asylansökan.

Fru talman! När ett barn kommer över vår gräns är det vi som har att sörja för det. Av den anledningen yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet under punkt 6. Jag står givetvis bakom alla reservationer som bär Miljöpartiets namn, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation nr 12.

Anf. 50 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns knappast något som berör människor så starkt som att barn far illa. Därför är det viktigt att vi på olika sätt har system som kan ta emot dem. Jag vänder mig mot Gustav Fridolins beskrivning av hur medierna har speglat samhällets flathet när barnen har försvunnit.

Det är allvarligt att barn och ungdomar försvinner från Migrationsverkets boenden. Jag har bland annat besökt Sigtuna, där man har berättat om hur man arbetar med dessa frågor. Man får inte lov att låsa in barn. De har samma öppenhet som andra barn i annat boende och de som bor hemma. Jag vet att det sker eftersökningar av de barn som försvinner. Det är inte bara i Sverige eftersom det har visat sig att de ibland tar sig över gränserna. Man jobbar också mycket internationellt med dessa frågor.

Sedan var det den andra frågan om 24-timmarsregeln. Miljöpartiet stod bakom lagutskottets betänkande om att införa ny lagstiftning om god man för mindre än ett år sedan. Kommunerna och landstingen har starka invändningar till 24-timmarsregeln. De pekar på svårigheter och konsekvenser för kommunerna. Hur ser Miljöpartiet på de problemen, att det i realiteten kan bli besvärligt?

Anf. 51 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Jag instämmer i Anita Jönssons bild att det nog inte finns någonting som upprör oss så mycket som när barn far illa och när man inte gör allt vad man kan för att barn ska behandlas på ett bra sätt. Det är också därför min reflexion kvarstår att det är märkligt att det kunnat gå så lång tid efter att vi såg det här problemet till att vi nu fattar beslut om olika åtgärder för att lösa det. Många har gjort väldigt stora insatser för att hjälpa de ensamkommande barnen, men samtidigt har upprördheten inte varit så stor som den skulle ha varit om två svenska skolklasser med barn helt plötsligt hade försvunnit och misstankar funnits att de hamnat i händerna på kriminella ligor.

På Anita Jönssons fråga tänkte jag svara genom att citera mig själv från den debatt vi hade i riksdagen när lagutskottets betänkande skulle hanteras. Så här sade jag då:

”Skulle det visa sig att detta inte blir det verkliga förhållandet” – att god man i de flesta fall utses inom 24 timmar – ”och att myndigheterna inte tillräckligt snabbt utser en sådan finns en extraordinär granskning av Justitieombudsmannen som givetvis ska kolla det. Jag uppmanar den som följer en sådan flykting att lämna in en anmälan till Justitieombudsmannen så att vi kan få en tydlighet där och att skyndsamt verkligen råder. I sådant fall finns ju också möjlighet att återkomma med förslag till lagändringar.

Jag känner att det är tryggt att den borgerliga minoriteten reserverar sig. Om det visar sig att det behövs kan vi bli åtminstone fem partier som gör ett sådant tillkännagivande. Troligtvis blir vi sju, om behovet finns. Den möjligheten finns från början.”

Nu har vi sett att behovet tyvärr finns. Enligt riksdagens utredningstjänst tar det i många fall upp till en månad innan en god man utses, och genomsnittstiden är hela 15 dagar. Därför behövs en 24-timmarsregel, och det tycker jag att vi gemensamt skulle kunna komma fram till. Ty-

värr väljer Socialdemokraterna, och vad jag förstår Vänsterpartiet, att gå på en annan linje.

Anf. 52 ANITA JÖNSSON (s) replik:

Fru talman! Det vi i dag diskuterar är god man för flyktingbarn. De uppgifter som jag har fått från kommunerna när det gäller utseende av god man för de barn som över huvud taget inte har någon vuxen person i sin närhet är att det går betydligt snabbare. Jag skulle önska att Gustav Fridolin hade tittat just på de ensamkommande barnen, som vi nu diskuterar.

Jag anser att Miljöpartiet frångår huvudprincipen om att det ska vara till barns bästa. Möjligheten att få den mest lämpliga till de barn som vi är överens om är de mest utsatta minimeras genom att man inte kan vänta en dag för att få någon som kanske kan tala samma språk. Barnet kanske har varit utsatt för *trafficking* eller andra besvärligheter som gör att det är lämpligast att utse en kvinna eller en man. Den möjligheten utifrån barnets bästa frångår Gustav Fridolin och Miljöpartiet genom att sätta en bestämd 24-timmarsregel.

Jag undrar fortfarande vilken kommentar Miljöpartiet har till de farhågor som kommunerna och landstingen har inkommit med till utskottet.

Anf. 53 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! I riksdagens utredningstjänsts PM 2005:2682 om god man just för ensamkommande flyktingbarn står följande att läsa: Kommunernas handläggningstid för att förordna god man varierar något. I Stockholms kommun ligger handläggningstiden på ca 15 dagar. Kommunerna uppger att handläggningstiden undantagsvis varit betydligt längre, ibland upp till en månad.

Utifrån de uppgifterna om hur lång tid det tar att utse god man just för ensamkommande flyktingbarn ser jag ett behov av en 24-timmarsregel.

Jag tror att utseende av en god man inom 24 timmar är i enlighet med barnets bästa. Jag tror att om det dröjer upp till 15 dagar, ja, kanske upp till en månad, innan en god man har utsetts är det inte till barnets bästa.

För att avhjälpa de problem som Anita Jönsson pekar på i sitt inlägg och i replikerna till mig, och som Sveriges Kommuner och Landsting har tagit upp, har vi sagt att det vore bra om de flesta kommuner organiserade godmansjourverksamhet, med gode män som snabbt kan utses och som finns tillgängliga när barn kommer. Det bör vara en verksamhet som kan gå i gång också på nätter, också på helger.

När Anita Jönsson hänvisar till att det kommer barn till Arlanda efter kontorstid, som hon gjorde i sitt anförande, blir jag lite förvirrad. Om man ska följa den princip som Anita Jönsson säger att hon omhuldar, nämligen den om barnets bästa, borde det väl finnas kommunal verksamhet som kan gripa in också efter kontorstid för att ta hand om de barnen. När ett barn kommer över vår gräns, fru talman, är det vårt ansvar att sörja för det barnets trygghet.

Anf. 54 TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Frågan om de ensamkommande barnen har varit mycket omdebatterad, och vi har exempelvis alla kunnat ta del av de mycket otrevliga berättelserna om de kinesiska barnen som kommit till Sverige

och sedan försvunnit. Det är en angelägen uppgift att trygga den som inte har en egen röst och som är underårig.

För oss moderater är därför mycket av det som föreslås i detta betänkande god materia. Det är också därför vi inte har en egen motion. Det är betecknande att just när det gäller frågan om god man skiljer vi oss från regeringen och regeringens synpunkter.

Flera av de föregående talarna har i inlägg och repliker på ett mycket övertygande sätt utvecklat varför det är lämpligt med en tidsfrist på 24 timmar. Jag ska därför inte repetera allt utan bara konstatera att de argument som framförs från Socialdemokraternas och regeringens sida inte håller.

Det är barnets bästa som ska stå i fokus, och detta sker i utskottets förslag under punkt 6, som jag härmed yrkar bifall till.

Anf. 55 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Fru talman! Det här är verkligen en reform som är efterlängtd, och det är många talare som har betonat det. Det här är en väldigt viktig byggsten i ett förändringsarbete som har pågått under flera år och där väldigt många, inte bara regering och riksdag utan också kommuner och landsting och frivilligorganisationer, har varit delaktiga.

Jag tror att det var Sven Brus som nämnde den diskussion som fördes kring de ensamkommande barnen våren 2002. Det var ju verkligen larmrapporter som kom då. Under det året kom 550 barn ensamma till Sverige, och det är klart att det satte mottagandet under en väldig press. Den pressen blottade också många svagheter som fanns i mottagandet av de här barnen.

Vi såg först att den verksamhet som vi hade inte var dimensionerad för att ta emot så många barn. Vi såg också att de barn- och ungdomsenheter som Migrationsverket drev hade alldeles för lite personal, att det var alldeles för många barn på för få vuxna. Vi såg att det fanns ett väldigt stort behov av kompetensutveckling. Det stod också oerhört klart att handläggningstiderna var alldeles för långa.

Samtidigt såg vi när systemet utsattes för press att det fanns luckor i lagstiftningen. Vi kunde se hur det som regel fanns väldigt många vuxna runt de här barnen. Det fanns asylutredare, gode män, advokater och kontaktpersoner på de här barn- och ungdomsenheterna. Men det fanns ingen som kunde vara barnens förtrogna i relation till alla dessa myndighetspersoner.

Vi såg också, vilket flera av talarna tidigare har betonat, att Migrationsverket hade dubbla roller, både att utreda och fatta beslut i barnets asylärende och att ansvara för omhändertagandet. Det var inte till barnets bästa.

Det här var startpunkten för ett väldigt stort förändringsarbete, som har handlat både om att försöka förebygga att barn lämnar sina hem och skickas i väg av sina föräldrar och om att anpassa handläggningen och mottagandet av de här barnen.

Sven Brus sade att det var alltför lite åtgärder som har gjorts. Jag skulle bara vilja ge några exempel på vad som har hänt sedan 2002. Först och främst åtgärdades resursbristen mycket snabbt. Migrationsverket byggde upp nya mottagningsenheter för barn- och ungdomar väldigt snabbt. Personaltätheten på barn- och ungdomsenheterna ökade betydligt,

och det var inte vilken personal som helst. Det var utbildad personal. Vi utbildade personal i barnfrågor, i barnkonventionen, och det finns numera flera särskilda barnhandläggare.

Nya handläggningsrutiner finns nu så att de här ärendena prioriteras. Vi har sagt att barn som kommer ensamma ska få besked inom tre månader. Vi har inte nått det målet ännu, men vi ska nå det målet. Där är jag helt enig med föregående talare. Det är oerhört viktigt att vi får mycket snabba handläggningstider.

I somras trädde också en ny lagstiftning i kraft som utvidgar en god mans mandat så att han eller hon nu kan gå in i föräldrarnas ställe och bestämma var barnet ska bo, var barnet ska gå i skola, och som kan vara just barnets förtrogna såväl i förhållande till sociala myndigheter som i förhållande till Migrationsverket eller andra myndighetspersoner som finns runtomkring de här barnen.

Det här tror jag var en oerhört viktig förändring som också har gett ett viktigt instrument för att komma till rätta med problemet att barn avviker från Migrationsverkets enheter. Tidigare hade en god man mycket små möjligheter att ingripa, men nu kan vederbörande agera både som förmyndare och som vårdnadshavare.

Nu förtydligar vi också ansvarsförhållandena mellan stat och kommun, mellan Migrationsverket och kommunernas socialtjänst. Vi renodlar Migrationsverkets roll till att handla om att utreda och fatta beslut i barnets asylärende. Kommunerna får från dag 1 ansvaret för att utreda och bedöma var barnet ska bo och ansvaret för själva omhändertagandet av barnet. Vi får också en ordning där det är de kommuner som vill, har erfarenhet och kunskap att ta emot ensamkommande barn som också kommer att göra det. Det betyder att vi kommer att samla kompetens. Vi kommer att samla kunskaper på ett mycket effektivt sätt, vilket kommer att bidra till att vi höjer effektiviteten och kvaliteten i mottagandet. Barnen kommer att tas om hand av de kommuner som har träffat överenskommelser med Migrationsverket, och de kommer direkt efter ankomsten att tas om hand av en kommun. Migrationsverket kommer inte längre att driva barn- och ungdomsenheter.

All otydlighet om vilken kommun som är vistelsekommun reds ut. Det reds ut på så sätt att det blir Migrationsverket som anvisar barnet till en kommun som då blir vistelsekommun för barnet och kommer att få ansvaret för utredning och åtgärder enligt socialtjänstlagen. Under vissa omständigheter kan Migrationsverket anvisa en annan kommun än den som man har träffat överenskommelse med. Det kan handla om att barnet har en släkting i en annan kommun.

Överenskommelserna kommer att omfatta ett visst antal barn. För detta kommer respektive kommun att få en fast ersättning för planering och ökad kvalitet i mottagandet. Det kommer att regleras i en förordning. Regeringen kommer att fastställa riktlinjer för ersättningen efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting.

Fru talman! Sverige har en ganska lång erfarenhet av att ta emot ensamkommande barn. Vi vet nu att det inte finns ett barn som är det andra likt. Vi vet också att bakgrunden till att dessa barn har kommit bort från sina föräldrar eller har lämnat sina föräldrar ser väldigt olika ut. Men vi vet också att alla de här barnen har ett gemensamt: De är väldigt utsatta därför att de inte är tillsammans med sina föräldrar. Jag tror att varken ett

uppehållstillstånd i Sverige eller det bästa tänkbara mottagande kan råda bot på den utsatthet och den ensamhet som de ensamkommande barnen lever i. Att bo som barn i ett familjehem i Sverige kan naturligtvis aldrig ersätta den trygghet som en förälder kan ge. Vi i Sverige kan inte alltid överbygga de erfarenheter och upplevelser som många av de här barnen bär med sig och som de kanske kommer att bära med sig under lång tid framöver, men vi måste göra allt vad vi kan. Jag tror att vi kan hitta bättre sätt och mer effektiva sätt att förebygga att barn hamnar i de här situationerna och att den reform som vi genomför i dag är ett oerhört viktigt steg. Med den kunskap och det engagemang som alla känner i den här frågan tror jag att vi får bättre möjligheter att göra livet och starten för barnen något bättre.

Anf. 56 SVEN BRUS (kd) replik:

Fru talman! Statsrådet säger att det har hänt mycket under de fyra åren. Det har det förvisso gjort. Men den kritik jag hade riktas mot regeringens senfärdighet. Att Migrationsverket och andra aktörer har gjort sitt allra bästa utifrån de förutsättningar de har står ju klart.

En fråga som är oerhört viktig är handläggningstiderna. Efter stora påtryckningar gick regeringen med på att sätta målet till tre månader. Inom den tiden skulle man fatta asylbeslut för de här barnen. Men under 2005 överskred ju mer än hälften av ärendena den tidsfristen. Det är en låg måluppfyllelse. Nu hör jag statsrådet i dag säga att vi ska nå målet. Då är min korta och enkla fråga: När och hur? Vad tänker regeringen göra för att råda bot på det förhållandet att mindre än hälften av ärendena avgörs inom den tidsfrist som vi här har varit överens om ska hållas? När och hur?

Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag är helt överens med Sven Brus om att det är oerhört viktigt att vi håller nere handläggningstiderna vad gäller ensamkommande barn. Tre månader är satt som ett mål. Men, som sagt, vi klarar inte riktigt av det. Hälften ungefär får sitt besked inom tre månader. Jag kommer inte riktigt ihåg siffrorna, men jag tror att 80 % får det inom fem månader. Men vi är inte nöjda. Migrationsverket fortsätter att arbeta för att effektivisera handläggningen. Jag ska också säga att det naturligtvis även i de här ärendena ibland finns väldigt svåra avgöranden att göra. Det handlar också i ärenden som gäller barn om barn som vi inte riktigt vet vilka de är. Det handlar om identitetslöshet och sådana saker där det är svårt att hitta fram och åtgärda. Det är det ena. Det andra är att jag har blivit uppvaktad av frivilligorganisationer som tycker att det är bättre att vänta tills man har kartlagt barnets sociala situation innan man fattar beslut.

Jag skulle bara vilja problematisera. Det är kanske inte i alla fall alldeles enkelt att hålla tremånadersmålet. Men helt självklart ska det vara det mål vi har, och det ska uppnås.

Anf. 58 SVEN BRUS (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla inser de problem som finns i de här ärendena, och jag tror också alla inser att en viss del av ärendena inte låter sig avgöras inom tre månader. Men det kan knappast vara rimligt att

mer än hälften av ärendena överskrider den gränsen. Det tycker jag inte är acceptabelt. Vi är överens om att vi ska göra något åt det, men nu är det faktiskt regeringen som har ansvaret. Min fråga gällde egentligen inte bara vad regeringen tycker utan vad regeringen konkret tänker göra för att komma till rätta med det här problemet.

En annan fråga som också reses i sammanhanget är den rapport som Rädda Barnen nu har kommit med där man ser att antalet beviljade uppehållstillstånd för de här barnen har minskat drastiskt från 80 % för några år sedan till jag tror 12–13 % under 2005.

Det föranleder också en fråga som jag tycker att det är värt att fundera över: Vilken slutsats drar regeringen av den kraftiga nedgången i beviljade uppehållstillstånd, från 80 % till 13 %, och vad tänker regeringen göra för att uppmärksamma den frågan? Jag undrar alltså vilken slutsats man drar av detta.

Anf. 59 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag känner inte igen vare sig siffran 80 % eller siffran 13 %. Tittar man i den statistik som Migrationsverket har ser man att förra året var det när det gäller barnen 25 % bifall i Migrationsverkets beslut och 8 % hos Utlänningsnämnden. Går man något år tillbaka, till år 2003, är det 47 % hos Migrationsverket och 12 % hos Utlänningsnämnden. Över huvud taget känner jag inte igen siffrorna.

Helt klart ser vi att det är en nedgång i antalet bifall. Men jag tror att Sven Brus är väldigt medveten om att man inte kan göra jämförelser från ett år till ett annat år vad gäller bifall eftersom det väldigt mycket beror på vilka det är som kommer. Vi kan ha en situation i världen som är sådan att det blir 100 % bifall, men vi kan också ha situationen att det kommer människor som kanske över huvud taget inte har asylskäl. I just de här fallen handlar det om sociala problem eller om andra problem, alltså kanske inte om asylskäl, så det går inte riktigt att göra nämnda jämförelse.

Anf. 60 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jag håller med Sven Brus. Precis som jag sade i mitt anförande har det här tagit alldeles för lång tid. I den debatt år 2003 som jag i början av mitt anförande hänvisade till sade statsrådets företrädare att frågan om ensamkommande barn är en högt prioriterad fråga inom regeringen. Just då var det tyvärr så att han hade fått en uppgift om vad detta skulle kosta. Han tyckte att det var "lite mycket pengar".

Men nu finns det här förslaget. Jag undrar om migrationsministern lite grann kan kommentera varför det har tagit så lång tid. Det är ju trots allt regeringens förslag.

Anf. 61 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Ja, detta är en högt prioriterad fråga för regeringen. I mitt inledningsanförande nämnde jag alla de åtgärder som har vidtagits sedan 2002. Det var en rad olika missförhållanden, kan man nog faktiskt säga – i varje fall väldiga svagheter i det mottagande vi hade. Det stod väldigt klart 2002. Jag redogjorde för alla de åtgärder som vi har vidtagit: ökade resurser, ökad utbildning och genomförandet av lagändringar. Det tar, som Anne-Marie Ekström väl känner till, något längre tid att genomföra

stora lagändringar. Men omedelbart genomfördes, som sagt, resursförstärkningar.

Vi talade om Migrationsverkets dubbla roller, och det stod väldigt klart att det inte är särskilt bra att Migrationsverket utreder och bedömer barnets asylskäl samtidigt som man tar hand om barnen på fritiden. De här rollerna går ihop, något som inte är bra för barn. Vad Migrationsverket omedelbart gjorde – redan innan vi ändrat lagen – var att man särade på de här funktionerna. En rad olika insatser har alltså gjorts.

Anf. 62 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik:

Fru talman! Jo, det är bra att den här lagen äntligen har kommit till. Jag är också glad över att frågan om åldersbestämning har fått ett stort utrymme i utskottets betänkande, för det är viktigt att de barn som kommer hit verkligen blir betraktade som barn.

Jag har agerat och ställt frågor till migrationsministern, bland annat för ungefär ett år sedan. Jag frågade vad migrationsministern skulle göra just på grund av att det fanns tecken på att de här åldersbestämningarna inte gjordes riktigt ordentligt. Migrationsministern hänvisade i sitt svar till Socialstyrelsens rekommendationer. Efter Ekots inslag om att man inte följde de här rekommendationerna kom Migrationsverket med ett nyhetsbrev på sin hemsida där man säger: Nej, vi har aldrig följt dem.

Hur kan då migrationsministern i ett svar till mig hänvisa till Socialstyrelsens rekommendationer och tala om att följa dem när man de facto inte gör det? Hade migrationsministern egentligen kontrollerat med Migrationsverket hur de här åldersbestämningarna går till?

Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag är helt enig med Anne-Marie Ekström om att det verkligen är oerhört viktigt att de barn som kommer blir betraktade som *barn*. Det är också oerhört viktigt att vi ser till att det inte är vuxna som bor på barn- och ungdomsenheter, och det är viktigt att kunna fastställa barns identitet och barns ålder.

Vad som gjorts är att Migrationsverket så sent som i fredags antagit särskilda riktlinjer just för hur åldersbestämningar ska gå till. De riktlinjerna är utarbetade i samråd och i samarbete med Socialstyrelsen.

Anf. 64 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Kan ministern svara på frågan om varför bifallsfrekvensen för ensamkommande flyktingbarn verkar ha sjunkit från 80 % till 13 %?

Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har precis svarat på den frågan. Jag tror att det var Sven Brus som ställde den. Det är väldigt svårt att svara på hur det är från år till år, alltså att göra den typen av jämförelser, eftersom det väldigt mycket beror på vilka det är som kommer och på vilka skäl man har. Det kan, som sagt, vara 100 % bifall om situationen är sådan i vår närhet att det kanske kommer väldigt många människor från ett krigsdrabbat område och så vidare. Så ser det ut för vuxna, och så ser det ut också för barn.

Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! I sitt huvudanförande sade migrationsministern att ett uppehållstillstånd i Sverige inte automatiskt råder bot på alla de problem som ett ensamkommande flyktingbarn har. Det tror jag att alla kan instämna i. Har man kommit ifrån sina föräldrar eller om man har utnyttjats som barnsoldat eller varit utsatt för förföljelse kommer inte ett uppehållstillstånd i Sverige att göra att alla sår man bär på läks.

Det blir sällan bättre av att man, även om det sker inom tre månader, får beskedet att man inte får stanna i det land man flytt till, att man inte heller där får möjlighet att börja om på nytt, att börja läka sår och börja få en process. Just därför är det oroväckande att så få av de ensamkommande flyktingbarnen, i varje fall innan den tillfälliga lagen trädde i kraft, verkat få uppehållstillstånd.

Därför uppfattar jag migrationsministerns svar på min första fråga så att hon inte kan säga exakt varför man inte har gjort någon vidare undersökning av varför bifallsfrekvensen har kunnat sjunka till nästan en sjundedel av vad den var för två år sedan. Då är väl det rimliga att man undersöker den saken.

I vår reservation kräver vi ingenting annat än just en undersökning. I reservation 12 säger vi nämligen att regeringen ska ta initiativ till att utreda orsakerna till den kraftiga minskningen av beviljandefrekvensen. Jag hoppas att migrationsministern kan be sina riksdagsledamöter att rösta för den här reservationen eller tillsätta en sådan här utredning på eget bevåg.

Anf. 67 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller barn betonas hur oerhört viktigt det är att man utreder barns egna asylskäl. Där har vi också haft ett långvarigt arbete med att förbättra utredningarna just vad gäller barns egna asylskäl. Vi betonar också detta i den nya lagstiftning som träder i kraft.

I den nya lagstiftningen sägs också när det gäller detta med barn och synnerligen ömmande omständigheter att dessa inte behöver vara av samma tyngd som när det gäller vuxna. I vår lagstiftning skiljer vi – till skillnad från väldigt många andra länder – mellan barn och vuxna, så hänsynen till barnen är oerhört viktig.

Anf. 68 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag i mitt huvudanförande glömde att yrka bifall till reservation 8, vilket jag gör härmed. Jag vill också säga att jag tycker att det är trevligt att se statsrådet här i kammaren när vi diskuterar de här frågorna.

Jag har en fråga, och den gäller 18-årsgränsen. För de flesta ungdomar är det rätt kul att fylla 18 år, för det brukar följa med en massa positiva saker då. Man har möjlighet att flytta hemifrån om det finns bostad, om man kan försörja sig, och så vidare. Men för de ensamkommande barnen kan det vara problematiskt. När de fyller 18 år behandlas de som vuxna. Förutom att de ska flytta från boendet kan de också skickas hem, och det finns inget krav på att de ska ha någon som möter dem när de skickas hem.

Ytterligare en sak är att man väntar med att fatta beslut om ungdomar som är 17 år, för när de fyller 18 år gäller andra regler. Detta har kritiserats av Justitiekanslern i november 2001. Han kritiserade Migrationsverket för ett sådant beslut, det vill säga att ansökan var inlämnad när sökanden var 17 år. Beslutet fattades efter det att barnet fyllt 18 år, med hänvisning till just att barnet blivit 18 år under tiden.

Jag skulle vilja höra om statsrådet delar Justitiekanslerns mening att sökandes ålder vid tiden för ansökan ska vara avgörande för bedömning och inte någonting annat.

Anf. 69 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller 18-årsgränsen har vi satt 18 år som gräns för när man är att betrakta som vuxen. Det är den gräns och den definition av barn som också barnkonventionen har.

Vad som är viktigt att säga är att all verksamhet som Migrationsverket bedriver ska ske med respekt för den enskilde individen. Detta gäller barn och vuxna. All verksamhet ska anpassas till den enskilde individen. Det ska ske individuella bedömningar av varje enskilt ärende och av varje enskild persons behov. Också när det gäller barn som har passerat 18-årsgränsen och kanske är 18 år och en månad ska verksamheten, omhändertagandet, mottagandet och bedömningarna anpassas till den enskilde individen.

Anf. 70 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Nu var det inte verksamheterna direkt som min fråga gällde, utan en konkret fråga. Vi har fått dokumenterat att handläggningstiderna inte är tre månader, som det är stipulerat och som statsrådet tycker att de ska vara.

Min fråga handlar om fall där man har lämnat in en ansökan om asyl eller uppehållstillstånd i Sverige före 18 års ålder och att det dröjer med svar till efter det att man har fyllt 18 år. Konsekvenserna för personen blir då annorlunda. Det gäller familjeåterförening och andra saker där Migrationsverket har fattat sådana beslut. Justitiekanslern menar att man ska beakta åldern vid ansökningstillfället och inte säga: När du lämnade in ansökan var du 17 ½ år, och då gällde de här reglerna, men när vi nu efter många månaders väntetid fattade ett beslut gällde helt andra regler för dig.

Det var själva frågan. Ansökan är inlämnad innan man har fyllt 18 år. Anser migrationsministern, liksom Justitiekanslern, att det är sökandens ålder vid inlämnande av ansökan som ska gälla?

Anf. 71 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik:

Fru talman! Återigen är det Migrationsverket som gör bedömningarna i varje enskilt ärende. Det är oerhört viktigt att Migrationsverket också gör de bedömningarna utifrån den enskilde individens behov och situation. Jag är övertygad om att Migrationsverket också har tagit till sig det som Justitiekanslern har uttryckt i den här frågan. Det är flera saker som ligger till grund för Migrationsverkets bedömningar i enskilda ärenden, och man gör alltid en helhetsbedömning. Det gäller barn och också vuxna.

Anf. 72 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Det som jag vill lyfta fram är den fråga som socialförsäkringsutskottet har behandlat och som berör lagutskottets beredningsområde, nämligen de gode männen och kravet att dessa ska förordnas inom 24 timmar. I lagutskottets uttalande och i den proposition som lagutskottet behandlat och som lades fram för riksdagen i samarbete mellan regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var vi väldigt tydliga med att ta upp att frågan ska behandlas skyndsamt och att gode män ska utses skyndsamt. I den pm som RUT har tagit fram ser vi nu att Stockholm till exempel tar upp till 15 dagar på sig att utse en god man och att det finns kommuner som tar ända upp till 30 dagar, en hel månad, på sig att utse en god man. Vi kan väldigt enkelt konstatera att det är helt oacceptabelt. Det är inte någonting som är sanktionerat från vare sig riksdagen eller regeringen. Vi har varit otroligt tydliga med att tala om att man ska utse god man skyndsamt.

Det finns en fara med att binda sig fast vid 24 timmar. Det finns en fara i och med att barnen kan råka ut för en situation där de helt enkelt inte får en god man som har den kvalitet som gör att man kan uppfylla de behov som det enskilda barnet har.

Därför tycker jag att vi måste ställa krav på regeringen att lyfta fram frågan och se till att agera väldigt skyndsamt. Lagen har varit i kraft i drygt ett år. Vi kan se att många av kommunerna inte har lyckats med att uppfylla lagen. I RUT:s rapport kan man också se att svårigheterna bland annat beror på att kommunerna har väldigt svårt att få fram gode män. Då är frågan: Vad gör vi?

Socialförsäkringsutskottet har, likt lagutskottet, inte diskuterat någon form av sanktionsmöjligheter. Det tycker jag kan vara ett sätt att gå fram, och det måste regeringen lyfta fram och titta på. Regeringen måste ta upp frågan på nytt. Jag tänker i alla fall se till att lagutskottet aktualiserar frågan igen på vårt nästa utskottsmöte för att eventuellt ta ett utskottsinitiativ där vi kan agera.

Det har suttit en statlig utredning som har sett över frågan om överförmyndarna och de gode männen. För en vecka sedan kom Riksrevisionen med en rapport om hur de tycker att överförmyndarna fungerar. Den tycker jag att utskottet ska ta del av. Det är ingen god läsning. De barn som har ett stort behov av en ställföreträdare, en vårdnadshavare, alltså en god man, måste få det så skyndsamt som möjligt. I dag kan vi konstatera att barn inte får det. Det är helt oacceptabelt.

Vänsterpartiet kommer att stödja den socialdemokratiska reservationen i betänkandet. Då förutsätter jag att Socialdemokraterna kommer att hjälpa till att se till att frågan aktualiseras på nytt och se till att vi löser de problem som finns. Jag tror fortfarande inte på en 24-timmarsregel, som kan göra att barn onödigt utsätts för lidande. Vi har ett krav på att de gode männen ska köras i belastningsregister. Som det tas upp i utredningstjänstens pm tar besluten upp till två dagar att fatta. Det är inte acceptabelt.

Anf. 73 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Jag håller med om mycket av det som Tasso Stafilidis säger. Det finns få personer i riksdagen som har arbetat så målmedvetet

för att få till stånd en ordning som fungerar bra för godmansverksamhet-
en i allmänhet som riksdagsledamoten Tasso Stafilidis.

För ögonen har vi alla att hitta en ordning som gör det så bra som
möjligt för barnen som kommer hit. Jag tror att den ordningen förutsätter
– och där får jag medhåll av Tasso Stafilidis – att en god man utses så
skyndsamt som möjligt. Det bör i princip i alla fall ske inom 24 timmar.
Tasso Stafilidis talar om att man behöver sätta ett tryck på regeringen
och i slutändan också på kommunerna för att det ska bli på det sättet. Ett
sätt att sätta ett sådant tryck är att rösta för utskottets linje i punkt 6,
nämligen ett tillkännagivande om en 24-timmarsregel, och det kommer
vi att göra.

Anf. 74 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! På sätt och vis är det inte så svårt att instämma i utskot-
tets majoritet, som har tagit ställning för 24-timmarsregeln. Men jag
tycker samtidigt att utskottets majoritet gör det lite enkelt för sig, för
godmansinstitutet måste ses som en helhet. Det går inte att lyfta ut det,
för vi har en massa småkommuner ute i landet som över huvud taget inte
lyckas. För övrigt har vi exempel på små kommuner som lyckas, till
exempel Lessebo där jag själv är född. Men problemet uppstår trots allt
när så stora kommuner som Stockholm, som borde ha ett överflöd av
gode män, inte klarar av det här. Då är det inte en lösning att bara gå in
med ett tillkännagivande om 24-timmarsregeln.

Jag tror inte, fru talman, att det kommer att leda till ett resultat, om
regeringen från början till och med har varit motvillig till att få fram en
24-timmarsregel. Riksdagen måste agera mer konkret, kanske inte i form
av ett tillkännagivande utan mer i form av en tydlig vägledning. Så små-
ningom måste vi också diskutera sanktionsmöjligheter, för i dag händer
det ingenting när man i Stockholm tar upp till 15 dagar på sig, enligt
RUT:s pm, att utse gode män. Det är inte acceptabelt. Det finns inte en
enda ledamot här i riksdagen och inte heller någon i lagutskottet som
tycker att det är acceptabelt, utan det är helt oacceptabelt. Då måste vi
lösa det här, och det tror jag att vi kan göra genom att riksdagen själv
kommer med förslag till konkreta åtgärder för att vi ska kunna lösa det så
snabbt som möjligt. Ett tillkännagivande i frågan tror jag faktiskt inte
räcker.

Anf. 75 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Fru talman! Tillkännagivandeinstrumentet är ett av de få maktmedel
som riksdagen har för att klargöra en tydlig linje för regeringen hur man
vill att någonting ska fungera, i det här fallet att man vill att gode män
ska utses för ensamkommande flyktingbarn inom 24 timmar. För att
sedan kunna verkställa den ambitionen, för att sedan kunna göra verklig-
het av att gode män utses så snabbt, behövs en rad verktyg. I den miljö-
partistiska följdmotionen på den här propositionen talas om ett system
med jourgodemän. Det har i andra sammanhang talats om olika system
för en samordning mellan kommunerna, ett samarbete för att kunna ha
gode män tillgängliga. Och Tasso lyfter på ett förtjänstfullt sätt upp frå-
gan om sanktionsmöjligheter gentemot kommuner som inte sköter sig.

Jag välkomnar att Tasso säger att han i lagutskottet ska lyfta fram
frågan för att se till att det här blir verklighet och att man verkligen hittar

de instrument som behövs för att gode män ska kunna utses till de utsatta barn som det handlar om så fort som det bara går.

Anf. 76 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Godmansinstitutet är i dag ett trögt institut vad gäller att få fram gode män så snabbt som möjligt. Men vi får inte glömma bort att i dag finns det gode män som handhar väldigt, väldigt många ärenden, och det ger inte kvalitet. Det finns barn som har väldigt stora behov, och då kan det inte vara så att en god man ska ha tio eller tolv barn att ta hand om, utan en god man kanske enbart ska ta hand om tre barn därför att det tar så otroligt mycket tid. Men i både propositionen och lagutskottets och riksdagens uttalanden fick vi in skrivningar som vi kämpade väldigt hårt för både från Miljöpartiet och från Vänsterpartiet, fru talman. Vi påpekade att antalet barn måste vara reglerat, och vi satte inte någon gräns för antalet. Vi sade inte att en god man ska ha max tio barn att ta hand om just för att man måste se till de enskilda barnens situation och de enskilda barnens behov, för det är det som vi som lagstiftare har ett ansvar att tillgodose.

Tillkännagivandet i dag andas att det finns motsättningar. Det tycker jag inte att det finns, utan vi är överens i frågan. Jag tycker att det är ett politiskt rävspel att lyfta upp 24-timmarsregeln som om den skulle vara en regel som löser problemet. Jag tror inte att den gör det. Vi måste gå fram kvalitativt för att barnen ska få tillgång till gode män och för att de gode männen ska vara så välutbildade och kompetenta som möjligt. Framför allt ska vi se till att ge de barnen hjälp utifrån de behov som de har.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Ny vägtrafikskattelag, m.m. samt allmänna motioner om vägtrafikbeskattning

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU15

Ny vägtrafikskattelag, m.m. samt allmänna motioner om vägtrafikbeskattning (prop. 2005/06:65).

Anf. 77 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! I skatteutskottets betänkande nr 15, som nu ska debatteras här i kammaren, behandlas regeringens förslag om dels införande av en koldioxidbaserad fordonsskatt för personbilar, dels sänkt reklamskatt på annonsblad vid import från tredje land. Utöver det behandlas också i betänkandet ett 40-tal motioner om vägtrafikbeskattning som väckts under den allmänna motionstiden 2005.

Bakgrunden till förslaget om koldioxidbaserad fordonsskatt är ambitionen att öka miljöstyrningen. Förslaget rör personbilar av modellår 2006 eller senare. Dock kan vissa äldre personbilar som uppfyller särskilda miljökrav också omfattas. Övriga fordon ska enligt utskottets förslag

kvarstå i det viktbaserade skattesystem som vi redan har. Den nya koldioxidbaserade fordonsskatten föreslås gälla från och med den 1 oktober 2006.

Motionerna från allmänna motionstiden handlar bland annat om sänkningar av drivmedelsskatterna, permanent skattebefrielse för förnybara drivmedel, beskattning av användning av vägar, införande av registreringsskatt på personbilar samt accis på snöskotrar. Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens proposition och avstyrker de väckta motionerna.

Till utskottsmajoritetens förslag har från de borgerliga partierna lämnats in sammanlagt tolv reservationer. Miljöpartiet har för sin del avgivit två särskilda yttranden.

Fru talman! Jag är övertygad om att den debatt som nu tar sin början kommer att belysa innehållet i förslagen på ett förtjänstfullt sätt och även belysa reservanternas ställningstaganden.

Med den översiktliga beskrivning som jag nu har gjort överlämnar jag betänkandet för kammarens debatt.

Anf. 78 STEFAN HAGFELDT (m):

Fru talman! Vi moderater har fyra reservationer i det här betänkandet som vi givetvis står bakom fullt ut. Men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1, som jag också kommer att begära rösträkning om så småningom.

Vi moderater ifrågasätter om det är rätt att gå från en viktbaserad till en koldioxidbaserad fordonsskatt. Ett alternativ till det ensidigt miljörelaterade förslaget hade varit att i högre utsträckning ta hänsyn till fordonsens trafiksäkerhetsprestanda. En allmän bilfientlighet lyser igenom propositionen, som borde ha sett annorlunda ut.

Vi anser att en harmonisering av fordonsbeskattningen bör ske mellan diesel- och bensindrivna fordon. Vi anser att skattesatserna för fordon och drivmedel bör vara teknikneutrala. Utvecklingen har gått framåt när det gäller avgasrening för både bensin- och dieseldrivna fordon. Inte minst har man åstadkommit väsentligt minskade partikelutsläpp från dieseldrivna fordon. Det finns risk för att vänsterkartellens ensidiga motstånd mot dieseldrivna fordon leder till att teknikutvecklingen motverkas. Många småföretagare är beroende av personbilar, lätta bussar och lastbilar i sin verksamhet, och en straffbeskattning av dieseldrivna fordon på det sätt som regeringen föreslår går ut över småföretagen.

Vi motsatte oss den höjning av fordonsskatten för lätta bussar och lastbilar som genomfördes från årsskiftet och vill passa på att göra det även i det här sammanhanget. Fordonsskatten för lätta bussar och lätta lastbilar bör återställas till den nivå som gällde före den 1 januari 2006.

Fru talman! I reservation nr 5 konstaterar vi moderater att trots insikten om att bilen i många delar av vårt land är en nödvändig förutsättning för medborgarna väljer regeringen och dess samarbetspartier att fortsätta på den inslagna vägen mot allt högre drivmedelsskatter.

Den höga bensinskatten slår hårt mot alla som är beroende av bilen, men speciellt drabbas de som bor i glesbygd. Vi bor i ett land som är stort till ytan i förhållande till invånarantalet. Det innebär att vi är mer beroende av bil än vad invånare i många andra länder är, eftersom vi helt

naturligt inte kan ha en fungerande kollektivtrafik i alla glest bebyggda områden.

Den så kallade gröna skatteväxlingen där höjda drivmedelsskatter ska finansiera sänkt skatt på arbete får sammantaget negativa effekter för människor som behöver bilen för att kunna arbeta.

Fru talman! Vi moderater vill därför sänka drivmedelsskatterna på både bensin och diesel. Regeringens och stödpartiernas höjning av fordonsskatten med 60 % för lätta lastbilar och lätta bussar riktar sig tyvärr mot småföretagarna. Det förekommande fusket bör, som vi redan har framhållit, motverkas genom straff för dem som fuskar, inte genom en fordonsskattehöjning som drabbar majoriteten som sköter sig.

Eftersom bilresor till och från arbetet är viktiga för många arbetstare anser vi att reseavdraget bör höjas till 20 kr per mil. På så sätt gynnas rörlighet och möjligheten att arbeta och verka i hela Sverige.

Fru talman! Vi anser i reservation 7 att transporter är själva livsnerven i ett utvecklat samhälle och i hög grad bidrar till utveckling och spridning av välförhållanden. Vi anser att transportsektorn behöver utvecklas i mer miljövänlig riktning. Om staten genom administrativa föreskrifter och skatteregler gynnar någon utvecklingslinje kommer andra att missgynnas. Det är olyckligt om utvecklingen styrs så att möjliga alternativ inte kommer fram.

Utvecklingen av motorer som mer effektivt utnyttjar dagens bränslen kan mycket väl visa sig vara det miljövänligaste och mest prisvärda alternativet.

Vi vill ha ett skattesystem som mer effektivt styr mot miljövänliga bränslen och fordon, det vill säga mot mer bränslesnål teknik och mindre utsläpp av växthusgaser.

Fru talman! I reservation 10 konstaterar vi att de flesta timmertransporter sker med lastbil. De höga svenska drivmedelsskatterna och vägtrafikskatterna sänker virkespriserna så att den långväga avverkningen ibland blir olönsam. Det undermåliga vägnätet höjer också transportkostnaderna i den mån transporterna inte helt omöjliggörs. Redan i dag är detta ett problem i Norrlands inland. Vi menar att det inte går att genomföra skattehöjningar på svenska transporter utan starkt negativa konsekvenser för skogsindustrin.

Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med några allmänna reflexioner kring betänkandet. Det är en principiell omläggning av hela fordonsbeskattningen som vi i dag tar ställning till.

Jag vill gratulera Socialdemokraterna till att ha kommit fram till detta. Jag hade, inom Folkpartiet, en motion i denna riktning för ungefär 15 år sedan. Det är alltid roligt att se att regeringen lyssnar, även om det tar sin tid.

Jag tycker däremot att det är tråkigt att inte det ansvariga statsrådet är beredd att försvara betänkandet. Vi såg alldeles nyss Barbro Holmberg företrädare för regeringen i den tidigare debatten om en lagändring. Det är naturligtvis väldigt roligt för utskottet att skatteutskottet alltid får företrädare för regeringen i de här frågorna, men det hade varit klädsamt om finansministern vid något enda tillfälle under innevarande mandatperiod

hade kommit till kammaren för att försvara ett enda betänkande. Det har hittills inte varit fallet.

Jag vill bara notera det till protokollet.

Huvudlinjen i förslaget är alldeles utmärkt, tycker jag. Vi går in på en ny princip, nämligen att det är utsläppen som avgör hur hög skatten ska vara. Den svenska fordonsparken består av ungefär 4,1 miljoner personbilar som är i drift i dag. Den genomsnittliga åldern på de här bensindrivna bilarna är 9,1 år. Fyra av tio är äldre än tio år. Om man bortser från Finland och Grekland har vi den äldsta fordonsparken i Europa. Det bekymmersamma är att omkring 300 000 av dessa 4,1 miljoner bilar ännu i dag inte har någon katalysator. Dessa 300 000 bilar släpper ut ungefär hälften av alla kolväten. Det är ett stort bekymmer att vi inte har lyckats få en modernare bränsleskattelagstiftning och fordonskattelagstiftning. Förnyelsen av vagnparken har hämmats av den skatteinriktning som vi har haft.

Folkpartiet stöder alltså detta i huvudsak. Vi har några mindre reservationer. Det beror på att vi, i motsats till Moderaterna, inte tycker att regeringen har gått tillräckligt långt i sin ambition att se till att vi ska få en miljövänlig beskattning.

Vi anser att Sverige behöver en tydlig strategi när det gäller att ställa om samhället till mer klimatvänliga transportsystem. Flera lagstiftningar har tyvärr motverkat detta. Det gäller bland annat trängselskattelagstiftningen.

Skattelagstiftningen när det gäller bränslen bör vara sådan att den gynnar en övergång till icke-fossila bränslen. Fordonsskatten bör framför allt syfta till att gynna fordon med låg förbrukning av bränsle. Ett bra mått på det är låga utsläpp av koldioxid i stället för att som hittills gå på vikt. Det premierar bränslesnåla bilar och utsläppsfria fordon.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 2 därför att jag vill ge kammaren möjlighet att rösta på ett förslag som innehåller denna ökade möjlighet. Det finns ett förslag till tillkännagivande på just den punkten. Vi går längre när det gäller sättet att se på miljöfaktorerna än vad regeringen har gjort. Vi vill att Vägverket ska få ta fram ett förslag till kriterier för miljöfaktor 1 för dieselfordon.

Jag kan säga att det naturligtvis inte är en jättestor sak. Men det är en riktningssnävning vad vi i själva verket tycker i den här frågan.

Vi har en hel del andra förslag också om dieselolja och så vidare som jag gärna skulle vilja gå in på om tiden tillät. Men jag hoppar över det och går vidare till drivmedelsbeskattningen. Jag noterar där att regeringen inte har gett lantbruket de ekonomiska incitament att öka användningen av förnybara alternativ som borde ha varit fallet. Vi har också reserverat oss på den punkten. Men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till den reservationen.

Fru talman! Slutligen när det gäller alternativa drivmedel bör syftet vara att styra till alternativa bränslen för samtliga fordon. Det uppnår man dessvärre inte genom den nuvarande lagstiftningen. Vi vill öka möjligheten till låginblandning av förnybara bränslen i bensin och diesel.

Fru talman! Allra sist: Jag förvånas över Miljöpartiets särskilda yttranden i detta betänkande. Att Miljöpartiet med sina yttranden kan styra regeringens förslag är för mig helt ofattbart. De går ju precis på tvärs mot allt vad regeringen säger.

Anf. 80 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Transportpolitikens och miljöpolitikens största utmaning är att ta sig an de utsläpp som bidrar till växthuseffekten. Bilförarnas och bilägarnas möjligheter att genom aktiva val minska trafikens klimatpåverkan måste förstärkas. Kristdemokraterna välkomnar den närmare koppling av trafikbeskattningen till utsläppen av koldioxid som utskottet föreslår. Det är viktigt att trafikbeskattningen i så stor utsträckning som möjligt läggs på de utsläpp som faktiskt sker. Därför vill Kristdemokraterna också gå längre än vad utskottsmajoriteten föreslår.

Den socialdemokratiska regeringen har i propositionen tyvärr inte valt att ta steget fullt ut och beskatta de faktiska utsläppen av koldioxid. I stället motverkas det grundläggande syftet, nämligen att minska klimatpåverkan, genom att man vill behålla de skattestrukturer som på ett omotiverat sätt missgynnar ägandet av dieselfordon. Intresset för att generera skatteintäkter tycks vara övervägande och motverkar därmed en långtgående miljöstyrning som Kristdemokraterna efterfrågar.

Vi föreslår därför en mer genomgripande omläggning av beskattningen. Vi vill flytta så mycket som möjligt av skatteuttaget från fordonet till själva bränsleanvändningen. Principen att förorenaren ska betala förutsätter att det i högre grad är de faktiska utsläppen som beskattas.

Fru talman! Vi står nu inför en mycket spännande tid när olika bränslen och motortekniker kommer att utvecklas för att möta miljökraven. De ekonomiska styrmedlen måste då utformas så att alla bränslealternativ som finns i dag och de som kommer in på marknaden ges bättre förutsättningar att konkurrera utifrån sin verkliga miljöpåverkan. Här återstår betydande arbete för att skapa bästa möjliga miljöstyrning.

Mot bakgrund av klimatfrågans överordnade betydelse behöver fördelen med diesel jämfört med bensin få större betydelse för trafikbeskattningen. Fördelen ligger i att dieselfordon släpper ut betydligt mindre koldioxid än motsvarande bensinbilar. Kristdemokraterna har därför under en rad år i riksdagen och gentemot Vägtrafikskatteutredningen varit pådrivande för att få till stånd en förändring i fråga om den skeva beskattningen av diesel kontra bensin. Detsamma gäller beskattningen av ägande kontra användande av fordon. Utskottets ställningstagande i betänkandet gör att det fortsatt finns skäl att driva dessa frågor för en mer miljöriktig och rättvis vägtrafikbeskattning.

Den nya vägtrafikskattelagen som nu ligger på riksdagens bord kommer inte till rätta med en av de största inkonsekvenserna i trafikbeskattningen. Fordonsskatten kommer fortsatt att vara mångdubbelt högre för dieslbilar än för bensinbilar – tre och en halv gånger högre – på ett sätt som inte är miljömässigt motiverat. Det kommer fortfarande att finnas en brytpunkt när det gäller antalet körda kilometer innan det skattemässigt lönar sig att äga och köra en dieseldriven personbil jämfört med en bensindriven personbil. Det är ett problem för arbetet med att minska koldioxidutsläppen att de som kör kortare sträckor inte finner det lönsamt att byta från exempelvis gamla bensindrivna bilar till nyare dieseldrivna bilar.

Detta tycker vi är ett kortsiktigt synsätt, som i alldeles för hög grad grundar sig på fiskala hänsyn, det vill säga att man vill ha intäkter till staten. Förekomsten av en sådan skattemässig brytpunkt efter vilken det blir lönsamt eller olönsamt att äga en viss typ av fordon måste undvikas

eftersom trafikens miljöpåverkan inte styrs av sådana individuella brytpunkter.

Att miljöstyrningen kommer i andra hand visas också av att även fordonsskattens rent fiskala grundavgift på 360 kr om året ska tas ut av alla personbilar oavsett koldioxidutsläpp. Denna avgift multipliceras dessutom tre och en halv gång för dieslbilar. Detta är inkonsekvent.

Fru talman! Från flera utgångspunkter är det angeläget att i hög takt fasa ut bränsletörstiga äldre personbilar utan modern reningsteknik. För att maximera fordonsskattens miljöstyrande effekter bör så få personbilar som möjligt finnas kvar i det viktbaserade systemet. De informationsproblem som regeringen har pekat på bör lösas genom att man använder den omfattande information om bränsleförbrukning och utsläppsnivåer för äldre fordonmodeller som redan finns hos Vägverket.

Utskottsmajoriteten nöjer sig i betänkandet med att påtala att det viktbaserade systemet kommer att omfatta ett minskande antal fordon och att den koldioxidbaserade fordonsskatten så småningom kommer att omfatta alla lätta fordon. Men detta motsägs, mina damer och herrar, av att vi har en mycket gammal fordonspark i Sverige därför att vi sköter våra bilar längre. Detta tycker vi är en för låg ambitionsnivå. Riksdagen borde därför kräva att regeringen återkommer till riksdagen med förslag som utvidgar den koldioxidbaserade fordonsskatten till att gälla fler personbilar av äldre modell.

Fru talman! Sammantaget gör lagförslagets brister att riksdagen bör kräva ett nytt förslag från regeringen som entydigt utgår från fordonens verkliga miljöpåverkande utsläpp, vilket innebär likvärdiga villkor för bensin- respektive dieslbilar och som inkluderar alla personbilar. Dessutom borde skrotpremien höjas kraftigt under några år för att man ska få väck skräpet på våra vägar i form av gamla bilar. Detta vore en billig investering i framtiden.

Till sist yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 81 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! I betänkandet behandlas såväl förslag till ny vägtrafikskattelag som motioner från allmänna motionstiden.

Beträffande den nya vägtrafikskattelagen vill jag redan inledningsvis betona att den är relativt bra men har vissa skönhetsfläckar. En sådan skönhetsfläck är bristen på teknikneutralitet mellan bensindrivna motorfordon och dieseldrivna moderna bilar. Här behövs en förändring.

Utvecklingen vad gäller avgasrening har gått framåt under senare år. Inte minst har partikelutsläppen från dieslbilar blivit väsentligt mindre.

Utskottet säger i sin skrivning att det säkert finns anledning att ompröva miljöfaktorn för dieslbilar. Jag anser att vi kan göra den bedömningen redan nu och yrkar därför bifall till reservation 4.

Centerpartiet delar i övrigt synen på det förslag som ligger på vårt bord i och med att det ger nybilsinköpare en stimulans att välja bränsleeffektiva fordon. Därmed ges man också möjlighet att ge sitt bidrag till att uppfylla de klimatpolitiska målen.

Fru talman! Vägtrafikskatteutredningen har i sitt slutbetänkande lämnat sina förslag till regeringen om ett svenskt kilometerskattesystem. Regeringen utvärderar för närvarande detta förslag. Men då utredningen innehåller inslag som är direkt näringsfientliga vill jag ge en kommentar

till förslaget, som i sig har föranlett ett antal motioner under den allmänna motionstiden.

En kilometerskatt för tunga fordon skulle drabba landsbygden hårt. Sveriges exportinkomster skulle dessutom minska radikalt. Vår redan svåra konkurrenssituation gentemot exempelvis Finland skulle förvärras vad gäller skogsprodukter. Mängder av jobb skulle försvinna om regeringen väljer att följa utredningens förslag. Beräkningar visar att ca 30 % av näringen kommer att drabbas.

Det är en siffra som är väl värd att beakta i det fortsatta arbetet och i den fortsatta analysen av det förslag som så småningom kommer att läggas på riksdagens bord. Jag förutsätter att regeringen gör analysen på ett seriöst sätt så att vi kan ha arbetstillfällen kvar i landet.

Fru talman! Landsbygden beroende av bilen som transportmedel är väl känt. Få är de kollektiva trafiklinjer som finns på landsbygden. De landsbygdsboendes tillgång till bilen är en förutsättning för att man över huvud taget ska leva och bo på landsbygden.

Här måste rimliga förutsättningar ges till de landsbygdsboende samtidigt som miljöaspekterna ska tas till vara. Här behövs en fortsatt forskning på alternativa drivmedel för att ständigt utveckla tekniken.

Från Centerpartiet ser vi det som naturligt att satsningen på forskning är nödvändig likväl som stimulans av användning av miljöbilar är nödvändig. Det ska finnas rimliga reseavdrag; också de är nödvändiga. Det gäller att ge boende på landsbygden lika möjligheter som övriga människor i landet.

Fru talman! Med de korta kommentarerna om motionerna avstår jag från att yrka bifall till de reservationer som har lagts i ärendet. Jag inkränker mig till att yrka bifall till reservation nr 4 under punkten 1.

Anf. 82 MATS BERGLIND (s):

Fru talman! Det finns två frågor man ska ställa sig inför den här debatten. Den ena är: Är det ett problem med utsläppen från våra fordon? Den andra är: Om det är ett problem, bör vi då inte försöka göra någonting åt det?

Det är glädjande i debatten att vi verkar vara helt överens om att det är ett problem med utsläpp från våra fordon. Vi verkar också vara tämligen överens om att vi bör göra någonting åt det. Men debatten har också visat att det är en komplex fråga hur man använder ekonomiska styrmedel för att både uppnå miljöeffekter och också värna vår bilindustri och våra företag.

Vi vill naturligtvis också att privatpersoner som är beroende av bilen ska kunna använda den. Vi vet också att lastbilstrafiken ökar alltmer och att trafiken på järnväg och sjöfart minskar. Hur ska vi styra detta så att alla blir nöjda? Det tror jag inte går att göra. Vi måste göra ett vägval och bestämma oss: Vad är det för inriktning och vad är det för linje vi tänker ha?

Jag var inte som riksdagsledamot utan som privatperson med på den tiden lagförslag kom om att man skulle ha avgasrening för bilar. Det var en stark kritik både från bilbranschen och från privatpersoner som tyckte att det skulle bli för dyrt. I dag är det väl ingen som reflekterar över annat än att vi ska ha en ordentlig avgasrening på våra fordon.

Är man inställd på att det är ett problem och att vi måste åtgärda det visar det sig att den här typen av ekonomiska styrmedel är effektiv. Vi vet att bilindustrin själv strävar efter detta, eftersom kunderna är medvetna. Bilindustrin vill göra kunderna till lags. Den gör allt för att få så bra och effektiva bilar som möjligt och naturligtvis också så bränslesnåla som möjligt.

Om jag som kund ska köpa en bil är det klart att jag väljer en bil som drar under en liter milen än över en liter eftersom det är ekonomiskt fördelaktigt för mig. Om vi nu får den här typen av skattelättnader för de miljöanpassade bilarna kanske man tar sig en funderare. Det kanske inte är så dumt. Dels gör jag en insats för en bättre miljö, dels får jag en skattnedsättning för att jag gör det valet.

Jag tror att den här typen av instrument kommer att lyckas väldigt bra. Därför yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationerna. Men jag tror inte att det kommer att räcka. Jag tror att vi vid ett flertal tillfällen kommer att få återkomma till den här typen av frågor.

Tekniken förändras. Det kan uppstå andra problem som vi måste lösa. Flera talare har här talat om likvärdigheten med att övergå till dieslbilar och beskattningen av diesel. Jag är övertygad om att vi måste återkomma till den frågan och se hur vi ska lösa den. Men det blir vid ett senare tillfälle.

Många är beroende av bilen. Flera talare har här sagt: Vi har gått fram för sakta. Vi borde gå ett steg längre. Här har vi ett problem. Alla kanske inte har de inkomsterna att de kan köpa sig en ny bil med den moderna utrustningen. De kanske är beroende av sin bil trots att den är gammal eftersom de inte har de ekonomiska resurserna.

Då är vi återigen inne på den svåra frågeställningen. Ska vi ställa sådana krav så att privatpersoner kommer i kläm som är beroende av bilen? Jag är tveksam till det. Antalet sämre bilar sjunker i varje fall år efter år. Jag menar att det är själva inriktningen och medvetenheten som gör att den som har råd kommer att välja en miljövänlig bil. Men vi ska inte strandsätta dem som i dag inte har den möjligheten.

Fru talman! Med det hoppas jag att vi får en bred majoritet för förslaget i betänkandet.

Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag kan instämma i en del i Mats Berglinds anförande, men jag vill ta fram lite faktaunderlag om verkligheten.

År 2004 var den officiella siffran för de genomsnittliga utsläppen för nysålda bilar i Sverige 197 gram per kilometer, vilket är den klart högsta siffran i hela Europa. De höga koldioxidnivåerna beror delvis på att man i Sverige ofta köper rymligare, säkrare och mer motorstarka bilar än snittet i Europa, men det beror också på den låga andel dieslbilar vi har och då speciellt dieseldrivna personbilar.

År 2005 minskade dock koldioxidutsläppen per nysåld bil betydligt. En av de främsta orsakerna till detta är att försäljningen av nya dieseldrivna personbilar har ökat. En diesebil släpper ut ca 30 % mindre koldioxid än en bensinbil och är alltså effektivare. Slutsatsen är att det netto blir 20 % mindre koldioxid per mil.

I Europa i dag är ungefär varannan personbil en dieselbil. I Sverige ökar det lite grann. Problemet är bara att betänkandet inte riktigt tar sikte på det. Mats Berglind talar i sin retorik om att ägare som har mindre inkomster skulle kunna köpa en nyare bil. Det motverkas av att man fortsätter att straffbeskatta eller inte likställa personbilar med dieseldrift med bensindrivna.

Vi måste ha en likartad beskattning av dem om vi vill få ägare av riktigt gamla bilar att köpa en mindre dålig bil, om jag uttrycker mig så. Det finns ingen motivation till det i den här propositionen. Det är oroväckande. Prismässigt blir det billigare för en ägare att övergå från en personbil som drivs av bensin än från en personbil som drivs av diesel eftersom volymförbrukningen är mindre. Varför tar man inte det steget fullt ut?

Anf. 84 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Det var mycket siffror. Jag måste erkänna att jag inte riktigt hängde med. Jag återgår till själva sakfrågan.

Vad är det vi vill åstadkomma? Det är det som det här betänkandet ändå är inriktat mot. Det är inte avgörande hur långt, brett eller tungt ett fordon är. Frågan är: Hur mycket släpper det ut?

Vi har kanske en bilstandard som gör att fler väljer att köpa lite större, lite dyrare eller tyngre bilar. Det är en sak. Men vill vi ha en miljöstyrning när det gäller skattemedlen är det ett steg åt rätt håll. Om vi inte gör något, vad händer då? Det är den springande punkten.

Frågan gällde dieselbilarna i Sverige. Min uppfattning är nog också att det inte enbart är fråga om ekonomiska incitament. Vi måste, som jag sade i mitt inledningsanförande, säkert återkomma och också ta den diskussionen.

Men det handlar också mycket om en kulturfråga. Vi har haft bensinbilar. Vi vet vad det är. Vi köper kanske gärna något som vi vet fungerar. Det här med dieselbilar har varit mycket mer vanligt i Europa. Där har man en annan kultur. Man vet att det fungerar, och man väljer det därför. Men det kanske behövs styrmedel även i den frågan.

Anf. 85 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är riktigt så långt att jag tror att kultur har en viss påverkan på detta. Det är också så att dieseldrivna bilar inte har varit så effektiva. De har varit bullriga och medfört andra olägenheter.

Men det är inte korrekt det som Mats Berglind säger här. Innan man har kört en meter har man tre och en halv gånger större grundskatt på en dieseldriven personbil. Det är det som jag menar är felet i detta. Om man hade haft likställd beskattning hade man uppnått syftet att det hade varit lönsamt att gå över till en dieseldriven bil även för dem som inte kör 1 600–1 800 mil, och så mycket är det inte så många människor som kör.

Jag menar att man missar detta i propositionen. Det här var egentligen också Vägtrafikskatteutredningens synpunkt. Man ville försöka få folk att övergå till bilar som släpper ut mindre koldioxid. Vi vet ju i övrigt att man inte släpper ut så mycket av de andra avgaserna, som kväveoxid och annat.

De siffror som jag räknade upp innebär alltså att en dieselbil har ett större kolinnehåll i själva bränslet, vilket gör att det blir högre effektivitet i explosionsutrymmet eftersom man kan ha högre kompression – om man

nu ska gå in på det tekniska. Men man har blivit duktig med turbodieslar, och det gör att man kan få ned bränsleförbrukningen väldigt mycket. Man släpper då ut 20 % mindre. Vi skulle alltså över en natt här kunna besluta om att sänka utsläppen i Sverige på våra vägar bland personbilar med i alla fall 10–15 % på några år. Det skulle vara en jättestor miljövinna för Sverige, plus övergången till etanol, som det nu också finns en utredning om.

Jag tycker ändå att utskottets majoritet borde ha tagit åt sig av detta och talat om för regeringen att man gärna vill att den återkommer med en förändring.

Anf. 86 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Det är så som jag försökte förklara i min inledning; det här är komplexa frågor och det är mycket som spelar in. Vi har ett EU som också lägger sitt reglemente över att beskattningen på diesel och bensin ska vara jämförbar. Vi har en ny teknik, som du var inne på, med turbodieslar och så vidare som gör att man släpper ut mindre.

Jag är övertygad om att regeringen behöver återkomma med frågeställningen om dieslbilar och hur den beskattningen ska se ut. Det är inte med i det här betänkandet, men jag skulle inte bli förvånad om så blir fallet.

Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är svårt att polemisera mot Mats Berglind när han säger att regeringen bör återkomma. Det är egentligen det som står i reservationerna 2, 3 och 4 och även i reservation 1. Innehållet i den är dock något annorlunda, vilket möjligen inte alla kan uppfatta.

Precis som Mats Berglind säger här är det en strävan att ha likvärdig beskattning mellan dieslbilar och andra. Det är exakt det som reservationerna 2, 3 och 4 är helt koncentrerade på. Reservation 1 har alltså även en annan del, som skiljer sig från de andra.

Om Mats Berglind tycker att det ska vara på det sättet finns den utomordentliga möjligheten att till exempel rösta på reservation 2, 3 eller 4. Det är likgiltigt vilken man röstar på, för det är egentligen samma sak. Innebörden är att regeringen bör återkomma och se till att det som Mats Berglind pläderar för blir verklighet.

Jag är inte emot vad Mats Berglind säger. Det gäller bara den formella handläggningen. Ska vi i riksdagen bara vänta, eller ska vi göra någonting? Vi reservanter har sagt att det är bättre att vi från riksdagen säger ifrån. Vi vill ha den här utvecklingen och att den ska vara teknikneutral.

Anf. 88 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Det känns skönt att Gunnar säger att vi är överens. Det är vi ju inte alltid.

Å andra sidan känns det här lite gnälligt. Om det inte är dåligt, det som beslutas, är det för lite eller för sent. Om vi ska återkomma är inte det heller bra. Jag tror att vi ska vara överens om att den tingens ordning som vi har till allra största delen är bra. Regeringen kommer med förslag som vi får granska och ta ställning till. Vi ska vara lite försiktiga med att utskotten ska sköta regeringens uppdrag.

Jag kan förstå om det låter lite provocerande i Gunnar Andréns öron, men jag litat på regeringen även i denna fråga.

Anf. 89 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! På den punkten – om vi litat på regeringen eller inte – skiljer vi oss åt betydligt, och inte bara i denna fråga.

Jag håller helt med Mats Berglind om att många saker kommer för sent. Det är inte bara det här som kunde ha kommit lite tidigare. Det kan man alltid diskutera.

Jag tycker fortfarande att om man vill nå de mål som Mats Berglind talar så varmt för och som vi inte är eniga om kunde man möjligen ha gått på den linje som förekommer i reservationerna. Det är dock ingen stor fråga, för det är väl som Mats Berglind säger: Regeringen kommer snabbt att återkomma med förslag i den riktning som finns i reservationerna. Det är jag fast övertygad om.

Anf. 90 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Då kanske även Gunnar Andréén kan vara nöjd.

Anf. 91 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Betänkandet är egentligen ett resultat av höstens budgetförhandlingar. Att skifta från ett viktbaserat till ett utsläppsbaserat system innebär en bra miljöanpassning. Det är flera som har sagt det redan här från talarstolen. Det är ett viktigt styrmedel för att kunna minska de alltmer ökande koldioxidutsläppen. Det är också en viktig signal till bilbranschen. Det här är någonting som vi gör och som ska få effekt på lång sikt. Det är ingenting som ger en stor effekt från ett år till ett annat. Men det är också en viktig signal till oss konsumenter att verkligen välja bränslesnålare bilar.

Jag skulle vilja vända mig till Gunnar Andréén med anledning av att han gratulerade regeringen till att den har kommit fram till detta. Jag vill bara påpeka att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet har haft inte bara ett finger utan många fingrar med i spelet för att omläggningen över huvud taget skulle komma till stånd. Jag tänker faktiskt stå här i kammaren i dag och delvis ta åt mig äran av att vi gör den viktiga omläggningen just nu.

Man ska komma ihåg att det inte bara är denna omläggning som vi gör. Det finns andra beslut som också har fattats och som ska påverka utvecklingen i en bättre miljöinriktning. Det gäller till exempel den skattestrategi för alternativa drivmedel som vi sjösatte för ett antal år sedan. Den har vi nu förlängt fram till år 2011. Det gäller också den fortsatta nedsättningen av miljöbilarnas förmånsvärde. Detta är också förlängt och dessutom utvidgat.

Jag har tittat lite grann på allianspartiernas reservationer. Moderaterna skriver så här i sin reservation: Ett alternativ till det ensidigt miljörelaterade förslaget hade varit att i större utsträckning ta hänsyn till fordonsens trafiksäkerhetsprestanda. Man skriver att en allmän bilfientlighet lyser genom hela propositionen.

När jag tittar på Kristdemokraternas reservation ser jag att de skriver att kd vill att regeringen återkommer med förslag som utvidgar den koldioxidrelaterade fordonsskatten. Jag har stor respekt för att man verkligen vill göra någonting åt frågan.

Jag har även läst Folkpartiets reservation, och Folkpartiet verkar mer eller mindre instämma i betänkandet.

Det reser sig ändå en fråga här. Ska ni sitta i samma regering? Beslutet handlar ju egentligen om att ge styrsignaler som ska få effekt på lång sikt. Vad är det som kommer att hända till hösten om ni hamnar i en regering? Kommer ni att dra tillbaka det här?

Jag skulle vilja säga så här: Ni kanske inte behöver berätta för mig, för jag kan ju sitta och läsa era reservationer. Men ni skulle eventuellt kunna berätta för era väljare vad det är som kommer att gälla under de kommande åren.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! En partiledare som varken tillhörde Marie Engströms eller mitt parti – det var Gösta Bohman – sade vid något tillfälle: Det är aldrig fel att bedriva rätt politik.

Om jag uttryckte mig förklenande på något sätt eller utelämnade Vänsterpartiets och Miljöpartiets stora insatser i den här frågan, vill jag att det tas till protokollet att det är väldigt viktigt att det finns en bred enighet om den grundprincip som finns här. Det tycker jag är väldigt bra. Det kanske kunde ha kommit något tidigare, som Mats Berglind och jag diskuterade, men det kan man alltid diskutera. Jag är väldigt glad att kunna inkludera ett tack till Vänsterpartiet och Miljöpartiet i den här delen.

Sedan ställer Marie Engström en fråga om vad som kommer att ske med den här beskattningsformen om det blir en ny regering. Utan att konsultera de fyra partiledarna i alliansen kan jag nog lova att den här principen inte kommer att ändras. Den kommer naturligtvis att vara kvar, eftersom vi nu kommer att rösta för principen även om det finns reservationer i detaljfrågor. Vi står bakom principen att man går över till ett utsläppsrelaterat system. Det finns inget som helst tvivel på den punkten.

Anf. 93 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är ett intressant besked som Gunnar Andrén kommer med här. Jag tycker att det är ett bra besked för miljöns skull. Det måste jag understryka även om Gunnar Andrén nu gör sig till talesperson för hela alliansen. Det i sig är också ganska intressant. Jag tror inte att den moderata företrädaren har begärt replik på mig, men det vore intressant att höra vad Moderaterna säger om detta. Moderaterna kallar ju detta ett bilfientligt system och vill i någon mening hylla alla möjligheter till privat bilkörning här i landet och dessutom till en lägre kostnad.

Det som Gunnar Andrén nu har framfört är någonting som alliansen får ta en diskussion om. Vi har ju en lång rad skattedebatter här under våren. Det skulle vara intressant om också en moderat företrädare passar på tillfället och bekräftar det Gunnar Andrén har sagt i det här replikskiftet.

Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:
Fru talman! Jag har inget mer att tillägga i den här frågan. Jag tycker att polemiken verkar överflödigt mellan oss i alla fall.

Anf. 95 PETER RÅDBERG (mp):
Fru talman! Det är bra att vi nu äntligen har ett förslag där fordonsskatten för personbilar baseras på koldioxidutsläpp i stället för på vikt. Det här är ett steg i rätt riktning. Det kommer att premiera bränslesnåla fordon, och det är naturligtvis jättepositivt på sikt.

Syftet är att vi ska öka miljöstyrningen och gynna köp av bilar som släpper ut mindre koldioxid. Den styrningen har fått en mycket positiv start genom att försäljningen av bilar med alternativa bränslen har skjutit i höjden. Jag kommer inte ihåg den exakta siffran för det senaste året, men det går i en rasande fart. Att biltrafiken är den enskilt största sektorn som släpper ut mest koldioxid är väl känt. Därför tycker jag att det är lite tråkigt och beklagligt att just Moderaterna inte vill ansluta sig till det här synsättet inom politiken utan håller fast vid en viktbaserad fordonsskatt. Jag tycker att det är jättetråkigt.

Att vi i Miljöpartiet vill gå längre tror jag att ni alla är väl underrättade om. Vi ville komma ett steg till i de här förhandlingarna, men vi har kommit så här långt, och jag tycker att det är bra. Det här är ett steg i rätt riktning. Vi får gå vidare, och vi kommer att gå vidare och utveckla det här ännu mer.

Därför tycker vi i Miljöpartiet att detta är en proposition som siktar framåt. Vi hoppas att vi senare kan gå vidare med någon form av kilometerskatt för tunga vägtransporter och så vidare.

Vi tycker att punktskatterna på bland annat bensin och diesel utgör ett viktigt styrmedel i miljöpolitiken som just syftar till att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. De svenska punktskatterna på bensin och diesel ligger för övrigt på en genomsnittsnivå om man ser på Europa som helhet. Vi är inte dyrare eller billigare, utan vi ligger på genomsnittet.

Att basera fordonsskatten på koldioxidutsläpp, och därmed slå ett slag ytterligare för miljön, borde bilindustrin vara positiv till. Jag är fullkomligt övertygad om att det kommer att vara en självklarhet släppa ut lite koldioxid i vårt samhälle inom kort. Varför ska vi försöka bromsa denna utveckling? Det är väl bättre att försöka påverka den i rätt riktning. Jag tror att detta är ett helt rätt steg. Och vi måste gå vidare och hitta fler positiva åtgärder för att minska koldioxiden, precis som vi har sagt tidigare. Det här är ett gigantiskt problem. Nu tar riksdagen ett steg i rätt riktning. Jag hoppas att vi kommer att fortsätta.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i det här betänkandet.

Anf. 96 STEFAN HAGFELDT (m) replik:
Fru talman! I mitt inledningsanförande sade jag mycket klart att vi moderater ifrågasätter om det är rätt att gå från en viktbaserad till en koldioxidbaserad fordonsskatt. Det finns nämligen väldigt många olika miljöeffekter att ta till vara. Vi pekar också på att det självklart måste vara väldigt viktigt med trafiksäkerheten i fordonen.

Det vi i alliansen, eller åtminstone de fyra borgerliga partierna här i debatten, har framfört är frågan varför regeringen och de partier som stöder regeringen är så fientliga mot dieseldrivna fordon. Vi moderater – och det sade jag också mycket tydligt – vill ha en harmonisering mellan diesel- och bensindrivna fordon. Vi anser att skattesatserna för fordon och drivmedel bör vara teknikneutrala.

Min fråga är då: Varför ska de som har satsat på diesel, som har visat sig vara mycket rent i många hänseenden, straffas på det här sättet?

En annan fråga som jag tror att väljarna är väldigt intresserade av är Miljöpartiets inställning här. Kommer ni att fortsätta att driva att man ska höja skatterna på både bensin och diesel så mycket man kan? Det är en väldigt viktig fråga. I dag har människor jätteproblem om de bor i glesbygden. Ska de tvingas flytta till stadskärnor för att kunna åka kollektivt? Ska man inte kunna bo på landet längre? Det finns en smärtgräns för hur mycket folk kan betala. Man behöver komma till sitt arbete, men man vill också skjutsa sina barn. Det här är viktiga frågor som jag tror att väldigt många väljare är intresserade av.

Anf. 97 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Fru talman! I mitt anförande sade jag att vi inte har kommit ända fram. Jag vill säga en gång till att vi kommer att återkomma med fler förslag. Jag tror att Moderaterna kan vara helt lugna när det gäller miljöpolitiken. Där kommer vi i Miljöpartiet att vara väldigt tydliga. Vi kommer att sätta press på regeringen, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är självklart. Vi kommer naturligtvis att sätta press på de borgerliga partierna också. Det här kommer att bli en valfråga för vår del. Jag tror att alliansen kan vara helt lugn för att vi ska komma med fler förslag på förbättringar på de här områdena.

Som ni vet har vi också en politik när det gäller skatteväxling. Vi vill höja skatterna på energi och sänka skatterna på inkomster. Det ligger i vår politik. Vi står helt för politiken att det ska kosta att smutsa ned. Det är egentligen det vår politik går ut på. Men å andra sidan vill vi sänka inkomstskatten. Jag tycker att den här skatteväxlingen är en otroligt bra start för att få bukt med miljöproblemen.

Sedan tar du upp dem som bor på landet och inte kan ta bilen. Jag tycker att det är en lite överdriven fråga. Det är klart att ökad skatt naturligtvis påverkar, men man måste se det i sin helhet.

Jag tycker att detta är ett steg i rätt riktning, och vi kommer att fortsätta på den inslagna vägen.

Anf. 98 STEFAN HAGFELDT (m) replik:

Fru talman! Detta är inte någon överdriven fråga. Det är redan många familjer som har slagit i taket.

Redan innan jag kom in i riksdagen 1998 var jag ordförande i trafikberedningen i Svenska Kommunförbundet. Vi fick fram statistik som visade att familjer som var beroende av bil ungefär tre fyra gånger så ofta också var beroende av socialbidrag. Bilkostnaden var redan då så väldigt hög, och sedan har den alltså skenat i väg.

Sverige är ett stort land till ytan, som jag sagt tidigare. Det är glest befolkat. Vi är oerhört beroende av bilen, om vi nu tycker att hela Sverige ska leva.

Därför finns det naturligtvis ett motsatsförhållande här. Självklart ska man försöka göra allt för att få bättre miljö och också se till att utsläppen minskar och att det blir bensinsnålare bilar, vilket jag tog upp i mitt anförande, men man kan inte ensidigt säga att vi nu ska höja bensinskatten och dieselskatten ytterligare. Det betyder att de som bor i stadskärnor klarar sig ganska hyggligt och att de som har höga inkomster kan fortsätta köra sina barn till fritidsaktiviteter medan de som bor i glesbygd och de som inte har så höga inkomster blir sittande och kan inte transportera sig i det fina land som vi ändå har. Det är väl ändå viktigt att alla människor även fortsättningsvis ska kunna transportera sig på ett lämpligt sätt här i landet?

Jag fick inget klart besked. Kommer det att bli ytterligare förslag från Miljöpartiet om kraftiga höjningar av bensin- och dieselskatten?

Anf. 99 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Herr talman! Jag svarade egentligen på den frågan i mitt förra inlägg. Vi kommer att föra en skatteväxlingspolitik. Den är oerhört viktig. Nu har vi ett förslag som ligger här på riksdagens bord där vi tar ett steg i rätt riktning när det gäller att minska koldioxidutsläppen. Jag blir glad att de övriga i oppositionen, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet, ändå är mer positiva. Jag tycker alltså att vi har en bred anslutning i riksdagen.

Som svar på din fråga kan jag säga att vi vill höja energiskatterna, men vi vill också sänka inkomstskatterna. Det ligger i vår politik och det är bra för miljön. Och det skapar jobb. Det är ingen politik som liksom slänger ut folk, utan vi kommer att skapa jobb med den här typen av politik. Det visar alla undersökningar. Det är vår inslagna väg.

Anf. 100 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill bara fästa kammarens uppmärksamhet på det som Per Erik Granström inledningsvis sade. Denna proposition heter *Ny vägtrafikskattelag, m.m.* Det titelns "m.m." betyder är en justering i lag om skatt på annonser och reklam. Det är ju inte helt lätt att uttyda detta ur den här rubriken.

Det är på det sättet att lagen från 1972 om skatt på annonser och reklam numera är så komplicerad, vilket mycket tydligt framgår här, att man inte ens i Regeringskansliet längre kommer på och får med alla de ändringsförslag som behövs när man ändrar i den här lagstiftningen. Det, herr talman, är bakgrunden till att det finns ett särskilt stycke i propositionen – däremot i praktiken ingenting i betänkandet – om den uteblivna följdändringen om lagen om reklamskatt.

Den logiska slutsatsen, herr talman, är att den här skatten skulle avskaffas, för då slipper man dessa ständiga ändringar. Detsamma gäller för övrigt trängselskatten, för vilken vi nu denna gång beslutar om den femte ändringen från det att lagen antogs.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs

justitiekanslens betänkande 2005/06:JuU11

Processrättsliga frågor.

Processrättsliga frågor

Anf. 101 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Vi har nu att behandla frågan om processrätten i Sverige. Processrätten utgör en länk mellan rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet handlar om att människor ska få en bra rättegång. Helst ingen ska dömas oskyldig, det ska vara ordning och reda och det ska vara förutsägbart. Rättstrygghet å andra sidan handlar om det faktum att man vill att människor som har blivit utsatta för någon annans missdåd ska få upprättelse och att den person som har begått brottet ska kunna gripas, lagföras och få en lämplig påföljd. Det säger sig självt att det finns en viss målkonflikt mellan dessa ibland. Skulle någon bara betona rättssäkerheten, vilket det finns vissa organisationer som jag träffar på ibland som jag tycker gör, då ska man helst aldrig döma någon, för alla kan ju vara principiellt oskyldiga. Betonar man bara rättstryggheten kan man gå väldigt långt och säga att våra myndigheter ska ha vilka möjligheter till åtgärder som helst.

Vi har nu i detta betänkande att behandla just processrätten, det vill säga hur regelverket ska se ut. Men det är ju mycket som avgör förutom det som vi bestämmer i dag. Något som också avgör är vilken ekonomi vi skickar med. Vi kan reglera säkerheten i domstolarna i rättegångsbalken som vi gör. Vi kan reglera säkerheten i domstolarna, vilket vi kommer att diskutera i dag. Vilka processuella regler gäller för vittnen, åtal etcetera? Hur ska själva processen gå till? Ska man tillåta personer att vara med på telefon och sådant? När vi diskuterar detta är det viktigt, men det är också viktigt vilka resurser man skickar med. Då är det tyvärr bara att konstatera att verkligheten för våra domstolar är ganska bister. Det påverkar också såväl rättstrygghet som rättssäkerhet.

Det handlar också om vilka värderingar vi stoppar in. Vilken balans väljer vi mellan rättssäkerhet och rättstrygghet? Ingen i Sverige ska ju fällas till ansvar för brott om det inte är ställt bortom allt rimligt tvivel. Det är den balans vi har valt. Jag tycker att den är bra, och den ska vi upprätthålla. Men det leder också till diskussionen: Tänk om det kan bli fel? Därför kommer vi också i dag att diskutera reglerna om bland annat resning till Högsta domstolen för det fall det kommer fram nya fakta.

Jag måste säga till mina kolleger här i kammaren i dag att jag – ni också, gissar jag – får en del brev och samtal från domare i Sveriges domstolar och även från lagmän som är väldigt oroliga över kvaliteten på den verksamhet man bedriver i domstolarna. Det är trist att behöva konstatera att de känner sig ganska övergivna och har svårt att klara de målsättningar som vi ställer upp härifrån riksdagen när det gäller att på ett bra sätt balansera rättstrygghet och rättssäkerhet.

På det temat kan jag också konstatera att vi har en justitiekansler som är väldigt oroad över att det finns många människor som är – oskyldigt dömda är väl att gå för långt – dömda på felaktiga grunder. Personligen vill jag gärna lägga till att jag också är ganska orolig över rättstrygghets-

aspekten, att det är väldigt många människor som är skyldiga som går ute på våra gator och inte får den påföljd som är tänkt.

Men detta hör även till saken, och därför har Folkpartiet liberalerna en reservation i det här betänkandet som handlar om reglerna för att återta och pröva mål igen. Har vi ett stressat och pressat rättsväsende, där man diskuterar kvaliteten på förundersökningarna och kvaliteten på domslut och för den delen domsskäl, är det viktigt att vi ser över om reglerna i dag är relevanta när det gäller resning till Högsta domstolen. Det är en mycket viktig rättssäkerhetsfråga, som Folkpartiet självklart yrkar bifall till.

Det handlar också om balans. Förutom principer, värderingar och praktiska möjligheter handlar det också om att man balanserar och är pragmatisk. Som jag sade skulle rättssäkerhet kunna kosta hur mycket som helst, men det kanske också är så att juridiska processer inte får ta hur lång tid som helst, därför att i tidsutdräkten ligger också en kvalitetsfråga. Det är därför vi från den borgerliga alliansen är så kritiska till att regeringen och dess stödpartier tillåter och accepterar de enorma köer som finns till våra domstolar, den unika plats vi har i en demokrati och en rättsstat att lösa konflikter mellan enskilda och konflikter då människor har begått brott gentemot staten eller gentemot andra människor.

Herr talman! Jag vill kort gå in på några frågor som är aktuella i det här betänkandet. Då tittar jag bland annat på tvångsmedlen. Det är väldigt viktigt att vi ser till att det finns en bra balans mellan effektiva verktyg att bekämpa brott men också kontroll både före, under och efter de här tvångsmedlen.

Jag kan konstatera att majoriteten är mycket nöjd med hur det ser ut på detta område i dag. Man avvaktar regeringens arbete. Där känner jag att man är på väg att komma fram i en viktig fråga, nämligen den om skyddsidentitet. Det handlar alltså om att möjliggöra så kallad infiltration. Vi ska se till att få en ordning där statens tjänstemän har ansvaret för att ta kontakt med grova kriminella, i stället för att, som fallet är i dag, på mycket tveksamma grunder och ur rättssäkerhetsaspekt näst intill oacceptabelt ofta tvingas använda sig av privata informatörer. Det arbetet är på gång och kommer snart att genomföras, men från Folkpartiets sida har vi synpunkter på det.

Vi tittar också på frågan om provokativa åtgärder. Denna fråga är i dag i praktiken oreglerad. Det finns en del JO-utlåtanden som styr detta, och några myndigheter har instruktioner. Också denna fråga måste vi komma framåt med. Här ges dock inga signaler om när man tror att det kan ske.

Beredningen av den mycket viktiga frågan om kameraövervakning pågår – jag har ingen anledning att tro något annat. Då måste majoriteten se till att ha kvar den absoluta utgångspunkten att övervakningen ska tillståndsprövas så att vi som medborgare vet om den. Vi ska kunna gå till en plats och se var det finns övervakningskameror samt på vilka grunder dessa beslut fattats.

Jag tror att bevakningskameror, övervakningskameror, har en viktig roll att spela, men det är samtidigt viktigt att känna att det finns en kontrollmekanism så att inte vem som helst får skruva upp en kamera hur som helst. Nu finns begäran om att få skruva upp kameror på alla möjliga

konstiga ställen, till exempel vid kyrkor. Tack och lov har de fått avslag från myndigheterna i de fallen.

Folkpartiet lyfter fram både stort och smått i sina reservationer. Bland annat tittar vi på problemet med de människor som kommer till Sverige för att systematiskt begå brott. Stöldlighor från andra länder drar in över Sverige och länsar sommarstugor och annat. Vi är alla överens om att dessa personer ska lagföras. Ibland lämnar de Sverige med en stor kärra där man hittar några enskilda saker som man vet är stöldgods, samtidigt som det finns starka misstankar om att även de övriga sakerna är stöldgods. Det kan vara kaffebryggare, mikrovågsugnar, tv-apparater, skidor, pjäxor – saker som med största sannolikhet är stulna men där det i dag inte finns några processuella medel för att kunna belägga godset med beslag eller kvarstad för att sedan utreda om även dessa saker är stulna. Det lyfter Folkpartiet fram i en av sina reservationer.

Jag tycker att Moderata samlingspartiet har en bra reservation som handlar om att se över möjligheterna att använda sig av obligatorisk häktning vid straff på minst två år, alltså även försök och förberedelse av brott, ifall det inte är uppenbart onödigt. Det är viktigt att markera allvaret i detta. Det är egentligen inte obligatoriskt, för det finns ett undantag, men Folkpartiet avser att i den delen stödja Moderaterna ifall de yrkar bifall till den reservationen. Det är viktigt att det blir tydligt att allvarliga brott medför konsekvenser. Huvudregeln ska vara häktning.

En fråga som debatteras mycket i dag – och inte bara i dag vill jag understryka – är den om skydd för utsatta kvinnor. Vi kan konstatera att reglerna för tillträdesförbud fungerar sådär. Här lägger vi fram förslag om att förstärka skyddet. Jag vill dock understryka att det inte enbart gäller utsatta kvinnor. Det ska finnas en tydlig balans mellan rättstrygghet och rättssäkerhet. Även om ingen ännu är dömd, även om det ännu inte är klart och man inte vet vad personen kommer att göra måste ändå tryggheten för den enskilda individen markeras. Det tycker vi är viktigt.

Herr talman! Jag ser att min talartid rinner i väg. Jag hoppas att vi får en diskussion om de stora frågorna, om hur vi i Sverige ska balansera rättstrygghet och rättssäkerhet, för dagens lagstiftning är väldigt gammal och skapad i en helt annan tid. Men vi ska också diskutera de små förändringarna så att det snabbt blir lite bättre på olika håll. Där har vi gett våra förslag. Folkpartiet står bakom sina reservationer, men för tids vinande yrkar vi bifall bara till reservation nr 34 under punkt 29. Den handlar om det som jag inledde mitt anförande med, nämligen vikten av att vi inser hur det ser ut i dag.

Verkligheten är den, vilket väl också Justitiekanslern varnar för och som jag märker när jag är ute i Rätts-Sverige, att man är oroad över kvaliteten i våra domstolar. Det är bättre att bevilja korrigerings eller resning i Högsta domstolen en gång för mycket för att ingen ska behöva betala det fruktansvärda pris det innebär att på felaktiga grunder bli dömd och inlåst, berövad sin frihet. Vi måste slå vakt om principen att hellre fria än fälla. Det är en viktig grundbult i den rättsstat som jag tycker att Sverige ska vara. Där ska vi vara bland de bästa i världen.

Anf. 102 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 och 26, och jag står också bakom vårt särskilda yttrande. Vi står förstas

bakom alla de 18 reservationer som vi har och där vi alltså har andra åsikter än majoriteten.

I betänkandet om processrätten, som vi nu debatterar, behandlas 134 motioner. Förslagen innehåller en mängd väsentligheter kring tvångsmedel, bevisning, skydd för vittnen, nämndemän och hur domare utses. Samtidigt kan vi konstatera att Socialdemokraterna, regeringspartiet, föreslår avslag på samtliga 134 motioner. I betänkandet skriver majoriteten i stället om allt det beredningsarbete som pågår inom regeringen. Jag har räknat och kommit fram till att man i betänkandet skriver beredning, analys, överväganden, utredningar och arbete pågår mer än femton gånger. Ja, en gång skriver man också att regeringen avser att tillsätta ytterligare en utredning.

Alla dessa beredningsåtgärder tar för lång tid. Det har blivit ett alibi för regeringen att inte göra någonting utan förlänga tiden för dessa viktiga beslut. För majoriteten i utskottet är det också ett alibi för att avstyrka alla motionsförslag, alla goda idéer, och bara sitta lugnt och vänta. De fler än hundra motionerna visar på vikten av dessa frågor.

Herr talman! Det är orimligt att det ska ta så lång tid. Låt mig ge ett exempel. Det gäller nämndemännen. I Sverige finns 7 000 nämndemän, eller lekmannadomare, som de också kallas. De har ett lika stort ansvar för dömandet som juristdomarna. De har även ett uppdrag att representera oss i allmänheten, vårt goda omdöme och vår kunskap om hur samhället ser ut. Då borde nämndemännen självklart också vara en spegelbild av vårt samhälle.

I dag är den genomsnittlige nämndemannen över 60 år gammal. Enligt en debattartikel, som jag hade nöjet att läsa i går, finns det en nämndeman som är under 19 år och fler än 2 000 som är äldre än 66 år. Det saknas också människor med annan etnisk bakgrund än den helyll-svenska. Det saknas yngre personer. Det saknas folk inom vissa yrken – företagare, män i det privata näringslivet, kvinnor i karriären och så vidare. Uttaget av nämndemännen är alldeles för snävt.

Eftersom nämndemännen ska representera allmänheten har de ett viktigt uppdrag att vara trovärdiga. Det samhälle som brottsoffren och de tilltalade befinner sig i måste även nämndemännen i högre grad befinna sig i. Jag tror att representativa nämndemän är en förutsättning för ett högt förtroende för våra domstolar. Numera ska dessutom tyngdpunkten i dömandet ligga i första instans, alltså i tingsrätten, och där är lekmannadomarna, nämndemännen, i majoritet. Därför blir det extra viktigt att de verkligen är en spegelbild av samhället. De får gärna vara pensionärer födda i Sverige men inte i lika stor utsträckning som i dag.

Nämndemännen utses av de politiska partierna och får ersättning för sitt arbete. Den ersättningen regleras i en förordning från 1982. Kan ni gissa hur mycket pengar de får för att vara nämndemän en hel dag? Jo, hela 300 kr, oavsett hur många mål de avgör. Om nämndemannen får ett löneavdrag från arbetsgivaren – alla är trots allt inte pensionärer – ersätts detta av Domstolsverket, och då får man ingen ersättning för sitt uppdrag. Det innebär att till och med de 300 kronorna dras bort. Det vill vi moderater tillsammans med övriga inom alliansen ändra på.

Frågan om nämndemännen har utretts under lång tid. Det fanns en kommitté, Nämndemannakommittén, som redan 2002 lade fram sitt betänkande. Det var för mer än fyra år sedan! Och då ska man komma

ihåg att det pågick ett arbete under en viss tid, säkert ett år, kanske mer, innan regeringen tillsatte Nämndemannakommittén, som sedan arbetade under ett par år. Det har alltså varit en process på sex, sju, åtta år – vad vet jag. Det kan vara fråga om ännu längre tid. Är det rimligt, herr talman, att nämndemännens ersättning på 300 kr ska diskuteras under så många år?

Vi moderater menar att det behövs seriösa förändringar och att nämndemännens villkor måste förändras, och där är vi överens i alliansen. Vi vill också att kostnader för barnomsorg ska kunna täckas in, så att även de som är hemmavarande med barn ska kunna ta ett uppdrag som nämndeman utan att förlora på det. Men vi vill också, som jag sade tidigare, att nämndemännen ska spegla samhället. Och vi vill ha den här kvoten, den fria kvoten på 25 %, som en enig Nämndemannakommitté föreslog redan för fyra år sedan. Det har vi alltså motionerat om.

Sedan läste jag till min glädje en debattartikel av Miljöpartiets främsta företrädare, Leif Björnlod, i går i Göteborgs-Posten. Han skriver just om vikten av den fria kvoten, att inte alla nämndemän har partibeteckning. Miljöpartiet har diskuterat en lagrådsremiss med regeringen, som det tydligen beslutades om i förra veckan. Leif Björnlod skriver så här i den debattartikeln:

”Vi kan inte för vår del uppfatta detta på något annat sätt än att socialdemokraterna hellre låter män och kvinnor med gedigen bakgrund i det egna partiet (och som är över 66 år) vara nämndemän, än att låta ungdomar från förorten, ledaren för idrottsföreningen, skolledaren eller imamen från moskén, bli nämndemän.”

I och med det inser jag att om Miljöpartiet tar den här frågan på det allvar som den förtjänar har det sannolikt blivit en majoritet i riksdagen för alliansens reservation nr 47, för den betyder just att vi ska införa en fri kvot av nämndemän. Eller är det så, Miljöpartiet, att ni hellre är utan kvot för att den inte blir exakt lika stor som ni önskar, det vill säga hälften? Väljer ni hellre att rösta på er egen reservation? Då får vi ju ingen förbättring alls. Min förhoppning är att det blir en majoritet och att den fria kvoten kan bli en realitet, men det återstår att se.

Det fanns för övrigt väldigt mycket tankvärt i den debattartikel som Miljöpartiet skrev, så jag vill även uppmana Socialdemokraterna att ta del av den. Det finns kloka resonemang som också fäster en större tilltro till domstolarnas roll.

Det finns i det här betänkandet även en hel del annat som jag vill trycka på. Som Johan Pehrson sade tidigare vill vi moderater införa en så kallad obligatorisk häktning. Låt mig förklara lite grann vad det innebär. Den ska inte gälla för vilka brott som helst, utan den ska gälla vid särskilt grova brott. Den kommer att få effekt särskilt för kvinnor som utsätts för brott. Jag har ett exempel.

I dag är det i princip obligatoriskt att man häktar en gärningsman som är misstänkt för brottet våldtäkt. Det beror på att det är ett minimistraff på två år för våldtäkt. Men låt oss säga att gärningsmannen inte har hunnit slutföra sitt dåd. Han blir avbruten av att det kommer en förbipasserande i parken. Fastän han vill genomföra våldtäkten går den inte att genomföra, utan det stannar vid ett försök. Då blir gärningsmannen misstänkt för ett försök till våldtäkt, och det är inte ett brott som det är obligatorisk häktning för. Vi tycker att den här mannen i parken eller i badhuset

ska häktas. Så är det inte i dag. Vi menar inte att det ska bedömas på ett annat sätt när det är ett försök, att den mannen ska kunna gå fri när han har varit inne på polisförhör i avvaktan på domstolsförhandling.

Men majoriteten, Socialdemokraterna, tycker att det är bra som det är. De menar i betänkandet att den olägenhet – det står faktiskt så i lagtexten – som det blir om gärningsmannen låses in för ett försök till exempel till våldtäkt inte står i proportion till behovet. Men jag kan lova, herr talman, att den kvinna som blivit utsatt för ett våldtäktsförsök kommer att låsa in sig själv om hon vet att gärningsmannen är ute.

Moderaterna tycker alltså att häktning bör bli obligatorisk vid försök till brott där straffsatsen är minst två års fängelse. Nu hörde jag till min glädje att Folkpartiet också tycker det. Det kanske är lite sent påkommet men bättre nu än inte alls.

Avslutningsvis: Vi har 34 reservationer, och vi vill förbättra många saker som inte fungerar.

Ytterligare en fråga, som kanske inte är lika viktig som det här med våldtäkten men som ändå är viktig för den det berör, handlar om tillträdesförbudet till affärer. Om en butiksinnehavare i Ica griper en person för stöld och det blir handgemäng tycker vi moderater att den butikägaren aldrig ska behöva släppa in den tjuven igen. I vart fall ska det kunna vara ett tidsbegränsat förbud. Det är inte rimligt att ta större hänsyn till att tjuven vill gå och handla öl på Ica och att personalen då ska möta honom där dagen efter. Affärsinnehavaren borde få besluta om han vill släppa in en tjuv eller en våldsam person i sin butik igen. Det finns många frågor där man kan förbättra, och om Socialdemokraterna tar brottsbekämpningen på allvar vore väl det här ett bra exempel.

Det sista jag tänkte ta upp handlar om att alla brott ska utredas och lagföras. Det ska utredas även när någon smiter från en restaurangnota eller en taxikörning, och det ska lagföras. Så är det inte i dag.

Jag tror att jag stannar där så länge.

Anf. 103 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara försäkra Hillevi Engström om att vår syn när det gäller att skydda människor som är utsatta för brott är solid. Jag ska erkänna hur det har varit. Det har varit ett förbiseende när vi har arbetat med detta.

Vi är övertygade, efter internationella jämförelser och diskussioner med såväl rättsvårdande myndigheter som ideella brottsofferorganisationer, om att detta är ett verksamt institut. Det är ingenting som vi har kommit på nu, utan vi tycker att det är bra. Men vi är glada åt att Moderata samlingspartiet är så tydligt.

Men jag ska också lyfta fram en fråga där jag önskar att Hillevi Engström kanske kan vara beredd att göra en liten pudel så här i kammaren, det vill säga att man stöder någonting som man efter en viss eftertanke tycker är viktigt. Det gäller reglerna för den absoluta rättssäkerheten.

Vi vet, du och jag, hur det ser ut i våra domstolar – Hillevi Engström sitter ju i Domstolsverkets styrelse. Jag tänker på pressen och stressen. Jag gissar att Hillevi också får brev från lagmän som är oroad över kvaliteten i våra domstolar. Detta kan man se tillsammans med informationen om riksåklagarens särskilda grupp för att värna rättssäkerheten. Riksåklagaren har ju varit mycket oroad över att domarna inte håller hela

vägen. Människor är inlåsta för länge. Åklagarna är, i motsats till vad vissa försöker hävda, också skyldiga att vara objektiva och stå för den rättssäkerhet som framgår av rättegångsbalken. Och, som jag sade tidigare, Justitiekanslern lyfter ofta fram detta.

Kan inte Moderata samlingspartiet då tänka sig att ett stressat, pressat rättsväsende måste få något lättare att göra fel till rätt, även om det har gått några år? Är man beredd att se över en möjlighet? Vi säger inte exakt hur det ska se ut, men det handlar om att förstärka möjligheterna till resning för att garantera rättssäkerheten och minska rättsförluster för enskilda och att stå på den enskilda individens sida.

Anf. 104 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det som är roligt i alliansen är att vi har ett väldigt bra samarbete. Vi har redan nu arbetat fram konkreta förslag som vi är överens om på i princip alla områden inom rättsväsendet. Därför är jag inte så orolig för att vi inte ska kunna diskutera även den här frågan. Den har inte varit uppe i alliansens arbetsgrupp än, men när den kommer upp kommer vi moderater självklart att titta ännu närmare på den. Jag delar nämligen uppfattningen att en skyldig person hellre får gå fri än att en oskyldig låses in. Det är en grundläggande princip i en rättsstat, så jag ser inget bekymmer med att vi tittar lite närmare på den frågan. Vi har ju också, till skillnad från majoriteten, deklarerat vad vi står för i de här frågorna, så att jag är förhoppningsfull. Vi löser även detta.

Anf. 105 PETER ALTHIN (kd):

Herr talman! Ärade ledamöter, framför allt de närvarande men även de frånvarande, och alla åhörare! Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas reservation nr 26 under punkt 23.

I det här betänkandet behandlas, som vi redan har hört, 134 motionsyrkanden avseende en mängd frågor som har bäring på tvångsmedel, bevisning, stöd och skydd för vittnen, säkerhet i domstolar, nämndemän, utnämning av högre domare med mera.

Det här är oerhört viktiga frågor för samhällets rättssäkerhet, samhällets rättstrygghet. Det är därför, tycker jag, besvärande att majoriteten i stort sett när det gäller alla dessa frågor avslår motionsyrkandena. För oss kristdemokrater är detta viktiga frågor, och vi tar dessa förslag på allvar – förslag för att uppnå ett rättssäkrare samhälle med större förutsebarhet och större rättstrygghet.

Jag tänker inte, herr talman, gå in på alla våra reservationer – det kan möjligtvis kännas som en uppmuntran inte bara för talmannen utan även för andra – men jag ska ta några av punkterna för att följa rättskedjan.

Vi har en reservation, nr 9, om forskning om förundersökningarnas kvalitet – en oerhört viktig fråga. Varför har förundersökningarna så ofta så dålig kvalitet? Bland annat kan det konstateras att majoriteten av förundersökningarna läggs ned, och frågan är då varför. Vad beror förundersökningarnas bristande kvalitet på egentligen? Det vore intressant att veta.

Vi har sagt att det är nödvändigt med ytterligare forskning om förundersökningarnas kvalitet. Om förundersökningarna håller dålig kvalitet finns nämligen en risk att brottsoffrens rättigheter åsidosätts. Detta är en viktig rättssäkerhetsfråga. Man kan säga att detta är grunden för lagfö-

ringen, för med dåliga förundersökningar blir det dåliga rättegångar och ett dåligt utslag av förhandlingen. Här vill vi lägga kraft på att försöka få ytterligare och bättre forskning.

Jag fortsätter i rättskedjan, herr talman. När det gäller delgivning av åtal tycker vi – det är reservation nr 11 för den som vill följa med – att delgivningssystemet måste ses över. Det är oerhört ofta som det fallerar. Man kan hålla sig undan under den tid som krävs för att en preskription ska hinna infalla. Sedan spelar det för min del inte så stor roll om det är polisen eller kronofogdemyndigheten som ska få bättre resurser för att effektivt kunna delge ett åtal. Detta är en viktig fråga i rättskedjan för ett rättssäkrare samhälle.

Om jag fortsätter i rättskedjan kommer jag till själva förhandlingen. Det finns nu nya bestämmelser när det gäller bevisning i hovrätten som är väldigt såsiga och svåra och få grepp om. Vad menar de? Vilka slutsatser ska man dra av dem? Målsättningen är uppenbarligen att det ska bli besvärligt att höra om vittnen eller andra bevispersoner. Endast då det blir aktuellt att ställa nya frågor ska man kunna göra ett omförhör. Det är mycket märkligt. Vem bestämmer om det ska ställas nya frågor? Hur kommer det att fungera?

Jag ifrågasätter starkt om detta är förenligt med Europakommissionens artikel 6 om en rättvis rättegång. Ett samhälle där vi upplever att rättegångarna inte är rättvisa är ett samhälle som saknar rättstrygghet, som saknar den elementära tryggheten i domstolarna. För att man ska känna trygghet i förhandlingen är det viktigt, menar jag, att jag kan föra fram den bevisning som jag anser är nödvändig. Därför har vi i reservation nr 23 föreslagit att den regel om bevisning i hovrätten som nu är införd tas bort.

En annan viktig fråga som också har med rättskedjan att göra är: Hur ska vi involvera föräldrarna i förhandlingar där ungdomar under 18 år antingen står som målsägande, finns med som vittnen eller är tilltalade? Hur ska vi engagera föräldrarna? Här ligger det till så – som möjligen någon känner till; annars kan jag tala om det – att den målsägande får ersättning när han kommer till förhandlingen. Den tilltalades föräldrar kan också få ersättning för kostnaden för att inställa sig. Föräldrar till en målsägande och föräldrar till vittnen får dock ingen ersättning. Förslaget för att få ett rättstryggt samhälle och rättstrygga förhandlingar och för att engagera föräldrarna under förhandlingen är alltså att föräldrar till barn under 18 år, alldeles oavsett om barnen är tilltalade, målsägande eller vittnen, ska få ersättning för sin inställelse så att man får med föräldrarna i förhandlingen.

Här har vi inte kommit särskilt långt. Jag besökte förra året Brasilien och såg hur ungdomsdomstolarna fungerade. Där såg man med skärpa och med starkt engagemang från domaren i ungdomsdomstolen till att föräldrarna var med. När det kom fram till beslut såg man också från domstolens sida till att föräldrarna fanns med i behandlingen.

Att se till att föräldrarna finns med är en viktig rättssäkerhetsfråga. Jag har varit med om många förhandlingar där föräldrarna inte kände till att barnet var vare sig målsägande, tilltalad eller vittne. De visste ingenting om detta och fanns inte med förrän långt senare.

En annan del när det gäller rättstryggheten och rättssäkerheten är medborgarnas förtroende för domstolarna. Där handlar det inte minst, vill

jag säga, om utnämningförfarandet när det gäller de högre domarna. Här finns egentligen ingen insyn. Det är ett så kallat kallelseförfarande, och när det gäller hur det går till är det ganska mörkt. Ska medborgarna tro på att vi har de bästa domarna i de högre instanserna måste det vara öppenhet i tillsättandet av domarna. Detta har vi också ett förslag på i reservation nr 41, som vi har tillsammans med alliansbröderna Moderaterna och Folkpartiet.

Slutligen finns det en reservation, nr 26, om parter och vittnens säkerhet. Det är den, herr talman, som jag har yrkat bifall till. Där står nämligen hela alliansen med, tillsammans med – i varje fall än så länge – Miljöpartiet. Det är av stor vikt hur det fungerar i själva domstolslokalen. Nu byggs det nya domstolar som blir bättre än de varit tidigare, men fortfarande finns det väldigt många domstolar där vittnen, tilltalade, målsägande, advokater och åklagare finns i samma rum. Många målsägande vill inte träffa en tilltalad. Många vittnen vill inte träffa motpartens vittnen. Man känner osäkerhet och otrygghet. Här menar vi att regeringen bör vidta åtgärder för att se till att säkerheten för parter och vittnen ökar. Allt detta är en del i hela intresset för ett rättstryggt och rättssäkert samhälle.

Dessa processrättsliga frågor är oerhört viktiga för rättssäkerheten, för rättstryggheten, för tryggheten för vittnen, för tryggheten för parter och för tilltron till domstolarna. Men som jag redan har avslöjat, herr talman, nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 26. Jag står dock bakom alla Kristdemokraternas reservationer.

Anf. 106 ROLF OLSSON (v):

Herr talman! Dagens debatt innefattar många skilda områden inom processrätten som har varit föremål för en lång rad motioner väckta framför allt under allmänna motionstiden. Jag avser att ta upp några sådana områden där Vänsterpartiet har reservationer.

Jag börjar, herr talman, med ett område som återkommer vid väldigt många rättspolitiska debatter i dessa dagar, nämligen tvångsmedelsanvändningen och de principiella frågorna kring den ökande övervakningen. Det går knappt en dag utan att det diskuteras och görs utspel för och emot nya former av övervakning och ökad omfattning av redan existerande övervakningsformer. Två högaktuella lagförslag som Lagrådet uttalat skarp kritik mot är förslagen om buggning respektive preventiv tvångsmedelsanvändning. Vi lär snart få anledning att återkomma till dessa.

Herr talman! I dagens betänkande finns också punkter som knyter an till övervakningsfrågorna. Jag tänkte börja med några ord om kameraövervakningen. Antalet övervakningskameror i samhället ökar stadigt, och användningsområdena ökar likaså. Det finns i många fall skäl till kameraövervakning, det vill jag säga, men det finns också anledning att då och då ifrågasätta den höga tilltron till alla dessa kameror som undergörande trygghetsmedel. Men som sagt: Många kameror finns, och det är mycket viktigt att kameraövervakningen sköts under kontrollerade former och med restriktivitet.

Det finns anledning att diskutera tillståndsgivningen och tillsynen över kameraanvändningen. I dag är det landets länsstyrelser, ett drygt 20-tal myndigheter över hela landet, som behandlar och handlägger dessa

ärenden. Detta innebär en betydande risk för olikartade bedömningar över landet, och det är otillfredsställande. Det är många människors personliga integritet som står på spel. Det behöver tas ett samlat grepp kring dessa frågor.

Det får inte spreta alltför mycket över landet. Integriteten och rättssäkerheten skulle vinna på att *en* myndighet handlade dessa ärenden, menar vi i Vänsterpartiet. I väldigt många andra europeiska länder är det data-skyddsmyndigheterna som sköter tillståndsgivning och tillsyn. Vänsterpartiet anser att det i Sverige bör vara Datainspektionen som ska handha tillståndsgivning och kontroll av kameror på allmänna platser.

Herr talman! En annan mycket viktig aspekt vid tvångsmedelsanvändning är att den som till exempel blivit hemligt avlyssnad i efterhand får information om detta. En person som efter avlyssning blir åtalad får bevisningen presenterad och kan bemöta den. Vi vet dock att ett mycket stort antal personer blir föremål för hemlig avlyssning eller hemlig teleövervakning utan att det leder till rättsliga åtgärder, och dessa personer förblir ovetande om vad de utsatts för. Alltså får de personer som åtalas reda på att det skett en avlyssning, men de personer där misstankarna inte bekräftats får leva i osäkerhet om vad de utsatts för. Det är i sanning en paradox.

Vi kan i sammanhanget konstatera att Lagrådet i sitt yttrande över buggningsremissen är kritisk till att remissen inte innehåller skrivningar om rättsmedel i form av till exempel skadeståndsmöjligheter för de utsatta. Detta är en principiellt mycket viktig fråga när det gäller tvångsmedel.

Nu är det ju inte säkert att en avlyssningsåtgärd eller liknande varit obefogad även om ärendet inte lett till åtal, men en upplysningsplikt för rättsväsendet skulle ge den enskilde rätten att få sin sak prövad. Det torde vara en åtgärd som skulle gynna rättssäkerheten och öka tilltron till rättsväsendet. Det är Vänsterpartiets mening att om det vid en prövning visar sig att åtgärden varit obefogad ska skadestånd kunna utgå. Detta framgår av reservation 30, som jag härmed yrkar bifall till.

Herr talman! Det ska starta ett utredningsarbete kring lagstiftningen om barnpornografi, och för Vänsterpartiet är det mycket viktigt att på alla sätt stärka barnens ställning som brottsoffer. Därför bör dessa barn ges rätt till ekonomisk ersättning och målsägandebiträde. För att vidare säkerställa principen att barnets bästa ska stå i fokus anser vi att i mål om vårdnad, boende och umgänge det bör upprättas särskilda barnprotokoll med motiv kring vad som är bäst för barnet, som en bilaga till domen. Det menar vi stärker principen om barnets bästa i rättsprövningen, och dessa förslag har vi framfört i en av våra reservationer, nämligen reservation 18, som jag också yrkar bifall till. Min partikamrat Tasso Stafilidis kommer att senare utveckla ytterligare talan kring reservationen och frågorna om barnens ställning som brottsoffer.

Herr talman! Att vittna i en rättegång kan upplevas både svårt och skrämmande för många människor. För många vittnen är domstolen en ovan miljö, och vittnen kan känna sig starkt ifrågasatta och kränkta under de ibland mycket pressande förhandlingarna. För många vittnen är vittnesstöd en mycket viktig resurs, och det finns starka skäl till att ytterligare stärka en utbyggd och välfungerande vittnesstödsverksamhet över landet. Vittnesstödet sker i dag i ideell regi, främst genom brottsofferjou-

rerna, och det är Vänsterpartiets mening att så bör det fortsätta fungera, men tillräckligt ekonomiskt stöd till verksamheten måste säkras framöver.

Det pågår beredningsarbete, och en proposition är att vänta, varför vi avvaktar med yrkanden förutom på en punkt. Frågan om huvudmannaskapet anser Vänsterpartiet att riksdagen redan nu bör kunna ta ställning till. Brottsofferjourernas Riksförbund bör enligt Vänsterpartiets mening vara huvudman för den framtida vittnesstödsverksamheten, vilket vi också framför i en reservation.

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom alla sina reservationer men väljer för tids vinnande att yrka bifall endast till reservationerna 18 och 30.

Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt bra att höra Rolf Olssons engagemang för balansen mellan effektivitet och rättssäkerhet. Jag tycker redovisningen över vikten av att vi slår vakt om möjligheten till kameraövervakning är bra. Vi vet ju att kameraövervakning kan vara effektivt på skolor och i sådana miljöer som badhus, tyvärr, eftersom vi vet att brottsligheten på dessa platser har ökat lavinartat. Vi pratar om skadegörelse och vi pratar om övergrepp. Då är balansen antingen att vi får stänga skolorna och badhusen eller att vi får göra någonting annat.

Alternativet är tyvärr inte alltid att vi kan få fler poliser. Trots det arbete som pågår med att utbilda fler poliser, som vi är överens om, räcker det inte riktigt i dagens verklighet till för att kunna ha poliser på till exempel alla badhus. Då är kameror ett verktyg, ett alternativ till att stänga badhusen för att garantera människors säkerhet. Så kan man åtminstone försöka förebygga en del.

Rolf Olsson lyfte fram att tvångsmedel är någonting som kan vara nödvändigt. Man lyfter också fram vikten av att den som har utsatts för tvångsmedel ska kunna få upplysning om detta i efterhand. Det bereds faktiskt nu i Justitiedepartementet. Rolf Olsson är ju den som ser till att de som bestämmer i Justitiedepartementet är just Socialdemokraterna, men när man arbetar med de här frågorna vänder Rolf Olssons parti, Vänsterpartiet, regeringen ryggen och abdikerar som vice justitieministrar, som jag brukar säga.

Jag kan försäkra Rolf Olsson att Folkpartiet gör vad de kan för att se till att de tvångsmedel som finns och eventuella nya som tillkommer kommer att innefatta en skyldighet att informera i efterhand. Det är viktigt att det gäller eventuella nya tvångsmedel men också sådana där det sker i efterhand. Men här har Rolf Olsson vänt regeringen ryggen. Jag tycker att det är tråkigt.

Anf. 108 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det vi gör i vår reservation 30, Johan Pehrson, är att vi slår fast principen att det måste vara en rimlig linje med en upplysningsplikt för rättsväsendet till den enskilde så att det här bakvända, tokiga inte får fortsätta vara gällande, att de som blir åtalade får reda på tvångsmedlen medan de där åtal inte beslutas får leva i ovisshet. Det är en fullkomligt orimlig linje.

Det har också Lagrådet konstaterat när det gäller det de har granskat, remissen inför buggningen och den preventiva tvångsmedelsanvändningen. Det finns ju tunga juridiska instanser som också ser detta orimliga och som påpekar det. Vi känner oss i gott sällskap när vi gör det. Dessutom har alliansbrodern Johan Linander samma åsikt, vilket vi naturligtvis hälsar med stor tillfredsställelse. Vi tycker oss ha gott stöd för den principiella linje som vi håller fast vid och som vi också reserverar oss för.

Jag skulle vilja passa på och fråga, eftersom Johan Pehrson började diskutera kameraövervakningen, hur Johan Pehrson ser på tillsyn och tillståndsgivning. Vi tycker att det svajar lite när det är 24 länsstyrelser över landet som ska ha tillsyn över denna viktiga integritetsfråga, tillsyn över och tillståndsgivning för kameraövervakning. Vore det inte rimligare att vi hade *en* myndighet som hade en enhetlig linje? Vi föreslår ju Datainspektionen. Vad säger Johan om det?

Anf. 109 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag börjar i slutet. Det är inte orimligt och den frågan bereds. Men jag vill tala om och deklarerar att den grundläggande tryggheten för medborgarna ligger i att det sker ett ansökningsförfarande om man vill sätta upp en kamera för övervakning, sådana som bland annat finns här i riksdagen, av rena säkerhetsskäl och att vi som medborgare kan få en överblick över detta. Då kan man tänka sig att det blir bättre om man samordnar detta. Men då skulle samma logik bli att vi ska ha domstolar, men bara en domstol. Vi ska se till att vi har poliser, men det ska bara vara en myndighet.

Jag har inte fått signaler om att länsstyrelserna generellt är dåliga på att balansera. Däremot är det klart att tillstånd ibland har givits som man har fått bakslag på. Bland annat har det skett genom ett viktigt arbete där Justitiekanslern är den som ska balansera och vara emot, även om jag ibland tycker att det är väldigt långa skott när man ska gå emot på grunder som jag inte tycker riktigt håller. Det tycker inte jag. Men frågan bereds, och jag tycker att vi ska ta ett grepp om detta. Men då är det Rolf Olssons ansvar att se till att man verkligen gör detta på Justitiedepartementet. Det är Rolf Olsson som under mandatperioden har haft tjänstemän på Justitiedepartementet. Det har inte Folkpartiet haft för att kunna påverka utvecklingen. Det ansvaret ligger hos dig.

Jag återkommer till frågan om tvångsmedel och upplysningsplikt. Folkpartiets bestämda uppfattning är att det ska bli så. I stället för att försöka reservera oss driver vi arbetet att det ska bli så i de kontakter vi har med regeringen om nya tvångsmedel. Det är självklart att detta kräver förstärkt kontroll och förstärkta rättssäkerhetsgarantier. Här vill inte Rolf Olsson vara med, och det förvånar mig lite. Jag hoppas att Rolf Olsson och hans parti Vänsterpartiet kommer tillbaka och stöder dessa förslag när vi förstärker rättssäkerheten i samband med att vi, som jag tror och hoppas, får de nya tvångsmedel som svenskt rättsväsende behöver.

Anf. 110 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis positivt att Johan Pehrson också pratar om den andra delen av frågorna om tvångsmedel, nämligen rättssäkerhets- och integritetsfrågorna. Jag tycker nog att Johan Pehrson har

uppehållit sig ganska mycket vid införande av nya möjligheter till användande av tvångsmedel, till exempel buggning.

Vi har tryckt på under lång tid att dagens medel är en orimlig linje, det vill säga att de som inte går vidare till åtal inte får reda på detta. Det påminner alltför mycket om historien bakåt där Säkerhetstjänstkommissionen – om vi ändå ska dra den parallellen – kunde konstatera de brister som gällde tiotusentals svenskar som svävade i okunnighet om registrering och annat. Den historien är alltför trist för att vi ska vilja se den också här. Vi måste komma till skott.

Det är glädjande om Johan driver dessa frågor också. Det är inget som hindrar Johan och Folkpartiet att ansluta sig till Vänsterpartiets reservation. Det är en principiell reservation där man slår fast viljan att åstadkomma detta. Det får naturligtvis göras efter beredning. Men det är dags att slå fast den principiella inriktningen redan nu.

Anf. 111 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! I dag debatterar vi ett betänkande som heter *Processrättsliga frågor*. Som flera andra redan har sagt innehåller betänkandet mycket, alltifrån hemliga tvångsmedel till nämndemännens ersättningar.

Centerpartiet har 21 reservationer och två särskilda yttranden. Givetvis står vi bakom samtliga dessa, men vi väljer att yrka bifall till enbart reservation 35 under punkt 31 om vittnesersättning.

I de 21 reservationer som vi i Centerpartiet har finns två olika linjer. Det kan vid en första anblick verka konstigt att jag står här i talarstolen och berättar att vi i Centerpartiet är så otydliga att vi har två olika linjer. Men det är just behovet av två olika linjer i politiken som jag tänkte prata om i dag. Jag ska förklara det.

De flesta förslag som tas upp i motionerna – det är många motioner som behandlas i betänkandet – handlar om hur vi ska bli bättre och effektivare på att bekämpa den ökande och allt grövre kriminaliteten. Det finns förslag om provokation och infiltration. Det finns förslag om ökade möjligheter till beslag. Vi har tidigare hört om obligatorisk häktning och kronvittnen. Många av förslagen är bra, och vi i Centerpartiet står också bakom många av förslagen.

Samtidigt som vi som lagstiftare ger våra brottsbekämpande myndigheter möjligheten att bekämpa brott med ökade medel, bättre verktyg, måste vi ha andra ögat på rättssäkerheten och rättstryggheten och enskilda möjligheter att få rätt mot samhället. Vi kan inte springa i väg mot ökad kontroll, fler tvångsmedel och inskränkningar i människors personliga integritet utan att vi samtidigt ökar den parlamentariska kontrollen, ökar medborgarnas egna möjligheter att kontrollera hur tvångsmedel används mot dem och ökar möjligheterna till kompensation när tvångsmedel används på ett felaktigt sätt. Det krävs alltså samtidigt arbete i två olika linjer för att vi ska kunna behålla förtroendet bland medborgarna, både för brottsbekämpningen och för att vi värnar medborgarnas personliga integritet.

Herr talman! Jag tänkte ge några exempel på hur vi i Centerpartiet försöker balansera de två linjerna samtidigt.

Vi föreslår en tydlig lagreglering för hur polisen ska få använda skyddsidentitet vid infiltration, det vill säga det som Johan Pehrson har varit inne på tidigare. Det behövs verkligen för att kunna bekämpa den

grova kriminaliteten. Det behövs effektiva verktyg för att polisen ska ha en chans mot de organiserade ligor som härjar. Samtidigt säger vi att polisen inte ska ha rätt att begå brott i samband med att de har skyddsidentitet. Alla medborgare ska vara trygga i att poliser inte begår brott. Skulle en polis tvingas till att begå brott under en infiltration ska reglerna om nöd och nödvärn gälla i alla fall.

Från Centerpartiets sida föreslår vi också att provokation för att få fram bevis ska vara tillåtet och tydligt lagreglerat. Däremot ska brottsprovokation inte vara tillåtet. Medborgarna ska vara trygga i att polisen inte provocerar fram brott. Polisen får gärna vara på plats när ett brott begås så att de kan få bevis. Gränsdragningen är inte alldeles enkel – det ska villigt medges. Men det är viktigt både för de poliser som arbetar med provokation och för medborgarna att man vet var gränsen går.

Vidare tycker vi i Centerpartiet att buggning ska införas i Sverige. Vi har väckt motioner om det tidigare. Samtidigt betonar vi starkt att det inte får genomföras till vilket pris som helst. Undantag måste göras vad gäller till exempel läkarmottagningar, advokatkontor, redaktioner. Vi får se när propositionen kommer. Det ska bli intressant att se hur väl regeringen har lyssnat på Lagrådets kritik.

Vi kräver också en betydligt bättre parlamentarisk kontroll än vad vi har i dag. Det är inte så länge sedan vi debatterade den skrivelse om hemliga tvångsmedel som regeringen lägger fram sent varje år. Ska vi vara helt ärliga är det omöjligt för oss som parlamentariker att säga om de hemliga tvångsmedlen används på ett riktigt sätt utifrån den skrivelse vi får. Vi kan inte säga något om de fall där de inte har lett till åtal. De tvångsmedlen skulle det kanske aldrig ha getts tillåtelse till. Vi måste förbättra den parlamentariska kontrollen, och jag hoppas att ett sådant förslag kommer.

Som vi tidigare har hört har vi i Centerpartiet också en gemensam reservation med Vänsterpartiet. Det händer inte varje dag, men i det här fallet känns det bra att fler än vi i Centerpartiet har hamnat på samma linje. Det gäller att en person som har blivit utsatt för tvångsmedel måste kunna få reda på det i efterhand. Precis som Rolf Olsson säger får man veta det om åtal väcks, men om åtal inte väcks, det vill säga att det inte har styrkts att brott har begåtts eller att den personen har begått brott, sitter man där i okunskap. Det är inte en riktig väg att gå. Den utsatta måste få veta detta och också få kompensation om det hemliga tvångsmedlet använts på ett felaktigt sätt. Det ställer i sig hårdare krav på när tvångsmedel ska få användas, om de som använder det vet att de enskilda personerna som har blivit utsatta för de hemliga tvångsmedlen i efterhand kan kontrollera, gå till domstol och kanske få ersättning.

Det skulle vara intressant att höra hur Socialdemokraternas representant i debatten, Britta Lejon, motiverar att personer som har blivit utsatta för hemliga tvångsmedel inte ska få veta det i efterhand – inte ens när det inte kan vara till men för utredningen. Vi kan leta efter ett svar i betänkandet. Men det finns inte ens det minsta spår av svar i betänkandet. Det är märkligt. I betänkandet hänvisas till de skadeståndsrättsliga regler som finns. Men hur ska man driva en skadeståndsprocess om man inte ens får veta att man har varit utsatt för de hemliga tvångsmedlen? Det är absolut inte ett svar på frågan. Jag väntar på svar senare när Britta Lejon har ordet.

Vi i Centerpartiet har många andra viktiga reservationer. Vi har hört andra talare tala om en del av dem tidigare. De handlar om målsägande-biträde för efterlevande, skydd för bevispersoner, utnämning av högre domare, ersättning till och rekrytering av nämndemän och så vidare. Det är viktiga frågor, men jag hinner inte säga så mycket mer om dem i dag.

Till slut vill jag ge uppmaningen till alla: Vi har som lagstiftare rätten att ge de brottsbekämpande myndigheterna rätt att vidta tvångsåtgärder mot enskilda, men vi har också skyldigheten att se till att enskilda människor kan få rätt mot samhället när tvångsmedel används på ett felaktigt sätt.

Anf. 112 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Som flera av de föregående talarna redan har nämnt är det en brokig samling motioner vi har haft att ta hand om. Vi pratar om väldigt många olika saker, men jag tänker försöka hålla mig till de punkter där vi har reservationer.

Jag vill i detta sammanhang passa på att yrka bifall till reservationerna nr 14, 26 och 48.

Vi har i en av våra reservationer, som vi har lyft upp vid flera tillfällen, tagit upp talerätt för organisationer när det har gällt djurfrågor. Det är väldigt viktigt att vi kan ge röst åt dem som inte kan föra sin egen talan. Om en åklagare väljer att lägga ned ett åtal när det gäller misskötsel av djur eller åtgärder som har skadat dem som inte har någon talerätt är det viktigt att vi ger vissa organisationer som har specialiserat sig på frågan möjlighet till talerätt.

En annan grupp som har svårt att föra sin egen talan är barnen. Barnen har behov av att ha ett målsägarbiträde. För att poängtera vikten av barnen vill vi införa ett speciellt barnprotokoll, som ska kunna bifogas som en bilaga till domen för att på det sättet få ökad fokus på barnens situation.

Vi har tillsammans med den stora borgerliga gruppen en reservation som handlar om möjligheter för vittnen och målsägare att vistas i samma lokaler som den åtalade utan att behöva trängas i samma väntrum, utan att behöva konfronteras, utan att behöva känna rädsla och oro inför konfrontationen. Vi tror att när man nu samtidigt gör omorganisationer i tingsrättsorganisationen och domstolsväsendet kan det vara på sin plats att poängtera den här punkten att det ska kunna finnas lokaler rent fysiskt så att man kan undvika att träffas och att det på det sättet skapas rädsla, vilket kan påverka vad man vågar säga och inte vågar säga i rättegången.

Sedan kommer jag in på den punkt som Johan Linander och Rolf Olsson har lyckats enas om. I det här fallet tycker jag att det är en mycket viktig fråga. Människor som har utsatts för undersökningar och hemliga tvångsmedel och inte fått reda på det kan få reda på det senare på omvägar. När polisen har frågat och hört sig för angående en person kan det få konsekvenser för denna persons anställning, med ryktesspridning eller liknande, och det kan betyda att han får en förändrad situation i sitt privatliv eller i sitt yrkesliv. Det kan innebära en kränkning. I början kanske han inte alls förstår varför, och sedan får han långt efteråt höra att polisen varit där och frågat om honom. Den människan skulle kunna få en upprättelse, kunna räta på ryggen och sluta fundera genom att få ett klart

besked från polisen om vilka undersökningar man har gjort och på vilket sätt man har genomfört dem, så att det finns en möjlighet att rätta till det som kan ha gått snett.

Vi överväger att ge vårt stöd till den reservationen.

Det finns en annan fråga som vi har diskuterat väldigt länge och som vi känner är viktig. Det gäller nämndemännen. Ersättningen till nämndemännen har inte förändrats sedan 1982, som jag tror att Hillevi Engström sade. Jag vet att det är länge sedan, och här behöver åtgärder vidtas.

Jag vet att det finns ett löfte om att det nu till våren ska komma en proposition från regeringen. Det vet jag väldigt väl eftersom vi har diskuterat den senast i dag under vissa överläggningar. Jag tycker att det är tidigt – i det här fallet har regeringen faktiskt överraskat mig. Våren dröjer, men propositionen är på gång, och det känns glädjande. Jag ser med viss förtröstan fram mot det förslag som ska komma.

När det sedan gäller rekryteringen av nämndemän tror jag inte att det är fel att nämndemännen ibland är över 60 år. Jag tror att det kan vara en klokhet i att ha även äldre människor, med en annan bakgrund, med i nämnden.

Jag tror också att det är viktigt att nämndemannakåren avspeglar samhället i sig, för att skapa en större legitimitet och skapa ett större förtroende för sin verksamhet gentemot andra grupper. Jag tror att det är viktigt att idrottsföreningarnas förtroendevalda har möjlighet att delta som nämndemän i rättegångar. Det är också viktigt att andra samman slutningar har möjlighet att utse sina representanter. Det skapar ett förtroende när man känner en person och vet att det är en sjyst person, och man känner trygghet.

Vi kommer från Miljöpartiet att göra detta rent praktiskt. När det gäller de nämndemannastolar som vi får till vårt förfogande att tillsätta har vi uppmanat våra partikamrater att aktivt gå ut i samhället och leta för att hitta människor som har möjlighet att företräda allmänheten på de här viktiga punkterna.

Jag gör den noteringen att det är roligt att höra Johan Pehrson nämna så mycket om rättssäkerheten. Det är en framgång. Det känns värdefullt. Det som jag annars har uppfattat hos Folkpartiet är mest krav på ökad repressiv lagstiftning, ökad kontroll, mer poliser och längre straff. Jag blev inte förvånad när jag hörde Johan Pehrson föreslå en polis i varje badhus, men jag tycker att det verkar vara en överloppsgärning.

Anf. 113 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det är bra att Leif Björnlod har ändrat sig sedan debattartikeln i måndags och gärna ser att personer kan vara över 60 år. Det gör jag också – pensionärer är välkomna. Men i måndags skrev du att Socialdemokraterna ”vill hellre ha nämndemän som sover sig igenom rättegångar än personer med nya visioner, fräscha idéer och som verkligt representerar befolkningen. Svagt!” Men man kan alltid ändra sig, och det är bra.

Däremot begriper inte jag hur Miljöpartiet kan avstå från att stödja alliansens krav på den fria kvoten på 20 %, som vi kommer att votera om här i riksdagen alldeles strax. Det måste ju vara bättre att ha en fri kvot på 20 % än ingen kvot alls. Miljöpartiet vill nu att hälften av alla näm-

demän ska utses utan partibok, och man har även andra krav. Man går ganska långt när man tycker att nämndemännen inte behöver vara svenska medborgare och så vidare. Det håller inte jag med om. Borde det inte vara bättre med en fri kvot på 20 % än, som i dag, att det bara är partiboken som räknas?

Prot. 2005/06:82

8 mars

Processrättsliga frågor

Anf. 114 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Jag kan bara påstå att det finns ganska vakna pensionärer också, som håller sig vakna hela rättegången. Det finns sådana exemplar också, även om de än så länge inte är legio. Men de finns, och de ska också få vara med. Det är viktigt.

20 % eller 50 %? Svenskt medborgarskap eller icke svenskt medborgarskap? Jag tycker att det här är viktiga frågor, och jag tror att vi kommer att fortsätta att diskutera de sakerna. För närvarande ser jag inte att det skulle vara tillräckligt att stödja den borgerliga reservationen på den punkten. Jag medger givetvis att 20 % är klart bättre än 0 %. Det är riktigt. Men jag tror också att den väg som vi försöker vandra nu, genom att aktivt gå ut och erbjuda hälften av våra partibundna nämndemannaplatser till andra organisationer, som vi naturligtvis genom partiet kommer att föreslå till kommunfullmäktige, kommer att leda till någonting. Det borde stå fritt även för det moderata partiet att lämna sådana förslag på nämndemän.

Anf. 115 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Vi vill inte ha någon partipolitisk koppling till de 20 procenten. Vi vill inte att det ska vara Miljöpartiet, Vänsterpartiet eller Moderaterna som föreslår. Vi vill att det ska kunna vara en fri nominering från allmänheten på samma sätt som den eniga Nämndemannakommittén föreslog 2002. Man ska inte behöva vända sig till ett parti. Man kanske har, som du själv skriver om, en idrottsledare, en skolledare, någon i kyrkan eller i moskén. Det är på det viset vi ska få in mångfalden i dömandet i domstolarna.

Jag tycker att det som ni föreslår är ett slag i luften. Det är inte det som det handlar om. Ska man anmäla sig hos Miljöpartiet, eller ska ni söka upp personer? Då är det väl antagligen sådana som sympatiserar med er, för de kommer ju ändå att bli föreslagna i Miljöpartiets namn. Där har väl inte reglerna ändrats än. Jag tycker att det skulle vara väldigt sjyst om Miljöpartiet gick ett steg framåt, röstade för den fria kvoten på 20 % och sade: Vi når inte riktigt ända fram. Vi vill ha en kompromiss som ändå leder till ett bättre resultat och en större mångfald bland nämndemännen.

Jag begriper inte. Det som Leif Björnlod skriver om i debattartikeln är inte riktigt trovärdigt. Folk kan ju förledas att tro att Miljöpartiet verkligen står för en fri kvot. I själva verket gör ni inte det i praktiken.

Anf. 116 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Nu är situationen så att det faktiskt är kommunfullmäktige som utser nämndemännen på förslag från de olika politiska partierna. Vi som parti har infört en stor öppning för väldigt många människor över hela landet genom att vi har fått igenom medborgarförslag till exempel där människor som är partiobundna har möjligheter att komma med för-

slag. Vi kommer att uppmana människor och grupper att lämna förslag, men det måste faktiskt som lagen ser ut i dag vara valda fullmäktigeledamöter som lägger fram förslaget. Där är vi rent praktiskt i dag. Vi kanske kan ändra på detta längre fram, men det här är den väg som vi har sett vara praktiskt genomförbar.

Anf. 117 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Folkpartiet pratar ofta om behovet av fler poliser, lokalt närvarande. De kan vara ridande, de kan vara gående, men, herr talman, vi har ännu inte gått så långt att vi har föreslagit en simmande polis. Men det kanske återstår. Min tolkning var den att vi inte kan ha poliser på alla badhus. De ska dock komma när det har begåtts brott. Det är jag väldigt noga med.

Leif Björnlod driver en linje här som i en del tydligt går ut på att man ska stärka rättstryggheten och rättssäkerheten för djur. Det tycker jag är bra. Driv på det! Vi ska ha en skarp djurskyddslagstiftning och se till att människor inte plågar andra levande varelser.

Däremot har vi problem, som jag ser det, till och från med att människor kommer i kläm i vårt rättssystem. Jag skulle vilja höra vad Leif Björnlod har för syn på reglerna för möjligheterna att göra det som var fel rätt trots att en dom vunnit laga kraft. Det handlar om att man får rätten att gå till Högsta domstolen och säga att det har visat sig att domskälen till exempel varit helt konstiga och har fått effekter för mig i mitt liv på andra håll, eller om man har befunnits skyldig på grunder som inte är korrekta och inte håller för de beviskrav som vi ska ställa. De ska ju vara hårda som bekant. Jag skulle vilja höra om Leif Björnlod inte kan ompröva sin inställning att inte vilja utöka möjligheten att kunna få resning i Högsta domstolen för att göra fel rätt för att skydda mänskliga intressen också.

Det finns en reservation från Miljöpartiet om utnämning av högre domare. Om man jämför med alliansens förslag om att ännu mer manifesteras domstolsväsendets oberoende och en öppenhet i hur man utser domarna känns det som om vi ligger ganska nära varandra. Kan inte Miljöpartiet tänka sig att vi får lite förändring i Sverige – vi stärker oberoendet, ökar rättssäkerheten och tar bort all misstro som finns så människor ska kunna tro att domare tillsätts på någon annan grund – och stödja alliansens reservation?

Anf. 118 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Johan Pehrson, det var ganska mycket. Jag pratade inte heller om simmande poliser, men jag tyckte att polisfrågan flöt runt lite väl mycket. Jag har lite lätt att höra fel. Jag uppfattade nämligen Johan Pehrsons önskan som att få en polis till varje badhus. Det kanske var en liten missuppfattning från min sida.

När det gäller resningsmöjligheten har vi för närvarande resningsmöjligheter, trots allt, i en hel del fall. Vi har sett en stor mängd exempel på precis den typ av fall som du refererar till, människor som har blivit oskyldigt dömda och som har fått resning, och dessutom skadestånd. Det är alldeles utmärkt att den vägen finns, och den vägen ska fortsätta att finnas. Hur det ser ut i framtiden kan jag inte svara på riktigt ännu. Men

vi har ju skrivit en motion om detta. Vi har en reservation på den här punkten också. Så vi får prata vidare om den saken.

När det gäller utnämningen av högre domare har vi också en reservation. Vi tycker att det finns skäl att beakta det längre fram, men det sker en översyn på många andra områden inom rättsväsendet som gör att vi nu ska skynda långsamt och inte störa alltför mycket i de verksamheter som finns. Jag tror att det finns skäl att återkomma även till den frågan. Ja.

Anf. 119 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det handlar om reglerna för att kunna göra det som trots allt har blivit fel rätt. Risken finns ju med den situation som råder vid våra domstolar. Jag förutsätter att Leif Björnlod har mycket kontakt med våra domstolar så han får höra hur situationen ser ut. Det är ändå Leif Björnlod som nu ska förhandla fram en vårbudget och ta ett grepp om det som vi är ansvariga för, alltså rättsstaten Sverige. Då hävdar jag – och det är inget särintresse för att jag har förmånen att få arbeta i justitiekammaren – att domstolarna har en absolut särställning bland myndigheter i vårt samhälle. Om man är överens om det måste man ta den situation på allvar som de befinner sig i.

Jag tycker att man ska se till att de får drägliga möjligheter att kunna arbeta och att vi kapar köerna till domstolarna. Det är en riktig rättssäkerhetsfråga. Vi kan inte ha processer som tar så lång tid. Risken blir att människor döms fel. Vittnen kommer inte ihåg rätt. Människor döms inte alls för vittnen har glömt, och de som har begått brott blir frikända på felaktiga grunder. Det är den ena vägen. Där tycker jag att Miljöpartiet måste lägga ned mer kraft om man anser att Domstolsverket till och med är viktigare än andra myndigheter.

Man måste också gå vidare med själva regelverket och göra det lite lättare att i efterhand läka det som har blivit fel. Vi vet att den situationen finns. Jag tror att det är bättre att ta upp några fall för mycket i Högsta domstolen i efterhand än att ta upp några för få. Människor får ju ingen annan möjlighet att göra det rätt. Man kan få hela sitt liv ödelagt av detta. Det är ett pris som vi måste minimera. Vi vet att situationen i dag är sådan att det är svårt att göra det. Kraven är enormt höga för att man ska få möjlighet till rättelse. Jag ger mig inte där. Jag tycker att Miljöpartiet annars talar så väl om rättssäkerhet. Man deklarerar detta, men när det kommer till kritan står man fast i Justitiedepartementet och det samarbete man har, där Leif Björnlod har ett stort inflytande som lagstiftare. Ni har också tjänstemän i Justitiedepartementet och Regeringskansliet där jag inte tycker att ni gör något avtryck. Ni pratar mycket, men det känns som läpparnas bekännelse.

Anf. 120 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Nej, det är inte en läpparnas bekännelse. Det är något som vi målmedvetet arbetar för. Men vi har också realiteter att ta hand om. Du nämnde själv hur ansträngt domstolsväsendet är. Vi försöker åstadkomma lättnader även på andra områden för att på det sättet skapa utrymme för att kunna klara av än mer fall. Vi har, vill jag minnas, någonting som handlar om förenklad bot och andra faktorer som vi kan

ta tag i som ger utrymme för att just kunna ta hand om den stora mängd fall som finns.

Vi har dessvärre också en ekonomisk realitet. Det kräver överväganden. Jag kan säga att de övervägandena pågår, men det kommer givetvis att ta sin tid.

Anf. 121 BRITTA LEJON (s):

Herr talman! I justitieutskottets betänkande 11 om processrätt behandlas ett mycket stort antal motioner som flera av de tidigare talarna redan varit inne på. Gemensamt för dem alla är att de berör något så viktigt som förutsättningarna för rättssäkerhet i Sverige. Rättssäkerhet och ett effektivt domstolsväsende är grundläggande i varje demokratiskt och rättssäkert samhälle. Att skapa de bästa förutsättningarna för ett rättssamhälle måste vara något av det allra viktigaste som landets förtroendevalda kan ägna sig åt. Jag tror att det är i det perspektivet man ska se det stora antalet motioner i detta ärende.

Det är också oerhört angeläget att vi som folkvalda inser att rättssäkerhet kräver ständig omvårdnad och ständig utveckling. Världen och Sverige förändras. Ny teknik skapar nya möjligheter men också nya problem. Brottsligheten tar sig nya uttryck och ställer rättssamhället inför nya krav. Likaså förändras människors värderingar, förväntningar och också förutsättningar.

Ska allmänhetens tilltro till rättsväsendet upprätthållas måste vi se till att vi skapar de allra bästa förutsättningarna för rättssäkerheten i Sverige.

Många av inläggen tidigare i debatten vittnar om en omvårdnad, en omsorg, om rättssamhällets utveckling liksom många av motionerna gör. Regeringen tillsammans med samarbetspartierna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har under de senaste åren ökat anslagen till rättsväsendet men också på andra sätt moderniserat och gett nya förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert samhälle. Det kommer vi att fortsätta att göra också under de kommande åren – det vill säga om vi av folket får förutsättningar att göra det.

Att vi avstyrker alla motionerna betyder inte att vi tycker att motionerna är uppåt väggarna eller felaktiga. Många av motionerna handlar om sådant som vi från majoriteten håller med om. Men i många fall kan det också vara så att där påtalas faktorer eller behov som vi redan har identifierat som viktiga och för vilka vi redan har satt i gång ett arbete för att skapa nya förutsättningar.

Anledningen till att vi avstyrker många av de vettiga och kloka motionerna är alltså inte ren släpphänthet, utan många gånger gäller det saker som redan är på gång.

Jag tänker inte bli mångordigare än så här. Det finns väldigt många aspekter att dryfta i det här ärendet. Jag förutsätter att det blir repliker som berör de viktigaste frågeställningarna.

Helt kort vill jag bara slutligen yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 122 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag lugnade mina kolleger med att säga att de måste ha läst fel i handlingarna när det står att Britta Lejon begärt endast två minuters talartid. Jag sade att det säkert är felskrivet, att det säkert ska stå tolv

minuter. Men det visar sig nu att det blev ganska precis två minuter. Kanske är det den tid som ärendet ansågs förtjäna.

Många gånger hukar Socialdemokraterna och majoriteten i utskottet bakom formuleringar om att beredning pågår, att utredningar pågår, att man analyserar och att det sker mycket i Regeringskansliet så man vill vänta och se vad regeringen skriver fram.

I den fråga som jag tänkte ta upp har man inte sagt att det pågår ett arbete. I själva verket är man nöjd med sakernas tillstånd. Det gäller Moderaternas förslag om så kallad obligatorisk häktning för dem som är misstänkta för försök till brott som ger minst två års fängelse som minimistraff.

Jag vill ställa en fråga till Britta Lejon och ta ett exempel, precis som jag gjorde i debatten tidigare här. Det gäller försök till våldtäkt, ett brott som har ökat oroväckande mycket i det län som vi båda kommer från. Antalet våldtäkter har ökat med mer än 30 %. Det finns olika förklaringar till det.

Vi läser om barn som blir våldtagna i simhus och om att det finns en stor oro för detta. Tänk om min dotter går hem från pendeltåget och en person hoppar fram ur en buske – vilket Gud må förbjuda – och försöker förgripa sig på henne men som av en slump blir avbruten därför att en person med civilkurage kommer och rycker in. Mannen blir gripen av polisen men blir sedan bara misstänkt för försök till våldtäkt och ska inte häktas. Tycker Socialdemokraterna verkligen att det är till fyllest att häktning inte ska vara obligatoriskt även vid försök till brott för vilket minimistraflet är två års fängelse på straffskalan?

Anf. 123 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Vi tycker att de regler som finns i dag för att hålla personer häktade är väldigt väl avvägda. Som Hillevi Engström mycket väl vet finns det alltid olika aspekter som man måste väga mot varandra – alltså goda förutsättningar för polis och åklagare att utreda brott och att på ett framgångsrikt sätt ta dem till avgörande i domstol. Då måste man naturligtvis också kunna hålla personer inlåsta under den tid som utredning behöver göras. Gentemot behovet av att effektivt kunna utreda brott finns det i ett rättssamhälle naturligtvis också ett behov av att kunna garantera att inte större ingripanden görs i människors liv än som är nödvändigt för att kunna garantera en effektiv och rättssäker hantering av brott som begåtts.

Nu väljer Hillevi Engström att ta ett mycket aktuellt och väldigt förfärande exempel. Men när lagstiftningen utformas går det inte att ta ett enstaka exempel som utgångspunkt för en lagstiftning som ska kunna täcka in alla tänkbara fall.

Vi menar att nuvarande utformning av lagstiftningen – man försöker där väga de här storheterna mot varandra – är väl avvägd. Det finns faktiskt också, som jag tror att Hillevi Engström känner till, möjligheter att häkta även dem som begått försök till brott.

Anf. 124 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det är bra att vi fått besked från Socialdemokraterna. Man är alltså nöjd med den ordning som finns. Man tycker att ett ingripande i en människas liv – det kan gälla en våldtäktsman till exempel –

är någonting som man ska vara mer försiktig med än att, som i det här fallet, sätta brottsoffret – den som blir utsatt för det grova brottet – i centrum.

Det där kan inte accepteras. Det kan inte vara vad allmänheten förväntar sig. Om det är Socialdemokraternas politik att en person som är dömd för försök till ett så pass allvarligt brott att det ger minst två års fängelse på straffskalan ska kunna gå hem efter polisförhör i avvaktan på en rättegång som kanske kommer ett halvår eller ett år senare och vara ute i samhället blir man närmast skrämmd. Konsekvensen blir ju att det brottsoffer som varit utsatt för ett så grovt brott som till exempel försök till våldtäkt riskerar att möta gärningsmannen. Dagligen sker faktiskt sådana möten i ett litet samhälle. Man möter den person som försökt våldta en när man går och handlar. Och när man sitter på bussen finns personen där, för han är utsläppt i avvaktan på en rättegång som kanske kommer så långt framåt som ett år. Jag tycker att detta är helt orimligt.

Samtidigt är det väl bra att vi får ett klart besked: Det är gärningsmannens olägenhet som är mest prioriterad, inte omsorgen om brottsoffret.

När det gäller vissa brott, exempelvis våldtäkter, vet vi att risken är stor att gärningsmannen återfaller i brott. Har han inte gjort det tidigare finns risken att han inte blir häktad. Är det fråga om en notorisk våldtäktsman kan vederbörande häktas; där håller jag med Britta Lejon. Men vi vill ha obligatorisk häktning som en markering av att samhället inte kan tolerera att personer som har begått så här allvarliga brott är fria i avvaktan på rättegång.

Anf. 125 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Jag måste säga att Hillevi Engström gör mig lite förvånad. Jag tycker att tolkningen av vad jag nyss sade är något svepande och inte riktigt i överensstämmelse med vad jag faktiskt försökte framföra. Dock kan det mycket väl bero på min bristande förmåga att vara pedagogisk.

Självfallet sätter vi inte gärningsmännens intressen före brottsoffren. Vad jag säger är bara att ska man ha en lagstiftning går det inte att utgå från enstaka fall och försöka göra en lagstiftning som passar alla andra tänkbara fall.

Hillevi Engström använder ett mycket obehagligt fall som vi båda känner till och använder sig av ordet ”gärningsman”. När vi utformar lagstiftning har vi också att minnas att ingen är dömd förrän vederbörande faktiskt är dömd. Vi kan alltså inte enbart utifrån enstaka fall som förekommit utforma en lagstiftning som riskerar att tippa över ända, utan vi måste upprätthålla balansen mellan att värna brottsoffren och ge polis och åklagare goda möjligheter att utreda brott samt att upprätthålla vår grundlags intentioner om människors frihet och rätt till sin integritet.

Anf. 126 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Britta Lejon använde relativt kort tid för att diskutera de här rätt viktiga frågorna. Det finns saker som vi med lagstiftning direkt kan göra för att bättre balansera rättssäkerheten å ena sidan och rättstryggheten å den andra så att vi kan nå det högsta ideal en rättsstat kan önska, men det kommer aldrig att bli färdigt, för samhället utvecklas hela

tiden. Det finns många sakfrågor som jag vill lyfta fram, men jag vill också ta tillfället i akt och markera att detta inte är någonting som sker beroende på vilken lagstiftning vi har. Det handlar rätt mycket också om hur Britta Lejon gör, för Britta Lejon är folkvald, precis som vi andra här inne. Det är ingen annan i Sverige som har och kan ta ansvar för vår rättssäkerhet och rättstrygghet. Det är bara du och jag, Britta Lejon. Det vilar på våra axlar allena.

Då måste man fundera på, förutom regelverk, vilka resurser vi stoppar in. Hur finansierar vi utbildningen i domstolar? Är det tillräckligt? Hur ser vi till att vi minskar balanserna för att få rimliga tider i våra domstolar? Tänk om vi hade samma köer till andra myndigheter, till exempel för att behandla utbetalning av sjukförsäkring eller föräldrapenning eller vad det nu kan vara. Det kan vara tre års väntetid. Det skulle ingen acceptera. Men när det gäller domstolarna, vårt centralaste myndighetsorgan i rättsstaten, är det någonting annat. Jag blir förvånad över det.

Jag undrar hur Britta Lejon ser på att kunna öka och värna resurserna. Jag kräver inga löften om anslagsökningar; det är fel tillfälle. Ser Britta Lejon möjligheter att inte bara prata om tandvårdsreformer för 1,9 miljarder för att det är valrörelse och sedan kanske säga nej till 75 miljoner till domstolarna, som är centrum för rättvisa i landet?

Anf. 127 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Låt mig inledningsvis kommentera det här med tiden, som Hillevi också var inne på. Det är enbart av det skälet att det egentligen var en annan av våra kamrater i utskottet som skulle ha haft den här debatten. Relativt sent fick jag hoppa in i stället för honom och hann inte förbereda något anförande. Jag vet att ni är frågvisa och tänkte att vi hinner med ett antal repliker, och så blir tiden lite längre i alla fall.

Johan Pehrson tar upp att rättssäkerheten vilar på våra axlar, och det är sant. Gudskelov finns det ett antal individer ute i bland annat domstolsväsendet som också ser till att göra det absolut bästa utifrån de förutsättningar de får. Det var väl ungefär där som Johan Pehrsons frågeställning kom, som handlar om vilka ekonomiska förutsättningar vi i majoriteten ger till våra domstolar, om de räcker och så vidare.

Det kan man alltid diskutera. När man tittar på resultatet av domstolarnas verksamhet kan man konstatera att det finns mycket som kan förbättras. Det ska i ärlighetens namn sägas. Visst är det så att många mål behöver gå igenom systemet betydligt fortare än vad som är fallet i dag. Vissst är det så att kunskapsnivån och förutsättningarna för att kunna bemöta till exempel barn i domstolsväsendet behöver bli ännu bättre än vad de är.

Jag vet att vi har olika uppfattningar om hur mycket pengar domstolsväsendet behöver. Vi har i majoriteten sedan år 2000 tillfört rätts-samhället 3 miljarder kronor. Det är inte lite pengar, det måste man se. Jag säger inte att domstolsväsendet har exakt de resurser som det behöver. I förslaget för ramarna i budgeten för de kommande tre åren ökar vi i majoriteten anslagen för domstolsväsendet. Nog skulle jag lova mer resurser till domstolsväsendet, men man måste också konstatera att domstolsväsendet förra året hade ett överskott som det inte klarade av att göra av med.

Anf. 128 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Överskott i våra myndigheter är någonting som regeringen brukar dra tillbaka, och har de krediter säger man upp dem ganska snart. Den ekonomiska ledningen av våra myndigheter är bortom alla önskemål vad gäller ledarskap och förutsebarhet.

Jag tar den principiella utgångspunkten. Jag berömmar regeringen för varenda krona ni orkar ge till detta centrala område, rättsväsendet, jämfört med alla andra konstiga saker ni slösar bort våra skattepengar på. Men ni skulle aldrig acceptera årslånga väntetider på att få ut bidrag i Sverige. Tänk om man skulle säga om föräldrapenning: Ja, det kan du få ut om ett år. Tänk om den som ska få a-kassa för att tillfälligt ha blivit arbetslös skulle få vänta ett år.

Ni accepterar att det är enorma väntetider till våra domstolar. Jag tycker att det är oacceptabelt. Nu är inte skatteprocesser vårt ansvarsområde riktigt, men tiderna för skattemålen i länsrätterna är det likadant med. Människor får vänta på sin rätt. De kan inte skaffa sig en rätt på något annat sätt.

Själva utgångspunkten för den nuvarande regimen är att man kan få vänta, det är inget problem, det är någonting tekniskt. Sedan lägger man till 50 miljoner till domstolarna. Ser ni inte att detta är rättsosäkert? Det saknas rättstrygghet för de människor som drabbas. Det tycker jag är konstigt.

Det finns förslag om att stärka skyddet för bevispersoner, människor som i dag hotas och inte vågar vittna. Det är en fundamental fråga om rättssäkerhet och rättstrygghet. Här finns det förslag och utredningar som ligger och samlar damm. Det kostar samhället, om jag inte minns fel, 50 miljoner kronor. Det lidande som de människor som hotas och måste skyddas och som inte får skydd i dag måste värderas. Men det kanske inte är någon röststark grupp som man väljer att vilja satsa pengar på nu när det är valrörelse. Detta är det viktigaste vi har, rättsstaten, och den kostar jämfört med mycket annat relativt lite pengar. Det är småpotatis om man ska spara.

Anf. 129 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Vi sparar faktiskt inte pengar på rättsväsendet, men vi har olika uppfattningar om i vilken takt som pengarna ska fördelas dit. Vi har under den senaste mandatperioden tilldelat rättsväsendet oerhört stora pengar. Vi kommer, om vi får mandatet, att fullfölja vår politik och fortsätta att ge mera pengar till dessa viktiga områden. Där håller jag med Johan Pehrson om att vi inte får darra på manschetterna. Ska vi vara en demokrati värd namnet måste vi också bygga vårt samhälle på lagen.

Tiderna i våra domstolar önskar jag också skulle kunna kortas ned för normalmål – om man kan uttrycka sig i de termerna. Men när det gäller tiderna i våra domstolar jämfört med hur lång tid det tar i andra länder ligger vi inte dåligt till. Jag säger inte detta som ett försvar för att vi inte ytterligare ska förbättra oss, för det ska vi självfallet. Det är ändå viktigt att göra sådana jämförelser ibland.

Johan Pehrson tar också upp frågan om stärkt skydd för bevispersoner som ett viktigt område. Vi inser att vi behöver ge dessa individer ett större skydd. Vi ser att det finns problem i dag, till exempel att våga vittna mot den organiserade grova brottsligheten. Där måste våra insatser

till skydd för vittnen och andra förstärkas avsevärt. Den utredningen samlas verkligen inte damm, Johan Pehrson, det kan jag garantera. Det kommer ett regeringsförslag inom de allra närmaste dagarna i den här frågan. Det får vi återkomma till senare under våren.

Prot. 2005/06:82

8 mars

Processrättsliga frågor

Anf. 130 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag ställde en direkt fråga till Britta Lejon i mitt anförande men fick inte något svar i hennes anförande, så därför går jag upp i replik och ställer frågan igen.

Det gäller alltså personer som har varit utsatta för hemliga tvångsmedel. När brottsutredningen är klar har det visat sig att något åtal inte ska väckas i frågan och att det inte längre är till men för brottsutredningen. Då tycker jag den som har varit utsatt för hemliga tvångsmedel ska få veta detta och kunna få det rättsligt prövat om det har skett på ett felaktigt sätt.

I betänkandet svarar majoriteten – eller Socialdemokraterna får jag kanske säga, för i det här fallet är det inte samma majoritet som det brukar vara – att det finns skadeståndsregler. Men det är ju omöjligt att kräva skadestånd om man inte ens vet om att man har varit utsatt för tvångsmedel. Längre fram försvarar Socialdemokraterna sig med att kvaliteten på brottsutredningar är föremål för kontinuerlig uppföljning. Men det här handlar ju inte om kvaliteten på brottsutredningar. Det handlar om den enskildes rätt att få veta att han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel. Det kan ju ha varit en alldeles utmärkt bra brottsutredning som har visat att han eller hon är oskyldig. Med dagens regler blir personen ovetande om till exempel en telefonavlyssning eller kameraövervakning som har skett. Varför ska inte personen kunna få veta i efterhand att han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel?

Anf. 131 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Jag vet att anledningen till att det inte står mer utförligt om de här frågorna i betänkandet än vad som är fallet är att vi kommer att ha anledning att återkomma till de här frågorna senare under våren när vi kommer att diskutera och debattera andra fall i denna kammare. Det tror jag att Johan Linander är medveten om. Då kommer de här frågorna återigen att diskuteras. Jag tycker att det finns mycket som talar för den hållning som Johan Linander ger uttryck för och som också flera andra talare här i dag har gett uttryck för. Men, som sagt, låt oss återkomma till detta när vi senare behandlar den frågan.

Anf. 132 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Då ser jag fram emot det. Jag utgår från att det är propositionen om hemlig rumsavlyssning eller buggning som Britta Lejon menar och att det då ska finnas ett förslag om en upplysningsplikt, precis som Lagrådet har krävt. Jag ser fram emot detta.

Anf. 133 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Johan Linander ställde en av de frågor som jag hade tänkt ställa, så jag har bara en fråga kvar. Det kommer att bli mycket enkelt.

Vi har ju diskuterat rekryteringen av nämndemän. Här har vi naturligtvis en sak som egentligen inte kommer att kosta mer pengar, så man behöver inte göra speciellt mycket ekonomiska avvägningar. Det handlar nog snarare om något slags ideologiska inställningar. Eftersom jag och du kan samarbeta i en hel del frågor, medan jag däremot inte vet speciellt mycket om vad som händer inom ditt parti, skulle jag vilja ställa en fråga. När ni socialdemokrater för resonemang om rekryteringen till nämndemän, finns det då några speciellt tunga skäl som gör att ni inte vill gå med på att vidga rekryteringsbasen?

Anf. 134 BRITTA LEJON (s) replik:

Herr talman! Jag undrade vad Leif skulle ta upp med mig. Jag måste göra honom besviken. Jag tänker inte här i kammaren avslöja mitt partis inre diskussioner och de överläggningar som vi för bakom lyckta dörrar, tyvärr. Leif får allt bli medlem i vårt parti innan han får tillträde till de salarna.

Jag kan bara rent allmänt kommentera frågan, som ju flera gånger har nämnts av flera här. Det är naturligtvis viktigt att vi har en nämndemannakår som väl återspeglar den svenska befolkningen och som är kompetent och skickad att utföra sitt värv. Det tror jag att vi alla håller med om.

Men jag tycker att vi alla borde rådbråka våra egna samveten. Hur mycket prioriterar vi de här frågorna i våra partier? Hur mycket arbete har vi egentligen lagt ned på att förbättra rekryteringen, och vilken status har nämndemannarollen? På sina håll är det väldigt bra, men långt ifrån överallt.

Jag noterar vad du, Leif Björnlod, säger att ni tänker göra inom ert parti. Naturligtvis är det något som alla kan göra. Men jag tror att det viktigaste kanske inte är vare sig partibeteckning eller yrke, utan det är om man är intresserad av att vara nämndeman och om man har de fysiska förutsättningarna. Då är det väldigt bra om vi kan uppmuntra så många som möjligt att delta i detta viktiga medborgerliga värv.

Anf. 135 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Ja, Britta, nog för att jag är nyfiken, men fullt så nyfiken är jag inte att jag byter partitillhörighet. Men du har å andra sidan lite försynt gett mig ett svar på frågan i din kommentar, så jag får väl nöja mig med det och får hoppas att frågan lyfts upp. Jag menar att det är en viktig fråga, och jag hoppas innerligt att vi har kommit ifrån den gamla prestigebundna värderingen av nämndemän som tidigare har funnits i det svenska samhället. Numera är det, precis som du själv säger, en viktig samhällslig uppgift som ska utföras. Den ska fördelas på alla i samhället, även icke svenska medborgare som har varit boende och verksamma här under en längre tid. Det är min uppfattning.

I övrigt har jag bara att tacka för svaret.

Anf. 136 TASSO STAFILIDIS (v):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det anförande som Rolf Olsson höll här för ett tag sedan där han redogjorde för Vänsterpartiets ställningstaganden i justitieutskottets betänkande. Men jag tänker

koncentrera mig på den del i betänkandet som tar upp barnets situation i domstolarna.

Herr talman! I julas fick justitieutskottets ledamöter en liten julklapp. Det var en gåva från mig och från Hanna Svensson, som har skrivit boken *När blodsbanden brister*. Jag vet också att många av er ledamöter har läst boken och verkligen tagit till er hur illa många av de barn som blir utsatta för övergrepp far i vårt rättsväsende. Hanna Svensson var också här i höstas och berättade om sina och sin sons bittra erfarenheter av den kamp som hon under lång tid förde för att sonen skulle bli tagen på allvar i vårt rättsväsende här i Sverige.

Jag har förut här i talarstolen i lagutskottets ärenden berättat om ett besök som lagutskottet gjorde i Hovrätten för nedre Norrland, där jag hade äran att få ställa en fråga till domarna. Jag frågade domarna i Hovrätten för nedre Norrland hur vi som lagstiftare skulle kunna vara säkra på att och hur vi skulle kunna lyfta upp frågan om hur domstolarna lyfter fram barnets bästa i verkligheten, bland annat i vårdnadsfall. Hör och häpna! Hela lagutskottet ryggade tillbaka när jag till svar fick att vi skulle lita på domarnas sunda förnuft.

Tyvärr, herr talman, har jag under mina år här i riksdagen sett så många exempel på att domarnas så kallade sunda förnuft inte är till mycket hjälp när det handlar om att se till de barn som blivit utsatta för övergrepp när beslut fattas i till exempel mål om vårdnad, boende och umgänge. Jag har också förstått att det finns en motvilja hos många domare, men naturligtvis inte hos alla, att delta i vidareutbildningar som syftar till att stärka deras barnkompetens. Då är frågan hur vi som lagstiftare kan agera på ett positivt sätt.

För att komma till rätta med de enorma problem som finns i dag när det gäller den rättsliga hanteringen av barn som bland annat utsatts för övergrepp har Vänsterpartiet samarbetat om en proposition om nya vårdnadsregler som kommer att läggas fram inom kort, förhoppningsvis i nästa vecka. Jag vet också att några av er i utskottet har tagit del av den lagrådsremiss som lämnades i frågan för en tid sedan.

I förhandlingarna med regeringen har vi drivit en rad krav på förändringar som ska göra livet lite mer drägligt för dessa barn. Alla krav har vi så klart inte fått igenom. Så är det ju när man samarbetar. Ibland måste man kompromissa för att någon ändring över huvud taget ska ske. Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 18, för den handlar om att införa krav på obligatoriska barnprotokoll i mål om vårdnad, boende och umgänge.

Tanken, herr talman, är att varje dom och beslut ska motiveras utifrån barnets bästa i en särskild bilaga till domen. Barnprotokollet är alltså tänkt att fungera som ett redskap och en checklista för domaren, så att hon eller han på punkt efter punkt ska kunna kontrollera att barnets bästa faktiskt har varit i fokus i de enskilda besluten.

Vi vet att barnprotokoll används i vissa delstater i USA, bland annat i mål som har att göra med sexualbrott mot barn. Vi i Vänsterpartiet tror att detta kan föra oss ytterligare en bit på vägen när det gäller att stärka rättssäkerheten för barn – en rättssäkerhet som i dag ofta brister. Vi har ett ansvar att se till att rättssäkerheten för barn i domstolarna faktiskt uppfyller de krav som ställs i barnkonventionen. Det är därför vi ser barnprotokollet som ett sätt att i positiv bemärkelse ge domarna ett verk-

tyg. Oavsett om de är motvilliga att delta i alla kunskapsfördjupningar som Domstolsverket erbjuder ska de genom lagstiftningen ändå vara skyldiga att upprätta barnprotokoll. På det sättet skulle vi kunna föra upp frågan om barns rättssäkerhet med konkreta förslag.

Herr talman! Betänkandet hänvisar till vårdnadskommitténs förslag. Där har man inte lyft upp några konkreta åtgärder exempelvis vad gäller barnprotokoll. Vänsterpartiet tog upp den frågan som ett konkret exempel som man skulle kunna lyfta fram, men det gjordes inte.

Vi tänker inte nöja oss med den nya vårdnadslagen även om den är ett stort steg framåt. Vi tänker fortsätta att driva våra krav som bland annat handlar om att införa en barnbalk som tar ett samlat grepp på den lagstiftning som ska värna barn och ge varje barn som är utsatt för föräldrars tvister om vårdnad, boende och umgänge, rätt till ett eget juridiskt biträde som ska föra barnets, och ingen annans, talan.

Herr talman! När det gäller Vänsterpartiets särskilda yttrande i betänkandet kan jag avslutningsvis stolt berätta att Vänsterpartiet har varit med om att se till att det nu inte blir något prövningstillstånd i mål om vårdnad, boende och umgänge. Det kommer inte att införas enligt den lagrådsremiss som har lagts fram och enligt den proposition som kommer att läggas fram nästa vecka.

Eftersom betänkandet hänvisar till pågående arbete kan jag med glädje tala om att det inte kommer att införas något sådant prövningstillstånd i vårdnadsärendena. Ett prövningstillstånd är nämligen inte rätt väg att gå för att stärka de utsatta barnens rättssäkerhet.

Herr talman! Jag vet att många av er i justitiekottet har lyft upp åtgärder för att stärka barn i domstolsprocesserna. Jag vill ytterligare trycka på att det här finns ett konkret förslag som inte är något väldigt stort ingrepp i de domstolsprocesser som finns. Miljöpartiet har ställt upp på det. Det hade varit trevligt om även resten av utskottet hade kunnat ställa upp på en åtgärd som faktiskt handlar om att förtydliga de domar som våra domstolar ger.

Anf. 137 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är kul att Tasso Stafilidis deltar i den här debatten. Jag känner dig som en person som starkt värnar om barns rättigheter i det arbete som du bedriver framför allt i lagutskottet när det gäller frågor om vårdnad och umgänge. Det är frågor som är otroligt svåra. Man tror att de ibland handlar om föräldrars rätt till sina barn.

Man måste komma ihåg att kravet på utbildning hänger ihop med hur ni väljer att agera i de förhandlingar där man sätter ramarna för anslagen till rättsväsendet. Man kan inte trolla med knäna. Det finns inga tomtar på Domstolsverket som hittar på någon utbildning om man inte kan finansiera den. Om det är underfinansierat måste man döma i vissa mål för att inte låta handläggningstiderna om vårdnad och umgänge bli för långa i tingsrätterna.

Frågan om barns rättsliga ställning när de har bevittnat våld är viktig. Det räcker inte med att man kan få brottsofferstatus för att få ersättning. För mig är det viktigt att markera att de också kan bli målsägande. Att det klargörs påverkar också frågor om vårdnad och umgänge i ett senare led.

Barn som har begått brott handläggs i snabbfil i domstol, men barn som är brottsoffer handläggs inte i någon snabbfil. Här finns också mycket att göra där jag tycker att Vänsterpartiet ska delta i arbetet.

Arbetet med så kallade barnahus eller familjevåldsenheter av uppgraderad sort är väldigt viktigt för att ta till vara barns intressen.

I de här tvisterna är det väldigt viktigt att man fokuserar på tillgången till rättshjälp och tillgången på humanjurister. Är man i en tvist och i underläge, det kan till exempel vara en man och en kvinna som bråkar om sina barn, måste man se till att man har tillgång till ett rättsligt biträde. På grund av underfinansiering av rättshjälpen är det i dag brist på humanjurister i många städer.

Anf. 138 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Johan Pehrson har rätt i att det finns brister i rättshjälpen. Det är en del som inte behandlas vare sig av vårdnadskommittén eller i den nya vårdnadslagstiftningen. Det är där vi ser de stora problemen.

Det är framför allt låginkomsttagarkvinnor som råkar väldigt illa ut när deras rättshjälp plötsligt tar slut när man har passerat hundratusenkronorsgränsen. Därefter måste de låna pengar för att kunna genomföra en tvist. Det är ofta en tvist som handlar om att upprätta och få ett skydd för sina barn.

När det gäller de frågor som justitieutskottet behandlar och som Johan Pehrson tog upp hänvisar jag till Rolf Olsson som är ansvarig.

Jag lyfte fram just det konkreta exempel som finns inom våra båda utskottsområden när det gäller vårdnadslagstiftning och en vårdnadstvist som hamnar i domstol. Jag är lite nyfiken på hur Johan Pehrson ser på frågan om obligatoriska barnprotokoll. Det är ju inte något som skulle kosta pengar. Det är en del av den administrativa redogörelse som domstolarna redan i dag gör när de skriver domen.

När det gäller frågan om domares kompetens vet vi att Domstolsverket i dag erbjuder en rad olika utbildningar som just handlar om barnrätt. Där finns bland annat Barnombudsmannen finns med. Det är tyvärr inte så värst många domare som väljer att delta. Det kanske kan bero på att man inte lägger tillräckligt med pengar på det, men Domstolsverket har pengar till utbildningarna.

Anf. 139 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! När jag inte är riksdagsledamot jobbar jag på Örebro tingsrätt. Där har jag suttit med vid väldigt många vårdnadstvister. Min erfarenhet är att de domarna är väldigt kunniga. De har en enorm uppgift, nämligen att läka ihop två personer som verkar ha väldigt svårt att skilja på sina egna problem. De använder ofta barnen som slagträ på ett sätt som är helt oacceptabelt, och de gräver sig längre och längre ned.

Jag kan konstatera att en avgörande fråga är hur länge processerna pågår. Man måste sätta ut en förhandling och en muntlig förberedelse. Det går lång tid. Domstolen har en massa sådana mål. Man måste vänta på utlåtande från familjerätten – för där ska man helst ta ett varv. Det tar evigheter.

Sedan handlar det om tillgången på de familjerättsjurister som ska biträda dessa kvinnor – det är oftast kvinnor som är mest utsatta eftersom

de har en svagare ekonomisk situation vid en separation. Det är något att uppmärksamma på internationella kvinnodagen. Det är detta som är avgörande.

Jag har inga principiella invändningar mot detta. Jag kommer att med glädje se fram emot den här propositionen och det som ni ska presentera. Det jag har hört hittills tycker jag i huvudsak är bra. Sammantaget vill jag ta ställning till detta och inte till protokollet i sig.

Det är hårdvaran och förhandlingarna där man nöter ned föräldrarna så att de fattar barnets bästa och lägger gammalt groll åt sidan och ser på barnet. Det gör man i en process som går och som går något snabbare. Under den tid man inte är i domstol uppstår ännu mer konflikter i regel. Det ska vara snabba avgöranden.

Det är trist att behöva säga att det handlar om resurser och om hur mycket man värderar rättssäkerheten.

Anf. 140 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Vi som har följt arbetet i Vårdnadskommittén där bland andra Cecilia Magnusson satt med har också sett att man har analyserat hur domstolarna har hanterat dessa mål. Då har man kunnat konstatera att det inte har varit särskilt glädjande vad gäller att lyfta fram barnens situation. Det har funnits stora brister. Det är på detta som det kommer att läggas kraft i den nya vårdnadslagstiftningen. Det handlar om att lagstiftningen nu kommer att byggas upp och lyftas fram just för dem som behöver lagstiftningen som bäst. Det handlar i synnerhet om de barn som får illa.

Vi vet att i de allra flesta fall klarar föräldrarna ut detta själva vid en skilsmässa. De skiljer sig, de kommer överens, och de har oftast både gemensam vårdnad och växelvis boende, och domstolar behöver över huvud taget inte bli inblandade.

Men i de fall som just är väldigt infekterade och där det finns anklagelser om övergrepp och olika situationer där barnen har farit illa, så ser vi i dag, också enligt Vårdnadskommitténs studier, att domstolarna inte har räckt till. Och då är det upp till oss att hitta nya verktyg för att ge domstolarna möjligheter att specialisera sig mer. Så länge vi inte har specialdomstolar i Sverige, till exempel familjedomstolar och annat, vilket ligger inom justitieutskottets beredningsområde att diskutera, måste vi hitta fler enkla medel. Därför har Vänsterpartiet lyft fram frågan om obligatoriska barnprotokoll som en mycket enkel del där domarna får redogöra och redovisa exakt på vilket sätt de i de olika delarna av domen har tagit hänsyn till barnets bästa.

Anf. 141 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det var intressant att lyssna på anförandet. Jag delar mycket av problembilden och att domstolarna behöver förbättra sig. Det är lite synd att kulturen i olika utskott är sådan att vi inte har möjlighet att diskutera mer på djupet vad olika förslag innebär, till exempel barnprotokoll som jag själv inte känner till hur de fungerar i praktiken. Därför kan jag inte säga att jag helt avvisar den idén, utan vi kanske kan komma vidare i den frågan.

Men när det gäller utbildning, som du var inne på, är de yngre domarna väldigt intresserade av kompetensutveckling. Men det finns brister

också. Man känner att man inte har tid. Man har en sådan arbetsbelastning att man av det skälet kanske inte kan ägna tid åt utbildning.

Det råder också olika uppfattningar om hur mycket utbildning som faktiskt har erbjudits. Och jag kan i dag inte svära på hur många kurser som det har varit. Det borde jag kunna. Men tyvärr vågar jag inte säga det. Men det finns helt klart ett intresse bland domarna att förkovra sig. Och det behövs manualer och enkla medel, så att man får in barnets bästa i dömandet.

Ett faktum är att det inom domstolsväsendet används många pensionärer som domare. De gör ett väldigt bra arbete. Men på en direkt fråga som jag har ställt framgår det att dessa äldre domare, pensionärerna, över huvud taget inte får ta del av någon form av kompetensutveckling. Och det kanske är framför allt de äldre domarna som behöver få ny kunskap.

Jag tror också att man kan göra mycket när det gäller utredning av barn som far illa. Och om vi tittar på barn som är utsatta för övergrepp finns det nästan inget fall där man håller utredningstiden på tre månader. Det beror på att det finns för få poliser med specialistkunskap och att målen tar alldeles för lång tid. Och det är verkligen inte att sätta barnens bästa i centrum.

Men jag går gärna vidare och lyssnar mer på detta med barnprotokoll. Det kanske är ett vettigt förslag.

Anf. 142 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Hillevi Engström tar just upp att det krävs fler enkla medel. Och jag försöker visa att barnprotokoll är just ett sådant enkelt medel, där en domstol kanske måste gå igenom tio punkter när man skriver sin dom. Då måste man även ta ställning till vissa frågor, ungefär på samma sätt som polisen gör – jag kommer inte ihåg vad det heter – nämligen att svara på vissa frågor för att identifiera brottsrubricering till exempel.

Jag ska också erkänna att det finns lysande exempel på fantastiska domare i Sverige som gör enormt mycket. Jag ska ge ett exempel efter att ha följt en rad olika domstolsförhandlingar i vårdnadsprocesser under de senaste tre åren.

Det var ett fall i Umeå där tre domare avsade sig uppdraget, och man sköt på domstolsförhandlingarna i flera veckor. Till slut var det ett fastighetsråd som sade ja och tog på sig detta. Då blev alla oroliga och undrade hur ett fastighetsråd skulle kunna hantera detta. Jag var också orolig och tyckte att det skulle bli spännande att komma dit och lyssna.

Men detta kloka fastighetsråd förkovrade sig i allt som fanns. Och jag har faktiskt sällan stött på en domare som har ställt så otroligt kompetenta frågor om barnets situation och barnets rätt som detta fastighetsråd gjorde.

Det är alltså helt riktigt att vi aldrig ska dra alla domare över en kam. Det finns många domare som vill utbilda sig. Då ska vi också se till att det finns förutsättningar och möjligheter för dem att göra det. Jag är därför helt överens med Hillevi Engström om att de äldre domarna också måste ha rätt till denna kompetensutveckling.

Anf. 143 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det känns som om vi på denna punkt har ambitionen att komma vidare tillsammans. Och jag tror inte att det finns så många mot-sättningar när det gäller att vi ska sätta barnets bästa i centrum.

Man hänvisar ofta till sunt förnuft. Jag har ett visst sunt förnuft. Andra har ett annat sunt förnuft. Då måste vi faktiskt bygga vår verksamhet mycket mer på kunskap än på olika personers sunda förnuft. Vi tycker själva att vi har mest sunt förnuft av alla. Men det är inte säkert att det är objektivt och riktigt.

Tack för debatten.

Anf. 144 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag vill också tacka. Lustigt nog beslutade faktiskt justitieutskottet att skicka tillbaka exakt samma motionsyrkande som ni har behandlat här i dag, men som jag skrev för två år sedan, till lagutskottet. Lagutskottet kommer alltså återigen att behandla samma fråga när frågan om den nya vårdnadslagstiftningen kommer upp. Då hoppas jag att alla partier som nu är intresserade av frågan om barnprotokoll samarbetar med sina ledamöter i lagutskottet och faktiskt lyfter fram och tittar på vad ett enkelt medel som barnprotokoll skulle kunna innebära just för att höja kvaliteten i fråga om barnkompetensen och barnets bästa i domstolarna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Företagsbot

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU13
Företagsbot (prop. 2005/06:59).

Anf. 145 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Både stora och små företag kan drabbas av brottslighet på olika sätt. Men företag kan också begå brott. När vi talar om detta är det ofta en diskussion om ekonomisk brottslighet på det sättet att man använder företagsformer för att tillskansa sig stora ekonomiska fördelar och ekonomiska vinster. Men det kan också vara så att själva verksamheten går ut på att man ligger på gränsen, medvetet eller omedvetet, eller överträder gränsen, medvetet eller omedvetet, och begår brottsliga handlingar för att den vägen skapa sig konkurrensfördelar gentemot andra företag som arbetar i samma bransch. Det kan vara byggföretag, restaurangnäring eller vad ni vill. Det handlar alltså om företag som tycker att om man bryter mot lagen lite grann innebär det att man får fördelar, att man säljer mer eller billigare och tjänar mer pengar.

Vi har en tid haft företagsbot som ett instrument. Nu kan vi konstatera att det inte alltid har varit så effektivt. Nu finns det en proposition som jag yrkar bifall till och som jag tycker är mycket bra. I den föreslås att nivåerna på företagsboten ska tredubblas och att hela systemet ska

effektiviseras så att ingen ska kunna tjäna pengar på att begå brott. På samma sätt som personer inte ska kunna göra det ska inte heller företag kunna göra det. Det ska helt enkelt bli starkare drivkrafter för att sköta sig och hålla sig till lagen. Det innebär rättvisare konkurrens och större förutsättningar för en riktig hållbar tillväxt. Så det har enorma effekter på andra politikområden också. Vi fokuserar på att personer i ledande ställning eller som på annat sätt har ett ansvar att kontrollera företaget sköter sig. Vad de gör spelar en större roll.

Jag är glad att vi kan få behandla propositionen. Det är ett exempel på att diskussion i riksdagen om tydligare regler och större krav på företagsamhet ger resultat. Regeringen är lyhörd för det och kommer tillbaka med ett dokument som reglerar ytterligare och förstärker kampen mot en del av den ekonomiska brottsligheten på ett mycket bra sätt. Jag yrkar bifall till propositionen.

Anf. 146 CHRISTER ERLANDSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande nr 13 angående att företagsbot nu ska bli ännu effektivare.

Regeringens proposition föranledde inga reservationer. Det visar på en samstämmighet i utskottet om behovet att göra denna påföljd, företagsbot, ännu effektivare och mer central i bekämpandet av kriminalitet i näringsverksamheten. Detta vill jag tacka samtliga partier för. Det tyder på ett gott samarbete i den här frågan.

Miljöpartiet har ett särskilt yttrande. Detta kommer jag att beröra senare.

Fru talman! Vi har i mångt och mycket ett bra företagsklimat i Sverige. I stort sett alla indikatorer vi har visar på en positiv utveckling nu och för det år som ligger framför oss. De senaste siffrorna från Konjunkturinstitutet tyder på att fjolårets tillväxt hamnar på 2,7 % och att tillväxten för år 2006 och 2007 kommer att hamna på något över 3 %.

Investeringarna stiger kraftigt. Industrins orderingång fortsätter att utvecklas starkt. Den är i huvudsak driven av kraftig utländsk efterfrågan på svenska varor, tjänster och produkter.

Inte på 20 år har nyföretagandet varit så högt som nu. Jämfört med för tio år sedan har företagskonkurserna halverats.

Sedan år 1995 har 300 000 fler svenskar fått jobb att gå till. Under år 2006 planerar nästan hälften, närmare 41 %, av de medelstora företagen att nyanställa.

Vi kan se med tillförlit och förhoppningar på framtiden med en socialdemokratisk regering.

I World Economic Forums årliga rankning över de mest konkurrenskraftiga ekonomierna placerar sig Sverige på tredje plats bland 117 länder.

För andra året i rad knep Sverige förstaplatsen i EU:s årliga rankning över innovationsprestationer. Omdömet är att Sverige håller världsklass och tillsammans med Finland och Danmark är de enda länder i Europa som inte har något gap till USA och Japan.

För detta vill jag naturligtvis passa på att tacka hela vårt näringsliv och därmed arbetsmarknadens parter. Det visar också att det är viktigt att den svenska näringspolitiken fortsätter på den inslagna vägen.

Vi ska konkurrera med forskning, kunskap och utveckling och inte med sänkta löner, dålig arbetsmiljö och sämre arbetsvillkor. Vi ska se till att lagar och regler följs och att konkurrensen sker med sjysta medel på lika villkor.

Fru talman! Under lång tid har vi socialdemokrater på olika sätt drivit på för att skapa säkra arbetsplatser och goda konkurrensvillkor. Ändå sker det incidenter i vårt land där arbetare kommer till skada eller till och med dör i tjänsten.

Det förekommer också att företag struntar i kravet på arbetsmiljö eller krav i miljölagstiftningen för att uppnå ekonomiska fördelar. Detta är oacceptabelt och något som man måste ta på största allvar.

Företagsboten, som funnits i 20 år, har varit en möjlighet att ge en juridisk person ett straffansvar för brottslighet som sker i näringsverksamhet. Som det sett ut hittills har systemet med företagsbot dock inte visat sig tillämpningsbart på det sätt vi har önskat. Därför behövs det effektivare sanktioner mot företag vid brott i näringsverksamhet.

Det är bakgrunden till att vi i Socialdemokraterna i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna lägger fram ett lagförslag om ett skärpt system för företagsbot.

Vi behöver öka tryggheten för de anställda ytterligare och skapa ännu bättre förutsättningar för ett sunt företagsklimat. Därför kommer företag som bryter mot miljö- och arbetsmiljölagstiftningen eller begår andra brott i näringsverksamhet att få kännbarare straff. Det blir lättare att rikta sanktioner mot dessa företag genom större möjlighet att ålägga företagsbot.

Vi tror att effektivare åtgärder mot näringsidkare som begår brott ställer krav på både små och stora företag att organisera verksamheten på ett sätt som motverkar missbruk och överträdelser.

Dessa åtgärder mot brott har också betydelse ur konkurrenssynpunkt. På detta sätt förbättras förutsättningarna för en sund konkurrens på lika villkor för seriösa företag. Det skapar också säkrare arbetsplatser och trygghet för personalen.

Genom förslaget utvidgas möjligheten att ålägga företagsbot så att sanktionerna även omfattar mindre allvarlig brottslighet. Maximibeloppet för företagsbot höjs från 3 till 10 miljoner. På så sätt blir företagsboten en avskräckande sanktion även för större företag, och oseriösa företag får svårare att kalkylera med risken att åka fast.

Näringsidkarens ansvar blir primärt i förhållandet till det individuella ansvaret vid mindre allvarlig brottslighet. Vi menar att det då är rättvist att straffa företag genom företagsbot i stället för enskilda arbetstagare, eftersom lagöverträdelser ofta snarast går att härleda till brister i företags organisation och struktur än till en enskild persons oaktsamhet.

Den nya ordningen är nödvändig för att inte småföretagare ska drabbas av dubbla sanktioner, det vill säga både straff och företagsbot. Det bidrar också till att göra företagsbot till en mer central del av det straffrättsliga systemet.

För att företagsbot ska bli ett praktiskt användbart verktyg i kampen mot brott som begås är det också viktigt att förenkla hanteringen av företagsboten. En möjlighet att ålägga företagsbot genom strafföreläggande införs därför om boten avser ett belopp som inte överstiger 500 000 kr.

Lagförändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2006. Genom den skärpning som nu sker angående företagsboten tror vi oss skapa förutsättningar för en sundare och säkrare arbetsmiljö som i förlängningen kan rädda liv.

Fru talman! I sitt särskilda yttrande anför Leif Björnlod, Miljöpartiet de gröna, med bland annat hänvisning till LO:s remissvar till utredningen att det inte borde finnas någon övre gräns i maximibeloppet för företagsbot.

Jag vill därför särskilt påpeka att utredningen föreslog ett tak på 5 miljoner kronor och att yttrandet måste ses i ljuset av detta. Jag skulle i stället vilja säga att regeringen mer än väl tillgodosett remissinstanserna som velat se ett högre maximibelopp. Man föreslår att gränsen höjs från nuvarande 3 miljoner och utredningens förslag om 5 miljoner till hela 10 miljoner kronor.

Det finns även skäl för att ha en fast gräns. Som det skrivs i propositionen skulle ett rörligt belopp, som till exempel hänförs till omsättningen, kunna bli en besvärlig tvistefråga i processer. En sådan ordning skulle då kunna medföra en ogynnsam processekonomi.

Tanken med de förändringar som föreslås är att företagsboten ska bli enklare och mer effektivt att använda. Jag ser det då som olämpligt att införa lagstiftning som motverkar detta syfte.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet så att företagsbot nu ska bli ännu effektivare.

Anf. 147 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag inledde lite ödmjukt och var glad över att vi hade gemensamma utgångspunkter för att rätta till problemet med företag som begår brottsliga handlingar, medvetet eller omedvetet. Vi ska se till att detta också beivras på samma sätt som när det gäller enskilda individer som begår brott. Detta välkomnar Folkpartiet.

Sedan höll jag på att ramla omkull, fru talman, när Christer Erlandsson drog i gång värsta valpropagandan. Han började prata om någonting helt annat – om hur fantastiskt Sverige är. Det var bara det att Christer Erlandsson glömde redovisa att utanförskapet växer och att arbetslösheten har växt enormt på senare år. Du glömde redovisa att ni har skurit ned på missbrukarvården. Du glömde redovisa barnfattigdomen och sjukskrivningarna. Ni administrerar en ekonomi som möjligtvis, i bästa fall, kan sägas vara bloddopad men med olika politiska åtgärder som kopplas till att det är valår. Jag förstår att Christer Erlandsson väljer att inte redovisa detta utan bara pratar om annat.

Jag har också en sakupplysning. Det gäller den hyllning till nuvarande bytesbalans som Christer Erlandsson gör. De flesta ekonomiskt kunniga personer som brukar redovisa ståndpunkter hävdar att den situation som råder tyder på att Sverige har stora problem. Därför investeras inte pengarna här i den omfattning som vi skulle önska. Det man hyllar och som låter bra är i själva verket ett stort problem för svensk ekonomi. Man känner att jobben i större utsträckning flyttar till annat håll. När företagsamheten krymper så blir konkurserna färre; det är klart. Det är ganska logiskt.

I sakfrågan har jag ingen annan uppfattning än bifall till förslaget i betänkandet, som jag sade. Men den verklighetsbeskrivning och moti-

vering vi har till detta skiljer sig kraftigt åt. Det vill jag understryka när Christer Erlandsson drar i gång den gamla LO-megafonen.

Anf. 148 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Verkligheten är den, Johan Pehrson, att 300 000 fler är i jobb i dag än 1995 i Sverige. Verkligheten är den att företagsboten även medför att företagen anser att det är ett bra företagsklimat i Sverige. Man tar hit och flyttar åter jobb till Sverige.

Vad tyder detta på? Det tyder på att det är en bra politik som bedrivs i landet. Tillväxten på 2,7 % som vi hade förra året tyder också på en bra politik. Att löntagarna de senaste tio åren har fått reallöneökningar tyder också på en mycket bra politik.

Det här visar i sin tur att företagen sätter en tillit till den politik som vi för. Det visar också i sin tur World Economic Forum och även EU:s rankning av Sverige. Det visar också att vi försöker hålla ordning när det gäller att man ska konkurrera på lika villkor. Därför värnar vi också arbetsmiljön. Därför gör vi en ännu effektivare företagsbot genom det betänkande och förslag som vi här har lagt fram och presenterat.

Här är vi ju glädjande nog rörande överens, Johan Pehrson. Låt oss i stället presentera och vara stolta över det Sverige som vi har och det som vi ska fortsätta att vidareutveckla. Så kan vi se till att med tillväxtens hjälp skapa utrymme för att ta bort de orättvisor som vi har i dag – för vi har flera. Det gör vi med en socialdemokratisk politik.

Anf. 149 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får be ledamöterna att i sina replikskiften hålla sig till det betänkande som debatteras och som det fattas beslut om.

Anf. 150 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Med risk att göra fru talman lite mer besviken måste jag säga att det var Christer Erlandsson som i sitt anförande för Socialdemokraterna började prata i oträngt mål. Han kom med en ohemul hyllning till det samhälle där människor lever i omfattande arbetslöshet, där sjukskrivningarna har ökat och där tillgången på äldreomsorg har minskat och inte ökat.

Vi har en situation och en samhällsbild där samhället glider isär. Vi har ett gammalt socialdemokratiskt parti som har havererat när det gäller synen på kunskap och bildning. Detta är för det första viktigt ur rättvisesynpunkt för den enskilde individen och för det andra som tillväxtmotor. För framtiden kan vi bara konkurrera med kunskap och kapital och lite sjysta institutioner.

Christer Erlandssons beskrivning här är en valupptakt. Jag ville bara bemöta den. Den kan inte få stå oemotsagd nu när vi pratar om ämnet företagsbot, där vi mycket riktigt är överens. Företag ska hålla på med sjyst konkurrens. Vi kan väl enas om detta. Resten lär vi inte bli eniga om under de närmaste sex sju månaderna.

Anf. 151 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att Sverige är kunskapssamhället nummer 1, Johan. Vi är också överens om att det är därför näringslivet är

intresserat av att investera i Sverige. Näringslivet behöver den kompetens och det kunnande som finns i Sverige. Det är därför vi har universitet och högskolor, det är därför vi har en bra forskning och det är därför vi ser till att också få en samverkan mellan forskning, universitet och högskolor och industrin och näringslivet.

Det är det här som ger en tillväxtfaktor samtidigt som arbetsmarknadens parter är med i arbetet. Det tycker vi är viktigt. Det skapar tillväxt, och det krävs i ett kunskapssamhälle. Det är därför Sverige är ett kunskapssamhälle med en socialdemokratisk regering. Vi får väl hoppas att vi fortsätter att jobba för den saken tillsammans, du och jag, Johan.

Anf. 152 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Fru talman! Jag ska försöka återföra samtalet till det som det ska handla om. Jag tyckte att det här var att ta ut svängarna riktigt ordentligt. Här föreligger faktiskt ett förslag som vi alla är överens om, och så lyckas man på något vis åstadkomma något helt annat i slutändan!

Fru talman! Jag har inte skrivit mitt särskilda yttrande för att jag på något sätt är oense med det som står i propositionen. Jag stöder den. Men jag vill lyfta upp framför allt de remissinstanser som har talat om vikten av att inte ha det här taket. Det är både Hovrätten över Skåne och Blekinge, överåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Konkurrensverket och LO som satte mig på spåret och väckte tanken. Det är tunga instanser med mycket kunnigt folk.

Jag tycker att man skulle kunna ha beaktat detta. Det har man i någon mån också gjort genom att man har höjt beloppsgränsen till 10 miljoner kronor, så jag har alltså ingen kritik mot vad som är gjort. Men man kunde kanske ha gjort lite mer. Jag ser alltid en fara i att man i lagtext skriver in siffror och tal. De kommer att bli obsoleta inom en inte alltför avlägsen framtid.

10 miljoner kronor är en ganska liten summa med tanke på vad en del större företag omsätter, som de helt kallt kan kalkylera med att riskera. Därför tycker jag att man skulle ha kunnat lämna taket och låtit det vara fritt för bedömning. Man hade inte nödvändigtvis behövt syssla med omsättningen, men det är naturligtvis en faktor som man borde ta med i det hela.

Fru talman! Jag har som sagt inte några särskilda önskemål utöver att stödja det som är lagt på bordet. Jag tänker inte heller svänga ut i något större valtal.

Anf. 153 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är rätt så rörande överens, Leif Björnlod. Det handlar om att vi givetvis ska följa upp taket på 10 miljoner och se om det behöver höjas. Samtidigt ska vi verka för detta inom EU; det tror jag att vi är överens om, Leif. Vi har ju också EU-delen när det handlar om att släppa ut miljöfarliga ämnen från fartyg. Det är bra att vi har en gemensam lagstiftning inom EU-länderna så att vi kan fånga in fartyg som begår miljöbrott.

Där är det bra om man också tittar på om man bör eller inte bör höja beloppet 10 miljoner. Vi tycker att detta är viktigt, och vi ska givetvis noggrant följa upp det. Vi är alltså helt överens.

Anf. 154 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Fru talman! Jag ser också kopplingen till de internationella frågorna i det här. Vi har en lagstiftning inom EU så länge vi är med där. Sverige finns där, och då kommer vi att verka för det. Men jag tycker inte att det räcker.

I det här fallet skulle jag vilja se en lagstiftning som var mer långtgående. Alla bovar finns ju inte inom EU, även om en hel del finns där. De finns också inom andra delar av världen.

När det gäller så stora miljöhot som onekligen finns, är det väldigt viktigt att vi får möjligheter till sanktioner emot dem som begår sådana brott som gigantiska oljeutsläpp. Vi har en kärnkraftshantering och ett kärnvapenintresse just nu som kan skapa mycket stora problem.

Anf. 155 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är helt överens, Leif Björnmod. EU-direktivet bygger på en FN-överenskommelse. Detta behövs över hela världen för att komma åt miljöbrotten. Jag tror att vi är överens, och det är bra. Då kommer vi att jobba internationellt, och även inom EU, tillsammans med Miljöpartiet, förmodar jag.

Anf. 156 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Fru talman! EU ingår ju som en del av världen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ersättningsrättsliga
frågor

11 § Ersättningsrättsliga frågor

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU14
Ersättningsrättsliga frågor.

Anf. 157 REZENE TESFAZION (s):

Fru talman! I betänkandet *Ersättningsrättsliga frågor* behandlar lagutskottet drygt 40 motionsyrkanden. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar till pågående arbete och riksdagens tidigare ställningstaganden.

De frågor som ska debatteras är bland annat ersättning för sorg och saknad, skadeståndsansvar för atomskador, skadeståndsansvar för internationella företag, vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar, solidariskt skadeståndsansvar för personer under 18 år, betalning av skadestånd i brottmål, skadestånd på grund av sexuella trakasserier och rätt till ersättning för vissa skyddsåtgärder.

De försäkringsrättsliga frågorna rör företagares försäkringsskydd, försäkringsbolags tillgång till patientjournaler, överfallsskyddet i hemförsäkringar, information vid försäkringsfall, könsneutrala försäkringspremier med mera. Detta är bland annat de frågor som ska diskuteras.

Fru talman! Med den bakgrundsförklaringen är det nu dags att debatorerna tar plats och presenterar sina ståndpunkter.

Anf. 158 BERTIL KJELLBERG (m):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 3 under punkt 4.

Det här betänkandet tar upp vitt skilda frågor inom det skadeståndsrättsliga och försäkringsrättsliga området. Det gäller allt från ersättning vid atomskador till föräldraansvaret.

Vi moderater, liksom våra vänner i alliansen, står bakom en reservation där vi uppmanar regeringen att utreda frågan om föräldrarnas ansvar när deras barn har orsakat skador för annan. Redan i dag har föräldrarna ett tillsynsansvar. En förälder ska ha tillsyn över sina barn så att barnen inte orsakar skador för andra. Detta fungerar i stort sett bra när barnen är små och föräldrarna har ett egenintresse av att se till sina barn så att de inte kommer bort eller skadar sig själva. Föräldrarnas tillsyn blir dock mindre när barnen blir lite större och tonåringar och själva ska röra sig ute i samhället. Det är då som föräldraansvaret inte fungerar. Ofta får man höra att man inte kan övervaka sina tonåringar jämt, och därmed vill man friskriva sig från sitt eget ansvar.

Att ta sitt föräldraansvar innebär inte bara att övervaka sina barn utan även att delge dem goda värderingar och tydliga regler, hålla reda på i vilka miljöer de vistas i, vilka kamrater som de umgås med och att de kommer hem i rimlig tid på kvällen. Som offentlig försvarare för unga brottslingar har jag ofta hört föräldrar som försvarar sina barn med att: Min Pelle, han är så god och snäll. Han har haft lite otur och hamnat i dåligt sällskap.

Ofta har jag undrat vilka som är det där dåliga sällskapet. Lite mer klarsyn från föräldrarna skulle inte skada. Det är därför som vi menar att det är på sin plats att vi ser över föräldraansvaret och skärper kraven på föräldrarna.

Fru talman! En helt annan fråga gäller vilka möjligheter en arbetsgivare ska ha att få ersättning när man haft kostnader för en anställd som drabbats av en skada. Dagens regler innebär att om en arbetsgivare tvingas betala ut sjuklön enligt lag eller avtal samordnas dessa ersättningar och arbetsgivaren har inte möjlighet att få ut den här ersättningen, men skadevållarens skadeståndsskyldighet minskar. Detta kan betyda att arbetsgivaren kan få betala ut betydande ersättningar när det finns en annan tydlig skadevållare som antingen själv eller genom försäkring borde kunna svara för de här kostnaderna.

I Personskadekommitténs betänkande *Samordning och regress* föreslog majoriteten att en regress skulle införas, det vill säga en möjlighet för arbetsgivaren att få tillbaka det man betalat ut i sjuklön och sjukersättning. Men den socialistiska minoriteten reserverade sig mot detta. Den negativa inställningen till en regressrätt för arbetsgivaren är ännu ett exempel, även om det inte är det avgörande exemplet, på de socialistiska partiernas bristande förståelse för villkoren inom näringslivet. Det är en orättvisa att en småföretagare ska drabbas av skyldighet att utge sjuklön när det finns en annan skadevållare. Det som betalas ut till skadelidande borde han kunna få tillbaka av skadevållaren.

Fru talman! Jag ska slutligen kommentera ytterligare två reservationer som vi moderater står bakom. För det första föreslår vi tillsammans med alliansen att man ska utvidga ansvaret för trafikförsäkringen när det gäller statens ansvar för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning.

Statens kostnader för sjukpenning och sjukersättning till följd av trafikskador uppgick 2005 till 8 miljarder kronor. Genom att låta trafikförsäkringen ta över dessa kostnader kopplar vi kostnaderna för att färdas i trafiken på ett tydligare sätt till de verkliga kostnaderna. Genom att försäkringspremien påverkas av den risk man utgör kommer den att vara ett instrument för att förebygga skador. En försiktig förare i glesbygd kommer att gynnas eftersom han i dagens system subventionerar yngre män som tar stora risker i trafiken. Det är både orättvist och olämpligt.

Reformen stimulerar också utvecklingen av ännu säkrare bilar. Dessutom får försäkringsbolagen drivkrafter att effektivisera skaderegleringen och medverka till en snabb rehabilitering. Dagens system med olika huvudmän i skaderegleringen gör också denna alldeles onödigt administrativt betungande, och den tar alldeles för lång tid.

Den andra reservationen jag vill ta upp handlar om att det vore skäligt att trafikskadeersättningen jämkas om man kör rattfull även om man inte är vårdslös. Det är i högsta grad vårdslöst att sätta sig bakom ratten med alkohol i kroppen. Därför menar vi att full ersättning inte bör utgå.

I tidigare debatter i denna fråga har utskottsmajoriteten hänvisat till arbete inom EU med det femte direktivet om trafikförsäkring. Detta direktiv kom i maj 2005 och ska vara genomfört i Sverige i juni 2007. Enligt justitieministern pågår ett arbete med frågan i departementet. Jag tycker att det är beklagligt att det ska ta så lång tid att genomföra en förändring som de flesta anser vara skälig, men jag börjar vänja mig vid att det tar lång tid när Justitiedepartementet är inblandat. Vi borde i alla fall kunna enas om här i riksdagen att sända en signal till departementet om hur vi vill att förändringen ska se ut.

Anf. 159 MIA FRANZÉN (fp):

Fru talman! Kära lagutskottskollegor och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till alliansens gemensamma reservation nr 9 som rör företagens försäkringsskydd. Jag står även bakom alliansens och Folkpartiets övriga nio reservationer.

Jag försäkrar er att det finns hopp för Sverige. Hoppet bygger mer på samarbete och mindre på politiskt käbbel. Därför har vi, fyra olika partier, bildat Allians för Sverige, en allians som är redo att ta över efter valet 2006. Hoppet bygger också på en positiv vision om hur samhället som helhet måste fungera. Den positiva visionen om framtiden står de fyra allianspartierna för.

Jag vill börja med att ta upp alliansens reservation nr 9, som rör företagens försäkringsskydd. Denna fråga visar att vi inte kan låsa oss till att se varje fråga för sig. Vi kan inte titta utskott för utskott. Vi måste lyfta blicken och se helheten. Att se försäkringsskyddet separat skapar en låsning och ett felaktigt fokus på de privata försäkringsbolagen.

I dag bär försäkringsbolag och försäkringstagare ett orimligt ansvar för brottsskadekostnader. Orimligheten består i att polisen inte får tillräckligt med resurser att stävja brottsligheten. Att försäkringskostnaderna för många företag blivit orimliga hör alltså ihop med att polisen inte ges tillräckliga resurser att klara upp brott. Då blir det försäkringstagarkollektivet som gemensamt får stå för brottsskadekostnader som det borde ligga på brottslingarna att betala. Skulle polisen få arbeta med mer preventivt arbete skulle fler brott inte begås.

Den som utsätts för upprepade brott får till slut ingen ekonomisk möjlighet att fortsätta sin verksamhet. Premierna blir för höga, och det blir svårt att jobba vidare utan trygghet och utan skydd. Detta är skadligt för företagen och därmed skadligt för de anställda i företagen. Detta är också skadligt för Sverige. Sverige behöver bra försäkringssystem, ett gott företagsklimat, fler jobb och färre brottslingar. I filmen *Kopps*, som ni kanske har sett, vill de centrala myndigheterna lägga ned en liten polisstation på landsbygden. Där är brottsligheten låg. Men i verklighetens Sverige, alltså inte på filmduken, där läggs polisstationer ned överallt – även där brottsligheten är hög. Polisen tvingas prioritera riktigt grova brott och prioritera bort så kallade vardagsbrott och det förebyggande arbetet.

I stället för utredda brott och funna skyldiga brottslingar blir det försäkringstagarkollektivet som återigen får ta kostnadsmällen för de bristande polisresurserna. Det är därför det hänger ihop. Allt hänger ihop. Det blir försäkringsersättning i stället för skydd och trygghet och pengar som plåster på oläkliga sår.

Men det här tycker Folkpartiet är fel. Vi vill inte ha någon kontraheeringsplikt för försäkringsbolagen. Det tror vi inte är lösningen. Vi vill ge polisen mer resurser att stävja och förebygga brott. Brottslingar får arbetsro i dagens Sverige, och små företag går i konkurs. Det är inte rätt, och det är inte rättvist. Vi måste lyfta blicken och se helheten.

En annan viktig reservation är nr 4, där Folkpartiet tillsammans med Kristdemokraterna skriver om att man vill avskaffa det solidariska skadeståndsansvaret för barn under 18 år. Det solidariska skadeståndsansvaret blir en kollektiv bestraffning av unga brottslingar. Den unga person som vill betala sin del och sedan ha sonat sitt brott blir inte fri. Den brottsut-satte har nämligen rätt att kräva vem som helst av de unga medbrottslingarna på hela det sammanlagda skadeståndet, och då är det förstås mest effektivt att kräva den som har viljan och förmågan att betala i stället för att kräva betalning från den som inte bryr sig om han eller hon blir skuldsatt eller den som har tappat hoppet om en bättre framtid.

Detta ser vi som mycket olyckligt för den unga människan som faktiskt har en chans att räta upp sitt liv. Det är viktigt för rättsmedvetandet att man döms för sina egna handlingar och sedan kan sona det brottet, betala ett skadestånd och ändra livskurs. Ingen tjänar heller på att låsa in barn i ett negativt beteende utan framtidstro. Att brottsoffren får sitt skadestånd kan lösas utan att barn solidariskt skuldsätts. Staten kan till exempel betala hela summan via Brottsoffermyndigheten för att därefter kräva de olika delarna av var och en av de unga brottslingarna. Det vore en mycket rimligare ordning. Det skulle också skydda brottsoffren bättre än dagens ordning, då brottsoffret är tvungen att själv behålla kontakten med förövaren för att få sitt skadestånd utbetalt.

Vi har ytterligare en reservation. Vi ska se hur mycket jag hinner säga om den. Alliansen är överens om att vårdnadshavarens tillsyn och skadeståndsskyldighet för skadehandlingar som barnet gör borde skärpas, detta för att föräldrarnas ansvar borde vara i fokus. Vi menar att det i grunden är fel att barn skuldsätts i Sverige på grund av höga skadestånd, vilket är fallet i dag, när de inte själva kan betala dessa förrän de börjar tjäna egna pengar. Det är i första hand föräldrarnas ansvar att se till att deras barn inte skadar andra eller andras egendom. Då bör även skadeståndsskyl-

digheten främst drabba de vuxna, som brister i sitt tillsynsansvar. Barnperspektivet måste få genomslag när det gäller skadestånd, som naturligtvis leder till skuldsättning av omyndiga barn.

Vi måste lyfta blicken och se helheten. Det finns hopp för barnen, och det finns hopp för Sverige. Det försäkrar jag er.

Anf. 160 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! I det här betänkandet finns 16 reservationer, och vi kristdemokrater står bakom sju av dem, av vilka fem är alliansreservationer. Självfallet står vi bakom alla våra reservationer, men för att måna om tiden nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 3.

Vi kristdemokrater anser – det gör man även inom alliansen – att högre krav måste ställas på föräldrarna till barn som begår brott. Föräldrarna måste vara delaktiga, och skolan, de sociala myndigheterna och polisen ska vara skyldiga att ha upparbetade rutiner för att informera föräldrarna om deras barn misstänks för brott. Föräldrarna ska också vara närvarande när barn och ungdomar förhörs av polis, och fler polisförhör ska genomföras i hemmet. Föräldrarnas skadeståndsansvar ska också skärpas. Motivet till en sådan förändring skulle vara att tydligt peka på att föräldrarna har ett tydligt ansvar för vad barnen gör och var de befinner sig. Om barnen orsakar skador ska kostnaderna inte belasta brottsoffer, näringsidkare och försäkringsbolag.

Vi menar att den förändring som vi vill få till stånd har en klart preventiv effekt. Det är nödvändigt att få vårdnadshavarna att mer aktivt verka för att deras barn ej orsakar skador eller skadegörelse. Utskottets ställningstagande i den här frågan förvånar något när man påstår att det vi för fram redan ligger i linje med gällande rätt, och därför behövs ingen översyn. Förvisso finns det i 6 kap. 2 § andra stycket föräldrabalken stadgat om vårdnadshavares tillsynsplikt. Men – här finns det ett starkt ”men” – endast om vårdnadshavaren uppsåtligen eller av vårdslöshet försummat sin tillsynsplikt kan det för honom eller henne medföra ett skadeståndsansvar. Det finns till exempel inte något allmänt ansvar för bristande uppfostran för en vårdnadshavare.

Därmed betyder det så kallade tillsynsansvaret praktiskt taget ingenting. Vem kan bevisa att en vårdnadshavare uppsåtligen eller av vårdslöshet försummat sin tillsynsplikt när ett barn tar de första stegen in på brottets bana genom att ägna sig åt den skadegörelse som till exempel klotter innebär? Reglerna om tillsynsansvaret är i dag för defensivt utformade. Om lagstiftningen på området vore mer offensiv, med ett skärpt skadeståndsansvar, skulle säkert föräldrar eller andra vårdnadshavare vara mer observanta på vad barnen har för sig på fritiden. Till exempel skulle kanske sonens eller dotterns innehav av sprejburkar med klotterfärg upptäckas på ett tidigt stadium.

När det gäller det solidariska skadeståndsansvaret för personer under 18 år anser vi att det bör avskaffas. Enligt huvudregeln gäller att om två eller flera ska ersätta samma skada svarar de solidariskt för skadeståndet. Det innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndsbeloppet från vilken som helst av dem. Eftersom ett skadestånd ofta får långtgående konsekvenser för de unga bör därför inte en person straffas för att medbrottslingarna inte gör rätt för sig.

Vi vill ha en översyn av trafikskadelagens ersättningsregler. Det är inte rimligt att jämkning av trafikskadeersättning till en rattfull förare endast kan ske om körningen varit vårdslös. Som det nu är kan en rattfyllerist, som orsakat en trafikolycka och blivit skadad, få full trafikskadeersättning och sitt inkomstbortfall täckt till 90 %. Det är direkt stötande. Naturligtvis måste synsättet vara att så fort någon kör bil berusad är körningen att betrakta som vårdslös. Här bör ersättningsreglerna ändras så att full ersättning inte ska kunna utgå till en förare som varit rattfull.
(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 23 februari

BoU7 Plan- och byggfrågor

Punkt 1 (En reformering av plan- och bygglagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 4 (v)

4. res. 6 (mp)

Förberedande votering 1:

22 för res. 4

15 för res. 6

245 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

40 för res. 1

23 för res. 4

217 avstod

69 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Ulla Löfgren (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Huvudvotering:

121 för utskottet

45 för res. 1

116 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 1 m

För res. 1: 44 m, 1 fp

Avstod: 38 fp, 26 kd, 23 v, 15 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Ulla Löfgren (m) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Byggnaders inomhusmiljö)

1. utskottet

2. res. 9 (kd)

Votering:

155 för utskottet

27 för res. 9

100 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 23 v, 12 mp, 1 -

För res. 9: 1 fp, 26 kd

Avstod: 1 s, 45 m, 38 fp, 15 c, 1 mp

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 4 (Ohälsosamma byggmaterial)

1. utskottet

2. res. 11 (fp, c)

Votering:

226 för utskottet

54 för res. 11

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 45 m, 25 kd, 23 v, 13 mp, 1 -

För res. 11: 39 fp, 15 c

Frånvarande: 25 s, 10 m, 9 fp, 8 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 19 (Boverkets och länsstyrelsernas roll i den fysiska planeringen)

1. utskottet

2. res. 29 (c)

Votering:

156 för utskottet

16 för res. 29

110 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 22 v, 13 mp, 1 -

För res. 29: 1 v, 15 c

Avstod: 45 m, 39 fp, 26 kd

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU7 Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m.

Punkt 1 (Delat barnbidrag och vårdbidrag)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m, fp, v, c)

Votering:

133 för utskottet

148 för res. 1

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 13 mp

För res. 1: 45 m, 39 fp, 26 kd, 23 v, 15 c

Avstod: 1 -

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 5 (Samlad utredning om bidrag m.m. som påverkar barn)

1. utskottet

2. res. 4 (kd, m, fp, v, c)

Votering:

133 för utskottet

149 för res. 4

67 frånvarande

Kammaren biföll res. 4.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 12 mp, 1 -

För res. 4: 45 m, 39 fp, 26 kd, 23 v, 15 c, 1 mp

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU12 Mottagande av ensamkommande barn

Punkt 1 (Begreppet ensamkommande barn)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, c, mp)

Votering:

226 för utskottet

55 för res. 1

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 120 s, 45 m, 37 fp, 23 v, 1 c
För res. 1: 1 fp, 26 kd, 14 c, 13 mp, 1 -
Avstod: 1 fp
Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 2 (Ansvaret för ensamkommande barn)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, fp, c)

Votering:

202 för utskottet

80 för res. 2

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 45 m, 23 v, 13 mp, 1 -

För res. 2: 39 fp, 26 kd, 15 c

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 3 (Familjehemsplacering)

1. utskottet
2. res. 3 (kd)

Votering:

255 för utskottet

27 för res. 3

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 45 m, 38 fp, 23 v, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 3: 1 fp, 26 kd

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Christer Winbäck (fp) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha rösta nej.

Punkt 6 (Tidsfrist för förordnande av god man)

1. utskottet
2. res. 6 (s)

Votering:

144 för utskottet

128 för res. 6

2 avstod

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 4 s, 45 m, 39 fp, 26 kd, 1 v, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 6: 108 s, 20 v

Avstod: v

Frånvarande: 32 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 8 (18-årsgränsen)

1. utskottet

2. res. 8 (v, c, mp)

Votering:

230 för utskottet

51 för res. 8

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 45 m, 39 fp, 26 kd

För res. 8: 23 v, 15 c, 12 mp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 5 mp, 1 -

Punkt 11 (Barns egna asylskäl)

1. utskottet

2. res. 10 (kd, fp, c, mp)

Votering:

187 för utskottet

94 för res. 10

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 44 m, 23 v

För res. 10: 39 fp, 26 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 12 (Handläggningstiden i ärenden som rör ensamkommande barn)

1. utskottet

2. res. 11 (kd, fp, v, mp)

Votering:

178 för utskottet

102 för res. 11

1 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 43 m, 1 fp, 14 c

För res. 11: 38 fp, 26 kd, 23 v, 1 c, 13 mp, 1 -

Avstod: 1 m

Frånvarande: 24 s, 11 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 13 (Antalet uppehållstillstånd för ensamkommande barn)

1. utskottet

2. res. 12 (kd, v, mp)

Votering:

216 för utskottet

64 för res. 12

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 120 s, 44 m, 37 fp, 15 c
För res. 12: 1 fp, 26 kd, 23 v, 13 mp, 1 -
Frånvarande: 24 s, 11 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU15 Ny vägtrafikskattelag, m.m. samt allmänna motioner om vägtrafikbeskattning

Punkt 1 (Ny vägtrafikskattelag m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

4. res. 3 (kd)

5. res. 4 (c)

Förberedande votering 1:

27 för res. 3

15 för res. 4

240 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

39 för res. 2

26 för res. 3

216 avstod

68 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

46 för res. 1

37 för res. 2

199 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

157 för utskottet

45 för res. 1

79 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 23 v, 13 mp, 1 -

För res. 1: 45 m

Avstod: 38 fp, 26 kd, 15 c

Frånvarande: 24 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkterna 2-7

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU11 Processrättsliga frågor

Punkt 1 (Kameraövervakning)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

215 för utskottet

44 för res. 1

23 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 1 m, 39 fp, 26 kd, 1 v, 15 c, 13 mp, 1 -

För res. 1: 44 m

Avstod: 1 s, 22 v

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 13 (Talerätt för vissa organisationer)

1. utskottet

2. res. 14 (mp)

Votering:

268 för utskottet

14 för res. 14

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 45 m, 39 fp, 26 kd, 23 v, 15 c

För res. 14: 13 mp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 17 (Behandlingen av barn i domstol)

1. utskottet

2. res. 18 (v, mp)

Votering:

219 för utskottet

37 för res. 18

26 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 45 m, 39 fp, 15 c

För res. 18: 23 v, 13 mp, 1 -

Avstod: 26 kd

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 23 (Parters och vittnens säkerhet)

1. utskottet
2. res. 26 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

136 för utskottet

139 för res. 26

74 frånvarande

Kammaren biföll res. 26.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 23 v

För res. 26: 45 m, 39 fp, 26 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 31 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 27 (Kompensation och stöd till oskyldigt misstänkta)

1. utskottet
2. res. 30 (v, c)

Votering:

228 för utskottet

51 för res. 30

3 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 44 m, 39 fp, 25 kd

För res. 30: 1 m, 23 v, 15 c, 11 mp, 1 -

Avstod: 1 kd, 2 mp

Frånvarande: 24 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 29 (Resning)

1. utskottet
2. res. 34 (fp)

Votering:

240 för utskottet

41 för res. 34

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 45 m, 26 kd, 23 v, 14 c, 12 mp, 1 -

För res. 34: 39 fp, 1 c, 1 mp

Frånvarande: 25 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Punkt 31 (Vittnesersättning m.m.)

1. utskottet
2. res. 35 (m, fp, kd, c)

Votering:

157 för utskottet

124 för res. 35

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 120 s, 23 v, 13 mp, 1 -
För res. 35: 44 m, 39 fp, 26 kd, 15 c
Frånvarande: 24 s, 11 m, 9 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Prot. 2005/06:82
8 mars

Punkt 41 (Rekryteringen av nämndemän)

1. utskottet
2. res. 48 (mp)

Votering:

143 för utskottet
14 för res. 48
124 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 120 s, 23 v
För res. 48: 13 mp, 1 -
Avstod: 45 m, 38 fp, 26 kd, 15 c
Frånvarande: 24 s, 10 m, 10 fp, 7 kd, 5 v, 7 c, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU13 Företagsbot

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § (forts. från 11 §) **Ersättningsrättsliga frågor** (forts. LU14)

*Ersättningsrättsliga
frågor*

Anf. 161 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Det är ungefär ett år sedan som vi pratade i kammaren om överfallsskyddet i hemförsäkringen och vad försäkringsvillkoren gör med de kvinnor som blir misshandlade i sina egna hem av sina egna män. I dag, fru talman, är det internationella kvinnodagen. Det gör det extra sorgligt att vi inte har kommit någonvart i frågan.

Jag skulle kunna fortsätta att prata om hur brottsskadeersättningen är konstruerad och att det måste finnas en fällande dom för att en misshandlad kvinna ska få sådan ersättning om hon blivit slagen av en man som hon känner till och kan peka ut. Jag skulle också ännu en gång kunna berätta om att den farligaste platsen för en kvinna att vistas på är hennes hem. Jag fick ett mejl häromsistens där en man skrev att det nog ändå är farligare för kvinnor att vistas i trafiken än i sina hem om man ser procentuellt till skadestatistiken. Han hade nog inte riktigt förstått hur våld i nära relationer fungerar.

I dag, fru talman, ger inte hemförsäkringen någon kompensation till en kvinna som har blivit slagen av en partner, oftast en man, som hon är medförsäkrad med. För mig kan det inte bli tydligare än så att juridiken gör skillnad på manligt och kvinnligt kön samt på offentligt och privat våld. Försäkringsbolagen stöder sig på den så kallade principen om avtalsfrihet. Men principen om avtalsfrihet är inte könsneutral.

Fru talman! Är det verkligen rimligt att en kvinna som har blivit misshandlad får sämre skydd när hon har blivit slagen av en känd man än om hon har blivit misshandlad en okänd i en krogkö? Till min stora glädje och till glädje för alla drabbade kvinnor har man från Justitiedepartementet kommit så långt att man i alla fall tänker se över frågan. Men jag yrkar ändå bifall till Vänsterpartiets reservation nr 10 eftersom jag tycker att detta är akut.

Försäkringsbolagen är över huvud taget pigga på att friskriva sig från det ekonomiska ansvaret när de har chansen. Visst kan det finnas försäkringsfall där det är helt rimligt att brottsoffrets beteende påverkar storleken på ersättningen, till exempel om det kan visas att brottsoffret självt provocerat fram våldet. Men det får inte gå så långt att det faktum att en person har druckit några öl innan han eller hon blir misshandlad ska leda till att en del av ersättningen uteblir. Därför måste försäkringsbolagens oskäligen villkor ses över.

Fru talman! Jag vill också passa på att lyfta upp en fråga som vi är helt överens om i utskottet och som vi tydligen också är överens om med regeringen. Det är glädjande. Utskottet säger tydligt i betänkandet att det är självklart att det inte får finnas diskriminering i fråga om försäkrings tjänster. Försäkringspremierna ska vara könsneutrala. Vi tycker att diskrimineringen är oacceptabel. Där kan vi glädjas åt att vi är eniga. Jag hoppas att vi inte får vänta alltför länge tills vi får ett konkret förslag på riksdagens bord där vi kan reglera frågan om könsneutrala försäkringspremier.

Fru talman! Jag ska gå över till att tala om människor som råkar illa ut vid trafikolyckor och hur försäkringsläkarnas bedömningar ofta drabbar dem negativt. Detta är en fråga som jag har lyft fram många gånger tidigare. Vi är några i utskottet som lyfter fram frågan. Det handlar om att den skadade personen ofta hamnar i underläge gentemot försäkringsbolagen. Försäkringsbolagen har egna läkare som gör bedömningar av skadan, ofta bara på handlingar utan att själva undersöka personen. Det gäller förresten inte bara vid trafikolyckor utan också vid bedömningen av andra personskador. Det är vanligt att försäkringsläkaren skriver i sitt utlåtande att skadan inte alls är ett resultat av själva olycksfallet utan beror på en sjukdom hos den skadade personen. Om den läkare som har behandlat personen har en annan åsikt har försäkringsläkaren ändå utslagsröst. Är detta rimligt? Nej, det är det definitivt inte.

Därför är det angeläget att försäkringsläkarnas roll vid personskaderegleringen ses över. Regeringen måste särskilt titta på deras lojalitetsförhållande gentemot försäkringsbolaget. Handläggningen av trafikskadeärenden måste särskilt ses över eftersom så kallade *whiplash*-skador är så speciellt svårbedömda. Utredningen måste också ta itu med försäkringsbolagens handläggningstider, som enligt Finansinspektionens rapport från 2005 bara fortsätter att öka. Jag vill också yrka bifall till reservation nr 15 som lyfter upp den frågan.

Vi vet i dag, fru talman, att Socialstyrelsen inte utövar tillsyn över försäkringsbolagens läkare. Det är inte okej. Vi vill införa en sådan tillsyn.

Jag vill också lyfta upp innehållet i Vänsterpartiets reservation nr 7, som är extra aktuell i dag just på internationella kvinnodagen. Det handlar om skadestånd på grund av sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Vi lever i ett samhälle där strukturerna och könsmaktsordningen gör att det oftast är kvinnor som utsätts för sexuella trakasserier på sina jobb. Det kan handla om allt från kränkande kommentarer till ovälkomna sexuella närmanden och porrbilder i personalrummen. Ibland beskattas skadeståndet som utgått på grund av sexuella trakasserier på arbetsplatsen som inkomst av tjänst.

Fru talman! Jag tycker inte att skadestånd för sexuella trakasserier ska beskattas på samma sätt som en vanlig löneutbetalning. Det ger nämligen signaler om att kvinnor får tåla att bli kränkta av män i arbetslivet på grund av att de är kvinnor, och det är helt orimligt. Utskottet avstyrker vår motion med motiveringen att en skattefrihet för den typen av skadestånd skulle kunna missbrukas. Jag tycker inte att det är en hållbar motivering. Skadestånden betalas i regel ut i samband med att den som har blivit trakasserad lämnar sin tjänst. Vilken kvinna vill bli av med sitt arbete för en inte särskilt hög summa pengar bara för att summan ska vara skattebefriad? Vilken arbetsgivare vill bli stämplad som någon som inte tar tag i sexuella trakasserier eller till och med är den som själv trakasserar?

Fru talman! Det är många förändringar som ännu behöver göras. Det är viktigt att vi lyfter upp dem, inte minst i dag när det är internationella kvinnodagen.

Nu vill jag gå över till en fråga som våra borgerliga kolleger i lagutskottet har lyft upp med energi och glöd. Det handlar om att de borgerliga partierna, den så kallade alliansen, vill införa ett skadeståndsansvar för dålig uppfostran.

Hur är detta möjligt? Jag skulle gärna vilja att ni redovisar hur ni har sett på vilka konsekvenser det här kommer att innebära för barnen. Vad kommer det att bli för konsekvenser för barnen, Bertil Kjellberg och Mia Franzén? Vilka blir konsekvenserna när föräldrarna så klart kommer att ge skulden för ett sådant här eventuellt skadestånd till barnen? Det är alltså inte bara rättskipningen som kommer att peka ut barnen utan även föräldrarna.

Är det verkligen möjligt att införa skadeståndsansvar för dålig uppfostran? Var kommer vi att dra gränsen? Jag tycker att det är oerhört intressant, och jag tycker att de borgerliga partierna som har reserverat sig till förmån för ett sådant här yrkande också ska svara på det.

Med det här, fru talman, vill jag yrka bifall till de delar i betänkandet som vi står bakom. I övrigt står jag bakom alla de reservationer och särskilda yttranden som jag har lämnat in. För tids vinnande har jag yrkat bifall bara till de två reservationer som jag tidigare har nämnt.

Anf. 162 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Ledamöter och övriga åhörare! Jag vill börja med att redovisa att jag står bakom alla Centerns ställningstaganden och reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall till reservation 14 och reservation 15.

Jag vill helt kort börja med att deklarerar att vi också har en annan reservation, nr 10, som gäller överfallsskyddet i hemförsäkringar. Det är kanske inte många gånger som man kan instämma i det Vänsterpartiet framför, men jag vill göra det i just den här frågan om överfallsskyddet i hemförsäkringarna. Där finns det en samsyn mellan oss. Jag delar fullständigt tanken att vi måste komma till rätta med det här. Det är en könsdiskriminering som ligger i detta att försäkringen kan undanta kvinnor som blir misshandlade av närstående, och därmed skulle kvinnorna inte ha rätt till ersättning.

Jag vill också helt kort beröra reservation 14, som handlar om jämkning av trafikskadeersättning. Där har vi från Centerpartiets sida en motion även i år – vi har haft det tidigare år. Vi tycker att det är anstötligt att den som kör rattonykter kan erhålla ersättning från trafikförsäkringen utöver annan ersättning. Det gör att den hamnar på ungefär 90 %, men man kan också få 100 % ersättning om man via sin arbetsgivare har en annan försäkring som täcker upp.

Det hänvisas till att det är först när man kör vårdslöst som den här ersättningen skulle ifrågasättas. Men från Centerpartiets sida anser vi att köra berusad är att köra vårdslöst.

Jag vill för övrigt fokusera mitt inlägg på det som gäller handläggning av trafikskadeärenden. Det är väl känt att handläggningen av trafikskadeärenden inom försäkringsbolagen tar väldigt lång tid. Det rör sig om många år. Jag har nyligen fått information om att en kvinna efter 17 år har fått sin skada godkänd. Det är fullständigt oacceptabelt. Det är väldigt påfrestande för den som har fått en allvarlig skada att leva i den här ovissheten och att först få skadan dokumenterad inom sjukvården men sedan ständigt bli ifrågasatt av ett försäkringsbolag.

En grupp som har råkat väldigt illa ut är de som har svårbedömda skador, till exempel de som råkat ut för *whiplash*-skador. Men det kan även röra sig om andra skador, som inte är så synliga och inte så påtagliga. Frustrerande för alla dessa är naturligtvis också att de hamnar i detta vakuum – de anses skadade men är ändå inte det.

Det finns naturligtvis flera bakomliggande skäl till det här. Försäkringsbolagen säger att det är en besvärlig situation, att fallen har blivit mer komplicerade, att det är brist på skadereglerare och att även ny lagstiftning som vi tar här i riksdagen skulle göra det hela mer komplicerat. Och visst kan det spela en roll, men jag tycker inte att försäkringsbolagen kan skjuta det ifrån sig. De har också ett ansvar att ta itu med det här.

Men när vi vet om det här och det har pågått under så lång tid, att försäkringsbolagen tar god tid på sig, har vi naturligtvis också ett ansvar att lyfta upp frågan och försöka bidra till att underlätta.

Det finns också oklarheter för försäkringstagaren. Vi vet att många skadade har väldigt svårt att erhålla rättshjälp för att överklaga försäkringsbolagens beslut. Risken är väldigt stor att många inte anser det värt att föra en rättsprocess, därför att de är rädda att få betala motpartens rättegångskostnader. Det är avskräckande.

Men det finns också andra oklarheter. Det är försäkringsbolagens egna läkare, som tidigare har tagits upp här, så kallade förtroendeläkare eller sakkunnigläkare. De finns även inom Försäkringskassan, som också har egna läkare, som är i samma beroendeställning därför att de avlönas

av sin uppdragsgivare. Det här leder till en ökad misstro ute hos allmänheten emot det system vi har.

Ännu märkligare är att dessa läkare inte omfattas av samma krav som övriga läkare, därför att de faller inte under Socialstyrelsens tillsyn.

Misstanken att det finns ekonomiska intressen som påverkar är naturligtvis stark, eftersom det är försäkringsbolagen som i slutändan ska betala ut ersättningen när det blir konstaterat. Men problemet kvarstår att försäkringsbolaget hela tiden använder olika argument, som många gånger är svåra att förstå för både försäkringstagare och oss beslutsfattare.

Den roll som de medicinska rådgivarna inom försäkringsbolagen har i dag är någonting som man återigen måste sätta fokus på. Jag har talat om det här i flera år, och vi befinner oss nu i precis samma situation som för sju åtta år sedan, när jag kom in i riksdagen.

Ett alternativ är att de här läkarna görs helt fristående. Det är inget förslag jag lägger, utan jag vill bara väcka en diskussion. De behöver inte avlönas av försäkringsbolagen, utan det skulle kunna vara någon helt fristående. Som det är nu blir skadetvisterna mellan försäkringsbolagen och försäkringstagarna som en kamp, att jämföra med den mellan Goliat och David.

Försäkringstagarnas hela situation måste ses över. Det gäller rättskyddsförsäkringarna. Jag anser också att man måste sätta fokus på handläggningstiderna för att korta ned dem.

Vi har tagit del av en rapport från Finansinspektionen, och den i sig kan utgöra en grund för att gå vidare. Men när vi har diskuterat det här är vi överens om att vi behöver komplettera den. Det är också därför som vi i vår reservation lägger ett förslag om att det behöver tillsättas en utredning även om det har funnits tidigare. Men med tanke på den kunskap som finns och de utredningar som ligger sedan tidigare bör man göra en sammanfattning och få en helhetsbild av detta.

Därmed har jag inget övrigt att säga, utan jag instämmer i våra övriga ställningstaganden.

Anf. 163 CHRISTINA NENES (s):

Fru talman! Ledamöter och övriga åhörare! Som tidigare sagts ska vi i dag behandla lagutskottets betänkande nr 14. Det innehåller ganska många motioner, drygt 40 stycken, som handlar om skadestånd och försäkringsrättsliga frågor. I mitt anförande kommer jag bara att ta upp de försäkringsrättsliga spörsmålen. Min kamrat Anneli Särnblad kommer sedan att behandla de skadeståndsrättsliga.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Tiden går fort. Det är nu ett drygt år sedan vi här i kammaren tog beslut om en ny försäkringsavtalslag som började gälla den 1 januari i år. I den debatten framförde vi i utskottsmajoriteten att vissa kompletteringar behövde göras, men det fanns inget underlag för någon ny lagstiftning vid det tillfället. Då tänker jag närmast på företagsförsäkringarna. Vi är ju alla medvetna om att det finns problem för vissa småföretagare att få teckna försäkring på grund av ökad risk för inbrott med mera.

Förra året kom det ett yrkande från bland annat Centerpartiet om att det skulle finnas en kontraheringsplikt, det vill säga en rätt att teckna

försäkring även för småföretagarna. Just därför tillsatte regeringen en utredare för att se över det. Han – det är en han som har gjort det – har tagit fram ett förslag som nu remissbehandlas innan regeringen återkommer med förslag till åtgärder.

En annan viktig fråga som vi måste hitta en bra lösning på är överfallsskyddet i hemförsäkringen. Där har det visserligen gjorts skärpningar i den nya försäkringsavtalslagen. Som exempel kan nämnas att försäkringsbolagen inte kan säga att överfallsskyddet inte gäller utan att ha informerat försäkringstagaren om det. Om inte den informationen har nått fram till försäkringstagaren gäller försäkringen fullt ut.

Det finns ändå vissa oklarheter, bland annat med den så kallade identifikationsparagrafen. I dag när det är den internationella kvinnodagen tycker jag att det är extra roligt att kunna säga att Justitiedepartementet redan har tillsatt en utredare för att göra en översyn på det området och återkomma med eventuella lagändringar.

När det gäller nedsättning av försäkringsersättning vid fall då den försäkrade kan ha medverkat till ett försäkringsfall, som Tasso här tog upp, är skrivningarna i den nya försäkringsavtalslagen betydligt tydligare än tidigare. De är till förmån för den skadelidande när det gäller personförsäkring. Nu ska det tas humanitära och sociala hänsyn vid bedömning av försäkringsersättningen.

Det finns också ett yrkande om uppföljning av den nya försäkringsavtalslagen. Den här lagen trädde ju i kraft den 1 januari i år. Redan i propositionen framförde regeringen att lagstiftning av det här slaget ska följas upp så att den tillämpas på ett riktigt sätt. Om det behövs ska man vidta erforderliga åtgärder. Som jag sade tidigare har lagen bara varit i kraft i drygt två månader, och det har redan gjorts vissa åtgärder som jag har berättat om. Om det skulle behövas framöver att man gör ytterligare åtgärder kommer det också att göras.

Fru talman! Även i år har vi en reservation från de borgerliga partierna som handlar om jämkning av trafikskadeersättning till förare som varit rattfull. Jag vill även denna gång slå fast att Socialdemokraternas hållning i den här frågan är solklar. Alkohol, andra droger och bilkörning hör inte ihop. Ingemar Vänerlov säger att han vill ha en översyn. Men det har ju redan pågått ett arbete på Justitiedepartementet som handlar om just den här frågan. Och jag kan lugna Bertil Kjellberg med att säga att ett förslag kommer att presenteras före sommaren.

En annan gemensam reservation från de borgerliga partierna är den som innebär att kostnaderna för personskador i trafiken ska överföras till den obligatoriska trafikförsäkringen. Den frågan har behandlats i Personskadekommittén, och majoriteten i kommittén har inte ställt sig bakom ett sådant förslag. Det pågår nu beredning av Personskadekommitténs betänkande. Utan att föregripa den beredningen kan jag säga att vi socialdemokrater i dag säger nej till ett sådant förslag som skulle innebära en övergång mot mer privata försäkringslösningar. Reservanternas förslag står helt i motsats till de generella socialförsäkringar som vi har i dag som innebär att vi har socialförsäkringar i botten och kompletterande obligatoriska eller frivilliga försäkringar på toppen, till exempel trafikförsäkringen. Socialförsäkringarna är starkt omfördelade, inkomstrelaterade, och de utjämnar kostnaderna för olika riskgrupper.

Fru talman! De borgerligas förslag skulle också innebära minst en fördubbling av premierna till trafikförsäkringen. Det skulle bli mycket kännbart för vissa grupper som är helt beroende av bil för att klara av sin vardag.

Slutligen, fru talman, vill jag nämna något om det arbete som gjorts och det som pågår för att förbättra situationen för dem som råkar ut för en trafikskada. Den dagen olyckan är framme är det av stor betydelse att jag kan känna förtroende för det försäkringsbolag som har att hantera mitt ärende och att handläggningstiden inte är orimligt lång.

Finansinspektionen följer regelbundet upp försäkringsbolagens hantering av trafikskadade och lämnar också förslag på åtgärder för att förkorta handläggningstiderna och förbättra skaderegleringen. Trots detta lyckas inte bolagen fullt ut. Det är bekymmersamt. Därför gjorde regeringen en skarpare skrivning i den nya försäkringsavtalslagen som innebär att när ett försäkringsbolag får kännedom om ett försäkringsfall ska bolaget utan uppskov vidta de åtgärder som behövs för att försäkringsfallet ska kunna regleras, och det ska ske skyndsamt med beaktande av den ersättningsberättigades behöriga intressen.

Regeringen bereder nu också ett förslag om att bolagen ska kunna betala ut livränta i förskott för skador som utgör arbetsskador, det vill säga trafikolyckor till och från arbetet eller i arbetet.

Fru talman! Det här är ett sätt att underlätta för den skadelidande.

När det sedan gäller de medicinska rådgivare, eller försäkringsläkare som vi också kallar dem ibland, som försäkringsbolagen anlitar har Socialstyrelsen på uppdrag av regeringen lämnat ett förslag som nu bereds som går ut på att Trafikskadenämnden ska kunna ges möjlighet att begära prövning av tvistiga, svårbedömda och andra principiella skadeärenden hos Socialstyrelsens rättsliga råd. Detta skulle innebära en förbättrad rättssäkerhet för de skadelidande då en oberoende expertvärdering kan ske av försäkringsläkarnas medicinska bedömningar.

Fru talman! Slutligen vill jag återigen yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 164 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte bara kommentera lite grann när det gäller den överföring som vi har föreslagit av kostnaderna i trafikförsäkringen från den allmänna till den privata försäkringen.

Jag förstår inte riktigt när man säger att det skulle vara en privatisering. I grunden är det ju så att försäkringsbolagen ska betala samma belopp som den allmänna försäkringen, så den skadelidande ska inte drabbas av det här. Påståendet att kostnaderna ska fördubblas är starkt överdrivet. Man måste också poängtera att den sittande regeringen inte har tvekat att föra över betydande kostnader på fordonsägare genom den gröna skatteväxlingen. Av Långtidsutredningen framgår det att man i Norrlands inland får 1 540 kr i extrakostnader per år på grund av den gröna skatteväxlingen. Så det argumentet tycker jag inte är rimligt. Dessutom är det ett rättviseskäl.

Vi som bor i Norrland subventionerar unga motorcyklister i Stockholmsområdet. De får lägre försäkringspremier på grund av att staten tar en betydande kostnad för sjukpenning och sjukersättning. Det tycker jag inte är rättvist.

Anf. 165 CHRISTINA NENES (s) replik:

Fru talman! Det föreslås att man ska föra över ansvaret för personskador i trafiken till trafikförsäkringen. Bertil Kjellberg säger att vi redan har fört över stora kostnader på trafikanterna genom den gröna skatteväxlingen.

Det är någonting helt annat som de borgerliga partierna nu föreslår. De föreslår att man ska föra över kostnader för sjukpenning och förtidspension på försäkringsbolagen.

Det kan man inte jämföra med den gröna skatteväxlingen. Jag skulle vilja fråga Bertil Kjellberg vilken grupp som därefter ska stå för sina egna kostnader när man väl har fört över kostnaderna för personskadorna i trafiken.

Anf. 166 BERTIL KJELLBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tycker visst att man kan jämföra den gröna skatteväxlingen och förslaget. Trafiken ska bära de kostnader som den förorsakar. Det finns stora likheter med detta.

Det finns en rad fördelar med förslaget. Försäkringsbolagen blir mycket mer angelägna om en snabb skadereglering och en snabb rehabilitering, för då minskar det kostnaderna direkt i börserna för försäkringsbolagen. I dag ser vi att försäkringsbolagen inte har det incitamentet. De betalar kanske bara för 10–20 % av den inkomstförlust som den skadelidande får medan staten står för 80 %.

Man övervältrar kostnaderna. På det viset har försäkringsbolagen inget incitament att göra verkligt stora insatser för att personen ska komma tillbaka. Det är också ett skäl för förslaget.

Anf. 167 CHRISTINA NENES (s) replik:

Fru talman! De minst 20 % som försäkringsbolagen står för i dag är tillräckligt skäl för att försäkringsbolagen ska se till att människor kommer tillbaka i arbete och får skaderegleringen på ett bra sätt. Det tycker jag inte är något skäl till att föra över det så att trafiken ska stå för egna kostnader.

Vi ser det som en ren privatisering av de generella socialförsäkringar vi har. Det vill vi inte göra. Vi vill i stället utöka de generella socialförsäkringar vi har i dag och jobba vidare på den vägen. Sedan kan man ha privata eller obligatoriska försäkringar på toppen. Men man ska absolut inte gå mot en privat försäkringslösning för just trafikanterna.

Det är bara ett steg för de borgerliga partierna till att sedan ta nästa grupp som också ska stå för sina kostnader.

Anf. 168 ANNELI SÄRNBLAD (s):

Fru talman! Jag ska försöka att hålla mig till lagutskottsfrågorna. Vi har ibland en tendens att landa i lite andra frågor.

Jag ska som min partivän Christina Nenes sade tidigare ta upp skadeståndsdelen i detta betänkande. Jag kommer att kommentera alla reservationer och särskilda yttranden och hur vi står i olika frågor.

Regler om ansvar för skador som uppkommer i verksamhet med atomläggning finns i atomansvarighetslagen. Denna lag bygger på två konventioner. Den ena är 1960 års Pariskonvention om skadeståndsansvar på atomenergins område. Den föreskriver att innehavaren av en

atomanläggning är ansvarig för atomskador oberoende av vållande, det vill säga att innehavarens ansvar är strikt. Den andra konventionen är tilläggskonventionen till Pariskonventionen som kom år 1963. Den innehåller regler om kompletterande ersättningar av statsmedel vid atomskador. Vi har från svensk sida tillträtt båda konventionerna.

Den 12 februari 2004 hölls mellan konventionsstaterna till Pariskonventionen och tilläggskonventionen en diplomatkonferens för att anta ändringar. Ansvarsbeloppet enligt den reviderade Pariskonventionen till skillnad från den ursprungliga konventionen blev uttryckt som ett minimibelopp. Den stat som önskar kan fastslå ett större belopp eller bestämma att det inte ska gälla någon begränsning för anläggningsinnehavarens ansvar.

Det som nu hänt i den här frågan är att regeringen i november 2004 har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av atomansvarsdirektivet. Utredaren ska ta fram ett underlag för bedömning av om Sverige bör tillträda de reviderade versionerna av konventionerna.

Fru talman! Jag vill i denna fråga poängtera att både regeringen och motionärerna anser att det är önskvärt att Sverige kan tillträda ändringsprotokollen. Frågan övervägs som sagt i utredningen och ska redovisas senast den 28 april i år.

Fru talman! Jag övergår nu till den viktiga frågan om skadeståndsansvar för multinationella företag. Det är av stor vikt att vi i Sverige aktivt deltar i det internationella arbete som rör dessa frågor. Inom EU finns i dag gemensamma regler om vilka domstolar som ska ta hand om skadeståndsfrågor.

Jag vill i denna fråga särskilt lyfta fram initiativet Globalt ansvar som lanserades av regeringen i mars 2002 för att stimulera näringslivet att verka för global utveckling i dessa frågor. Genom Globalt ansvar verkar regeringen för att stimulera kunskaps- och erfarenhetsutbyte om frågor som rör både socialt och miljömässigt ansvar i företagens internationella verksamhet. Detta görs med bland annat seminarier där möten sker mellan företag, fackföreningar, enskilda organisationer, myndigheter, FN, forskare, med flera.

Fru talman! Vi ska i Sverige vara ett föredöme i att främja sociala hänsyn och miljömässiga hänsyn. I regeringens skrivelse *Ökad välfärd och global utveckling – svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda* anför just regeringen att vi ligger långt framme men att vi vill gå ännu längre.

Jag kommer därefter in på frågan om vårdnadshavares tillsynsplikt och skadeståndsansvar. Vi socialdemokrater anser att det inte är rimligt att föräldrar ska ha utökat skadeståndsansvar för det som deras barn gör. I 6 kap. 2 § andra stycket i föräldrabalken regleras vårdnadshavarens tillsynsplikt i syfte att hindra att barnet orsakar skada.

Tillsynsansvaret för föräldrar förstärktes i början av 90-talet. Någon ytterligare skärpning av föräldrars ansvar med hänsyn till bland annat ansvarsförsäkringens roll är inte påkallad.

I de normala fallen finns i dag alltid en ansvarsförsäkring. Det innebär att huvudregeln även för barn är att dessa har fullt skadeståndsansvar. Däremot kan hon eller han inte åläggas skadestånd med en lägre gräns. Det finns inte nu i skadeståndsanvaret. Familjens ansvarsförsäkring täcker dock ansvaret.

Vi anser att ett objektivt strikt skadeståndsansvar skulle stå i strid med huvudregeln inom svensk skadeståndsrätt att det kräver uppsåt eller vårdslöshet för att någon ska anses vara skadeståndsskyldig. Ett objektivt skadeståndsansvar skulle innebära skadeståndsskyldighet i fall där vårdnadshavare inte har några praktiska möjligheter att påverka händelseförloppet och därmed det egna skadeståndsansvaret. Tasso Stafilidis från Vänsterpartiet belyste den här frågan exemplariskt.

Fru talman! Barn leker och handlar ibland impulsivt och oförutsägbart. När jag lyssnade på när de borgerliga talade om den här frågan var det många saker som kom för mig. Bertil Kjellberg nämnde att föräldransvaret ska öka och att ansvaret för tonåringar inte fungerar i dag. I stort sett kan man säga att de flesta unga människor inte begår brott eller gör saker.

Något som slog mig ännu starkare var när jag tänkte på de föräldrar som är ensamstående. Pappan har stuckit ifrån mamman. Hon har kanske en inte så hög lön och ska betala ett skadestånd. Jag ställer mig frågan: Ska hon försöka att få ett lån för att betala skadeståndet? I politiken handlar det om solidaritet, och det även i den här frågan.

Samhället ska ta ett ansvar på många andra områden, som vi inte debatterar i lagutskottsfrågorna. Men det handlar om ett helt samhälle där vi hjälps åt när vissa ibland kanske har problem och helt enkelt känner sig väldigt ensamma. Då har vi alla ett ansvar.

När det gäller frågan om solidariskt skadeståndsansvar anser vi att det bör behållas. Man kan ställa sig frågan: Varför vill vi det? Jo, ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att den skadelidande kan kräva ut skadeståndsbeloppet från vem som helst av flera skadeståndsskyldiga. Den som har fått utge skadestånd har dock regressrätt gentemot övriga skadeståndsskyldiga. Denna ordning gör det enkelt för den skadelidande. Hon eller han behöver inte bedriva flera olika indrivningsprocesser eller söka upp skadegörarna var och en för sig, utan kan vända sig till en enda. Det är bra för brottsoffret och andra som lider skada. Det är vårt stora argument i frågan.

Frågan om arbetsgivarens regressrätt för sjuklön till arbetstagare som skadats genom annans vållande har behandlats av Personskadekommittén, som många andra har sagt. Just nu pågår beredning på Justitiedepartementet av kommitténs förslag. Eftersom det nämndes här i debatten vill jag ändå klarlägga att majoriteten i denna utredning inte är s, v och mp utan den borgerliga maktalliansen.

Jag ska nämna några ord om sexuella trakasserier. I jämställdhetslagen finns en skadesanktionerad skyldighet för en arbetsgivare att vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder vid ett påstående att sådana trakasserier förekommer på arbetsplatsen. Om arbetsgivaren inte fullföljer dessa skyldigheter ska arbetsgivaren betala skadestånd för den kränkning och underlåtenhet som detta innebär.

Om vi, som man anser i en reservation, skulle tycka att det här skulle vara skattebefriade ersättningar så skulle det lätt kunna missbrukas. Möjligheten att komma till rätta med det skulle vara mycket liten. Skatteutskottet har haft frågan på sitt bord ett flertal gånger. Även det utskottet har avstyrkt förslaget, liksom vi i lagutskottet gör.

Fru talman! När det gäller reservationen om ersättning av vissa skyddsåtgärder har dessa frågor övervägts av Personsäkerhetsutredning-

en, som i augusti 2002 överlämnade ett delbetänkande. I en nationell handlingsplan mot våld i nära relationer pågår just nu en beredning i dessa så viktiga frågor på Justitiedepartementet. I betänkandet tar man upp de här frågorna, men vi i Socialdemokraterna är inte beredda att föregå det beredningsarbete som just nu pågår.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

15 § Sjöfylleri

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2005/06:LU15
Sjöfylleri.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

16 § Transport av farligt gods

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2005/06:FöU3
Transport av farligt gods (prop. 2005/06:51).

Anf. 169 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! I föreliggande betänkande behandlas bland annat frågan om tillsyn av farligt gods och transporter av farligt gods.

I en motion har föreslagits att även Tullverket skulle få ha kvar en del av det tillsynsansvar som man har haft sedan lång tid tillbaka. Och varför nu detta? Varför har det förslaget lagts fram i en motion?

För mig finns det två skäl. Det ena är det som jag ibland brukar kalla för mitt Smålandsskäl. Jag tycker att samhällets resurser i alla avseenden ska användas på ett ansvarsfullt och ändamålsenligt sätt. Så är inte fallet här.

Mitt andra skäl är att jag bedömer att polisens möjligheter att i praktiken utöva den tillsyn som man nu får överförd till sig, speciellt i glesbygden där vi också har tullstationerna, inte kommer att bli vad den borde vara.

Man kan ställa sig frågan om varför inte majoriteten är intresserad av att hushålla med samhällets pengar på ett förnuftigt sätt. Varför är inte majoriteten intresserad av att tillsynen ska fungera på ett bra sätt i alla delar av landet? Jag förväntar mig att vi under debatten får besked om detta. Eller är det så enkelt att ett förnuftigt förslag som kommer från oppositionen behandlas som oppositionsförslag brukar göra, det vill säga nonchalant? Är det det som är svaret på min fråga?

Jag vill, fru talman, yrka bifall till den reservation som finns i betänkandet.

Prot. 2005/06:82
8 mars

*Ersättningsrättsliga
frågor*

*Transport av
farligt gods*

Anf. 170 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Jag yrkar också bifall till alliansens reservation.

Jag vill ta några minuter av min tid till att prata om säkerhetsrådgivare. De är förutsättningen för att den här lagen följs och fungerar. Bakom varje transport av farligt gods ska det finnas en säkerhetsrådgivare. Det är ett krav och en lag som har funnits i sex år. Ändå har i alla fall hälften av våra kommuner fortfarande ingen säkerhetsrådgivare.

330 av våra transportföretag hade strax före årsskiftet fortfarande ingen säkerhetsrådgivare. Det kunde man läsa på Räddningsverkets hemsida. När jag gjorde försvarsministern uppmärksam på det här så försvann uppgifterna från Räddningsverkets sida. Men jag har varit inne och sett dem.

Det är till och med så illa, fru talman, att fram till ganska nyligen var begreppet och yrket säkerhetsrådgivare totalt okänt för arbetsförmedlingen. Vi har fått den märkliga situationen att vi har ett antal människor som är utbildade säkerhetsrådgivare som är arbetslösa. Ofta är det tullare som blev arbetslösa i samband med inträdet i EU som därefter har passat på att utbilda sig till säkerhetsrådgivare. I dag går de alltså arbetslösa samtidigt som statistiken visar att det finns ett mycket stort behov.

Jag är rädd, fru talman, för att det rullar ett antal bomber på våra vägar eftersom kontrollen är så dålig. Tro nu inte att farligt gods bara är någonting explosivt eller att det är giftiga kemikalier! Farligt gods är sjukvårdsavfall. I dessa fågelinfluensans tider ska döda andfåglar, varenda gång man hittar en sådan, transporteras enligt lagen om farligt gods. Låt mig nämna galna ko-sjukan med allt det slakteriavfall som den har genererat; det är farligt gods som ska fraktas enligt den här lagen.

Jag satt och tittade på dansk tv i förrgår. Där visade man att rävskauben sprider sig snabbt i Köpenhamn. Inom en månad är varenda räv död. Det är en sjukdom som sprider sig snabbt till våra husdjur. Den kommer vi att ha i Skåne inom en mycket snar framtid.

Detta är uppgifter, fru talman, som hanteras av kommunerna, som ofta inte ens har en säkerhetsrådgivare. Räddningsverket har två stycken – två stycken personer i hela Sverige som ska se till att det här efterlevs och att det finns säkerhetsrådgivare. Ändå är tillsyn och kontroll av farligt gods så oerhört viktigt. Det är så viktigt, fru talman, att vi fick vår första lag på området redan 1865.

Ändå ska man nu ta ifrån tullen uppgiften att kontrollera farligt gods. Kustbevakningen ska sköta kontrollen på båtar och på bilar inom hamnområden. Så långt är allt väl. Men i övrigt ska polisen sköta det både vid våra gränskontroller och på våra vägar i övrigt. Låt mig bara säga: Svinnesundsbron, Haparanda och Öresundsbron. Där finns inga poliser. Men tullen står där dygnet runt!

Fru talman! Det är till och med så illa att mellan kl. 23 och 06, det vill säga nattetid, är den enda tiden som man får lov att färdas med farligt gods över Öresundsbron, och då jobbar inte polisen. Det är trafikpolisen som ska kontrollera detta, och de jobbar inte nattetid. Det är alltså fritt fram att köra över. Och tullarna vet att det är en vanlig smugglingsmetod att smuggla i bilar märkta med farligt gods. Det är så få som vägar gå in och kontrollera dem. Så smugglas vapen, droger och människor in.

Vi kan inte förstå inställningen att man ska ta ifrån tullen uppdraget att kontrollera farligt gods. Det är ju de som står vid våra gränspassager. Vi har i alla möjliga sammanhang sagt att vi ska samordna resurserna mellan våra myndigheter.

Nu kommer vi alltså att ha en myndighet som kontrollerar vanligt gods, och det är tullen. Sedan har vi en annan myndighet som sällan finns på plats som ska kontrollera farligt gods, och det är polisen. Varför kan vi inte samordna detta och få ut bästa möjliga?

Nu ger man ökade befogenheter till Kustbevakningen, och det är väl bra. Men de får inte fullt ut polisiärt ansvar. Det är ingen annan än polisen som har de befogenheterna. Det innebär att man måste begära handräckning av polis när det är någonting. Det gäller även för tullen. De måste kalla på polis när det är någonting. Om det kommer en oskyldig bil med farligt gods måste tullen kalla på polis. Om de märker att en förare är uppenbart rattfull måste tullen kalla på polis. Om de märker att det är en lastbil full av stöldgods måste tullen kalla på polis. Om lasten är dåligt säkrad på en långtradare – och lita på att det är precis lika farligt att köra med lasten osäkrad som att köra rattfull – måste tullen kalla på polis. Och vi vet ju alla hur lätt det är att få fatt i en polis, och lita på att detta inte kommer att vara ett av polisen mest prioriterade områden. Tullen får bara kontrollera varor. De får inte kontrollera förare eller någonting annat.

Visst är det märkligt att vi kan ge näst intill polismans befogenheter till privata vaktbolag. Efter en veckas utbildning har de nästan polismans befogenheter, medan tullen inte ens får begära legitimation av någon som kör över gränsen. Vi ger alltså inga befogenheter till våra egna myndigheter.

Det är ett litet hugskott, men kanske skulle tullen ha polismans befogenheter inom sitt tullområde. Det är kanske inte någon orimlig tanke. Men, fru talman, vi har som sagt många gånger i olika sammanhang begärt en utredning som skulle se över de lagar och förordningar som styr de här myndigheterna så att vi får ut så mycket som möjligt för våra skattepengar.

Fru talman! Sammanfattningsvis säger vi att det är bra att Kustbevakningen får ökade befogenheter, men låt för Guds skull tullen ha kvar sina! Det rör sig om skyddet vid våra gränser. Svenska folket bryr sig inte ett dugg om vem det är som kontrollerar. Det viktiga är att det sker en noggrann kontroll, och det kan vi få i betydligt bättre omfattning om vi låter tullen behålla sin uppgift när det gäller kontroll av farligt gods.

Jag yrkar bifall till alliansens reservation, fru talman.

Anf. 171 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Det finns stunder då man saknar riksdagsledamoten Håkan Juholt och hans närvaro i försvarsutskottet. Håkan Juholt är en man som med stor kunskap och med stort engagemang kan prata om värdet av att riva de osynliga gränser som finns mellan våra myndigheter och som förstår att varje stat måste samordna de resurser som finns till det allmännas bästa.

I stället har nu socialdemokratin valt att köra huvudet i sanden och säga att det inte spelar någon roll att de tre inblandade myndigheterna på det här området, Tullverket, polisen och Kustbevakningen, finns på lite olika ställen och inte allihop på samma ställe. Det spelar ingen roll. De

resurser som de här myndigheterna innebär ska ändå inte utnyttjas fullt ut.

Mot den motion som de borgerliga partierna har inlämnat om tillsynsansvaret i fråga om transporter av farligt gods har Socialdemokraterna kommit med tre invändningar.

För det första säger man att det blir samordningsproblem om flera myndigheter har ett överlappande ansvar. Hade Socialdemokraterna följt personalutvecklingen inom Tullverket, Kustbevakningen och inte minst polisen de senaste åren hade man insett att det inte är så väldigt många som behöver samordna sig. Tvärtom är det här myndigheter, inte minst Tullverket, som har genomlevt svåra nedskärningar.

För det andra säger man att motionärerna inte har föreslagit samma befogenheter för Tullverket som för Kustbevakningen, och det är alldeles riktigt. Detta är ett tillkännagivande till regeringen. Det är självklart att i det tillkännagivandet, att vi fortfarande vill att Tullverket ska behålla en del av tillsynsansvaret, ligger naturligtvis också ett uppdrag till regeringen att formulera de lagförslag som är nödvändiga för att man ska få en enhetlig uppsättning befogenheter. Det vore något originellt om enskilda ledamöter i försvarsutskottet skulle ta sig för att börja formulera en sådan lagstiftning.

Det tredje man säger är att det är svårt att upprätthålla kompetens för Tullverket om de skulle ha ett fortsatt ansvar. På den punkten kan jag bara säga att här måste naturligtvis samordning ske när det gäller utbildning, fortbildning och uppdatering av kompetensen i de olika myndigheterna. Det är väl inte omöjligt att till exempel Kustbevakningen korttidsutlånar personal, att man genomför gemensamma utbildningar etcetera.

Jag instämmer i väldigt mycket av det som både Eskil Erlandsson och Carl-Axel Roslund tidigare har anfört. Jag vill till sist bara säga att vem av de närvarande socialdemokraterna tror att tullen kommer att ringa till polisen när den här lagstiftningen träder i kraft och en lastbil med farligt gods stannar till vid tullstationen några kilometer väster om Töcksfors i Värmland. Vem tror att polisen ska köra 15 mil från Karlstad för att kontrollera denna lasttransport i Töcksfors? I vart fall tror inte jag det, fru talman. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 172 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till fyrpartireservationen. Jag instämmer fullt i mina alliansbröders inlägg här. Jag har ingen avvikande mening i frågan.

Varje dag transporteras giftiga kemikalier, explosiva ämnen och annat farligt gods, som Carl-Axel Roslund nämnde, på våra vägar, järnvägar och på sjön. Det är transporter som måste ske på ett så säkert sätt som möjligt och under god tillsyn. Tillsynsansvaret för farligt gods har varit och är fördelat på en rad statliga myndigheter som polisen, Kustbevakningen och Tullverket. Att tillsynen av farligt gods är viktig för människors säkerhet och miljön tror jag att vi alla är överens om, även majoriteten i riksdagen.

Vi blir ibland ändå påmind om hur viktig frågan är och hur allvarlig situationen kan bli när olyckan är framme. För en tid sedan hade vi en svår tankbilsolycka utanför Falkenberg. Tankbilen var helt övertänd när räddningstjänsten kom till platsen, föraren omkom och ingen visste vil-

ken last tankbilen hade eftersom markeringen på fordonet inte gick att avläsa. Det här ledde till att släckningsmetoden för räddningstjänsten blev väldigt osäker. De visste inte hur de skulle handha detta. Senare visade det sig att lasten innehöll förtunning.

Enligt vår mening måste tillsynsfrågan tas på allvar och göras så optimal som möjligt. Fru talman! I propositionen föreslås att Tullverkets tillsynsansvar, som tidigare innefattat vägtransporter vid gränspassage exempelvis liksom fordon och laster som kommer sjövägen, ska upphöra. Tillsynsansvaret överförs i stället till polisen och Kustbevakningen. Risken finns – jag säger risken – att det blir en försämring av tillsynen, särskilt i glesbygden, en försämring som i värsta fall kan få väldigt svåra konsekvenser. Tillsyn vid gränsövergångar mot Norge och Finland är viktigt, och ansvaret borde naturligt sett ligga hos Tullverket. Åtminstone vid de gränsövergångar där tullen är bemannad borde tillsynsansvaret också i fortsättningen ligga hos dem. En översyn av tillsynsansvaret bör därför enligt vår mening göras för att vidmakthålla så god säkerhet som möjligt vid transporter av farligt gods.

Anf. 173 PETER JONSSON (s):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet FöU3 och avslag på reservationen från de borgerliga partierna.

Fru talman! Detta betänkande handlar om ett nytt lagförslag beträffande transport av farligt gods. I vårt moderna industrisamhälle är transport av farligt gods ett nödvändigt inslag, men det är också en verksamhet som på grund av sin särart är förknippad med faror för människor, egendom och miljö. Att försöka förebygga dessa faror genom att minska antalet transporter är en väg som är varken framkomlig eller rimlig. I stället måste transporterna tillåtas, men omgärdas med sådana säkerhetskrav att risken för skador minimeras. Det är inte så att vi fram till dags dato inte har haft någon lagstiftning på detta område. Den nuvarande lagstiftningen har sitt ursprung i lagen (1982:821) om transport av farligt gods.

Varför då genomföra en förändring av den nuvarande lagstiftningen, fru talman? Ja, kortfattat kan man säga att den nuvarande lagstiftningen inte i alla delar uppfyller de krav som måste ställas utifrån Sveriges internationella åtaganden. Kritik har framförts och tar sikte på svårigheter att anpassa de nationella reglerna till förändringar på det internationella planet. Det finns även andra skäl som talar för en ombearbetning av lagen. Dessa har sin grund i de avvägningar som gjorts vid lagens tillkomst. Det gäller exempelvis tillämpningsområde, men det gäller också det så kallade försvarsundantaget för försvarets transporter.

Men det bör också nämnas att nuvarande lagstiftning och förordning helt saknar regleringar av ett nytt område när det gäller farligt gods. Det gäller de nya reglerna om transportskydd, som mot bakgrund av de senaste årens fruktansvärda terroråd i vår omvärld inarbetats i internationella regelverk men inte hos oss förrän nu.

Fru talman! Finns det då några politiska motsättningar i denna fråga? Nej, egentligen finns det inte det. Jag vill peka på detta, och jag kommer tillbaka till det lite senare. Vi är överens om de förändringar som måste göras i lagstiftningen, och vi är överens om de tillägg som måste göras exempelvis i transportskyddet. Men varför finns det då en reservation

från de borgerliga partierna? Ja, som sagt: I den nya lagstiftningen finns det en förändring på området tillsynsansvar. I nuvarande lagstiftning, som andra har nämnt här, har tullen, Kustbevakningen och polisen tillsynsansvar på var sitt område, men i den nya lagstiftningen frätas Tullverket detta tillsynsansvar. Tullverket självt säger i sitt remissyttrande att det på grund av tidigare och framtida förändringar i kontrollen vid inre gräns har blivit svårare att utöva detta tillsynsansvar, samt att man i sina prioriteringar, som jag tycker är riktiga, riktar in sin verksamhet på narkotikasmuggling och storskalig alkohol- och cigarettsmuggling.

Men för att möta upp denna naturliga förändring får Kustbevakningen flera nya befogenheter som ska underlätta kustbevakningstjänstemännens möjlighet att ingripa vid transport av farligt gods till och från hamn. Detta i sin tur ger möjlighet för polismyndigheten att disponera om kontrollen av farligt gods från hamn och därmed öka kontrollen till land. Detta har som sagt reservanterna i reservationen pekat på. Man är orolig för konsekvenserna av att Tullverket inte längre har tillsynsansvar och att det finns en risk för att man vid gränsen till våra nordiska grannar inte kan upprätthålla god tillsyn.

För utskottsmajoritetens del känner vi oss tillfreds med att myndigheterna i sina remissvar inte pekar på den oro som de borgerliga partierna känner. Man snarare välkomnar den här förändringen.

Fru talman! Utskottets majoritet vill sammanfattningsvis tydligt påpeka att utskottet finner frågan om tillsyn och kontroll av farligt gods som angelägen och förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen i det fall det skulle visa sig att tillsynen enligt nuvarande förslag skulle visa sig otillräcklig.

Jag yrkar återigen bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 174 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Att tullen välkomnar att man nu blir av med det tillsynsansvar man tidigare haft kan ju möjligen bero på att man inte har fått några som helst anslag för den verksamhet som man har bedrivit. Det är ju lite märkligt: Man fick inga anslag för att bedriva verksamheten när uppgiften gavs tullen, men nu när man blir av med uppgiften så försvinner anslag från Tullverket. Jag förstår inte riktigt logiken i detta, men jag förstår ju att myndigheten mot den bakgrunden inte är så intresserad av att fortsätta.

Men även om det funnes andra skäl är det ju faktiskt vi i den här riksdagen som har mandat och myndighet att besluta vem som ska göra vad inom svensk statsförvaltning. Vi kan inte överlåta det som någon sorts frivilliguppgifter till inblandade myndigheter.

Den fråga som jag ställde tidigare i mitt anförande vill jag gärna upprepa till Peter Jonsson. Om tullen vid gränsstationen i Töcksfors stannar en lastbil eller ser en lastbil som innehåller farligt gods passera – tror Peter Jonsson att polisen, när tullen ringer till polisstationen i Karlstad, kommer att skicka en bil de 15 milen till gränsstationen för att göra ett ingripande enligt lagen om transport av farligt gods?

Anf. 175 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! Man kan först ställa sig en fråga när det gäller tullens verksamhet fram till nu, eller rättare sagt de senaste åren. Det visar sig att tullen inte har gjort någon tillsyn de senaste två åren. Töcksfors har alltså levt i ett vakuum i så fall ända fram till nu. Jag förutsätter att när vi lägger fram ett lagförslag och en förändring av en lagstiftning och även här, i samband med tidigare budgetproposition, ökar andelen poliser som ska finnas på vägar och torg för att bekämpa brottslighet och man även får en uppgift som man har haft tidigare – ansvar för tillsyn över farligt gods – så jobbar man faktiskt utifrån de intentioner som finns i lagstiftningen. Vi pekar, som jag sade tidigare, på att vi gärna vill se över detta och se effekten av de beslut vi har tagit om det här. Jag är helt övertygad om att polisen kommer att ta detta på fullt allvar och naturligtvis samarbeta med tullen. Det gör man i dag och kommer naturligtvis att göra det också i framtiden när det gäller situationer där tullen ser att man måste ha hjälp av polisens befogenheter. Man gör det på det sättet.

Jag känner mig trygg när jag vet att myndigheterna själva anser att detta är en utveckling som är väldigt viktig. Man ser det positivt. Man kan öka kontrollen när det gäller kontinuerlig utbildning eftersom det händer ganska mycket på det här området. Man kan också få förutsättningar för att inom organisationen hitta möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn av farligt gods.

Anf. 176 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Jag imponeras av den tilltro som Peter Jonsson har till polismyndighetens resurser och förmåga till engagemang. Jag tror dock att han innerst inne vet att det blir få gånger då man från polisen är beredd att ingripa långväga i den här typen av ärenden. Jag kommer själv från en stad, fru talman, där det krävs väsentligt mer än transport av farligt gods för att polisen ska kunna ingripa.

På den punkten gläds jag åt den entusiasm och optimism som Peter Jonsson har, men jag är övertygad om att han inte kommer att bli sannspådd på den punkten.

Sedan är det riktigt att antalet tullklareringar har minskat för Tullverket under de senaste åren. Jag förmodar att de också tagit intryck av att det funnits utredningar och ett beredningsarbete i Försvarsdepartementet för att lyfta ansvaret från Tullverket.

Jag tycker att man ska sätta sig över detta. Man måste se var staten har resurser till att ingripa, och sedan måste man som ansvarsfull regering koordinera dessa resurser på ett sådant sätt att vi får optimal valuta för våra skattepengar. Jag konstaterar dock att Socialdemokraterna inte är beredda att ta det steget, och det beklagar jag djupt.

Anf. 177 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! Som jag sade tidigare har polisen fått ökade resurser inte enbart för att jobba med frågan om farligt gods utan rent generellt för att stärka polismyndighetens organisation och därmed få fler poliser. Det är fråga om 4 000 poliser. Det innebär ungefär 1 500 poliser netto, vilka nu finns ute i olika områden för att skydda oss.

Det är också viktigt att framhålla att vi faktiskt tar ett ansvar genom att titta på vilken förändring som sker. Vi vill naturligtvis ha en effektiv myndighetsorganisation. Det är därför vi från majoritetens sida lägger fram lagförslaget. Jag vill dock säga till Allan, som alltid i sin kristallkula ser de svartaste av svarta scenarier, att om det visar sig att det finns håligheter i detta återkommer vi naturligtvis.

Jag tror att polisen genom den förändring som jag tidigare beskrev – en effektiv organisation med bra utbildningsstruktur – kommer att kunna ta sig an de nya frågor som dyker upp på det här området. Därmed kan Kustbevakningen och polisen jobba effektivt och också samarbeta med tullen, vilket de ju gör i många andra frågor.

Anf. 178 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja lyfta fram Torneälven och den situation som råder vid gränsövergången mellan Sverige och Finland.

Propositionen säger att tillsynen är polisens ansvar, att det är polisen som ska ha hand om den. Vi har vissa gränsövergångar i Tornedalen där det fortfarande finns tull. Däremot är det väl känt för Peter Jonsson att tillgången på poliser i Tornedalen, och över huvud taget i Norrbotten, är mycket knapp.

Jag kan inte förstå varför ni motsätter er en samlad översyn så att vi fick en helhetsbild av läget – detta för att få en optimal tillsyn med så bra säkerhet som möjligt vid transporter av farligt gods.

Anf. 179 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller Torneälven och tullens tillsyn vid gränstationen i Haparanda har det enligt de rapporter som vi fått från Tullverket inte skett någon tillsyn på minst två år, vilket jag sade tidigare. Jag får naturligtvis lita på att den uppgiften stämmer. Det gäller farligt gods.

Ni skulle alltså ha levt i någon form av High Chaparral-tillvaro där uppe? Jag tror inte att det är så, utan jag tror att man genom samarbetet kan rikta resurserna på tullen just för att arbeta mot grov narkotikasmuggling samt cigarett- och alkoholsmuggling. Man har alltså riktat in sig på detta. Det är oerhört viktigt att göra det med tanke på den utveckling vi ser i dag inom den organiserade brottsligheten. Där är det viktigt att använda tullen som verktyg. Det är det vi menar när vi säger att man ska ta bort tillsynsansvaret från tullen och i stället lägga det inom polisens och Kustbevakningens arbetsområde.

Jag tror inte att vi har olika syn på detta. Som jag sade tidigare beträffande bevakning och tillsyn av narkotika måste man, för att få en effektiv myndighetsorganisation och arbetsmässigt kunna öka resurserna inom ett område, ta resurser från något annat och på det sättet ge förutsättningar för att få helheten att fungera. Det är det vi menar med den lagstiftning som vi nu tar fram gällande farligt gods.

Anf. 180 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik:

Fru talman! Nu blir det ännu viktigare att fråga sig varför Socialdemokraterna motsätter sig en översyn för att verkligen få fram fakta innan man gör förändringen och tar bort tillsynsansvaret från Tullverket. Det sker faktiskt fortfarande en hel del tullklareringar i Haparanda, även om de minskat. Jag skulle därför föreslå att Peter Jonsson gör ett studiebesök

vid tullen i Haparanda så att han får fakta om hur läget är. Tullklareringarna har minskat – ja.

Sedan säger Peter att det inte finns några motsättningar mellan oss. Det vi från alliansens sida vill ha är en översyn så att vi får en så effektiv och bra säkerhet som möjligt både vad gäller tillsyn och säkra transporter.

Prot. 2005/06:82

8 mars

*Transport av
farligt gods*

Anf. 181 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! Ibland blir man smått road av Erling och även av hans borgerliga kamrater här. När vi tillsätter utredningar och gör översyner står ni i talarstolen och klagar på att vi inte gör någonting utan bara utreder och gör översyner. När vi nu lägger fram förslag till en lagstiftning, eftersom vi sett utvecklingen på dessa områden, och det verkligen sker en förändring då tycker ni att vi ska göra en översyn och utreda. Ni blir ju aldrig nöjda! I och för sig vet vi det, för politik innebär ju att man debatterar olika frågor och för att det alls ska bli en debatt måste man vara negativ till dem.

Jag säger som jag sagt tidigare: Om det skulle visa sig att detta inte fungerar, att tillsynen blir sämre på grund av den förändring som vi nu kommer att göra, har utskottet sagt – det står också i betänkandet – att vi i så fall får se över detta ytterligare en gång. Jag hoppas att Erling då finns i kammaren och diskuterar detta. Kanske kommer han att säga: Vad var det jag sade? Jag tror dock inte det, utan jag tror att det här kommer att bli en bra lagstiftning.

Anf. 182 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Fru talman! Fler poliser, säger Peter Jonsson. 1 500 fler poliser. Tänk – det har vi hört i alla möjliga sammanhang! Men ni talar inte om hur många poliser som går i pension, utan ni missleder svenska folket. Det talas hela tiden om satsningar, om att antalet poliser ökar, men det är inte sant och det vet Peter Jonsson. Han lurar många, men han lurar inte oss.

Sedan säger Peter Jonsson, apropå vilken gränsövergång det nu var fråga om, att där inte skett någon tillsyn på två år. Nej, det är möjligt att det är så illa, men om det är så illa borde det vara en varningssignal som fick oss att gå i motsatt riktning. Då måste man naturligtvis förstärka tillsynen, ställa krav på myndigheterna och ge resurser. Det är huvudlöst att ha en gränsövergång där det inte skett ett tillslag på två år.

Vad gör Peter Jonsson då? Jo, han säger att eftersom det inte funnits någon tillsyn tidigare behöver vi inte ha någon nu. Närmaste polis kommer att finnas 15 mil därifrån, och han kör inte dit för detta. Och han gör det definitivt inte nattetid, för om han är trafikpolis är han inte ens i tjänst då.

Sedan sade Peter Jonsson att det här är något från EU, att det är en anpassning till EU-reglementet, till lagar och förordningar. Så fort ett beslut kritiserats är det EU som fattat beslutet. Det känner vi igen. Vi hör det för jämnan, alltför ofta, när vi lyssnar på Socialdemokraterna. Men det är ju inte sant, Peter Jonsson!

Peter Jonsson pratar också en massa om transportskyddet, om försvaret och annat. Där är vi helt överens, och därför hade han inte behövt ta upp det över huvud taget. Det vi vill ha är en översyn av kontrollen av farligt gods – om det ska ligga på polisen, tullen eller Kustbevakningen.

Vi menar att de alla naturligtvis ska sköta detta. Men då säger Peter Jonsson att tullen nu ska rikta in sig på drogsmuggling, på narkotika och liknande. Var tror Peter Jonsson att de allra flesta smugglingarna sker? I vilket sammanhang? Jo, de sker just i bilar märkta farligt gods.

Anf. 183 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! Om det visar sig att det i en transport med lastbil eller liknande finns narkotika har tullen genom det samarbete som finns i Europa kring narkotikasmuggling naturligtvis rätt att stoppa bilen. Det är självklart. Nu ska vi emellertid utgå från det som gäller lagstiftningen.

Jag vill påpeka för Carl-Axel att den lagstiftning som vi tidigare haft, 1982:821, i stor utsträckning bygger på inriktningar i både FN och EU. Vår tidigare lagstiftning är alltså i grund och botten en internationell lagstiftning. Nu tar vi ytterligare steg då utvecklingen på det här området sker ganska fort. Eftersom vi transporterar gods genom hela Europa är det viktigt att vi har en likvärdig lagstiftning som gör att transportörer och andra vet vilka regler som gäller. Det finns alltså ett internationellt samarbete på detta område. Det har funnits under lång tid.

Jag har tidigare nämnt utvecklingen av polismyndigheten och de ökade resurser vi gett till den. Vi har målsättningen att öka antalet poliser med 4 000, och även inräknat pensionsavgångar kommer det att bli en ganska stor ökning av polisresurserna inom Sveriges rikets gränser.

Och kopplat till att Kustbevakningen nu får ett ökat tillsynsansvar kommer naturligtvis polisen också att kunna få ytterligare resurser där, som jag nämnde i mitt anförande, för att på det sättet hantera utvecklingen på transportpolitikens område när det gäller farligt gods.

Anf. 184 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Fru talman! En internationell lagstiftning – ja, det är väl ingen som ifrågasätter det. Det är klart att det är en internationell lagstiftning. Men lagstiftningen, den internationella, talar inte om vem som ska utföra kontrollen. Den kan vi låta vem som helst göra inom rimliga gränser. Försök inte slå i svenska folket att detta är beslutat i Bryssel. Det har vi hört till leda.

Det finns olika sätt att sköta den här kontrollen. Det är bara att gå in och titta på Internet. Titta på hur man gör i Tyskland, i Danmark och på olika ställen! Då kommer du att se att det inte finns något internationellt som bestämmer det här.

Och så gällde det fler poliser. Jag gitter inte ta den debatten med dig, Peter Jonsson. Den har vi hört till leda. Svenska folket märker att polisen inte kommer när man ringer till dem oavsett vad du säger. Och tror du, Peter Jonsson, att detta kommer att bli en prioriterad verksamhet för polisen, att de kommer att köra 15 mil i glesbygd för att kontrollera en misstänkt lastbil? Jag vågar påstå att så blir det icke, utan vad man gör nu är att man skickar en signal till drog-, vapen- och människosmugglare. Det absolut bästa sättet att ta sig in i Sverige är via en bil skyltad med farligt gods som kör i glesbygd. Sannolikheten att bli stoppad är minimal. Tullen får inte göra det, och polisen finns 15 mil därifrån.

Det togs upp ett exempel som gällde Töcksfors. Om man nu har levt i ett vakuum, varför stramar man då inte upp i stället? Är det inte bättre att de som finns vid gränsen faktiskt har de här befogenheterna? Och så säger du: Nu har vi sett utvecklingen. Det är därför vi ändrar. Och jag frågar: Vilken utveckling? Har antalet transporter minskat? Har godset blivit mindre farligt? Har smugglingen minskat? Vilken utveckling är det du har sett eftersom ni drar den slutsatsen att vi faktiskt kan dra ned på kontrollen, för det är ju det ni gör?

Anf. 185 PETER JONSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, vi drar inte ned på kontrollen. Vi effektiviserar kontrollen.

Jag tror inte att det är på det här sättet, Carl-Axel, utan i stridens hetta kan man uttrycka sig på olika sätt. Jag hoppas inte att den moderata politikens inriktning är att man svartmålar svensk polismyndighet, som du har gjort i talarstolen nu. Jag tror inte att ni gör det egentligen, men du säger så, och jag vill påpeka det, för jag har fullt förtroende för polismyndigheten. Och jag har fullt förtroende för att om de får ett uppdrag av statsmakten, riksdag och regering, att utföra ett visst antal uppdrag så gör de det på bästa tänkbara sätt. Här är jag trygg. Jag hoppas att också Carl-Axel är trygg med den polismakt vi i dag har i Sverige.

När det sedan gäller situationen med smuggling och arbetet för att bekämpa organiserad brottslighet har man ju ett samarbete över hela Europa just kring att följa eventuella strömmar av narkotika. Och i ett sådant läge har tullen naturligtvis möjlighet att göra tillsyn och tillslag, så att här är jag inte speciellt oroad.

Utgångspunkten är, som jag sade tidigare, att lagstiftningen bygger på ett samarbete internationellt i både FN och EU. Det var den frågan som du ställde. Sedan har naturligtvis vi i Sveriges riksdag och regering ett ansvar för att göra en organisation på myndighetsnivå som är funktionsduglig utifrån svenska mått mätt. Det är helt självklart. Det ska vi ha, och det gör vi nu med den lagstiftningsförändring som vi gör här. Vi effektiviserar, ser till att polisen och Kustbevakningen nu ska jobba inriktade mot att stärka det här när det gäller transport av farligt gods. Och är det så att vi inte blir nöjda med detta finns det i vårt betänkande en möjlighet att ta upp frågan igen för att göra ytterligare förändringar i lagstiftningen. Det har vi gjort tidigare också. Detta är ju inte för evigt, utan vi är hela tiden med i den framtid som pågår och den utveckling som pågår. Och, Carl-Axel, du är välkommen i nästa debatt vi ska ha när det gäller farligt gods.

Anf. 186 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Propositionen och därefter detta betänkande bygger på SOU 2004:87 *Ny reglering för transporter av farligt gods*.

De borgerliga vill nu ha en ny utredning. Vi kanske ska köra som i hockeyslutspelet, bäst av fem utredningar. Tre kommer fram till det ena och två till det andra. Då blir det det resultat som tre utredare har kommit fram till. Det blir lite patetiskt. Ska vi belasta utredningsväsendet med den ena utredningen efter den andra inom samma område tills den stämmer med de borgerligas uppfattning?

Det är intressant. Ja, men då kan vi köra bäst av tre eller bäst av fem så får vi se vilka utredningar vi kan skapa i olika sammanhang. Det blir lite löjligt när dessutom Tullverket i sin sammanfattning i sitt remissyttande över denna utredning säger:

Tullverket bedömer att de förslag som utredningen lagt fram bör bidra till en väl fungerande reglering och tillsyn av transport av farligt gods i framtiden. Utredningens bedömning av Tullverkets möjligheter att i framtiden bedriva tillsyn av farligtgodstransporter sammanfaller med Tullverkets bedömning. Tullverket stöder utredningens uppfattning i detta avseende.

Det är precis detta som propositionen bygger på och som betänkandet bygger på.

Återigen vill jag göra er uppmärksamma på antalet kontroller, tillsyn enligt lagen om transport av farligt gods, som gjorts av Tullverket. År 2001 skedde det faktiskt vid 34 tillfällen. År 2002 skedde det vid 11 tillfällen. År 2003 skedde tillsyn vid 20 tillfällen. Året därpå, 2004, utförde Tullverket inte en enda kontroll.

Sedan går de borgerliga fram och säger: Ja, det är ju Töcksfors. Detta är alltså det stora nya smugglingscentrumet i Sverige – Töcksfors! Men tror ni att det största inflödet av vapen, narkotika, cigaretter och sprit kommer från Norge? Ja, men det verkar faktiskt som att all smugglingstrafik nu ska omdisponeras och gå genom Norge via Töcksfors. De ska i och för sig bygga en jättestor köpmarknad där. Det kanske är dit som allting ska transporteras för att säljas. Jag tror, med förlov sagt, inte särskilt mycket på det scenariot.

Tullverket säger självt att Kustbevakningen är mer lämpad att ta hand om denna tillsyn. Då tror jag att vi ska lita på de myndigheter som säger det. Dessutom kommer ju polisens insatser att minska, eftersom Kustbevakningen får mycket mer polisiära bemyndiganden i och med den nya lagen. Jag tror – och där är vi eniga om jag har förstått det hela riktigt – att den nya lagen är nödvändig för tillsynen. Det enda vi egentligen har olika uppfattning om är huruvida Kustbevakningen ska ta över Tullverkets nuvarande arbetsuppgifter.

Polisen har haft detta på vägarna. Jag hör Erling Wälivaara stå här och prata om tankbilsolyckan utanför Falkenberg. Ja, men vad har detta med frågan över huvud taget att göra, tullens tillsyn? Det är ju det som polisen ska ha tillsyn över. Att det är svårt att avläsa vad det är för farligt gods på en tankbil som i princip har exploderat och där det har skett en förfärlig olycka har man en viss förståelse för. Men jag förstår inte hur detta skulle förhindras, när det är en nationell transport, av att Tullverket får ha kvar det. Och ni säger inte att Tullverket ska ha kvar det, utan vi ska göra en ny utredning. Ja, då blir det utredningar, bäst av fem eller något sådant. Sedan får vi se vilka som vinner i slutändan.

Sedan behöver man ju inte köra ända till Töcksfors. Tullen kan faktiskt larma och säga: Ni kan möta den. Det finns inte hur många vägar som helst att köra på. De ger sig inte in på de där värmländska vägarna, för vi har fått höra från andra värmländska riksdagsledamöter hur dåliga vägarna är och hur omöjligt det är att ta sig fram med de här tunga transporterna. Det är väl en väg genom Värmland i östvästlig riktning som det går att åka på. Då är det väl bara för polisen att möta upp den transporten där. Eller så stämmer inte informationen som vi har fått från de borger-

liga riksdagsledamöterna från Värmland om att det är så dåliga vägar. Men något måste i alla fall stämma av det ni säger.

Ja, jag yrkar bifall till förslaget i föreliggande betänkande.

Anf. 187 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Jag vet inte varför, fru talman, men i mina tankar kom just nu det gamla uttrycket om att prästen i marginalen till predikan antecknar: Höj rösten när argumentationen är något svag!

Jag uppskattar det engagemang som Per Rosengren visar i den här frågan. Jag vill bara påminna honom om att när han säger att Tullverket har prioriterat ned verksamheten med kontroll av transporter av farligt gods så sker det – den passagen i utskottsbetänkandet glömmer han bort att nämna – mot bakgrund av att det i regleringsbrevet till Tullverket är helt andra uppgifter som har prioriterats. Och vem som står för de prioriteringarna, Per Rosengren, tror jag att både du och jag vet. Det är regeringen, den regering som du utgör underlag till.

Vi har talat en del om Töcksfors. Eftersom det alldeles nyligen kom sakkunnig hjälp till mitt bistånd kan jag säga så här: Förmodligen handlar det inte om att man från Töcksfors ska ringa till Karlstads polisstation och begära att de kör de 15 milen i det här ärendet. Uppenbarligen passerar ungefär 600 långtradare varje dygn denna för oss alla, tror jag, ganska okända tullstation vid Sveriges gräns. Det innebär rimligtvis att ska det finnas någon effektiv kontroll får vi väl utlokalisera åtminstone en polisstation just dit.

Anf. 188 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Den fråga vi egentligen ska diskutera här är alltså om Tullverket har nedprioriterat detta. Nej, det har de inte gjort, inte utifrån regleringsbrevet. Där står att man i första hand ska ta narkotika, vapen, grov cigarettsmuggling och så vidare. Men om en tulltjänsteman hade misstänkt att sådant funnits i en lastbil med farligt gods skulle man ha kunnat ta det, precis i enlighet med de prioriteringsregler som finns i deras direktiv. Det är tulltjänstemännen som med sin vana och professionalitet ska bedöma huruvida man ska göra ett tillslag när man letar efter narkotika och sådana saker. När de nu har haft denna möjlighet att ta lastbilar med farligt gods och ändå inte gjort det är det därför att de har bedömt att det inte funnits denna typ av prioriterat gods i dessa bilar. Det är därför de inte har gjort det.

Vi får här en bild av att det är i denna typ av containrar och lastbilar som den största smugglingen sker när det gäller narkotika och cigaretter. Ja, tullen gör tydligen inte den bedömningen. Hade de gjort det skulle de ha gjort jättemycket tillslag. Annars är det så att ni inte litar på Tullverket och de insatser de har gjort under de här åren.

Anf. 189 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Vi litar på Tullverket. Vi litar även på polismyndigheten, även om en del regeringsföreträdare själva från tid till annan givit utrymme för visst tvivel i just den frågan.

Jag tror dock att Per Rosengren missförstår mig. Regeringen styr myndigheterna i det här landet genom att årligen komma med regleringsbrev som anger hur de ska prioritera sitt arbete och hur det ska bedrivas i

stort och i smått. Det är regeringen som har sagt till Tullverket: Kontroll av transporter av farligt gods är ingen prioriterad fråga för er. I stället är det alkohol- och cigarettsmuggling. Det är mycket möjligt att det är en rättvis avvägning, men detta är naturligtvis förklaringen till att Tullverket inte har gjort kontroller enligt lagen om transporter av farligt gods i den utsträckning som de annars skulle.

Värnar man om detta ska man alltså vända sig mot den nu sittande regeringen och säga: Nu måste ni prioritera annorlunda! Det här handlar inte om Tullverkets prioritering; det är regeringens prioriteringar, Per Rosengren, som har lett fram till den här situationen.

Jag tycker fortfarande att det bästa du kan göra är att besinna vårt ansvar mot skattebetalarna och se till att de resurser vi har, oavsett var och inom vilka myndigheter vi har dem, utnyttjas för det allmännas bästa. Det är upprörande när Sverige inte har en effektiv kontroll vid sina gränser mot denna typ av transporter. Jag hoppas att både Per Rosengren och jag slipper uppleva den dag då misslyckandet på den här punkten ligger i öppen dager, då svensk miljö eller svenska medborgares hälsa drabbas av en allvarlig olycka.

Anf. 190 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Först och främst: Utredningen kom fram till att det mest effektiva i sammanhanget är att göra det som nu föreslås i propositionen och sägs i betänkandet. Det var vad utredningen kom fram till! Vad ni vill göra är att tillsätta en ny utredning som ni hoppas ska komma fram till någonting annat. Det är den enda tolkning man kan göra. Ni har inget annat förslag.

Däremot har vi hört från två eller tre av era företrädare här i dag att det kommer in massor av narkotika genom transporter av farligt gods. Är det så skulle ju Tullverket med sitt regleringsbrev – där de är ålagda av regeringen att bekämpa narkotikainflödet, cigarettinflödet och så vidare – ha angripit dessa transporter och letat efter dessa saker. Det har de inte gjort, bara för att de inte räknar med att det finns den mängd av detta gods som ni här i dag hävdar.

Att lägga detta på Kustbevakningen är ju en effektivisering av tillsynen jämfört med att ha två tre olika skift som är utbildade på farligt gods inom Tullverket och dessutom inom Kustbevakningen. Nu sade i och för sig Allan Widman: Vi kan väl låna ut lite folk från Kustbevakningen till tullen, skicka dem från Malmö, Göteborg eller var de nu är upp till Töcksfors några gånger i veckan. Det där är inte en fungerande verksamhet.

Nu är det polisen som också fortsättningsvis ska sköta detta på vägarna, och Kustbevakningen går in och tar det tullen hade. Kustbevakningen får betydligt mer bemyndigande och kommer att klara detta på ett betydligt bättre sätt, vilket också kommer att minska trycket på polisen eftersom en hel del av de arbetsuppgifter som har skötts av polisen kommer att kunna tas om hand av Kustbevakningen.

Återigen vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

Föredrogs

trafikutskottets betänkande 2005/06:TU8

Väg- och fordonsfrågor.

Väg- och
fordonsfrågor

Anf. 191 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Nu kanske vi kommer in på just de här värmländska vägarna. Jag misstänker nämligen att trafikutskottet ska diskutera det här.

Hur som helst ska vi nu behandla trafikutskottets betänkande TU8. Det är ett motionsbetänkande om väg- och fordonsfrågor. I betänkandet behandlas en rad olika frågor kring vitt skilda ämnen som miljözoner, vägtrafikbuller, tung vägtrafik, fordon och fordons hobby, fordonsreglering, handläggning av körkortsärenden, EU-mopeder, trafiksignaler, vägvisning, chiptrimning, träbroar med mera.

När det gäller den tunga trafiken finns det en reservation som hävdar att man ska begränsa bruttovikten till 44 ton och totallängden till 18 meter. Utskottets majoritet menar dock att dagens begränsningar med 60 ton och 25 meter är rimliga, även om utskottets majoritet med stor oro ser på slitaget på våra vägar. Inte minst gäller det de mindre vägarna, där just tunga transporter ger stort slitage och ibland gör vägarna helt oframkomliga under en del av året. Utskottet anser snarare att det finns ett stort behov av att få ned överskridningen av dagens bestämmelser och ser det som prioriterat.

När det gäller frågan om fordonsreglering lyfter flera motionärer upp frågan om regelverket kring så kallade ATV, *all terrain vehicles*, vilket i huvudsak innebär nya motordrivna tre- och fyrhjulingar. Utskottet är inte berett att göra något tillkännagivande för närvarande då frågan nyligen utretts i utredningen *Säkrare förare på moped, snöskoter och terränghjuling*. Utredningen remissbehandlas för närvarande och bereds inom Regeringskansliet.

Fru talman! I fråga om chiptrimning och miljökonvertering har utskottet tidigare haft skarpa uttalanden när det gällt att konvertera till framför allt miljövänlig teknik. Utskottet gör dock i detta betänkande inga sådana markeringar då vi förväntar oss en lagrådsremiss under våren.

När det gäller den brännande frågan om EU-mopeder behandlas också denna i den utredning jag nyligen nämnde. Utskottet har därför inte anledning att ta något initiativ i den frågan heller.

När det gäller vägvisning konstaterar utskottet att Vägverket följer frågan. Utskottet menar att det är viktigt att det finns enhetliga regler för hela landet. Dock konstaterar utskottet att det är de olika väghållarna som är ansvariga för respektive vägvisningsskyltar.

När det slutligen gäller trafiksignaler finns det motioner om indikatorer som visar trafikanterna hur lång tid det tar innan trafiksignalen slår om. Utskottet konstaterar att det även i detta fall är respektive väghållare som har ansvar för vilken typ av trafiksignaler som används. Utskottet utgår från att Vägverket följer utvecklingen på området och vill därför inte ta något initiativ i frågan.

Till betänkandet har fogats åtta reservationer och fem särskilda yttranden.

Kammaren har nu att ta del av debatten mellan kammarens ledamöter. Vi ser fram emot en intressant debatt.

Anf. 192 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Vi ska i dag debattera betänkandet *Väg- och fordonsfrågor*. Oavsett om det är detta betänkande eller något annat betänkande inom trafikutskottets verksamhet känns sammanfattningen igen från majoritetens sida. Den handlar om att sitta stilla och inte tycka för mycket. Man säger att frågor bereds och att det pågår beredningsarbete eller att det är frågor som vi inte ens ska lägga oss i, för ansvaret ligger hos regeringen eller på någon annan myndighet. Det är alltså som vanligt.

Vi moderater och våra kolleger inom alliansen har ett antal reservationer i betänkandet, detta beroende på att vi vill att någonting ska hända, inte bara att frågor ska ligga till sig hos regeringen utan att frågor ska omsättas i handling och att det ska fattas beslut.

Fru talman! Moderata samlingspartiet står bakom sju av betänkandets åtta reservationer. Den enda reservation vi inte kan stödja kommer från Vänstern och Miljöpartiet. De vill minska fordonslängd och fordonsvikt på lastbilar.

När de ser att järnvägen inte orkar konkurrera och göra godstransporter på järnväg nog attraktiva på egna meriter är det naturligt för dessa partier att försöka finna politiska styrningar som gagnar deras intressen. Att det finns andra skäl till att järnvägen inte klarar konkurrensen än att lastbilar är för långa har nog inte föresvävat de här motionärerna.

Att såväl Danmark som Holland infört försök med längre lastbilar i syfte att effektivisera och förbättra miljön är inget hinder för de här partierna att ta ställning för att vi i Sverige gör tvärtom. Vi röstar för ett förslag som försämrar miljön och minskar effektiviteten genom att lastbilarna som sagt var ska vara kortare.

Fru talman! Det är bra att Vänstern och Miljöpartiet står bakom reservation nr 1, som handlar om den här frågan, så att svensk industri och svenska folket får klart för sig vilken politik de faktiskt för. Att sedan Socialdemokraterna inte står bakom är ju tacksamt, men som vanligt i den här vänsterröran finns de bakom, men just nu långt bakom. De försöker väl hålla emot trycket från sina samarbetspartier.

Vi får hoppas att det inte blir tal om några nya 121-punktsprogram, för då blir väl kortare lastbilar i ett nafs en sanning, till fördärv för näringsliv, tillväxt och miljö. Vi får sätta stopp för det i september.

Fru talman! Jag vill ta tillfället i akt och kommentera några av våra reservationer. I vår reservation nr 2 tar vi upp fordonsregler och fordons-hobby. Vi tillstyrker ett antal motioner på det området, motioner som har goda idéer och som vill främja och förenkla inom området. Det handlar bland annat om besiktningintervall för entusiastfordon. Det handlar om krånglet att få ett fordon godkänt som inte helt faller inom ramen för hur ett fordon ska se ut och vara. Det handlar om de stora kostnaderna för att i dag få fordon typgodkända.

Utskottets vänstermajoritet har insett att, kan vi läsa, att renovera, bygga om eller bygga ett fordon från grunden är såväl en viktig hobby som teknikutvecklande för vårt land och inte minst en betydelsefull näringsverksamhet.

Det är bra. Det är insiktsfullt. Men sedan blir det som vanligt.

Man hänvisar till att förslag är under beredning och på remissbehandling. Att utskottet redan i fjol var kritiskt till senfärdigheten hos regeringen innebär att man nu är lite mildare och känner sig nöjd med att frågan lever och bereds. Man anser sig därför inte vilja ta några nya initiativ.

Fru talman! Vi har den här gången inte reserverat oss i frågan om släpfordon till personbilar. Moderaterna har varit drivande under en mängd år och fått mycket mothugg från socialdemokratiskt håll. Men även de har nu insett att Moderaterna hade rätt. Nu delar de vår uppfattning. Det är bara att tacka.

Jag avstår i dag från att recensera hur majoriteten har hanterat den här frågan genom åren. Sent ska syndaren vakna, som det heter. Om jag redogjorde för historieskrivningen i den här frågan skulle nog en del i regeringsunderlaget sova lite generat i natt, och så illa vill jag er inte.

Fru talman! I vår reservation nr 3, som handlar om fordonsreglering, har vi tagit upp ett stort antal frågor som borde få sin lösning. Det handlar om ATV-maskiner och fyrhjuliga motorcyklar. Det handlar om förslag för lätta lastbilar utan att behöva straffbeskatta dem ytterligare. Det handlar sist men inte minst om ny teknik som ständigt kommer. I det sammanhanget nämner vi särskilt den mycket populära Segway, som har kommit till vårt land.

Vad anser utskottets majoritet egentligen? Jo, man välkomnar att det finns en vilja från regeringen att det inte ska sättas upp onödiga hinder för dem som vill bygga om ett fordon. Tacka för att man välkomnar att det inte sätts upp onödiga hinder! Ska man behöva glädjas över en så självklar sak som att man inte behöver se med tillfredsställelse på att det inte sätts upp onödiga hinder.

Sedan avslutas det som vanligt med att man förutsätter att regeringen kommer med förslag i frågan lite senare. Det är just det vi kritiserar. Det kommer knappast några förslag. Det är ju det som inte sker.

Om vi tar exemplet Segway finner vi att Vägverket inte inom sina regelramar kan godkänna denna typ av fordon. Det går bra i övriga Europa, men inte i Sverige. Min fråga till majoritetens företrädare blir alltså: Inser inte ni att om Vägverket inte kan ta beslut inom sina regelramar måste förändringen komma från riksdag och regering – varför denna handlingsförklaring?

Chiptrimning och miljökonvertering tar vi upp i reservation nr 4. Jag ska inte gå in på detaljer i den reservationen, men ingen blir väl förvånad när jag säger att även den frågan har halats i långbänk av regeringsföreträdarna. Jag ska med varm hand överlämna redogörelsen i den frågan till Johnny Gylling, som jag vet med stor entusiasm har drivit den här frågan under många år.

I reservation nr 5 tar vi upp uppgiftslämning från Bilregistret. Vi reserverade oss i denna del därför att vi värnar den personliga integriteten och därför att det borde finnas möjligheter att uppgifter om ens bil inte ska vara alla till hands. Tyvärr finns inte gehör för detta hos majoriteten, och man finner som vanligt att denna fråga ska vi inte tycka någonting

om utan det överläts till Bilregistret. Vi moderater har en uppfattning och då driver vi den.

Vi har även tagit upp EU-mopeder och trafiksignaler i våra reservationer nr 6 och 7. Vi har konstruktiva förslag på att man numera skulle kunna ha en klass på EU-mopeder, eftersom 95 % av alla mopeder som säljs är klass 1-mopeder. I den delen har utskottet över huvud taget inte fört något resonemang om varför man inte delar vår uppfattning, utan man gläds åt att regeringen bereder frågan om höjda åldersgränser för klass 1-mopeder och godkänt förarprov.

När det gäller våra förslag om att Vägverket borde ges i uppdrag att överväga trafiksignaler med tidsindikatorer tycker utskottet att även detta är en fråga som inte berör riksdagen utan den ligger på Vägverket. Alltså: Vi ska inte tycka någonting.

Fru talman! Vi har reservation nr 8 om vägvisning. Det är också en viktig fråga som gäller framför allt glesbygden. Vi står naturligtvis även bakom den, men jag är övertygad om att kollegan Sven Bergström på ett initierat sätt kommer att redogöra för reservationen.

Fru talman! Det är väl ingen överdrift att ni alla kan göra antagandet att jag inte är imponerad av utskottets och regeringens handlingskraft. Tyvärr är det inte bara i detta betänkande som vi kan se denna förlamning. Det gäller på de flesta områden.

Personer i vårt land som är intresserade av trafikutskottets verksamhet kan ändå läsa att det finns partier med idéer, vilja till förändringar och att åstadkomma förbättringar. Men då ska de inte läsa inledningen på betänkandet utan de ska läsa reservationerna.

Fru talman! Jag begränsar mig till att yrka bifall till endast en av våra reservationer för tids vinning i voteringen. Det är i vanlig ordning att vi yrkar bifall till vår första reservation i betänkandet, nämligen reservation nr 2. Vi står givetvis bakom alla våra reservationer.

Anf. 193 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jan-Evert Rådström har gått igenom de frågor som vi i alliansen har drivit tillsammans. Vi har fyra gemensamma reservationer, och Folkpartiet står bakom dem alla. Jag yrkar dock bifall till reservation nr 3 om fordonsreglering.

Vänsterpartiets och Miljöpartiets reservation smärtar mig lite grann. Eftersom Börje Vestlund nämnde Värmlandsvägar får jag gå tillbaka till frågan. Reservationen beror väl på de vägar som dessa 23-meters- och 25-meterslastbilar ännu får gå på i Sverige – en fördel som vi i glesbygden och lever på vägarna gläds åt. Vi hoppas verkligen inte att frågan ska lösas så att konkurrenskraften försämras för den näring som betyder så ofantligt mycket för oss som bor i skogsbygden. Det finns ett konto i budgeten för tjälsäkring och tjälsjuka vägar. Det behövs verkligen. Det handlar inte om det i dag, men när jag läser reservationen om tung vägtrafik blir jag bedrövad. Jag hoppas att detta inte ska få genomsyra den framtida trafikpolitiken.

Jag ska nämna några ord om sådant vi från Folkpartiet har lämnat särskilda yttranden om och inte skrivit reservationer om. Vi står alltså bakom samtliga gemensamma borgerliga reservationer. I övrigt har vi två speciella särskilda yttranden, och jag vill återkomma till dem – kanske när det kommer en ny proposition.

Vi tycker inte att frågan om övergivna fordon är löst på ett bra sätt. Jag åker varje vecka 13 mil fram och tillbaka från en flygplats. Jag kör utefter en Europaväg. Där finns ideligen övergivna fordon efter vägen. Frågar jag varför får jag ofta svaret att lagstiftningen är sådan att man inte riktigt vet om det är försäkringsbolaget, bilägaren eller den som äger marken som ska forsla bort bilen. Det måste göras något åt detta. Eftersom det pågår utredningar i ärendet har vi sagt att vi inte väcker en reservation i dag, men vi påtalar en mycket viktig fråga.

Jag måste också få ta upp frågan om fordonsregleringen. Det är en viktig fråga. För oss som jobbar mycket tillsammans med bland annat dagens sittande talman om handikappfrågor i trafiken är fordonsregleringsfrågan en viktig sak. I mina trakter av Värmland finns verkstäder som bygger om bilar till handikappfordon och som också hittar på nya typer av fordon för handikappade att använda i naturen. Vi har fått många klara besked därför att det är problem med den krångliga registreringen. Vi i trafikutskottet har ansvar att se till att sådana saker förenklas. På så sätt kan de som gör något för de handikappade i trafiken verkligen känna att de har stöd i politiken.

Vi borde ha diskuterat skoterfrågorna. De är intressanta, inte minst för dagen i medierna. Vi återkommer till dem senare.

Frågan om vägvisning är också stor. Vi får höra mer av Sven Bergström. Men också i min valkrets Värmland påpekas det ofta vid våra valturnéer att många byar vill visa sina hembygds gårdar, sevärigheter och butiker. De har svårt att via Vägverket få möjlighet att skylta. Det kan betyda mycket för bygdens möjlighet att visa upp det som finns, att få turister eller andra förbifarande att stanna till ett tag och titta på vad bygden har att erbjuda. Det kan faktiskt vara så att det är en stor och viktig sak för en bygds överlevnad.

Vi har också tagit upp frågan om parkeringstillstånd i ett särskilt yttrande. Det pågår en utredning. Det är en krånglig modell att söka parkeringstillstånd för dem som har handikapp. Det är inte alla som är handikappade. De kan ha andra sjukdomar som gör att de är i behov av ett handikapptillstånd. Vi vill att frågan ska utredas ordentligt så att först och främst parkeringstillstånden kan utfärdas för en längre tid och så att kostnadsbilderna för att få parkeringstillstånd kan förenklas och förlängas. Handikappade kan då få ett bättre liv på vägen.

Det här var de frågor som vi i dag ser från Folkpartiets sida. Vi står bakom vad moderaten Jan-Evert Rådström har sagt. Det gäller också vissa saker som till exempel chiptrimning som vi vet att Johnny Gylling är specialist på. Jag överlåter de frågorna till kollegan i kd. Vi ber att Sven Bergström utvecklar frågan om vägskyltningen.

Anf. 194 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 4. Det är en alliansreservation.

Först vill jag säga tack till utskottet för ett positivt uttalande om det projekt som kallas Blackrace. Det går ut på att stävja illegal *streetracing* genom att låta ungdomar arrangera legala körningar. Utskottet har uppvaktats i frågan, gjort studiebesök i Farsta, fått utvärderingen av projektet och mycket annat. Vägverket, Rikspolisstyrelsen och lokala polismyndigheter samt ett femtontal kommuner stöder projektet. Min motion om

avlysning av statliga vägsträckor för så kallad Blackrace avstyrks eftersom det redan är möjligt att avlysa vägsträckorna. Jag är alltså inte ledsen för att min motion har avstyrkts utan glad för det positiva uttalande som utskottet har gjort.

Jag vill säga någonting om fordonsregler och fordons hobbyn, som Jan-Evert Rådström har utvecklat. Därför ska jag vara kortfattad i de frågorna. Vi står naturligtvis bakom reservationerna 2 och 3.

Sverige har ett hyggligt klimat för fordons hobbyn jämfört med andra länder. England och Sverige är riktigt stora entusiastländer. Man kan fundera över varför Sverige, som är ett glest befolkat kyligt land i Norden, ändå är en stor fordonstillverkarnation.

Det finns en koppling mellan fordonstillverkning, småföretagsamhet och hobbyverksamhet på det här området.

Jag brukar säga att det finns fyra goda skäl att stödja fordons hobbyn.

1. Den främjar tekniska innovationer.
2. Den skapar jobb, vilket är särskilt viktigt på landsbygden.
3. Den ger en social sammanhållning.
4. Det är en viktig kultur att bevara. Man kan till exempel fråga sig varför staten ger bidrag till att restaurera gamla hus men inte gamla bilar.

Fru talman! I dag upptäckte jag en mycket trevlig hemsida, som heter Puchverkstan.se. Puch är alltså en moped, som vissa av oss minns med nostalgisk känsla. Den här hemsidan handlar om en man som skulle köpa en cykel till sin fru och kom hem med en bensinmack. Han hade alltså köpt en gammal bensinmack, som han nu har återställt till perfekt skick i 50-talsstil och som är kulturmärkt. Han har kommit på att många människor tycker om sådana här gamla mopeder, så han renoverar dem och säljer dem. Några av dem ställer han ut, och han håller på att bygga upp ett mopedmuseum.

Det är ett fint exempel på hur fordons hobbyn kan bidra till att bevara kulturmiljöer, att bevara gamla fordon, som blir rullande museer, och att skapa jobb på landsbygden. Den hemsidan rekommenderar jag.

Men varför reserverar vi oss om allting är så positivt? Vari ligger problemen med det här? Ja, vi har myndigheter som i vissa fall gör livet svårt för fordonsbyggare, tyvärr. Det handlar om att ändra attityder och bemötande, men också regler. Jag kan ta ett kort exempel.

Ulf som bor i Västervik byggde en ny motorcykel i samråd med Bilprovningen för att kunna få den godkänd. Men när han skulle besikta den hade nya regler införts som gjorde det omöjligt att få den registrerad. Det här hade inte Ulf fått veta. Fortfarande efter tre år är denna motorcykel obrukbar, och nu processar han mot Vägverket för att han känner sig lurad och har lagt ned mycket pengar i onödan på ett fordon som han inte får använda. Så här kan vi inte ha det! Tyvärr är detta bara ett av många exempel i Sverige.

Man kan också fråga sig: Till vem ska man överklaga ett beslut som en handläggare på Vägverket har fattat i ett fordonsärende? Jo, till Vägverket. Hur trovärdigt är det?

Det är sådana här frågor vi tycker måste lösas, och vi tycker att det går för långsamt.

Fru talman! Jag vill gå över till reservation 4 om chiptrimning och miljökonvertering. Vi vill alltså ha ett certifieringssystem så att seriösa företag kan göra engångstest för produkter. I dag är det så att de företag som tillverkar sådana här datachipp för att höja motoreffekten i bilar lever i ett slags gråzon mellan vad som är lagligt och olagligt.

Företaget BSR anser vi vara ett föredöme i det här ärendet. De har också fått ett miljödiplom av Växjö kommun för sin strävan att bygga om fordon till miljöbilar. De konstaterar i ett remissvar till Vägverkets senaste utredning att det finns mellan 600 000 och 700 000 bilar av årsmodell 1999 som kan vara möjliga att konvertera till etanoldrift om man gör ett vettigt system, ett typgodkännandesystem för just den här typen av konvertering. Vi är alltså rädda för att den utredning Vägverket har gjort är bristfällig.

Vi är också mycket besvikna på att det tar så lång tid. Redan 2001 uttalade trafikutskottet i enighet att regeringen borde jobba för ett certifieringssystem och att detta skulle ske skyndsamt. Men fem år senare har vi en utredning som har remissbehandlats, och ingen proposition kommer att presenteras under denna riksdag utan tidigast nästa mandatperiod, vilket jag känner stor besvikelse för.

Fru talman! Reservation 8 står vi också bakom, och den kommer Sven Bergström att fördjupa sig i. Jag vill bara säga att i mitt hemlän Blekinge har det nyligen varit tidningsartiklar om att ett stort antal företag måste plocka ned sina skyltar för att Vägverket anser dem vara störande för trafiksäkerheten. Det innebär att företag på landsbygden inte får en chans att visa upp sig och låta sina kunder hitta vägen till dem. Så här kan vi inte heller ha det. Det här är en sak som vi i de borgerliga partierna har tjatat om i många år, och vi vill ha en ändring på det.

Anf. 195 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Fru talman! Det ligger i oppositionens roll att kritisera och tycka att föreliggande förslag är otillräckliga, att man skulle gå fram snabbare, att alltför mycket bereds, utreds och så vidare. Jag kan bara konstatera att kritiken alltid känns tyngre och hårdare här i kammaren än vad den gör när vi sitter och diskuterar frågorna i utskottet. Det tillhör väl också rollen.

Jag tänker inte gå in och recensera varje avsnitt. Jag konstaterar att Börje Vestlund på ett förträffligt sätt gick igenom de olika avsnitten.

När det gäller det mesta av den kritik som den borgerliga alliansen framför på en rad områden tycker jag att man kan hitta ganska positiva skrivningar på de flesta områden om man läser betänkandet noga, till exempel vad gäller chiptrimning, synen på hobbyfordonsverksamhet och så vidare. Jag tycker att man ska ha respekt för att saker och ting ibland måste få ta sin tid, att man måste bereda och utreda, så att man hamnar rätt.

Jag kommer att koncentrera på det avsnitt där vi har fått en viss kritik, från framför allt Rådström, moderat, nämligen det som handlar om tung vägtrafik. Det är väl inte så konstigt, eftersom i en annan debatt – min premiärdebatt i trafikutskottet – var Moderaterna framme och sade att det i princip inte finns några problem med några som helst transporter. Har

man den synen spelar det väl ingen roll om lastbilarna väger 100 ton och är 100 meter långa. Var finns den borte gränsen för Moderaterna vad gäller lastbilstrafik?

Det är intressant att höra att man från den borgerliga alliansen i alla andra sammanhang är väldigt mån om att hänvisa till olika saker och ting som händer i EU. Vi brukar inte vara lika positiva, men ibland kan man hitta rätt även där. Vi tycker faktiskt att det finns en viss poäng i begränsningen av långa fordon.

Liksom i en annan debatt verkar det också nu som att de borgerliga representanterna inte orkar läsa vad vi säger i Vänstern, och i det här fallet också Miljöpartiet – det är en miljöpartimotion från början. Vi har alltså förståelse för att det finns speciella förutsättningar och förhållanden i Sverige som kan skapa problem. Från Vänsterns sida kan vi också förstå varför regeringen har gått in och haft synpunkten om undantagen dispens. Men om man läser innantill framgår det väldigt klart att vi vill ha ett undantag vad gäller just skogsråvara för förädling. Det drabbar alltså inte det som Patriksson, värmlänning, tog upp i sitt tal.

Skogen växer där den växer. På många ställen finns det inte alternativa sätt att ta ut den på. Då kan vi tänka oss ett undantag.

I övrigt måste man inse att om man konsekvent gynnar lastbilstrafik, genom skattelagstiftning, förlängda dispenser och på annat sätt, jämfört med andra transportslag är det svårt att få till stånd en ökad användning av gods på till exempel järnvägssidan. Om ni menar att det gynnar lastbilssidan, måste det rimligtvis missgynna järnvägstrafiken i motsvarande grad. Vi vill ändra på det och hitta något slags lösning på det.

Vi kan konstatera att hela utskottet, även Vänsterpartiet, oroar sig för problemet med överlastning trots att vi har de här mycket högre lasterna. Mellan 20 och 50 % av de tungt lastade fordonen är överlastade. Då är det inte 60 ton vi pratar om, utan kanske 65–70 ton. Man är oroad över att det påverkar vägslitaget, att man krossar vägunderlaget. Men vägen bryr sig inte om att vi sitter i riksdagen och bestämmer att det ska vara lagligt eller inte lagligt att köra fram en lastbil med en viss tyngd. Har en lastbil en viss vikt påverkar den vägen i en viss grad, oavsett om det finns ett riksdagsbeslut om det eller inte.

Vi kan konstatera att en lastbil på 60 ton sliter lika mycket på vägbanan som ungefär 75 000 personbilar. Om den har en överlast på 20–30 % måste det rimligtvis leda till ytterligare slitage. Var finns den borgerliga problematiseringen runt det problemet? I det här fallet tycker vi även att våra samarbetspartner Socialdemokraterna tar lite väl lättvindigt på det här. Vi måste hitta ett system som sammanhållet leder till säkra, miljövänliga transporter, inte minst av gods. Då kan vi inte ha gynnandet av lastbilstrafik på andra transportslags bekostnad. Men lägg märke till att vi har ett undantag!

Eftersom det är den 8 mars i dag tycker vi att det är viktigt att vi lyfter upp frågan om jämställdhet även på transportområdet. Då skulle väl jag egentligen ha suttit kvar i bänken och låtit min kamrat Karin Thorborg komma fram, och det kommer hon att göra senare och då ta upp en fråga som handlar om jämställdhet, nämligen hur vi i vår vägskyltning på ett uppenbart sätt har ett väldigt manligt betraktelsesätt på transportpolitiken och trafikpolitiken.

Jag ska bara nämna en liten sak till för att inte göra debatten för lång. Jag har en enskild motion som handlar om minimomotorcyklar, om att jag skulle vilja ha ett förtydligande på var de får framföras. Det handlar alltså om att man får köra på inhägnat område. Då svarar man i utskottet och håller faktiskt med mig. Man säger att man har erfarenhet att det för närvarande inte finns någon närmare definition av begreppet inhägnat område och att man förutsätter att Vägverket inom ramen för sitt ansvar följer frågan om regelverket för minimomotorcyklar och bedömer om närmare riktlinjer behöver utarbetas. Jag utgår från att Vägverket gör det. Det är rimligt. Om det står att ett sådant fordon bara får framföras i inhägnat område är det bra att veta vad ett inhägnat område är så att man vet vilka regler som då gäller.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 196 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag tyckte att det var lite svagt i argumentationen att säga att vi inom alliansen inte skulle ha någon synpunkt på om det är hundra ton eller vad vikten är på lastbilar. Vi har ett beslut i riksdagen om en 60-tonnsgräns. Det som skiljer Peter Pedersen och alliansen och framför allt Moderaterna åt är att när vi tycker att vi kan ha en 60-tonnsgräns anslår vi också pengar till vårt vägnät för drift och underhåll. Vi vill att vi ska få ett vägnät som fungerar. Att Peter Pedersen vill minska totalvikten beror på – och det kan jag förstå – att ni inte har några pengar till våra vägar. Ni har inte pengar. Senast nu i februari såg vi att Vägverket fick gå ut och säga: Pengarna räcker inte. Vi måste minska underhållet ytterligare. Så det är väl ett skäl, förstår jag. I stället för att satsa på vägar måste ni göra någonting annat.

Peter kommenterade aldrig hur han ser på Danmarks och Hollands miljöarbete, att de faktiskt vill förlänga lastbilarna. Jag skulle vilja höra din fundering kring varför Danmark och Holland funderar på att förlänga sina lastbilar.

Det som jag tycker är viktigt och som Sveriges näringsliv ska ha reda på när det står en vänsterpartistisk företrädare här i talarstolen och predikar för denna motion är att man här hänvisar till vikter. Men, Peter Pedersen, oavsett om den håller vikten vill ni ju faktiskt göra lastbilen kortare. Kan du tänka dig en lastbil som bara kör dun som inte väger speciellt mycket och ni likväl ska korta ned så att det krävs fler lastbilar för att köra detta dunekipage, då är det faktiskt något annat som ligger bakom än att ni vill ha ett fungerande transportsystem. Det är beklämmande.

Anf. 197 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag ska inte recensera argumentationstekniken som min kamrat från höger har. Vi tycker att det finns en rad olika prioriteringar som vi behöver göra i Sverige politiskt, och jag måste erkänna att jag inte skäms det minsta för att säga att jag tycker att det är jättebra om vi kan frigöra pengar till andra saker än bara underhåll på vägar för att vi belastar dem så hårt med tungt lastade lastbilar.

När det gäller längd kontra vikt kan man tänka att vikten har den stora nackdelen att om det inträffar en trafikolycka får det förödande konsekvenser. Ju tyngre fordon som möter en liten personbil till exem-

pel, desto mer fördömande konsekvenser får det. Det är en trafiksäkerhetsfråga.

När det gäller längden är det framför allt en trafiksäkerhetsfråga. Alla vet att det tar ganska lång tid om man inom gällande hastighetsbestämmelser ska köra förbi en långtradare ute på en väg. Det tar ganska lång tid att köra förbi 25 meter om man ska hålla de regler som finns. Både ur trafiksäkerhetssynpunkt, vägslitagesynpunkt och miljösynpunkt finns det en stark argumentation för att vi förordar kortare och inte så tunga lastbilar.

Jag har fortfarande inte hört var den borgerliga analysen finns av vad det får för konsekvenser ur alla de här aspekterna. Ni säger bara att Danmark och Nederländerna vill ha lite längre lastbilar. Det vet inte jag. De har väl ungefär samma argumentation då, misstänker jag, som den borgerliga alliansen. Men jag blir inte mer övertygad för det.

Anf. 198 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det ska bli intressant att läsa protokollet, framför allt för de i vårt land som är intresserade av infrastrukturfrågor. Man ska notera vad Peter Pedersen sade. Han tycker att det är bra om vi kan frigöra pengar från väganslagen. Det Peter Pedersen står och säger här är att han kan vara intresserad av att minska anslagen till våra vägar för att få till annan verksamhet. Vänsterpartiet står alltså för att vi ska ha minskade anslag till vägnätet, om ni skulle få gehör för totalvikten. Det är en mycket intressant uppgift.

Du ställde en fråga till mig förut om övervikten, om vi tycker att det är något problem. Det är givetvis ett problem, och det ska man vidta åtgärder mot. Men det är ju samma sak där. Vänsterpartiet har ingen politik. Ni vill inte anslå pengar för att vi ska ha ett rättsväsende och en poliskår och för att vi ska kunna få resurser för att ha personal som kan sköta övervakningen i vårt land. Alltså är det enklare att minska totalvikten på lastbilar och minska längden så att de inte ska kunna lasta så mycket. Det är Vänsterpartiets politik. Jag tycker att det är sorgligt för svenskt näringsliv och för våra transporter. Framför allt är det i slutändan för svenska konsumenter som våra varor blir dyrare med vänsterpolitiken.

Anf. 199 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte att argumentationen är fruktsam när det gäller att skrämja bort eventuella väljare från Vänstern och därmed bidra till en borgerlig seger. Jag tror att det finns väldigt många i Sverige, en majoritet faktiskt, som uppfattar att vi har en orimlig situation just nu vad gäller fördelningen av transporter på väg och järnväg. Vi tror inte att vi ska dra bort anslag till vägarna. Vi vill prioritera mer pengar till järnvägssidan än till vägarna. Det är inga hemligheter. Det är bara att läsa i de dokument som finns, propositioner och annat. När det gäller investeringar tycker vi att det är rimligt att vi gör investeringar som kan bidra till att överföra mer av godstransporter, även en del av persontrafiken, från väg till järnväg. Vi tror att det är bra ur en rad olika synpunkter.

Det finns specifika problem, till exempel när det gäller uttag av skogsråvara. Därför vill vi ha ett undantag. Jag kan konstatera med enkel matematik att om man säger att maxgränsen skulle vara 44 ton och vi har

en överlastning man då kanske kommer upp till de 60 ton som nu är tillåtna. Men om vi har 60 ton som godkänd gräns och 10, 20 eller 30 % får vi en enorm belastning på vägbanan. Då förstår jag att Moderaterna måste anslå pengar. Men vi tycker att det är ett dåligt sätt att prioritera, att tillåta så höga laster att vi måste lägga mycket pengar på ett vägun-derhåll som Moderaterna aldrig någonsin kommer att vara nöjda med. Ni skulle kunna bidra till att man blir mer nöjd om ni faktiskt gick på vår linje och sänkte gränserna lite grann. Då skulle vi slippa att lägga ut så mycket pengar på vägun-derhåll.

Anf. 200 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Väg- och fordonsfrågor är viktiga delar i framtidens transportsystem som ska bidra till goda förutsättningar för utveckling i hela vårt land. Transportsystemet ska medverka till tillväxt och företagande samtidigt som det inte får inskränka kommande generationers möjligheter till ett bra liv.

För Centerpartiet är det närmast självklart att biltrafiken har en central roll i sammanhanget. Men fordonen på våra vägar måste bli mer miljöanpassade, ha lägre bränsleförbrukning och drivas med miljöriktiga bränslen. I dag utgör bilismen en stor belastning av miljö och hälsa särskilt i de stora och befolkningstäta regionerna.

Trafikens negativa miljöpåverkan måste hanteras på ett klokt och framsynt sätt. Vi måste målmedvetet ställa om till ett grönt transportsystem. Centerpartiet vill se ett väl utvecklat transportsystem med säkra, miljövänliga och tillgängliga transporter där det övergripande målet, precis som en enig riksdag har sagt, ska vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet.

Det är i den andan som väldigt många riksdagsledamöter har motionerat om frågor som behandlas i betänkandet. De vill helt enkelt bidra till en bättre utveckling på området. Jag ska göra några nedslag i det betänkande vi har producerat i trafikutskottet.

Låt mig börja med det som Peter Pedersen och Jan-Evert Rådström just hade ett replikskifte om, nämligen överlast och långtradarnas längd och vikt. Det är ett problem att vi har så många fordon som kör överlastade på våra vägar. Det tror att vi alla är överens om. Enligt en mätning som Vägverket presenterade alldeles nyligen var det mer än en tredjedel av de tunga långtradarna som körde omkring med för höga vikter.

Utskottet skriver att det är otillfredsställande. Det är något av ett understatement, skulle jag vilja säga. Det är naturligtvis helt enkelt oacceptabelt att vi har det på det här sättet. Jag var själv ute och träffade en åkare för några veckor sedan och resonerade om detta. Det finns i branschen en medvetenhet om det. De seriösa åkarna vill komma bort från det. Det är ingen tvekan om det. Det utgör en trafikfara, det snedvrider konkurrensen och det ökar vägslitaget. Det ökar inte bara slitaget. Det bryter ned vägarna på ett dramatiskt sätt. Det är viktigt att vi får tydliga signaler om att det är alldeles oacceptabelt.

Jag vill också understryka transportköparnas roll. Vi vet att det finns inte minst skogsföretag – SCA kan sägas ha gått i spetsen för detta och även Billerud – som ställer krav på transportörerna att de måste köra med laster som är inom lagens ramar.

Jag är inte säker på att det är Vänsterpartiets och Miljöpartiets linje, för det är faktiskt deras linje. Peter Pedersen raljerade om allianspartier. Men Socialdemokraterna är på samma linje som vi. Det är Vänsterpartiet och Miljöpartiet som utgör en liten minoritet i den här frågan.

Jag tycker att logiken är lite osammanhängande, för att uttrycka det försiktigt, när ni argumenterar i de här frågorna. Det lustiga är att ni gör undantag för timmertransporterna i skogen. Det är ju de som är stora och tunga och bryter ned vägarna. Varför gör ni den logiska kullerbyttan och gör undantag för dem? Det är där vi kan hitta många exempel på överlast. Det är i så fall dem som ni borde försöka komma åt.

Det är precis som Jan-Evert Rådström påpekade. Det ger också många negativa effekter om man försöker att korta ned långtradarna. Utskottets majoritet har också påpekat att det blir en förbättrad bränsleeffektivitet om man faktiskt har lite längre fordon. Det ger minskade utsläpp av koldioxid och andra emissioner. Den argumentationen har inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet lyckats klara ut.

Frågan om vinterdäck har påtalats i det här dokumentet. Jag har också haft den frågan uppe i en diskussion med Ulrica Messing. Det är ett bekymmer att så många fordon kör omkring med dåliga däck och däck som inte är anpassade för vinterväglag. När vi nu för en gångs skull haft en normalvinter, om vi får kalla det så, har det blivit särskilt tydligt.

I takt med att fordonen är tyngre blir också problemen allt större. Det är en liten kullerbytta att vi accepterar att tunga fordon har däck som inte är anpassade för vinterväglag. Utskottet skriver lite grann om det. Men man tar inte riktigt konsekvenserna. Man måste tydligare säga ifrån att särskilt tunga fordon måste köra med däck som är anpassade efter det väglag som råder. Det gäller både svenska och utländska fordon. För de allra flesta svenska åkerier och bussbolag är det en självklarhet att man sätter på vinterdäck när det är vinterväglag. Men dessvärre är det inte vanligt i alla sammanhang.

Fordonsregler är det flera som har talat om här tidigare. Det är en viktig fråga att vi får tydliga regler på det här området. Senast i går träffade jag en person som har ägnat sig åt fordonsbyggande och som har hamnat väldigt mycket i kläm. Regelverket är otydligt, och det är oklara besked från olika aktörer. Vägverket har delegerat till SFRO, Sveriges Fordonsbyggares Riksorganisation, att sköta den saken. Men regelverket är, för att uttrycka det försiktigt, väldigt otydligt.

Om man inte uppfyller kraven är det också väldigt oklart om man kan överklaga och i så fall till vem. Ska man driva en rättsprocess för att kunna göra det? De allra flesta är nog överens om att det inte är rimligt. Därför är det väldigt angeläget att vi får ett tydligare regelverk på området. Jag vill också yrka bifall till reservation nr 2 i det ärendet.

Frågan om chiptrimning är en fråga som vi från Centerpartiet också har motionerat om i många omgångar. Johnny Gylling har utvecklat argumentationen i den frågan, så jag gör det inte i det här sammanhanget.

Slutligen till frågan om vägvisning. Där har vi från många partier motioner för att försöka flytta fram positionerna på området. Alla är överens om det. Det har varit motioner från Folkpartiet, Centerpartiet och Socialdemokraterna som behandlats i det här betänkandet.

Alla är överens om att vi måste försöka få ett regelverk som tillåter en lite mer generös tolkning. Det gäller möjligheter för småföretag kanske inte minst inom turistsektorn att kunna tala om: Här finns vi, och så här kan ni hitta till oss.

Det är inte acceptabelt att regelverket på området också har ett stort inslag av godtycke. Vi har från trafikutskottet många gånger sagt att Vägverket bör se över det. Man har sagt: Nu ska vi se över det. Det ska det bli rimligare regler och mindre av godtycke i regelverket. Men fortfarande kan en företagare i en del av Sverige få acceptans och godkännande för en viss skyltning medan det på ett annat ställe kan vara så att det inte blir godkänt.

Det är väldigt många som understryker vikten av att vi får ett regelverk som är enhetligt men också väldigt generöst mot alla småföretagare i synnerhet inom turistbranschen. Det är väldigt angeläget att översynen av skyltningsreglerna kommer fram någon gång och att det inte läggs i någon långbänk. Därmed vill jag också yrka bifall till reservation nr 8.

Anf. 201 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1. I övrigt står vi bakom betänkandet. Jag vill också särskilt med tanke på att det i dag är den internationella kvinnodagen, den 8 mars, något beröra det särskilda yttrande som Miljöpartiet har tillsammans med Vänsterpartiet.

Man kan också se på fördelningen av talare här i kväll. Vem är det som talar om väg- och fordonsfrågor, och vem brukar det vara nästan varhelst den diskussionen pågår? Jo, där är män väldigt överrepresenterade.

När det gäller trafikens innehåll, kollektivtrafik och vem som bekymrar sig om trafiksäkerhet och miljökonsekvenser av transporterna, möter jag betydligt fler kvinnor när de ämnena debatteras på olika ställen.

Det är förhållanden som vi måste ändra på. Vi måste våga vara fler kvinnor som diskuterar de viktiga frågorna om hur man organiserar transporterna. Det har väldigt stor betydelse för vardagslivet och för hur vi organiserar och tillgodoser behovet av resor.

Vi har en partimotion från Miljöpartiet i det här avseendet där det är många yrkanden, och bara ett av dem gäller frågan om vägmärkena. Vi är väl medvetna om att det inte tillhör riksdagens uppgifter att i detalj styra vad de statliga verken ska göra. Det var inte heller riktigt vår avsikt.

Vi vill påkalla uppmärksamhet på att symboliken på trafikmärkena återspeglar den brist på jämställdhet som finns inom transportsektorn. På i princip alla vägmärken där man visar någon passiv person är det en kvinna. Där någon gör någonting, är aktiv eller ska symbolisera kraft på något sätt är det en man.

Vi förutsätter att Vägverket, som ska jobba för det jämställdhetsmål vi i riksdagen har inrättat, successivt kommer att förändra det i takt med att man byter ut trafikmärkena.

Nu till huvudämnet för diskussionen när det gäller väg- och fordonsfrågor. Vilka är transportpolitikens utmaningar? Vilka är de stora problemen för vägtrafiken i framtiden? Jo, det är någonting som statsministern har påkallat uppmärksamhet på genom att inrätta en kommission för att minska oljeberoendet i Sverige.

97 % av hela transportsektorn i Sverige är beroende av fossila bränslen – fossila bränslen som inte nybildas och fossila bränslen som ger upphov till en klimatpåverkan som vi blir alltmer varse. Den föröder fullständigt möjligheterna för kommande generationer att leva ett bra liv. Det är huvudproblemet för oss.

Det leder mig automatiskt in på svaret på Sven Bergströms fråga. Han verkar obekant med varför man ställer ett krav på att man ska EU-harmonisera maxvikten på lastbilar. Jag vill notera detta. Miljöpartiet är inte något särskilt EU-följsamt parti i övrigt, men när det gäller maxvikten på lastbilar så tycker vi att man borde avskaffa de svenska särreglerna och hålla sig till det som är EU-norm i andra länder, det vill säga max 40 ton. Det har att göra med att fördelningen mellan väg, järnväg och sjöfart när det gäller transporter är mycket beroende av den kapacitet som respektive transportslag kan ta emot från transportköparen och vilket pris det blir på transporten.

Bo-Lennart Nelldal med flera forskare på KTH har visat snyggt i diagram att i takt med att vi har ökat maxvikten på lastbilar i Sverige har också järnvägsgodset tappat marknadsandelar i förhållande till lastbilarna. Järnvägen är helt överlägsen när det gäller CO₂. Också sjöfarten står sig mycket väl i konkurrensen med lastbilarna när det gäller att spara klimateffekter och att minska behovet av oljeanvändning i transporterna. Det är huvudmotivet till att vi vill sänka maxvikten för lastbilarna.

Ett bimotoiv som nog är rätt så väsentligt också är att vi vill att vägar ska ha god standard för de människor som är beroende av dem. Jag vill göra en jämförelse som jag tror att jag har gjort i talarstolen förut. Om man säger att man har ett problem med att karies ökar så kan man antingen enbart anslå mer pengar till tandvård eller också säga att det kanske är en poäng med att förebygga karies så att man ser till att det inte blir så mycket hål i tänderna. Det är förmodligen mer skonsamt och kostnadseffektivt.

Vi tycker att talet om vägar från alliansen egentligen är skenheligt för dem som är beroende av att ha farbara vägar, särskilt i glesbygd. Om man verkligen vill värna vägarnas långsiktiga kvalitet så måste man också ta bort det som förstör inte bara vägbeläggningen utan själva väggroppen. Det är de överlastade lastbilarna – de tunga lastbilarna.

Vi fick en fråga här om varför transport av timmerråvara till förädling är undantagen i den motion som vi har väckt från Miljöpartiet. Det har att göra med att i samband med Sveriges medlemskapsförhandlingar med EU gällde undantaget ursprungligen bara denna kategori. Det motiverades med att sedan man började med klorfri blekning av papper måste råvaran vara ganska färsk när den anländer till massafabriken för förädling. Om man då inte skulle få ha de tunga lastbilarna så skulle avverkningsgränsen flytta österut, vilket vore förödande för sysselsättningen i norra Sverige. Det har vi tagit fasta på. Vi tycker att det finns en poäng med att man använder den här råvaran. Sysselsättningsproblem och annat gör att vi inte på något sätt vill minska underlaget för verksamheten.

Men det finns inget som helst skäl för att övriga transporter skulle få lov att belasta vägarna med de tunga transporter som man har i dag. Jag upprepar att en fullastad långtradare enligt Vägverkets sektorsredovisning ger lika mycket slitage som 75 000 lastbilar.

Sven Bergström pratade om grön transportpolitik. Eftersom jag nu ser att flera representanter för alliansen har begärt ordet här så skulle jag gärna vilja höra om hela alliansen står bakom det här. Kan man säga att alliansen har en grön transportpolitik? I så fall skulle jag vilja att ni passar på att berätta om hur ni vill att man ska minska Sveriges oljeberoende. Eller tycker ni att det är acceptabelt med den här sårbarheten? Den innebär att om det nu blir krig i världen eller om raffineringkapaciteten går ned på grund av stormen Katrina så stiger oljepriset och vi kommer kanske plötsligt att ha brist på olja i Sverige. Tycker ni att det är acceptabelt? Eller vad innefattar ni gemensamt i en grön transportpolitik?

Jan-Evert Rådström sade: Vi är partier som har vilja och idéer till förändringar. Vilka förändringar då inom transportpolitiken? Det hoppas jag att vi får höra mer om här i talarstolen.

Jag tänkte gå över till att säga någonting om chiptrimning. Jag är nöjd med att vi i utskottet har drivit frågan, och jag kan kanske i viss mån också dela irritationen över att det tar så lång tid. Detta hänger ihop med att vi försöker minska oljeberoendet i Sverige.

Vi har haft en positiv utveckling när det gäller inköp av miljöbilar. Bilar går i större utsträckning på förnybara bränslen. Men det är inte alla som har råd att köpa ny bil, utan konvertering av konventionella bilar till förnybar drift är någonting som måste vara mer möjligt och mer prisvärt för människor som inte har råd att köpa nya bilar.

Därför ser vi verkligen fram emot att den utredning som Vägverket kommer med i september i höst också leder till en lagrådsremiss före sommaren. Det är en viktig del av klimatpolitiken för Sverige.

Vi berör partiklar i betänkandet. Senast i dag har vi fått reda på att till och med de uppgifter som vi har i vårt betänkande förmodligen är en underskattning av de negativa hälsoeffekter som partiklarna för med sig. Man har gått igenom en mycket stor population – jag tror att det var 11 miljoner amerikaner – och följt den under en längre tid för att se vilka samband som finns mellan förekomster av partiklar i luften och förtida dödsfall. Om de beräkningarna skulle vara giltiga för Sverige så handlar det snarare om 5 000 förtida dödsfall än de 1 800 som uppges i betänkandet. Så är det om jag har uppfattar det rätt, men jag vill göra en viss reservation för detta.

Detta måste vi ägna mycket större uppmärksamhet i framtiden. Partiklar från fossila bränslen har en lång rad negativa hälsoeffekter. Det gäller inte bara hjärt- och kärlsjukdomar, utan det påverkar också lungfunktionen. Många cancerogena ämnen har ett fossilt ursprung. Vi måste bekymra oss mer för det.

Jag vill igen betona att vår huvudpoäng med att sätta 60 ton som maxvikt för lastbilar handlar om att vi vill ha en omlastning från lastbilstransporter av gods till en smartare fördelning mellan väg, järnväg och sjöfart. Det skulle minska både oljeberoende, klimatpåverkan och negativa hälsoeffekter av trafiken.

Anf. 202 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Karin Svensson Smith inledde sitt anförande med att tala om jämställdhet. Det gör hon ofta bra och på ett riktigt sätt. Jag kan inte hjälpa att jag har det kön som jag har, liksom Staffan Danielsson som är min ersättare i trafikutskottet.

Men jag vill påminna Karin Svensson Smith om att den som gick i spetsen för jämställdhetsarbetet på trafikområdet för några år sedan faktiskt var det förra centerstatsrådet Görel Thurdin, som ledde arbetet med att kartlägga hur det ser ut med jämställdheten på trafikområdet. Jag är övertygad om att Karin Svensson Smith välkomnade många av hennes förslag. Just för tillfället är det herrar som sitter i trafikutskottet för Centerpartiet. Vi försöker ändå hålla ett öga på jämställdhetsfrågorna och bidra efter förmåga till att flytta fram positionerna.

När det gäller de tunga transporter, som Karin Svensson Smith var inne på, så tycker jag nog att hon inte riktigt lyckades klara ut det här med att de tunga transporter i huvudsak är timmerbilar i glesbygd. Hon sade att vi i alliansen värnar de farbara vägarna i glesbygden. Det gör vi naturligtvis. Men hur är det med er?

Det är just timmerbilarna som ofta överskrider lastgränserna och som ertappas med att köra med för tunga vikter. Det är inte långradarna som snurrar på våra Europavägar och riksvägar som är de stora tunga lastbilarna som bryter ned vägnätet i glesbygden, även om de inte alltid är lastade med dun, som Jan-Evert Rådström var inne på. Det är faktiskt timmerbilarna, särskilt när de kör med överlast. Det är dem vi ska komma åt om vi vill göra någonting åt det här.

När vi pratar om ett grönt transportsystem är det en händelse som ser ut som en tanke att efter tolv år med en socialdemokratisk regering, varav Miljöpartiet och Vänsterpartiet har varit med på vagnen i åtminstone åtta år, har Sverige den äldsta och mest bränsletörstiga bilparken i Europa. Hur kan det komma sig, Karin Svensson Smith, om ni nu vill flytta fram positionerna på det gröna transportområdet?

Anf. 203 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Herr talman! Jag vill ge en eloge till Görel Thurdin. Väldigt mycket av det som fanns i hennes utredning hade vi som underlag när vi förhandlade om en infrastrukturproposition hösten 2001 som sedan ledde till att riksdagen den 13 december fattade beslut om att inrätta ett jämställdhetsmål. Jag ger henne god *credit*. Jag tycker också att ni i Centerpartiet borde använda er mer av hennes kunskaper när ni utformar trafikpolitiken. Jag ser inte särskilt många förslag från er sida när det gäller hur vi ska nå de mål som vi är överens om.

Låt mig nu gå över till timmerbilarna som kanske är lite svårare att beakta i ljuset av jämställdhet. Vi vill ha transporter som är ändamålsenliga för näringsliv och sysselsättning, men vi vill inte att de ger upphov till onödig miljöbelastning eller förstör vägarna. Det finns ett sakligt skäl till regeringens uppdrag när man förhandlade om medlemskapet i EU, nämligen att se till att avverkningsgränsen inte flyttades österut. Det rör transporter till massafabrikerna. Det är därför vi har det undantaget i vår motion.

Men när det gäller resten av transporter finns det inga sakliga skäl till varför man ska slå undan benen för överlastning till järnväg, för det är just precis det som 60-tonsgrensens gör. Det här timret som ska ut ur skogen skulle förmodligen inte kunna köras med lastbil ändå. Det påverkar inte i det sammanhanget, utan det är med hänsyn till sysselsättning, produktion och tillverkning av papper som är en väldigt viktig exportråvara för oss. Det vill vi slå vakt om, men vi vill slå vakt om vägarna

Anf. 204 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! När det gäller jämställdheten har ju Centerpartiet som enda parti föreslagit mer pengar till kollektivtrafik, och inte minst kollektivtrafik i glesbygd, som är oerhört viktig om vi ska flytta fram positionerna på jämställdhetsområdet eftersom det är kvinnorna som mer än vi karlar nyttjar just kollektivtrafiken. Där har Vänsterpartiet medverkat till att man har tvingats dra ned på kollektivtrafiken när man har försämrat förutsättningarna för länstrafikbolag runt om i landet. Det är väl så och så med meritlistan för Vänsterpartiet och Miljöpartiet på det här området, men ni pratar väl om saken.

När det gäller de tunga transporterna och yrkandet att man ska korta ned bilarna har jag svårt att få ihop Miljöpartiets argumentation. Precis som jag sade i mitt tidigare inlägg är ju de tunga bilarna i huvudsak timmerbilar, och dem vill ni göra undantag för. Det är också de som slår sönder vägarna i glesbygden när de kör med överlast. Vill man göra något verkligt kraftfullt åt detta ska man se till att dels höja bärigheten så att den klarar 60-tons lastbilar, dels komma åt överlasterna och sätta dit dem som gör detta. Det ska vi jobba med härifrån riksdagen, men vi ska också se till att transportköparna ställer krav på transportörerna.

I verkligheten skulle ert krav vara tveeggat. Det skulle ge sämre bränsleeffektivitet och ökade utsläpp av koldioxid och andra emissioner, och det skulle öka trängseln på våra vägar ganska ordentligt om man inte radikalt lägger över transporterna på järnväg och sjöfart. Det vill vi gärna göra, men vi vill ha en rättvis konkurrens mellan de olika transportslagen. Vi tror inte att det här är ett klokt förslag som Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram. Ni har ju inte heller stöd från Socialdemokraterna när det gäller att dramatiskt korta ned lastbilarna.

Anf. 205 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Herr talman! Det har många gånger uttalats en strävan att ha en överlastning från väg till järnväg och sjöfart. Det uttryckte ju Sven Bergström här nu också att Centern ville göra. Jag skulle vilja säga att det är en klok del av en grön transportpolitik. Men var finns förslagen till åtgärder? Jag ser ingenting vare sig från Centerpartiet eller från något av allianspartierna. På vilket sätt ska det ske? Det sker ingenting bara för att vi uttalar en önskan i den här talarstolen. Man måste ha åtgärder. Transportköparna bedriver inte ideell verksamhet. De är beroende av pris och kapacitet och att saker och ting fungerar. Där ser vi att en sänkt maxvikt för lastbilar är ett av flera verksamma medel som skulle åstadkomma en mer klimatanpassad och hållbar transportnäring i Sverige.

Låt mig nu gå över det till det här med överlasterna. Om nu Sven Bergström är så upprörd och delar vårt engagemang i frågan, hur kan det då komma sig att ingen av de här tre andra att-satserna vi hade i motionen om att stävja överlasterna, att se till att den som söker dispens betalar vad dispensen kostar, att intensifiera övervakningen och att ha en överlastavgift är biträdd.

Jag undrar om Sven Bergström – nu är det kanske inte riktigt sjyst att fråga det, utan jag kan fråga någon av de andra som kommer efter dig – har varit i Kronobergs län och sett hur det lilla vägnätet har påverkats av alla lastbilstransporter som har fört ut råvara efter stormen Gudrun. Man har väldiga problem med glesbygdsvägnätet där, vilket också syns nu när Vägverket tar fram sitt budgetunderlag. För att värna det vägnätet ska man inte ha onödiga dispenser. Det ska inte vara så billigt att man helt kallt kan kalkylera med att köra med överlast. Tyvärr kan man det i dag om man är en oseriös åkare.

Anf. 206 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Herr talman! Karin Svensson Smith är en väldigt engagerad riksdagsledamot, men när man hör henne tala om lastbilar i talarstolen kommer jag att tänka på uttrycket att skjuta sig själv i foten. Jag kan se en jägare som är ute på jakt och ser målet han ska skjuta, men han hinner inte sikta utan bränner av skottet rakt i sin egen fot. Det är så som Miljöpartiet gör. Hade Miljöpartiet fått bestämma mer hade det varit katastrof för Sveriges industri.

10 % av lastbilarna i Sverige kör över 30 mil. De allra flesta lastbilarna rullar på korta sträckor. Vi är beroende av lastbilar. Ni i Miljöpartiet jagar ju den här branschen och får ofta lastbilsåkarna att framstå som bovar. Det är ju samverkan som behövs mellan transportslagen.

Sedan vill ni undanta virkestransporter från förslaget att man ska ha kortare lastbilar. Motivet är att annars flyttar jobben österut. Men det är samma motiv på de andra områdena. Om vi försämrar lastbilstransporterna räcker inte järnvägen och sjöfarten till. Industrin kommer att lägga ned och jobben kommer att flytta om ni får igenom förslagen att straffa ut lastbilarna.

Jag vill att Karin Svensson Smith förklarar hur kortare lastbilar kan ge bättre miljö.

Anf. 207 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Herr talman! Det som är viktigt om man ska ha en bättre miljö framkom väldigt tydligt i Rosenbad när Oljekommissionen hade sin senaste utfrågning. Jag lyssnade nogsamt på vad representanten för Sveriges Transportindustriförbund sade. Han sade att vi måste hitta en smartare fördelning och kombination av järnväg, väg och sjöfart än vi har i dag. Han anvisade distansavgifter som ett medel för att uppnå detta. Det är kostnadsfördelningen mellan transportslagen som är väsentlig när transportköparna beställer sin transport.

I dag är det för enkelt att köra transporter från norr till söder i Sverige när det gäller både kapacitet och pris, vilket syns på vägen. Man kan titta på var vägbanan är mest sliten – norrut eller söderut. Vägbanorna ser ganska olika ut.

Vi i Miljöpartiet är ute efter att utnyttja det faktum att vi har en lång kust och 50 hamnar. Vi har ett mycket väl fungerande företag i tågtransportbranschen som heter Green Cargo. Med rättvisa regler och rättvisa priser skulle vi, tvärt emot vad Johnny Gylling påstår, kunna slå vakt om transportindustrinäringen på lång sikt och inte bara på kort sikt. Ett oljeberoende på 97 % i transportnäringen är katastrofalt när oljepriserna stiger ännu mer. Då slår vi undan benen för näringslivet. Ett mer diversi-

fierat transportsystem som använder energisnålare transportslag är mycket mer robust och bra för både industrin och nationen som helhet.

Prot. 2005/06:82
8 mars

Anf. 208 JOHNNY GYLLING (kd) replik:

Herr talman! Vi vill alla komma bort från oljeberoendet. Vi har till exempel föreslagit att vägtransporterna ska räknas in i systemet med handelsrätter för koldioxidutsläpp, och vi har andra förslag också. Men man kan inte skjuta sig själv i foten. Man måste veta vad man gör.

Låt mig ta ett exempel som jag har sett nyligen. Volvo i Olofström tillverkar karosser. Tre godståg om dagen lämnar fabriken, två till Göteborg och ett till Belgien. De hade gärna fraktat mer med järnväg, men det går inte. Det är fullt – järnvägen kan inte ta mer. Därför är man tvungen att komplettera med lastbilar till Göteborg. Det går sex lastbilar per dygn. Om man nu skulle ha kortare lastbilar säger i alla fall min matematik att det hade blivit fler lastbilar till Göteborg, och hur går det ihop med miljöhänsyn? Det förstår inte jag.

Karin Svensson Smith är mig fortfarande svaret skyldig hur de korta lastbilarna kan hjälpa miljön. Om vi inte slår vakt om industrin och dess möjligheter att ha goda, effektiva transporter, självfallet i samverkan mellan transportslagen, så kommer vi helt enkelt att förlora jobben i Sverige, och då kan vi ha vilka visioner som helst.

Anf. 209 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Herr talman! Våra visioner sträcker sig längre än kommande mandatperiod. Vi kan se framför oss när man har passerat *peak oil* och måste hitta andra sätt att försörja landet med transporter. Det är särskilt väsentligt för Sverige som är så glesbefolkat och råvarutungt att man gör det.

Vi har en rederinäring i Sverige som jag tycker är ganska framsynt. De har effektiva och bra utbud och har via sin lastkapacitet – det tror jag att Johnny Gylling känner till – möjlighet att ta emot mer gods.

Men fördelning mellan väg, järnväg och sjöfart avgörs väldigt mycket beroende på styckepriset på transporterna. Det är självklart att om man kan packa in mycket mer i en lastbil så blir det billigare per enhet jämfört med om man lastar i flera olika lastbilar. Det är det gränssnittet mellan väg, järnväg och sjöfart som förflyttas om man ökar maxvikten för lastbilar.

Jag kan rekommendera Johnny Gylling, om det här är svårt att förstå, att läsa Bo-Lennart Nelldals uppsats kring det här från KTH. Den visar väldigt tydligt vad man kan göra om man vill hitta en smartare kombination av de här tre transportslagen.

Jag beklagar verkligen att Volvo är tvunget att använda lastbilar därför att järnvägen är full. Jag skulle vilja säga att jag är väldigt nöjd med det samarbete som vi i Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Vi har ju också anslagit 107,7 miljarder kronor under en tolvårsperiod för att investera i järnvägen och bygga ut kapaciteten. Det är sannolikt mer, både per invånare och i förhållande till budget, än något annat land. Vi har för avsikt att lösa det problemet, men man bygger inte järnväg över en natt.

Väg- och
fordonsfrågor

Anf. 210 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Eftersom Börje Westlund redan beskrivit de övergripande delarna i utskottsbetänkandet på ett bra sätt ska jag koncentrera mig på några av de frågor som berörs i betänkandet.

Inledningsvis vill jag först bara säga att snabba och effektiva vägtransporter är oerhört viktigt för landets tillväxt och konkurrenskraft. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att transporter sker så säkert som möjligt och med minsta möjliga miljöpåverkan. Därför är det naturligt att en stor del av betänkandet om väg- och fordonsfrågor berör just miljö och trafiksäkerhet.

I många frågor är vi också överens över partigränserna. Ett sådant område är till exempel problematiken med övergivna bilar som ibland blir stående längs vägarna ganska långa tider. Det är bara något eller ett par år sedan som vi ändrade lagstiftningen för att förbättra möjligheten att snabbt transportera undan sådana fordon. Trots den förändrade lagstiftningen kan vi konstatera att problemet åtminstone delvis finns kvar. Därför kommer vi från utskottets sida att göra en uppföljning av det beslutet för att förhoppningsvis få klarhet om det behövs ytterligare lagändringar eller om det är brister i samarbetet eller i handläggningen hos berörda myndigheter som är orsaken till att problematiken kvarstår.

En mycket viktig fråga som tas upp i betänkandet och som redan har debatterats ganska livligt här i dag är reglerna för vikt och längd på våra lastbilar. Med tanke på de konkurrensnackdelar våra långa transportavstånd medför så är det nödvändigt, vill jag säga, att vi behåller de regler för mått och vikt som gäller i dag. Också av miljöskäl är det viktigt att behålla våra långa lastbilar eftersom en övergång till kortare lastbilar skulle innebära kraftigt ökade utsläpp. Däremot har vi, som också sagts tidigare, ett stort problem med många överlastade bilar. Minst en tredjedel av de lastbilar som rullar på våra vägar är överlastade, och Sven Bergström, det handlar inte bara om timmerbilar – långt därifrån. När man gjorde en mätning på E 4 norr om Timrå för någon månad sedan var ungefär 50 % av de lastbilar som rullade förbi där överlastade, och det är inte särskilt många timmerbilar som går den vägen. Det handlar om alla typer av lastbilar. Som också har sagts tidigare gör ju överlast att vägsliaget ökar oerhört kraftigt, och dessutom utgör överlastade fordon en klar trafikfara. Sedan finns också problematiken att när många åkare kör med överlast snedvrider man konkurrensen i branschen. De seriösa åkarna som kör lagligt får svårt att klara av att hålla attraktiva priser i jämförelse med dem som kör med överlast. Det är därför nödvändigt att både transportköpare och berörda myndigheter tar krafttag för att få bukt med överlasterna. Vi förutsätter att regeringen noga följer frågan och särskilt redovisar för oss i riksdagen utvecklingen när det gäller överlast framöver. Det är absolut nödvändigt att vi får en ordentlig förbättring när det gäller överlasterna.

Det är väldigt många i vårt land som är genuint intresserade av fordon, och fordonshobbyn fyller en väldigt viktig social funktion. De som rustar upp och håller veteranbilar i skick gör också en angelägen kulturhistorisk insats. Därför ska vi från samhällets sida inte göra det onödigt krångligt eller lägga onödiga kostnader på dem som sysslar med fordonshobbyn. Det är därför bra att Bilprovningen nu förslår att gränsen för undantag från besiktningssplikten flyttas från 1951 till 1959. Det är

också positivt att arbetsgruppen för import och export av modifierade fordon kommer med sina förslag senare i vår. Vi ser fram emot de förslagen. Det är viktigt att man kan ta bort alla onödiga hinder när det gäller fordons hobbyn.

Ett annat angeläget område att förenkla regelverket för är chiptrimning och miljökonvertering av fordon. I dag är det ett alldeles för dyrbart och krångligt förfarande eftersom varje konverterat fordon måste registreringsbesiktigas. Därför är det bra att Vägverket nu lagt fram ett förslag till nytt regelverk för efterkonvertering av bilar till alternativa bränslen. Enligt det förslaget skulle vi kunna få ett nationellt system för typgodkännande av konverteringssatser, och då skulle man inte behöva ha det krångliga systemet med registreringsbesiktning av varje fordon. Det känns onekligen som ett stort steg framåt. Det kommer en lagrådsremiss i ärendet under våren, innan sommaren, och vi förväntar oss en fortsatt snabb hantering av frågan.

Ett kärt ämne för debatter här i riksdagen är vägskyllningen. Vi brukar ha sådana debatter varje år. Liksom tidigare år har ett antal motioner lagts fram som handlar om behovet av att bättre tillvarata näringslivets intressen i samband med vägskyllning. Ett problem i sammanhanget är att tillämpningen av skyllningen har varierat kraftigt mellan olika delar av landet. Vägverket har arbetat ganska intensivt med frågan under en tid, och bland annat har två handböcker tagits fram i syfte att få en mer enhetlig tillämpning över landet, men man ser att det här inte räcker. Därför är det positivt att Vägverket nu är i färd med att utarbeta en ny vägmärkesförordning som man räknar med att ta beslut om under första halvåret i år.

Jag vill betona att det är angeläget att vi får en mer serviceinriktad och enhetlig tillämpning på det här området, så att man verkligen underlättar för bilisterna att hitta dit de ska utan att för den skull förändra regelverket så att man ger avkall på trafiksäkerheten.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 211 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det är inte utan att jag är tvungen att le lite grann när jag hör Hans Stenberg tala om hur viktig chiptrimningen är för vårt land. Sedan säger han att han förväntar sig en fortsatt snabb behandling av ärendet. Jag skulle vilja att Hans Stenberg utvecklade det lite grann. I betänkandet kan vi läsa att frågan faktiskt var uppe i miljö- och jordbruksutskottet redan 2001. Trafikutskottet har tidigare sagt att beredningsarbetet måste ske utan onödig tidsutdräkt, och nu anser Hans Stenberg att vi ska fortsätta att ha ett lika snabbt tempo som tidigare. Är det så jag ska uppfatta det, eller kan vi konstatera att det tidigare inte hänt någonting?

Jag hade en direkt fråga till Hans Stenberg i mitt anförande, nämligen: Hur resonerar ni när ni inte ens tar upp det som vi säger om teknikutveckling av fordon – ifall Vägverket inte har möjlighet att inom sitt regelverk ta sig an dessa frågor? Jag exemplifierade detta med Segway. Ingenting sägs om detta i betänkandet. Ingenting sägs i Hans Stenbergs anförande. Det finns inga förslag, utan det gäller att ligga lågt och göra så lite som möjligt. Det är majoritetens ståndpunkt i trafikutskottet. Det-

samma gäller våra förslag om klassning av EU-mopeder med mera. De är inte ens kommenterade.

Jag ska dock inte ge dig alltför många frågor, utan bara fråga hur du ser på detta. Om det inte ingår i Vägverkets regelsystem att se på teknikfrämjande fordon, vem ska då ta sig an dem?

Anf. 212 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Om vi börjar med det sista så ingår det i Vägverkets och andra berörda myndigheters uppdrag att hela tiden följa den tekniska utvecklingen. Jag tror faktiskt att det är ganska klokt att hålla på rågången. Om vi politiker ska gå in och fatta beslut i detaljfrågor, utan tillräcklig sakkunskap i alla delar, är det lätt att gå vilse.

Vi har myndigheter som har till uppgift att följa den tekniska utvecklingen. Om de anser att det finns behov av förändringar, och det i sin tur kräver ändrad lagstiftning, är gången den att myndigheten vänder sig till regeringen och begär att få en sådan lagändring. Man måste utgå från att myndigheterna sköter sitt jobb på ett bra sätt. Min uppfattning är att de i allt väsentligt gör det.

När det gäller chiptrimningen får Jan-Evert Rådström det att låta som om det vore något jätteenkelt, att det bara hade varit för oss att klubba igenom förslaget och fatta beslut om att tillåta chiptrimning rakt av. Så ser världen inte ut. Både Jan-Evert Rådström och jag jobbade för att vi skulle bli medlemmar av den europeiska gemenskapen. Där finns ett regelverk med många och krångliga juridiska aspekter kring detta. Nu har Vägverket borrar i frågan och kommit fram till att de kan ta fram ett system för typgodkännande av sådana åtgärder.

Vi har också haft en fordonsindustri som, vill jag påstå, gjort sitt yttersta för att sätta käppar i hjulet för det arbetet. Världen är alltså inte riktigt så enkel, och ibland tar det tid att gå igenom alla de juridiska aspekterna.

Anf. 213 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Hans Stenberg ändrade sig i sitt andra inlägg beträffande det han sade om att han förväntade sig en fortsatt *snabb* behandling av frågan. Det tar sin tid, och tyvärr får vi konstatera att det tar alltför lång tid.

Jag blir lite förskräckt när jag tar upp teknikutvecklingen och Hans Stenberg säger att vi inte ska lägga oss i detaljfrågor och att det i dag inte ligger inom Vägverkets ram att fatta sådana beslut. Han förutsätter att myndigheterna vänder sig till oss. Vi ska utgå från att de gör det, säger han.

Vi har alltså en regering och en majoritet i trafikutskottet som sitter med armarna i kors. Det kommer förslag från oppositionen, och därför vill jag fråga Hans Stenberg: Har du över huvud taget inte satt dig in i den problembild som vi beskrivit i vår motion och försökt ta ställning till om det är så som vi säger? Eller utgår du från att det som vi föreslår, när vi anmäler ett problem, är obetydligt? Engagerar sig inte Hans Stenberg i problemet när han nu vill avstyrka motionen? Resultatet av det blir ju att strunta i frågan och vänta på att Vägverket kommer med förslag.

Hans Stenberg måste ha mycket behagliga arbetsdagar om det inte finns någon vilja eller något intresse av att se ifall det ligger någonting i det som vi har skrivit. Vi har haft kontakter. Vi har jobbat med den här frågan, och när vi skrev motionen förutsatte vi naturligtvis att Hans Stenberg och det socialdemokratiska partiet skulle engagera sig och försöka analysera vilka problem teknikutvecklingen i Sverige står inför. Men tydligen fanns det inget intresse av det. I stället är beskedet: Sitt med armarna i kors och vänta på att Vägverket hör av sig till trafikutskottets socialdemokrater. Synd, säger jag.

Anf. 214 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! När det gäller chiptrimningen har vi haft en lång process, och man har nu kommit fram till ett förslag till regelverk. Det kommer en lagrådsremiss i vår. Om förslaget får godkänt av Lagrådet kan vi därefter förvänta oss en snabb process, för då är ju grunden lagd för en proposition.

Sedan skulle det vara mig fjärran att strunta i vad Jan-Evert Rådström föreslår i riksdagen, så angelägen som han alltid är om att föra en saklig och lugn debatt.

Jag blir emellertid något förvånad. Under den långa tid som jag varit politiskt aktiv har jag hela tiden mötts av ett parti, Moderata samlingspartiet, som alltid hävdade att politikerna inte ska lägga sig i för mycket. Det är experterna vid verken och myndigheterna som ska sköta den praktiska hanteringen. Nu vill man i stället ha en helt ny ordning – ny för veckan, tror jag – där vi ska gå in och genast fatta beslut i enskilda delar av lagstiftningen.

Jag tror att det finns en viktig poäng i att tänka sig för innan man ändrar lagstiftningen på olika sätt. Det är viktigt att vi skickar ut förslagen på remiss så att berörda parter, människor som berörs av frågorna, får möjlighet att tycka till och att vi sedan tar oss tid att gå igenom de remissvar som kommer in, analyserar dem och väger de olika synpunkterna och argumenten mot varandra.

Det känns lite olustigt när Jan-Evert Rådström ironiserar över att det görs ett ordentligt beredningsarbete vid berörda myndigheter och vid departementet. Jag tycker att det är viktigt för demokratin att faktiskt göra ett grundligt arbete och inte bara slarva igenom frågorna.

Anf. 215 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Väldigt länge fanns det bara manliga läkare i Sverige. Ordet doktor förknippades med en man. Även långt efter det att kvinnor börjat få utbildning och arbeta som läkare var yrket i högsta grad synonymt med en man. De kvinnliga läkarna fick kämpa för sitt likaberättigande därför att de gängse och invanda föreställningarna var att doktorn var en han. Och i hög grad bidrog filmer och reklambilder till att skapa och cementera den här manliga rollen.

Det kan vara bra att ha det här i minnet när jag nu går över till det som jag ska säga med anledning av ett särskilt yttrande som Vänsterpartiet har i detta betänkande tillsammans med Miljöpartiet.

För några år sedan fick vi det sjätte delmålet i transportpolitiken. Det handlar om jämställdhet. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter att påverka transportsystemets tillkomst, utformning och förvaltning, och

deras värderingar ska tillmätas samma vikt. Men av de utvärderingar som man har gjort framgår det att det inte har hänt speciellt mycket. Fortfarande är kvinnors perspektiv och värderingar bristfälligt företrädna vid planering, beslut och förvaltning.

Vid den allmänna motionstiden i höstas lämnade Vänsterpartiet in en motion om det här med en rad förslag om åtgärder för ett mer jämställt transportsystem. Och som en slutkläm fanns även det yrkande som vi har ett särskilt yttrande om i det här betänkandet. Det handlar om att se över våra trafikmärken i ett jämställdhetsperspektiv. De kom till i en tid när man tydligen inte brydde sig så värst mycket om jämställdhet i transportsektorn.

De manliga värderingarna dominerar i vardagens trafikmiljö. Vi är så vana vid att se trafikmärkena och att de ska se ut som de gör att vi inte reagerar förrän någon påpekar det förstås, som vi gör nu. Ändå speglar de väldigt gamla och stereotypa könsroller, män som är aktiva och kvinnor som är de svagare och passiva. Att det här får fortsätta kan liknas vid att en doktor fortfarande alltid skulle betecknas som en man. Vägmärkena förmedlar och bevarar de här förlegade könsrollerna. Att ändra på dem är en liten förändring, men det har väldigt stort symbolvärde för jämställdheten, inte bara i transportsektorn utan i samhället i stort. Detta är, tycker jag, ett lämpligt budskap att förmedla i dag den 8 mars.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

18 § Småskalig livsmedelsförädling m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU8
Småskalig livsmedelsförädling m.m. (skr. 2005/06:47).

Anf. 216 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! Det sista ärendet som ska debatteras i kväll är miljö- och jordbruksutskottets betänkande om småskalig livsmedelsproduktion. Underlaget är regeringens skrivelse och 101 motionsyrkande. Vidare behandlas även den fördjupade uppföljning av förutsättningarna för småskalig livsmedelsproduktion som miljö- och jordbruksutskottet har genomfört.

I betänkandet finns 42 reservationer och två särskilda yttranden.

Herr talman! Riksdagen gjorde våren 2001 ett tillkännagivande till regeringen om förutsättningarna för småskalig livsmedelsproduktion. Då konstaterades att antalet småskaliga slakterier hade minskat och att kostnaden var en avgörande orsak. Regeringen uppmanades att ägna särskild uppmärksamhet åt den småskaliga livsmedelsproduktionen, och regeringen borde återkomma med förslag till åtgärder för att skapa bättre förutsättningar.

Därefter har flera utredningar genomförts för att undersöka de möjligheter, problem eller utvecklingshinder som finns för den småskaliga produktionen och förädlingen av livsmedel.

Regeringens skrivelse som nu debatteras innehåller en redovisning av de allmänna utvecklingsförutsättningarna. Det lämnas också en redogörelse för aktuella frågor inom området och regeringens bedömning av inriktningen av det fortsatta arbetet.

Låt oss nu ta del av debattörernas inlägg i dessa för oss konsumenter och för landsbygden så viktiga frågor!

*Småskalig
livsmedelsförädling
m.m.*

Anf. 217 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Först av allt vill jag yrka bifall till reservation nr 1, så att inte detta glöms bort.

Jag tänker uppehålla mig vid tre områden. Det handlar om de långsiktiga regelverken, och det handlar om regelförenklingar, och det handlar om gårdsförsäljningar. Jag vill inleda med de långsiktiga regelverken och vikten av dem.

Vi som har erfarenhet av biologisk produktion har lärt oss att det skiljer sig kolossalt mycket från all annan produktion. Det gör det av det skälet att man till att börja med ofta är beroende av väder och vind. Man påverkas av sjukdomar. Man är beroende av allt annat som kan påverka den biologiska processen.

Det behövs en framförhållning av sällan skådat slag. Talar vi om exempelvis grönsaker kanske det är minst ett års framförhållning för att veta vad det är man ska kunna skörda. När det gäller köttproduktion är det minst två år, kanske fem år, och kanske tio år om vi ska lägga in lite avelsarbete. För att inte tala om skogsproduktion, herr talman! Då talar vi om omloppstider på 70–100 år. Det är långsiktighet.

Som om inte detta vore nog har vi sedan ett kapitalbildningsbehov som i högsta grad är betydligt. När det gäller marken, som oftast är en grund för den här typen av produktion, fordras det ett väldigt stort eget kapital i dag för att man över huvud taget ska kunna få ut någon lönsamhet.

Sedan kan man titta på maskininvesteringarna. När det gäller areella näringar kan man oftast inte använda maskinerna mer än korta tider på året. Exempelvis en skördetröska eller någonting annat kanske används bara ett antal månader per år.

Herr talman! Varför belyser jag nu detta? Jo, jag vill visa på den långsiktighet som behövs i den här typen av produktion, som är grunden för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Jag tror att det fordras att man belyser den här delen av det skälet att jag inte tror att Socialdemokraterna förstår detta. Jag tror inte det. Och om man nu förstår det vill man inte ta det till sig och göra några förändringar.

Det som är mest intressant i betänkandet är ju att man ofta går in och opponerar mot sig själv, vilket är något anmärkningsvärt. Utskottsmajoriteten skriver här att man förutsätter att det ska ske förändringar.

Jag påstår att det inte finns någon som helst grund för att tro att detta förutsättande kan leda till någon framgång. För vad har hänt sedan 1994 när Socialdemokraterna bildade regering? Inte någonting när det gäller den småskaliga livsmedelsindustrin, i princip ingenting.

Herr talman! Jag går då vidare till regelförenklingsbiten. Det som kännetecknar den småskaliga livsmedelsindustrin är att den är just småskalig. Det är alltså väldigt mycket hantverk. Det är en låg rationaliseringsgrad, och det är små serier. Det fordras en väldig uppfinningsri-

kedom hos dem som arbetar med detta. Jag vill påstå att det snarast är ett konglomerat av kompetenser som oftast ska besittas av en enda person.

Man ska kunna växtodling. Man ska kunna avel. Man ska kunna djurhållning. Man ska nästan vara barnmorska, för att ta emot nyfödda djur, och halvvetenär. Man ska vara snickare. Man ska vara svetsare, konstruktör, ekonom, bokförelare, finanskunnig, och man ska kunna miljölagstiftningen.

Jag vågar påstå att den här typen av småskalig verksamhet som är knuten till livsmedelsfrågorna, och den småskaliga livsmedelsproduktionen, omfattar nästan alla de lagar som vi i denna kammare har varit med och stiftat, i större eller mindre utsträckning. Återigen påstår jag: Socialdemokraterna förstår inte, och om de förstår vill de inte. De försök man tidigare har tagit upp med att skapa regelförenklingar har totalt havererat. Effekten är prat och prat men väldigt lite verkstad.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag ta upp detta med gårdsförsäljning. Det som ofta kan vara det lokala kvalitetsmärket, det som skapar en stolthet för en bygd eller för en producent, förloras genom att man skapar ett regelverk som gör det oerhört svårt att komma fram.

Naturligtvis står jag bakom de övriga reservationer som vi från moderat håll har skrivit.

Jag vill också rikta en maning till dem som möjligen lyssnar på den här debatten: Den bästa garanten för att vi ska få en förändring till stånd som kan ge den småskaliga livsmedelsproduktionen en vettig och möjlig framtid är en förändring i regeringsmakten. Den regering med stödpartier som vi har nu har på ett gravt sätt missbrukat sin makt genom att inte skapa bättre förutsättningar för den småskaliga livsmedelsproduktionen.

Anf. 218 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Vi har alla olika förhållningssätt till mat – mättnad, samvaro, njutning, levebröd i dubbel bemärkelse. I vår närhet tycks somliga enbart äta för att leva medan andra tycks leva för att äta.

Konsumenternas krav på kvalitet, närhet, smakupplevelse samt miljö- och djuromsorgstänkande ökar i vårt samhälle. För att möta detta krävs åtgärder, och där kan småskalig livsmedelsförädling vara en. Det höjda förädlingsvärdet är oerhört värdefullt, och det förbättrar dessutom möjligheten till fler arbeten.

Det betänkande som vi i dag har på vårt bord vittnar om en nyvunnen insikt om företagarnas situation, om de problem och de hinder de möter. Folkpartiet anser att denna insikt måste leda till handling. Det är nödvändigt att snarast stimulera företagsamheten med långsiktiga och förenklade regelverk. Det är inte tillfredsställande att regelförenklingar ligger långt fram i tiden. Ett exempel är att den minskade administrativa bördan för miljö- och jordbruksområdet beräknas uppnås 2010 – en alldeles för låg ambitionsnivå för att förenkla situationen för småföretagare! Att anse ”att arbetet bedrivs med den skyndsamhet som är möjlig” när man inte anser sig kunna minska den administrativa bördan förrän 2010 är för mig märkligt. Anser majoriteten att detta är skyndsamt?

Herr talman! Livsmedelssäkerhet är angeläget, och vi har nu ett hygienpaket att rätta oss efter. Där används för övrigt begreppet kontroll mer än rådgivning. Med tanke på dagens debatt om småskalig livsmedelsförädling vill vi verkligen flagga och varna för den belastning som de nya

tillsynsavgifterna kan komma att innebära. Vi anser att tillsynsavgiften måste anpassas till vad som är rimligt utifrån verksamhetens omsättning men också till hur verksamheten sköts. Det ska löna sig också ekonomiskt att sköta sitt företag och att sköta sin egen kontroll.

När det gäller livsmedelsförädling anser Folkpartiet att forskningen borde intensifieras på områdena innovation och utveckling för småskalig och lokal produktion. När staten gör utlysningar för företagsnära forskning inom livsmedelsområdet bör villkoren formuleras så att också små och medelstora livsmedelsföretag har en möjlighet att delta. Utskottsmajoriteten medger detta och skriver att det är en brist när det gäller möjligheterna till utveckling för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Då blir följdfrågan: Vad gör majoriteten åt detta?

Jag besökte Sveriges lantbruksuniversitet i Skara häromveckan, och där talade man om för mig att man känner en djup oro över det svaga intresset för programmet Mat och teknologi. Om denna trend inte bryts riskerar Sverige att bli akterseglat vad gäller framtida kompetensförsörjning inom livsmedelsindustrin. Hur ser regeringsföreträdarna på detta? Vad har man för lösningsförslag?

Herr talman! Det är konsumenten som med sitt val styr produktionen. För att konsumenten ska kunna välja krävs tydlig och sjyst märkning. Ursprungsmärkning på mer än nötkött måste nu bli verklighet. Med tanke på den ökade internationella handeln är det viktigt att Sverige nationellt arbetar aktivt för en gemensam märkning. Jag vet att majoriteten är positiv till detta, och därför undrar jag: Vad görs konkret?

Sist men inte minst vill jag fortsätta med några tankar kring den internationella delen. De eskalerade tullarna, som jag tidigare talat om, är fortfarande ett problem, inte minst för tredje världen. Tillträde till marknad, diversifiering av ekonomi och givetvis en koppling till den viktiga livsmedelsproduktionen när det gäller biståndsprojekt är väsentligt.

Att tullarna ökar med förädlingsgraden är förvisso en handelsfråga, men den berör i allra högsta grad jordbruks- och livsmedelsområdet. Då är min sista fråga till majoriteten: Vilka åtgärder vidtar majoriteten i denna stora och viktiga fråga?

Jag yrkar, herr talman, med detta bifall till reservation 1, men jag står givetvis bakom samtliga folkpartyrkanden.

Anf. 219 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna har ett starkt engagemang i frågor som rör produktion och förädling av svenska livsmedel. Att vi vill se en jordbrukspolitik som ger svenska bönder möjlighet att konkurrera på bättre villkor än hittills är inte okänt i denna kammare. När svenska bönder känner tillit och framtidstro, vågar satsa och driver lönsamma företag finns också möjligheten att bygga vidare och bygga nytt. Ett sådant spännande utvecklingsområde behandlas i dagens betänkande om småskalig livsmedelsförädling. Till detta betänkande, som i första hand behandlar regeringens skrivelse i ämnet, finns sammanlagt 42 reservationer varav 26 där Kristdemokraterna är med. Jag vill, herr talman, yrka bifall till samtliga ställningstaganden som finns formulerade i reservationerna 1 och 26.

Småskalig livsmedelsproduktion och förädling möter ett stort och växande intresse från bland annat producenter, organisationer, myndigheter och konsumenter. Därför är det viktigt att det de senaste åren börjat hända lite också från regeringen efter det att riksdagen för fem år sedan enhälligt genom ett så kallat tillkännagivande uppmanade regeringen att ägna särskild uppmärksamhet åt den småskaliga livsmedelsproduktionen. Riksdagen krävde också förslag till förenklingar av regelverket samt förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för lokal och småskalig livsmedelsproduktion.

Det är som sagt glädjande, herr talman, att konstatera att arbetet har påbörjats och går framåt, även om det enligt min mening går för sakta. Jag uppfattar det som att konsumenternas efterfrågan och producenternas kreativitet och initiativkraft driver regeringen framför sig.

Det vore önskvärt att regeringen och Socialdemokraterna klev upp på barrikaderna, tog initiativ för att vara i framkant av utvecklingen i stället för att ha rollen att parera och rätta till när frågorna om regelverk och annat som lägger hinder i vägen lyfts fram av aktörerna inom området. Det ganska passiva synsättet går också igen i utskottets betänkande, där majoriteten, som Bengt-Anders Johansson påpekade, i stället för att aktivt ställa sig bakom våra progressiva förslag skriver att man utgår ifrån eller förutsätter att regeringen tar hänsyn till motionsförslagen i det fortsatta arbetet.

I betänkandet refereras till den fördjupade uppföljning som utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har genomfört. Det var en mycket bra genomgång som min blygsamhet förbjuder mig att tala om att jag var med om.

I uppföljningen beskrivs en del av de problem som återstår att lösa. Bland de problemen nämns att det är svårt att få en heltäckande bild av regelverket och att regler är anpassade till storskalig verksamhet. Man talar om märkningsreglernas komplexitet, det detaljerade regelverket kring kött och de många myndigheter som är inblandade, för mycket journalföring, avgifter och provtagningar. Besiktningfrågorna lyfts fram och transporter, liksom hantering av slaktavfall, frågor som rör tillsyn, tillstånd och kontroll samt de statliga stödåtgärdernas komplexitet, både när det gäller ansökningsförfarande och utvärdering. Svårigheterna att få kontakt med myndigheterna och bristerna i samordning av myndigheterna samt inte minst finansiering av investeringar nämns som hinder för en utveckling av verksamheten.

Även om en del av de här problemen har börjat bearbetas på olika håll och kanter återstår en hel del att göra.

I de reservationer som jag yrkat bifall till pekar alliansens partier på att en del av de regelförenklingar som utlovas i skrivelsen dessvärre ligger alltför långt fram i tiden, precis som Anita Brodén påpekade. Exempelvis ska målet om en minskad administrativ börda på miljö- och jordbruksområdet nås, som det står, den 30 juni 2010. Det är en alldeles för låg ambitionsnivå. Nog borde man klara det före påsk 2010, eller hur?

Det är också viktigt, som vi påpekar i reservation 1, att regelverket är långsiktigt och att regeringen snarast återkommer till riksdagen med konkreta förslag till förbättringar.

Herr talman! Kristdemokraterna för fram förslag på en rad områden där förändringar måste ske för att inte den positiva utveckling som vi kan se på området ska hämmas. När det gäller exempelvis hägnade hjortar, som ju som helhet är en småskalig verksamhet, finns för närvarande en sörja av regler och kommande undantag. Här måste klarhet skapas med den enskilde hägninnehavarens faktiska situation och ekonomiska möjligheter som utgångspunkt. Avlivning, besiktning och slakt måste i så stor utsträckning som möjligt kunna ske i och vid hägn.

Vi vill också lyfta fram det återuppväckta och växande intresset för fåbodbruk genom att föreslå skapande av ett nationellt centrum för fåbodbruk. Detta avvisas av majoriteten med att det finns ett nationellt centralförbund för samordning av fåbodbruk. Varken på departementet eller på utskottskansliet känner man dock till något närmare om det här centret. Någon hemsida eller kontaktadress har inte gått att uppbringa. Det vore intressant om Christina Axelsson kunde lägga ut texten lite grann om det centralförbund som man anser uppfyller det som vi önskar se förverkligat. Mera getost och messmör åt folket!

Att det finns svårigheter att ordna finansiering för investeringar är allmänt känt. Här behövs ett snabbt återställande av företagshypoteken, och inte minst en utveckling av Almi i riktning mot hur Finnvera fungerar, Finlands motsvarighet till Almi.

Våra förslag om att bättre ta till vara erfarenheter och kunskaper från de nya svenskarna, att förbättra biodlingens förutsättningar, vikten av att ursprungsmärkning kan användas på ett bättre sätt och den viktiga frågan hur tillämpningen av reglerna om offentlig upphandling kan förtydligas viftas av majoriteten undan med lätt hand i betänkandet till förmån för en längre utläggning om chokladdirektivets förtjänster.

Den dynamik, inte minst för människors möjligheter att bo och verka på landsbygden och i glesbygden, som ligger i utvecklingen av småskalig livsmedelsproduktion och livsmedelsförädling måste tas till vara och understödjas. Det behövs, herr talman, mer engagemang och kraft i agerandet än vad den av regeringen avfattade skrivelsen förmår förmedla. (Applåder)

Anf. 220 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Herr talman! Vårt betänkande *Småskalig livsmedelsförädling* grundar sig på regeringens skrivelse om småskalig livsmedelsförädling. Denna skrivelse är ett samarbete mellan s, v och mp, och jag tycker att det är beklagligt att det inte står i texten. Men ni ska veta att regeringen är beroende av Vänsterpartiet och Miljöpartiet för att få så här bra skrivelser.

Skrivelsen ger en bra beskrivning av delar som gjorts, och jag tycker att det har hänt relativt mycket på detta område. Det här är några av de punkter som vi har jobbat med under åren.

- Ny EG-lagstiftning på livsmedelsområdet som blir mer flexibel, vilket innebär att tillsynen blir riskbaserad. En god egenkontroll ger lägre frekvens av tillsynsbesök.
- Flexiblare krav på köttbesiktning. I stället för att alla slakterier ska ha en egen veterinär anställd kan djur besiktigas redan på gården genom så kallad levande-djur-besiktning.

- Nya EG-direktiv medger mobil slakt för alla djurslag.
- Livsmedelsverket har fått i uppdrag att under en treårsperiod ta fram förslag till hur gårdsnära slakt ska underlättas.
- Livsmedelsverket har sänkt avgiften för godkännande av mindre slakterier från hela 36 000 kr till 10 000 kr. Men det är också ganska mycket pengar.
- Numera tillåts samverkan mellan kommuner för tillsyn, och Livsmedelsverket tar fram tillsynsvägledning.
- Vi kan använda oss av det så kallade nationella kuvertet, bland annat till kvalitets- och marknadsåtgärder för att förbättra kvaliteten på jordbruksprodukter som produceras nationellt.

Jag tror att det är viktigt att vi försöker underlätta och förenkla för småskalig livsmedelsförädling, och vi har nog bara precis börjat med detta arbete. Små företag skapar arbetstillfällen, inte minst på en utsatt landsbygd. Den småskaliga livsmedelsförädlingen har dessutom betydelse för andra näringar, bland annat som komplement till jordbruket, rennäringen och turismen.

I den uppföljningsrapport som vi har gjort i miljö- och jordbruksutskottet har det framkommit att många småskaliga producenter är inriktade på en miljövänlig hantering och att djurskyddet upplevs som viktigt. Den småskaliga livsmedelsproduktionen ökar också konsumenternas valfrihet genom att öka mångfalden av produkter.

Erfarenheterna från livsmedelsföretagen visar att det är de mindre företagen som har varit framgångsrika med att ta fram nya produkter och bredda varuutbudet. År 2004 gjordes en undersökning på uppdrag av SLU. Där konstaterades att för en del små producenter är det ett livsstilsval att syssla med småskalig livsmedelsproduktion. Många är självlärd, och verksamheten är ett komplement till annan verksamhet. Ambitionen är ofta hög när det gäller att utveckla den egna produkten, men intresset för att öka verksamheten är lite mindre.

År 2004 fanns det drygt 3 300 företag med småskalig livsmedelsförädling, inklusive slakterier. Av dessa har merparten inga eller endast några få anställda. Ca 80 % är mikroföretag med färre än tio anställda. Det framgår också av statistik att kvinnor i större utsträckning har huvudansvaret i de mycket små företagen.

Herr talman! I dag vet vi att många konsumenter har en positiv inställning till lokalt och regionalt producerad mat. Det som man uppskattar är bland annat en bättre djurhållning, att det finns en tydlig avsändare och att produktionen upplevs bidra till en levande landsbygd och ökad sysselsättning i närområdet. Undersökningar visar också att viktiga faktorer för oss som konsumenter är att maten är färsk, av god kvalitet, smakar gott samt är hälsosam. Konsumenternas problem vad gäller den lokala och regionala produktionen rör framför allt pris och tillgång, det vill säga att maten upplevs som dyr och svår att få tag på.

Den småskaliga livsmedelsproduktionen möter olika problem och hinder, bland annat i regelverk, tillsyn, tillståndsgivning, kompetensutveckling, distribution samt finansiering. Vi behöver göra regelverket mer

överskådligt. Det är krångligt och innebär delvis problem, men samtidigt kan också regelverket vara ett stöd för företagen.

Vi vet ju att många av de små producenterna i dag driver sin livsmedelsförädling som komplement till jordbruk, pension eller annan inkomstförstärkning. Motivationen ligger ofta i att föra en lokal mattradition vidare. Det är den egna gården som är utgångspunkten för verksamheten. Denna grupp är naturligtvis starkt lokalt bunden till landsbygden. De hinder som dessa producenter kan uppleva är framför allt reglerna för hälsa och hygien, som man inte tycker är anpassade för mindre producenter. Det kan också vara myndigheternas ”rigida” inställning. Man upplever helt enkelt myndigheterna som byråkrater, krånglare med mera.

De små producenterna är i behov av nätverk. Många av dessa producenter efterlyser nätverk för kontakter och samarbete med andra producenter och företagare. Jag tror att för det fortsatta arbetet vad gäller stöd till den småskaliga lokala och regionala livsmedelsförädlingen måste vi rikta in oss på att finna synergier och starkare samverkan mellan olika insatser och initiativ. Vi ska bygga på de nätverk, myndigheter och projekt som redan existerar. Det är en spännande utveckling. Det görs ganska mycket, men mycket mer behöver göras för framtiden.

Anf. 221 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! När det gäller småskalig livsmedelsförädling finns det säkert de som tänker på ”grönåvågar” i fårskinnspäls, långhåriga, som kokar sylt. Men småskalig livsmedelsförädling är så mycket mer än så – och så mycket viktigare. För egen del tänker jag på Tiraholms Fisk som finns jämte sjön Bolmen hemma i kommunen. Jag tänker på deras stekta gös. Jag skulle kunna använda mina återstående fem och en halv minuter för att prata om denna stekta gös!

Ska vi fylla magen kan vi gå till McDonald’s, men vill vi ha en matupplevelse är det ofta det lokalförädlade och det småskaligt förädlade som vi söker oss till. Det småskaligt förädlade har så klart betydelse ekonomiskt för den bygd man verkar i. Tiraholms Fisk har otvivelaktigt en betydelse för den ekonomiska tillväxten och för en levande landsbygd där man verkar.

Det är så klart kvalitet som gäller när vi pratar om småskalig livsmedelsförädling. Kvalitet går före kvantitet. Det slog mig när föregående talare pratade om antalet motioner.

Vad är det som ska göra att vi får dessa matupplevelser som vi faktiskt kommer ihåg ett eller två år efter att vi har ätit? Jag tror en grundläggande förutsättning är att vi skapar enklare regler. De entreprenörer och entusiaster som håller på med detta ska känna att deras arbete uppskattas så att de orkar fortsätta. Det är för mig den otvivelaktigt absolut viktigaste biten.

Jag ska ta upp två motioner som Centerpartiet har väckt rörande småskalig livsmedelsförädling. Den ena gäller gårdsförsäljning av vin och öl. Vi har lagt fram förslag på att tillåta en kvoterad eller begränsad försäljning direkt från gården av vin och öl som har producerats på gården. Det handlar inte om några jättemängder, särskilt inte för oss som bor i den södra delen av Sverige och vet hur mycket som kommer över Öresundsbron eller via Helsingborg–Helsingör varje dag. Då är det ytterligt begränsade kvantiteter.

När vi har fått till detta tycker vi också att det ska finnas möjligheter att som vin- och ölproducent låta sina kunder provsmaka. Det kan inte vara rimligt att om det ska vara tillåtet med gårdsförsäljning att man sedan måste bygga ett restaurangkök för ungefär 1 miljon för att kunna låta en fransman provsmaka lite svenskt vin innan köp. Det här kan tyckas som futtiga frågor, men vi vet alla att mat och dryck hänger ihop. Drycken är också en viktig del för att skapa en profil och identitet för svensk mat.

Det sista jag vill ta upp gäller krav vid offentlig upphandling. Det är rimligt att när det svenska samhället ställer tuffa krav på djurskydd och hur vi ska producera, borde man också ställa lika tuffa krav när vi handlar in den mat som vi ställer krav på hur den ska produceras.

Låt mig ta kyckling som exempel. I dagsläget finns det i djurskyddslagen ett konkret tal på hur många kycklingar som får finnas per kvadratmeter. Men när vi handlar till det offentliga kan vi köpa från länder där kycklingarna i princip staplas ovanpå varandra. Det är en sanslös dubbelmoral. Det är för svaga skrivningar i betänkandet om detta. Men majoriteten har möjlighet att utveckla frågan från talarstolen. Tycker majoriteten att det är rimligt att vi från det offentliga ställer samma krav när vi upphandlar som vi gör i djurskyddslagen?

(Applåder)

Anf. 222 ÅSA DOMEIJ (mp):

Herr talman! Ledamöter! Det har varit härligt att i kväll höra så många engagerade ledamöter för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Tidigare har, precis som Jan Andersson så målande beskrev, småskalig livsmedelsförädling och livsmedelsproduktion betraktats som något flummigt och udda, inte som en växande driftig företagsamhet i landet.

Den småskaliga livsmedelsförädlingen har blivit ett slags mottrend till bulkproduktion, priser och stormarknader. Det finns också ett konsumenttryck för att få spännande produkter med hög kvalitet. Samtidigt har vi en teknikutveckling som gör att den hantverksmässiga produktionen kan bli mer konkurrenskraftig, lönsam och flexibel. Där de stora kan producera mycket till låga kostnader kan de små producenterna i stället vara mer flexibla och snabbare anpassa sig till marknaden.

Varför är det så positivt med småskalig livsmedelsförädling? Varför vill vi att företagen ska utvecklas ännu mer och bli fler? Det är många talare som redan har nämnt det, men det handlar bland annat om produkterna, kvalitet, valfrihet för konsumenterna – att få tillgång till spännande produkter. Sedan handlar det om jobben, inte bara att det finns jobb i glesbygden utan att det dessutom är roliga och meningsfyllda jobb. I småskalig produktion blir det mer jobb per kilo produkt än i den storskaliga produktionen som producerar i bulk eftersom man har ett högre förädlingsvärde.

Sedan är det också en kulturgärning att kunna ha småskalig och hantverksmässig produktion och att kunna behålla traditionella maträtter, produkter och produktionsmetoder.

Sedan är då det viktiga: Hur ser Miljöpartiet att man ska jobba med de här frågorna, och hur har vi hittills jobbat under den här mandatperioden? Vi har haft förmånen att vara i en sådan situation att vi har kunnat lyfta upp de här sakerna i förhandlingar med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. När vi diskuterade var det tre fält som vi behövde gå in på. Det var dels regelförenklingar, dels avgiftssänkningar och anpassningar till de små företagen och dels kunskapsuppbyggnad.

Om jag först tar regelförenklingar har vi åstadkommit att Livsmedelsverket nu har satt i gång ett väldigt aktivt arbete för att förenkla regler och anpassa dem till de mindre företagen. Man har anställt folk som jobbar med det i nära dialog med näringen. Jag deltog själv i ett sådant seminarium och lyssnade på de diskussionerna.

I fråga om avgiftssänkningar har Livsmedelsverket från och med nu pengar så att man kan börja sänka olika avgifter. Man har redan kommit en bit på väg. Viktigt är givetvis att de avgiftssänkningar som nu görs blir långsiktiga.

Det tredje är kunskapsuppbyggnaden, och vi har sett till att det har blivit en långsiktig finansiering av ett nationellt kunskapscentrum. Eldrimner finns i Jämtland men ska jobba med kunskapsutveckling för småföretagare i hela landet.

Det är bara att hoppas att vi fortsatt ska vara så här eniga i att jobba på med att förbättra för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Även om jag här i kväll har pratat väldigt mycket om möjligheterna ska vi komma ihåg att de här företagen befinner sig i en tuff bransch med tuff konkurrens och många gånger svårighet att få marknadstillträde, i en värld där pris trots allt är viktigt och de stora kedjorna satsar mycket på sina egna varumärken. Där har vi en viktig roll som politiker, inte bara i de konkreta politiska besluten utan också i attityden att vilja utveckla de här glesbygdsföretagen.

Anf. 223 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Jag förstår att herrarna reser sig när kvinnor pratar eftersom vi i dag firar internationella kvinnodagen. Det gör vi tillsammans med kvinnor runtomkring i hela världen. Om en vecka är det dags att fira igen, då det är den internationella konsumentdagen, en dag som många konsumentorganisationer uppmärksammar sedan 1989.

Såväl kvinnor som konsumenter, herr talman, är viktiga för den småskaliga livsmedelsförädlingen. Flera utredningar pekar på att det ofta är kvinnor som står bakom de riktigt små företagen i livsmedelsbranschen, de som vi i de här sammanhangen ibland till och med kallar mikroföretag.

Konsumenterna, som också ofta är kvinnor, är mycket viktiga för de småskaliga livsmedelsföretagen: utan konsumenter, ingen försäljning och inga produkter som köps, men heller ingen produktutveckling och alltså ingen småskalig livsmedelsförädling.

En förutsättning för verksamheten är att vi har effektiva lantbrukare som kan förse livsmedelsföretagen med råvaror. Ännu finns det ingen särskild dag att fira lantbrukarna på, men den särskilda lantbruksveckan har numera blivit en dag. Det kanske blir åtminstone en nationell lantbruksdag att fira, eftersom man där också har en prisutdelning då man utser årets spjutspetsföretag.

Den 13 februari i år uppmärksammades förutom spjutspetsföretag de gröna näringarna, och i den skrift som LRF gav ut med samma namn beskrivs en del av tillståndet för näringen. Den visar att intresset för småskalig livsmedelsproduktion växer både bland producenter och bland konsumenter och att antalet gårdsbutiker och företag inom livsmedelsförädlingen ökar.

Herr talman! Även om vi kan vara glada åt de positiva tongångarna i rapporten är det viktigt att regeringen även i fortsättningen uppmärksammar de småskaliga livsmedelsproducenternas förutsättningar och möjligheter att utvecklas. De har en stor betydelse, inte minst för utvecklingen på landsbygden, och självklart att vi konsumenter får tillgång till goda livsmedel.

Miljö- och jordbruksutskottet har i vår uppföljning av småskalig livsmedelsförädling pekat på att avgörande för den fortsatta utvecklingen är företagens förmåga att själva utveckla sin verksamhet och anpassa utbudet av småskaliga, lokala livsmedel till konsumenternas efterfrågan.

Men självklart ska vi politiskt skapa goda förutsättningar för företagande och ha ett gott regelverk till skydd för konsumenterna. Inte minst den senaste tidens händelser med fågelinfluensa och upptäckt av BSE i Sverige visar vikten av regelverk som lever upp till de säkerhetskrav som vi konsumenter ställer kring djuromsorg och livsmedelsförädling. Samtidigt ska regelverken vara flexibla så att de möjliggör utveckling för både stora och små företag i de gröna näringarna.

Herr talman! Hinder för småföretagande uppmärksammas på olika sätt. Vår finansminister Pär Nuder meddelade för bara en vecka sedan att förutsättningarna för att starta och driva företag måste ses över och förbättras. Näringsdepartementet ska inom kort utarbeta direktiv till en utredning kring trygghet för småföretagande.

Ett annat hinder som utskottet påpekade i vår uppföljning är att företagen behöver hjälp med stöd och rådgivning för att öka sin kompetens och utveckla sitt företagande.

Jag vill därför trycka på de 10 miljoner för livsmedelsområdet som vi beslutade om i budgeten för 2005 och som har använts till tre nationella centrum och projekt för att utveckla småskalig hantverksmässig livsmedelsförädling.

Eldrimner i Jämtland är ett nationellt centrum som ska sprida kunskaper och erfarenheter inom området genom allmän rådgivning, information och nätverksbyggande.

Regional mat i Uppland arbetar med att stödja en hållbar utveckling av samhället, stödja landsbygdsutvecklingen med inriktning på livsmedelsproduktion och öka konkurrenskraften inom sektorn genom att stärka småskaliga livsmedelsförädlare och konsumenter. De tar till vara och sprider kunskaper och erfarenheter som stimulerar till nytänkande.

Livstek erbjuder stöd från idé till marknadsintroduktion av nya produkter. Deras övergripande mål är tillväxt. På deras hemsida säger de att tillväxt uppnås genom ökad förädlingsgrad, produktutveckling och volym i de mindre företagens livsmedelsproduktion.

Jag vill också tillägga, herr talman, att jag tycker att det är viktigt för väljarna att veta vilka åsikter partierna har inför valet, men också vad gäller frågor kring mat och dryck.

När vi behandlade frågan om gårdsförsäljning av öl och vin i socialutskottets betänkande om nationell alkoholhandlingsplan för 14 dagar sedan röstade Kristdemokraterna för att Sverige ska behålla detaljhandelsmonopolet – ja, förutom Sven Gunnar Persson, ska i ärlighetens namn påpekas.

Nu måste jag fråga: Har ni bytt fot i alkoholfrågan, eftersom ni i det här betänkandet reserverar er på den punkten tillsammans med Centerpartiet och Moderaterna? På er hemsida står i alla fall att ni fortfarande vill ha kvar Systembolaget och det statliga inköps- och försäljningsmonopolet av alkohol. Sedan står det också att för att handla alkohol på Systembolaget ska man vara 20 år, och åldersgräns på pubar och restauranger ska ligga kvar på 18.

Jag tycker att Kristdemokraterna ska redovisa sin verkliga utgångspunkt för väljarna, om det nu inte bara är så att Sven Gunnar Persson gör det här för att vara tillsammans med Moderaterna och Centerpartiet. Det är väl det som är hemligheten med att bygga allianser. Man måste hålla ihop utåt och kanske hoppas att ingen märker när man har olika ståndpunkter i samma fråga eftersom det framställs av olika utskott.

Nåväl, miljö- och jordbruksutskottets betänkande om småskalig livsmedelsförädling med mera innehåller 54 punkter och 42 olika reservationer.

Herr talman! Jag yrkar avslag på samtliga reservationer och bifall till förslaget i miljö- och jordbruksutskottets betänkande.

Jag är inte lika blyg som Sven Gunnar Persson. Jag har också varit med i uppföljningsgruppen, och jag är glad åt att vi har varit eniga i att det händer en hel del, som också Sven Gunnar Persson sade. Fast jag tycker att ni får lov att prata ihop er inom oppositionen. Det kan ju inte vara så att en står och säger att ingenting händer och den andra säger att det händer ganska mycket.

Men ni har i alla fall lyckats samla ihop er till fyra gemensamma reservationer. Av 42 är inte det särskilt övertygande. Det tycker inte jag. Man blir inte heller särskilt imponerad.
(Applåder)

Anf. 224 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag har några reaktioner på Christina Axelssons anförande. Jag tycker att det låter som att Christina Axelsson tänker storskaligt. Hon använde ord som livsmedelsföretagen. Det gör jag också när det gäller de stora företagen, men de småskaliga använder jag andra uttryck för. Christina Axelsson upprepar, jag tror minst tre gånger: Vi ska följa upp, vi ska göra och vi ska återkomma. Vore det inte bättre, Christina Axelsson, att handla i stället för att prata, som jag sade i mitt inledningsanförande?

Hon hänvisar till att man har satsat 10 miljoner på att utveckla i projekt. Det är ju kortsiktigt. Vore det inte bättre att skapa förutsättningar så att man kunde klara sig utan stöd? I samma veva säger Christina Axelsson att man ska stärka företagen. Det är förmodligen mot byråkratin så att man ska klara den. Det vore väl bättre att riva ned de hinder som finns för att därigenom låta människor klara sig utan att ha bidrag?

Jag har några konkreta frågor, herr talman, till Christina Axelsson. Varför tycker Socialdemokraterna att vi ska beskatta några bikupor om

*Småskalig
livsmedelsförädling
m.m.*

man har det? De var tidigare skattefria. Varför får man inte sälja några flaskor fruktvin direkt från producenten? Varför ska allt slakteriavfall behandlas som riskavfall med den fördyring som det innebär? Varför ska man betala för tillsyn som inte utförs? Man har minskat kostnaden för livsmedelstillsynen på Livsmedelsverket och sänkt kostnaden från 36 000 till 10 000. Är det rimligt?

Anf. 225 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Det var många frågor. Jag hinner inte besvara dem på kort tid. Men jag vill ta frågan om riskavfallet, alltså slakteriavfallet. Det finns ju två sorters avfall. Man har riskavfallet som det är viktigt att vi faktiskt tar hand om så vi inte sprider BSE. Det har man inom EU satt upp ett regelverk för, och det regelverket följer vi i Sverige precis som alla andra. Men det händer saker inom det här också. Det kanske inte är så att det är på det sätt som man i dag gör som man ska göra det i framtiden. Därför har man startat ett projekt – jag tror att det var i Ängelholm, men jag är inte helt säker – där man blandar slakteriavfallet med myrsyra och använder det som flis vid uppvärmning i stället. Det finns andra projekt på andra ställen för hur man ska göra för att ta hand om slakteriavfallet. På Livsmedelsinstitutet, som jag besökte så sent som i måndags, sade man att man nu håller på att se över hur man ska kunna hämta upp riskavfallet speciellt på ett mer effektivt sätt. Så det sker ganska mycket också på det här området.

Anf. 226 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Det är signifikativt för socialdemokratin och Christina Axelsson att man hänger sig fast vid en fråga som jag ställde. Jag kan konstatera att det inte var något nöjaktigt svar. Slakteriavfall är ju riskavfall. Det är lite märkligt att det ska vara så generellt.

Men åter till frågan: Varför står Socialdemokraterna upp för att man ska beskatta några bikupor? Man får inte sälja några fruktvinsflaskor direkt från producenten. Ett småskaligt slakteri som är i storleksordningen 8 × 10 meter ska kosta 10 000 fortfarande. Det finns ingen som helst rim och reson. Och man ska betala för tillsyn som inte utförs. Varför står Socialdemokraterna upp för den här djupa orättvisan?

Jag tror att det är så illa, Christina Axelsson, att Socialdemokraterna inte förstår den småskalige producentens förutsättningar. Detta är egentligen det mest allvarliga. Om man förstår ett problem tar man itu med det och inte bara pratar om att man ska vidta åtgärder.

Annars är det som jag sade i mitt inledningsanförande att om man förstår det så vill man inte. För man kan väl ändå inte säga att de tolv årens regeringsinnehav inte har gett utrymme för att vidta åtgärder. Jag tror att det var Sven Gunnar Persson som nämnde att Socialdemokraterna inte gör någonting om man inte har allt tryck på sig från alla håll. Då möjligen kan man vidta någon åtgärd men naturligtvis inte tillräcklig.

Åter till frågan: Förstår ni problematiken, eller vill ni inte utföra förändringar?

Anf. 227 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Jo, vi förstår problematiken väldigt väl. Det finns många småföretagare inom livsmedel som är socialdemokrater, kanske fler till

och med än moderater. Det är just därför som vi ska starta den här utredningen där vi ska se över vilken trygghet man har som småföretagare, som jag nämnde i mitt inledningsanförande. Om det är så att man inte vill se de förändringar som vi faktiskt gör finns de ju inte. Men den här skrivelsen visar ju på att vi har gjort en hel del och fortsätter att göra det, inte minst det regelverk som vi nu håller på att sätta i sjön som är EU-baserat. Där har vi också en hel del regelförändringar att hämta hem. Vi har en gemensam livsmedelssäkerhet inom den europeiska unionen. Jag tycker att det är viktigt att vi nyttjar det och att vi faktiskt också ser till att vi gör det så enkelt det bara går för de småföretagare som vi har att ta hand om här i Sverige.

Anf. 228 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är skönt att höra att Socialdemokraterna nu har bytt valstrategi från att vilja tuga ihjäl oss till att göra oss till någon slags huvudattack-*point* i en sådan här debatt.

Christina Axelsson lyfter fram frågan om en provsmakningssmutt hos en lokal fruktvinsproducent eller inköp av enstaka flaskor av dylika drycker på samma alkoholpolitiska nivå som frågan om hektoliterimporten från Tyskland och frågan om Systembolagets bevarande. Det säger mer om hennes sinne för proportioner än min inställning i avgörande alkoholpolitiska frågor, där jag står fast på kristdemokratisk linje.

Regeringens skrivelse avslutas så här. Själva slutklämmen i den lyder som följer: Ett parallellt uppdrag har tilldelats Verket för näringslivsutveckling, Nutek, som rör mätning av företagens administrativa börda på bland annat miljö- och jordbruksområdena. Mätningen ska följa förändringar i administrativa kostnader över tiden och avgöra var arbetsbördan är tyngst och var det finns störst möjligheter att sänka företagens administrativa kostnader. Syftet med arbetet är att formulera faktiska mål om minskad administrativ börda som ska nås senast den 30 juni 2010. Mätningarna planeras vara genomförda den 28 februari 2006 för jordbruket.

Är Christina Axelsson nöjd med den ambitionen?

Anf. 229 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, Sven Gunnar Persson, jag är nöjd. Man kan läsa saker och ting som någon annan läser Bibeln. Nutek har fått det här uppdraget. Nutek har också gjort mätningarna och lämnat dem till regeringen. Efter det att man har lämnat rapporten ska man komma med förslag om konkreta mål. Det ska göras inom tre månader efter att rapporten är lämnad.

Efter detta kommer departement och regering att jobba med målen. Alla mätningar på myndigheterna ska vara färdiga till år 2007. Samtliga uppsatta mål ska vara uppnådda senast den 30 juni 2010. Det är alltså inte så att ingenting får hända fram till det datumet. Det får det. Det får hända väldigt mycket. Men det finns många områden att beta av. Det har man redan startat med. Jag tror att vi kommer att se de konkreta förslagen innan vi stänger riksdagen för sommaruppehållet.

Sedan till frågan om gårdsförsäljning och en smutt. Vid behandlingen av den nationella alkoholhandlingsplanen fanns det yrkande som övriga kristdemokrater var emot men som Sven Gunnar Persson var för. Det handlade om ifall gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker bör kunna

tillåtas. Det står inte att det ska fabriksimporteras. Därför är det viktigt att höra om ni har bytt fot. Är det så att Kristdemokraterna är för att vi ska ta bort försäljningsmonopolet?

Anf. 230 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Christina Axelsson på den punkten. Vi står självklart fast vid försäljningsmonopolet och att vi ska ha ett systembolag i Sverige. Men personligen har jag den uppfattningen att provsmakning och strikt kvoterad liten försäljning på gårdsnivå absolut inte undergräver den svenska restriktiva alkoholpolitiken som jag självklart står bakom.

Christina Axelsson är nöjd med ambitionsnivån att målen ska nås till den 30 juni 2010. Eftersom det är så många områden att beta av tycker jag det visar på passiviteten under många år i synen på regelförenklingsarbetet. Frågan togs upp riksmötet 2000/01. Jag vet inte om det var på hösten eller våren. Det kanske ni som var med då känner till.

Det är i varje fall fem år sedan som tillkännagivandet gavs av en enig riksdag. Det var bra att socialdemokraterna i riksdagen – och jag hoppas att du var med – ställde er bakom de motioner från Centern och Vänsterpartiet som var basen för tillkännagivandet. Men det har inte hänt så mycket. Det måste ta så lång tid därför att är så många områden att beta av.

I den regering som jag vill medverka till ska tillträda efter valet i höst kommer ambitionsnivån att vara betydligt högre än den som anges i skrivelsen och som Christina Axelsson känner sig väldigt nöjd med.

Anf. 231 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Vi hörde från talarstolen att Sven Gunnar Persson tyckte att det åtminstone skulle vara klart till påsken och inte till den 30 juni. Jag antar att uppsnabbningen av det hela kommer att röra sig om några månader.

Det tar tid med allting. Det är så. Jag tycker att det är en god ambition att alla mätningar ska vara avslutade till år 2007. Det är faktiskt bara ett år dit. Samtliga uppställda mål ska vara uppnådda den 30 juni år 2010. Det är alltså inte att de ska vara satta. Det är jag stolt över att kunna säga.

Nu säger Sven Gunnar Persson att det inte har hänt så mycket. Förut sade han att det hade hänt en hel del. Det är väl bra. Vad vi en riksdag till om inte för att tala om för regeringen: Det här vill vi att ni ska göra? Det är vad riksdagen ska göra, och det är vad riksdagen har gjort. Sedan har regeringen gjort vad den ska göra. Det är jag nöjd med.

Anf. 232 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! I mitt anförande ställde jag fyra frågor. En fråga har nu besvarats. Det var den som Christina Axelsson hade möjlighet att besvara för Sven Gunnar Persson att hon är nöjd med år 2010. Vi tar till oss det. Vi lovar en snabbare behandling av området. Det är angeläget.

I mitt anförande talade jag också om den nyvunna insikten vad gäller företagandet och de problem och de hinder det möter. Det var intressant att få det ytterligare bekräftat av Christina Axelsson. Hon berättade att finansminister Nuder nu kommer att se över hur det är att driva företag. Det bekräftar bilden att det nu har skett en insikt. Det välkomnar jag.

Så till mina konkreta frågor som återstår. Jag tog upp SLU i Skara som ett exempel. Jag ser oerhört allvarligt på den problematiken. Om vi nu riskerar att bli akterseglade på livsmedelskompetenssidan är det allvarligt. Jag vill höra lite grann hur ni ser på det.

Majoriteten medger att det finns en brist vad gäller möjligheterna till utveckling för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Jag är lite intresserad att höra lite grann på vilket sätt ni avser att förbättra detta och täppa igen den bristen.

Jag nöjer mig med de två frågorna så länge och ber att få återkomma med de andra sedan, herr talman.

Anf. 233 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Vad gäller SLU och livsmedelskompetens är det viktigt att vi satsar på det. Vi satsar såväl på forskning inom livsmedelsindustrin som på de tre olika centrum som jag nämnde. Även de kan vara med och bidra till ökad kunskap och kompetens inom detta område.

Jag tror mycket på det som jag sade i mitt inledningsanförande. Det är drivkraften hos företagarna som driver dem framåt att göra nya produkter och andra produkter och att det på så sätt kommer att bli en utveckling inom området.

Jag kan däremot se att det kanske finns en brist på kompetens när det gäller dem som ska följa upp och se till att man följer den nya lagstiftningen. Det handlar om inspektörer och annat. Där kan man ha problem med att hinna med att utbilda alla dem. Men det var inte en fråga som ställdes här.

Jag känner god tillförsikt i att forskning och utveckling kommer att vara med och också livsmedelskompetensen.

Anf. 234 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag har en följdfråga, för det handlar ju också om sektorsansvaret. Det är lite intressant att få höra din synpunkt också på det. I vilken mån kan man putta på och få till stånd bland annat det som gäller SLU i Skara? Det finns också flera andra skolor som har hand om just den här utbildningen.

Vi från Folkpartiet har tagit upp det här med instruktörer ett antal gånger. Vi menar att det är oerhört angeläget att alla som arbetar med de uppgifterna är välutbildade.

Jag skulle vilja fortsätta med min lilla frågerunda. Jag tog upp det här med märkning, som jag vet att du är engagerad i. Vad görs nu? Hur driver ni på för att det ska bli en omfattande märkning och en ursprungsmärkning – något som vi har talat om i årtionden?

Slutligen vill jag gärna ha en kommentar till den internationella frågan som jag avslutade med. Jag tog upp det här med de eskalerande tullarna. Är det någonting som du känner till? Hur driver regeringen på det här på internationella arenor?

Anf. 235 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Låt mig först ta det här med de eskalerande tullarna. Det hör inte riktigt hemma i diskussionen om småskalig livsmedelsförädling. Jag tycker att vi avstår från debatten om det till dess att vi har andra frågor att prata om när det gäller livsmedelsfrågor i stort.

Sedan var det det här med märkning, som är en fråga som jag har engagerat mig i även om också det på det just på det här området är en liten fråga. Som jag sade var jag på Livsmedelsverket i måndags. Där diskuterade vi just vikten av att man har en ursprungsmärkning och annan märkning.

Det sker nu ett arbete inom EU där Sverige är med och driver på för att det här ska bli så långtgående som möjligt och att man tar ett helhetsgrepp på märkningen. Det är ju många livsmedel som är importerade, och man måste kunna se på märkningen också av dem. Man behöver ha en enhetlighet i märkningen. Det arbetas det med redan nu. Det tycker jag är angeläget. Jag tror att konsumenterna exempelvis på den internationella konsumentdagen den 15 mars kan vara de som är med och driver på för att man ska ha bättre märkning.

Det är också viktigt att man tar upp att det inte bara är själva förpackningen som ska märkas. Man kan till exempel ta sockerkaksmix. Varifrån kommer äggen i mixen? Det är ganska intressant att veta.

Anf. 236 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! När jag satt här och lyssnade på Christina hörde jag om en mängd förslag som du säger ska genomföras. Jag funderade då på en sak. Ni har ju haft makten i tolv år. Varför har ni inte fixat detta tidigare?

Anf. 237 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, varför gjorde vi det inte i går? Många av de frågor som vi diskuterar nu förändras. Vi har olika regelverk. Vi har EU:s jordbrukspolitik att ta hänsyn till. Jag tycker faktiskt att vi har gjort väldigt mycket på de snart tolv år som vi har haft makten att jämföras med den period som föregick dem. Jag vet inte att det hände någonting under de åren, men det kanske Jan kan upplysa mig om. Vad var det som hände på den småskaliga livsmedelsförädlingssidan mellan 1991 och 1994?

Anf. 238 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Det var långt före min tid i det här huset, så det kan jag tyvärr inte hjälpa dig med.

Däremot kvarstår frågan. Du har idéer och en massa förslag. Du säger: Det här ska göras för att det ska bli bättre! Men varför är det inte gjort? Jag har inte påstått att det inte har gjorts något under de här tolv åren. Men det är en mängd idéer som nu läggs fram, och du säger att det här ska vi göra. Det är något slags tulipanaros att sätta sig själv i opposition mot regeringen och säga att detta ska vi fixa – precis som om ni inte hade haft chansen under de här tolv åren! Varför inte?

Anf. 239 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr talman! Nu förstår jag faktiskt inte riktigt. Vad skulle vi ha gjort som vi inte har gjort? Vi har väl gjort en hel del. Den skrivelse som nu är gjord har kommit efter ett initiativ från riksdagen. Det är väl bra att riksdagen är med och driver på. På olika sätt gör vi som personer och som politiskt aktiva så att vi driver frågor både som politiker och som aktiva konsumenter. Den kampen hoppas jag att också Jan Andersson är med i

när det gäller att driva konsumenternas intressen och diskutera på olika sätt. Så kan vi föra fram den typ av diskussioner som vi har fört nu.

Prot. 2005/06:82
8 mars

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

19 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2005/06:96 Elektroniskt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

2005/06:118 Vissa ändringar av Europokonventionen och Schengenkonventionen

2005/06:121 Förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

Redogörelse

2005/06:RJ1 Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under år 2005

Bostadsutskottets betänkande

2005/06:BoU5 Fastighetsrättsliga frågor

Finansutskottets betänkanden

2005/06:FiU14 Bank- och försäkringsfrågor, kreditupplysning

2005/06:FiU16 Förvaltningspolitiska frågor

2005/06:FiU17 Fastighetsfrågor

2005/06:FiU18 Staten som arbetsgivare

Konstitutionsutskottets betänkanden

2005/06:KU7 Statlig förvaltning, m.m.

2005/06:KU18 Trossamfund m.m.

20 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 mars

2005/06:287 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Barbro Holmberg
Den tillfälliga utlänningslagstiftningen

den 8 mars

2005/06:288 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialminister Berit Andnor
Funktionshindrades rätt till sina hjälpmedel vid sjukhusvistelse

2005/06:289 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Slakt i skärgården
2005/06:290 av *Lars Ångström* (mp) till försvarsminister Leni Björklund
Miljöarbetet inom försvaret
2005/06:291 av *Lars Ångström* (mp) till försvarsminister Leni Björklund
Förvarsmiljö, svensk nisch i det europeiska samarbetet
2005/06:292 av *Lars Ångström* (mp) till försvarsminister Leni Björklund
Miljöskydd vid EU:s militära insatser
2005/06:293 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Kvinnors rädsla i det offentliga rummet
2005/06:294 av *Tobias Billström* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Flyktingmottagandet
2005/06:295 av *Mats Einarsson* (v) till statsrådet Jens Orback
Analys av lagstiftningen ur ett könsmaktsperspektiv

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 mars.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 mars

2005/06:1146 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Besättningsbyte i Ryssland för svenska fartyg
2005/06:1147 av *Sverker Thorén* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Samordning av havsmiljöarbetet

den 8 mars

2005/06:1148 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Pär Nuder
Regler om begränsad skattskyldighet
2005/06:1149 av *Heli Berg* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning
2005/06:1150 av *Göran Persson* i Simrishamn (s) till justitieminister Thomas Bodström
Polisutbildningen
2005/06:1151 av *Gustav Fridolin* (mp) till finansminister Pär Nuder
Remittering av Katastrofkommissionens slutsatser
2005/06:1152 av *Ewa Thalén Finné* (m) till socialminister Berit Andnor
Nordiskt samarbete om kompetensbevis för kranförare
2005/06:1153 av *Henrik von Sydow* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Folkhälsoinstitutets syn på ölprovning

2005/06:1154 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Kontroll av fosterhemsfamiljer

2005/06:1155 av *Ulf Holm* (mp) till jordbruksminister Ann-Christin
Nykvist

PGU och svenskt fiske vid Västsahara

2005/06:1156 av *Rolf Gunnarsson* (m) till näringsminister Thomas
Östros

Pensioner i statliga bolag

2005/06:1157 av *Ulrik Lindgren* (kd) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Konverteringsbidrag till förnybar energikälla

2005/06:1158 av *Annelie Enochson* (kd) till finansminister Pär Nuder
Tonnageskatt

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 14 mars.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 mars

2005/06:1080 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesminister Laila Frei-
valds

Förbud mot klusterbomber

2005/06:1091 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

Återbetalning av utvecklingspengar till Länsstyrelsen i Gävleborg

2005/06:1096 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing

Postens diskriminering av funktionshindrade individer

2005/06:1097 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Ulrica Messing

Förbud mot klustervapen

den 8 mars

2005/06:1047 av *Margareta Pålsson* (m) till statsrådet Morgan Johans-
son

Stöd till trillingföräldrar

2005/06:1053 av *Gudrun Schyman* (-) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Kvinnors skydd vid frisläppande av våldsmän

2005/06:1054 av *Chatrine Pålsson* (kd) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Narkotikahandel över Internet

2005/06:1055 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas
Bodström

Kommunikationssystemet Rakel

2005/06:1057 av *Susanne Eberstein* (s) till statsrådet Ulrica Messing
E-postadresskapning

2005/06:1069 av *Viviann Gerdin* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Skyddad identitet

2005/06:1075 av *Luciano Astudillo* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Åtgärder mot fotbollsvåldet

2005/06:1077 av *Erling Wälivaara* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Polissituationen i Kiruna kommun

2005/06:1086 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens kommunikationscentraler

2005/06:1087 av *Inger Nordlander* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Kunskapsspridning av neuropsykiatriskt handikapp adhd/damp

2005/06:1088 av *Inger Nordlander* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Våld i tv- och datorspel

2005/06:1089 av *Inger Nordlander* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Samordning och förstärkning av äldrevårdskedjan

2005/06:1095 av *Camilla Sköld Jansson* (v) till finansminister Pär Nuder
Syssestäningsmål för Riksbanken

2005/06:1100 av *Viviann Gerdin* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Besöksförbud som inte fungerar

2005/06:1105 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Morgan Johansson
Åtgärder mot barn- och ungdomsfetma

2005/06:1106 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Riksväg 363, Västerbotten

2005/06:1108 av *Jan Ertsborn* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Barns betalningsansvar för skulder

2005/06:1110 av *Staffan Danielsson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Körkortskrav för stora fordon

2005/06:1111 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till finansminister Pär Nuder
Beskattning av ersättning för naturvårdsavtal

2005/06:1112 av *Inger René* (m) till statsrådet Lena Hallengren
Förskolepersonalens kunskaper för sunda matvanor

2005/06:1114 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Små lokala alkoholproducenter

2005/06:1115 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Åtal mot Robert Mugabe i internationell domstol

2005/06:1116 av *Heli Berg* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Militärmusikens framtid

2005/06:1117 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Textade tv-program

2005/06:1118 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Exportstöd för kycklingkött

2005/06:1119 av *Ewa Thalén Finné* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Bly i ammunition

2005/06:1120 av *Anita Brodén* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Kompetensförsörjning inom livsmedelsindustrin

2005/06:1121 av *Guðrun Schyman* (-) till utrikesminister Laila Freivalds
Förföljelse av HBT-personer i Ryssland

2005/06:1122 av *Jan Ertsborn* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Flyttningsbidrag till personer under 25 år

2005/06:1123 av *Tuve Skånberg* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds
Kung Kigeli V:s återvändo till Rwanda

2005/06:1124 av *Inger Nordlander* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Bättre service för skadelidande i brottmål

2005/06:1125 av *Gunnar Axén* (m) till utrikesminister Laila Freivalds
Taiwan som observatör i WHO

2005/06:1126 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Brottsoffrens situation

2005/06:1127 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Sjösäkerhet på Östersjön

2005/06:1128 av *Margareta Andersson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Våldet mot kristna i muslimska länder

2005/06:1129 av *Krister Hammarbergh* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Narkotikapolisens resurser i Norrbotten

2005/06:1130 av *Carl B Hamilton* (fp) till finansminister Pär Nuder
Konsekvenserna för Sverige av beslut i företagsskattemål i EG-domstolen (M & S)

2005/06:1132 av *Carl B Hamilton* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Tillsättning av chef för Medlingsinstitutet

2005/06:1133 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Infrastrukturen i Jönköpings län

2005/06:1134 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Jens Orback
Jämställdheten i Jönköpings län

2005/06:1135 av *Tobias Krantz* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Kunskap och utbildning i Jönköpings län

2005/06:1136 av *Tobias Krantz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Rättsväsendet i Jönköpings län

2005/06:1137 av *Tobias Krantz* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Företagande i Jönköpings län

2005/06:1138 av *Bertil Kjellberg* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Stalking

2005/06:1139 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Sjuka människors rätt till ersättning inom sjukförsäkringen

2005/06:1140 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Rätt till sjukförsäkring och förtroendeuppdrag

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 mars.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 47 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 98 (del-
vis),
av förste vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 140 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 165 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 201 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Ledighet	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning	2
6 § Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m.	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU7	2
Anf. 1 Förste vice talman PER WESTERBERG (m)	2
Anf. 2 SOLVEIG HELLQUIST (fp)	4
Anf. 3 TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	5
Anf. 4 ULLA HOFFMANN (v)	7
Anf. 5 BIRGITTA CARLSSON (c)	9
Anf. 6 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s)	10
Anf. 7 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik	12
Anf. 8 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	13
Anf. 9 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik	13
Anf. 10 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	14
Anf. 11 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	14
Anf. 12 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	14
Anf. 13 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	15
Anf. 14 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	15
Anf. 15 ULLA HOFFMANN (v) replik	15
Anf. 16 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	16
Anf. 17 ULLA HOFFMANN (v) replik	16
Anf. 18 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	16
Anf. 19 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	17
Anf. 20 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	17
Anf. 21 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	17
Anf. 22 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	17
Anf. 23 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik	18
Anf. 24 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	18
Anf. 25 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) replik	18

Anf. 26 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	19
Anf. 27 MONA JÖNSSON (mp)	19
Anf. 28 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik	20
Anf. 29 MONA JÖNSSON (mp) replik	21
Anf. 30 Förste vice talman PER WESTERBERG (m) replik	21
Anf. 31 MONA JÖNSSON (mp) replik	21
Anf. 32 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	22
Anf. 33 MONA JÖNSSON (mp) replik	22
Anf. 34 SOLVEIG HELLQUIST (fp) replik	22
Anf. 35 MONA JÖNSSON (mp) replik	22
Anf. 36 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	22
Anf. 37 MONA JÖNSSON (mp) replik	23
Anf. 38 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	23
Anf. 39 MONA JÖNSSON (mp) replik	23
(Beslut fattades under 13 §.)	23
7 § Mottagande av ensamkommande barn	23
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU12	23
Anf. 40 ANITA JÖNSSON (s)	23
Anf. 41 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	26
Anf. 42 ANITA JÖNSSON (s) replik	28
Anf. 43 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	28
Anf. 44 ANITA JÖNSSON (s) replik	29
Anf. 45 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	29
Anf. 46 SVEN BRUS (kd)	29
Anf. 47 ULLA HOFFMANN (v)	31
Anf. 48 BIRGITTA CARLSSON (c)	33
Anf. 49 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	34
Anf. 50 ANITA JÖNSSON (s) replik	36
Anf. 51 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	37
Anf. 52 ANITA JÖNSSON (s) replik	38
Anf. 53 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	38
Anf. 54 TOBIAS BILLSTRÖM (m)	38
Anf. 55 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	39
Anf. 56 SVEN BRUS (kd) replik	41
Anf. 57 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	41
Anf. 58 SVEN BRUS (kd) replik	41
Anf. 59 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	42
Anf. 60 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	42
Anf. 61 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	42
Anf. 62 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp) replik	43
Anf. 63 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	43
Anf. 64 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	43
Anf. 65 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	43
Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	44
Anf. 67 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	44
Anf. 68 ULLA HOFFMANN (v) replik	44

Anf. 69 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	45
Anf. 70 ULLA HOFFMANN (v) replik	45
Anf. 71 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s) replik	45
Anf. 72 TASSO STAFILIDIS (v)	46
Anf. 73 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	46
Anf. 74 TASSO STAFILIDIS (v) replik	47
Anf. 75 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	47
Anf. 76 TASSO STAFILIDIS (v) replik	48
(Beslut fattades under 13 §.)	48
8 § Ny vägtrafikskattelag, m.m. samt allmänna motioner om	
vägtrafikbeskattning.....	48
Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU15	48
Anf. 77 PER ERIK GRANSTRÖM (s)	48
Anf. 78 STEFAN HAGFELDT (m)	49
Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (fp)	50
Anf. 80 LARS GUSTAFSSON (kd)	52
Anf. 81 JÖRGEN JOHANSSON (c)	53
Anf. 82 MATS BERGLIND (s)	54
Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	55
Anf. 84 MATS BERGLIND (s) replik	56
Anf. 85 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	56
Anf. 86 MATS BERGLIND (s) replik	57
Anf. 87 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	57
Anf. 88 MATS BERGLIND (s) replik	57
Anf. 89 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	58
Anf. 90 MATS BERGLIND (s) replik	58
Anf. 91 MARIE ENGSTRÖM (v)	58
Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	59
Anf. 93 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	59
Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	60
Anf. 95 PETER RÅDBERG (mp)	60
Anf. 96 STEFAN HAGFELDT (m) replik	60
Anf. 97 PETER RÅDBERG (mp) replik	61
Anf. 98 STEFAN HAGFELDT (m) replik	61
Anf. 99 PETER RÅDBERG (mp) replik	62
Anf. 100 GUNNAR ANDRÉN (fp)	62
(Beslut fattades under 13 §.)	62
9 § Processrättsliga frågor	63
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU11	63
Anf. 101 JOHAN PEHRSON (fp)	63
Anf. 102 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	65
Anf. 103 JOHAN PEHRSON (fp) replik	68
Anf. 104 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	69
Anf. 105 PETER ALTHIN (kd)	69
Anf. 106 ROLF OLSSON (v)	71
Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik	73
Anf. 108 ROLF OLSSON (v) replik	73
Anf. 109 JOHAN PEHRSON (fp) replik	74

Anf. 110 ROLF OLSSON (v) replik.....	74
Anf. 111 JOHAN LINANDER (c).....	75
Anf. 112 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	77
Anf. 113 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	78
Anf. 114 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	79
Anf. 115 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	79
Anf. 116 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	79
Anf. 117 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	80
Anf. 118 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	80
Anf. 119 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	81
Anf. 120 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	81
Anf. 121 BRITTA LEJON (s).....	82
Anf. 122 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	82
Anf. 123 BRITTA LEJON (s) replik.....	83
Anf. 124 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	83
Anf. 125 BRITTA LEJON (s) replik.....	84
Anf. 126 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	84
Anf. 127 BRITTA LEJON (s) replik.....	85
Anf. 128 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	86
Anf. 129 BRITTA LEJON (s) replik.....	86
Anf. 130 JOHAN LINANDER (c) replik.....	87
Anf. 131 BRITTA LEJON (s) replik.....	87
Anf. 132 JOHAN LINANDER (c) replik.....	87
Anf. 133 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	87
Anf. 134 BRITTA LEJON (s) replik.....	88
Anf. 135 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	88
Anf. 136 TASSO STAFILIDIS (v).....	88
Anf. 137 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	90
Anf. 138 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	91
Anf. 139 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	91
Anf. 140 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	92
Anf. 141 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	92
Anf. 142 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	93
Anf. 143 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik.....	93
Anf. 144 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	94
(Beslut fattades under 13 §.).....	94
10 § Företagsbot.....	94
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU13.....	94
Anf. 145 JOHAN PEHRSON (fp).....	94
Anf. 146 CHRISTER ERLANDSSON (s).....	95
Anf. 147 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	97
Anf. 148 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik.....	98
Anf. 149 TREDJE VICE TALMANNEN.....	98
Anf. 150 JOHAN PEHRSON (fp) replik.....	98
Anf. 151 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik.....	98
Anf. 152 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	99
Anf. 153 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik.....	99
Anf. 154 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	99
Anf. 155 CHRISTER ERLANDSSON (s) replik.....	100

Anf. 156 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik.....	100
(Beslut fattades under 13 §.).....	100
11 § Ersättningsrättsliga frågor.....	100
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU14	100
Anf. 157 REZENE TESFAZION (s).....	100
Anf. 158 BERTIL KJELLBERG (m).....	101
Anf. 159 MIA FRANZÉN (fp).....	102
Anf. 160 INGEMAR VÄNERLÖV (kd).....	104
(forts. 14 §).....	105
Ajournering.....	105
Återupptagna förhandlingar	105
12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 23 februari	105
BoU7 Plan- och byggfrågor.....	105
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	107
SfU7 Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m.	107
SfU12 Mottagande av ensamkommande barn	107
SkU15 Ny vägtrafikskattelag, m.m. samt allmänna motioner om vägtrafikbeskattning.....	110
JuU11 Processrättsliga frågor.....	111
JuU13 Företagsbot.....	113
14 § (forts. från 11 §) Ersättningsrättsliga frågor (forts. LU14)	113
Anf. 161 TASSO STAFILIDIS (v)	113
Anf. 162 VIVIANN GERDIN (c)	115
Anf. 163 CHRISTINA NENES (s).....	117
Anf. 164 BERTIL KJELLBERG (m) replik.....	119
Anf. 165 CHRISTINA NENES (s) replik	120
Anf. 166 BERTIL KJELLBERG (m) replik.....	120
Anf. 167 CHRISTINA NENES (s) replik	120
Anf. 168 ANNELI SÄRNBLAD (s)	120
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	123
15 § Sjöfylleri	123
Lagutskottets betänkande 2005/06:LU15	123
Sjöfylleri.....	123
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	123
16 § Transport av farligt gods	123
Försvarsutskottets betänkande 2005/06:FöU3	123
Anf. 169 ESKIL ERLANDSSON (c).....	123
Anf. 170 CARL-AXEL ROSLUND (m).....	124
Anf. 171 ALLAN WIDMAN (fp).....	125
Anf. 172 ERLING WÄLIVAARA (kd).....	126
Anf. 173 PETER JONSSON (s).....	127
Anf. 174 ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	128
Anf. 175 PETER JONSSON (s) replik.....	129
Anf. 176 ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	129
Anf. 177 PETER JONSSON (s) replik.....	129
Anf. 178 ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	130
Anf. 179 PETER JONSSON (s) replik.....	130

Anf. 180	ERLING WÄLIVAARA (kd) replik.....	130
Anf. 181	PETER JONSSON (s) replik	131
Anf. 182	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	131
Anf. 183	PETER JONSSON (s) replik	132
Anf. 184	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	132
Anf. 185	PETER JONSSON (s) replik	133
Anf. 186	PER ROSENGREN (v).....	133
Anf. 187	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	135
Anf. 188	PER ROSENGREN (v) replik.....	135
Anf. 189	ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	135
Anf. 190	PER ROSENGREN (v) replik.....	136
	(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	136
17 §	Väg- och fordonsfrågor	137
	Trafikutskottets betänkande 2005/06:TU8	137
Anf. 191	BÖRJE VESTLUND (s)	137
Anf. 192	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	138
Anf. 193	RUNAR PATRIKSSON (fp)	140
Anf. 194	JOHNNY GYLLING (kd)	141
Anf. 195	PETER PEDERSEN (v).....	143
Anf. 196	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	145
Anf. 197	PETER PEDERSEN (v) replik	145
Anf. 198	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	146
Anf. 199	PETER PEDERSEN (v) replik	146
Anf. 200	SVEN BERGSTRÖM (c)	147
Anf. 201	KARIN SVENSSON SMITH (-)	149
Anf. 202	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	151
Anf. 203	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik.....	152
Anf. 204	SVEN BERGSTRÖM (c) replik	153
Anf. 205	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik.....	153
Anf. 206	JOHNNY GYLLING (kd) replik	154
Anf. 207	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik.....	154
Anf. 208	JOHNNY GYLLING (kd) replik	155
Anf. 209	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik.....	155
Anf. 210	HANS STENBERG (s).....	156
Anf. 211	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	157
Anf. 212	HANS STENBERG (s) replik.....	158
Anf. 213	JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m) replik	158
Anf. 214	HANS STENBERG (s) replik.....	159
Anf. 215	KARIN THORBORG (v)	159
	(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	160
18 §	Småskalig livsmedelsförädling m.m.	160
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU8	160
Anf. 216	ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	160
Anf. 217	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	161
Anf. 218	ANITA BRODÉN (fp).....	162
Anf. 219	SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	163
Anf. 220	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	165
Anf. 221	JAN ANDERSSON (c).....	167

Anf. 222 ÅSA DOMEIJ (mp).....	168
Anf. 223 CHRISTINA AXELSSON (s).....	169
Anf. 224 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	171
Anf. 225 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	172
Anf. 226 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	172
Anf. 227 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	172
Anf. 228 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	173
Anf. 229 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	173
Anf. 230 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	174
Anf. 231 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	174
Anf. 232 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	174
Anf. 233 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	175
Anf. 234 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	175
Anf. 235 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	175
Anf. 236 JAN ANDERSSON (c) replik	176
Anf. 237 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	176
Anf. 238 JAN ANDERSSON (c) replik	176
Anf. 239 CHRISTINA AXELSSON (s) replik	176
(Beslut skulle fattas den 9 mars.).....	177
19 § Bordläggning.....	177
20 § Anmälan om interpellationer.....	177
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	178
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	179
23 § Kammaren åtskildes kl. 20.56.....	182

Prot. 2005/06:82
8 mars

Elanders Gotab, Stockholm 2006